

ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ
ΑΤΟΜΩΝ ΠΟΥ ΖΟΥΝ ΜΕ ΣΠΑΝΙΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Διαβάστε
τον ενημερωμένο οδηγό

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Υγείας

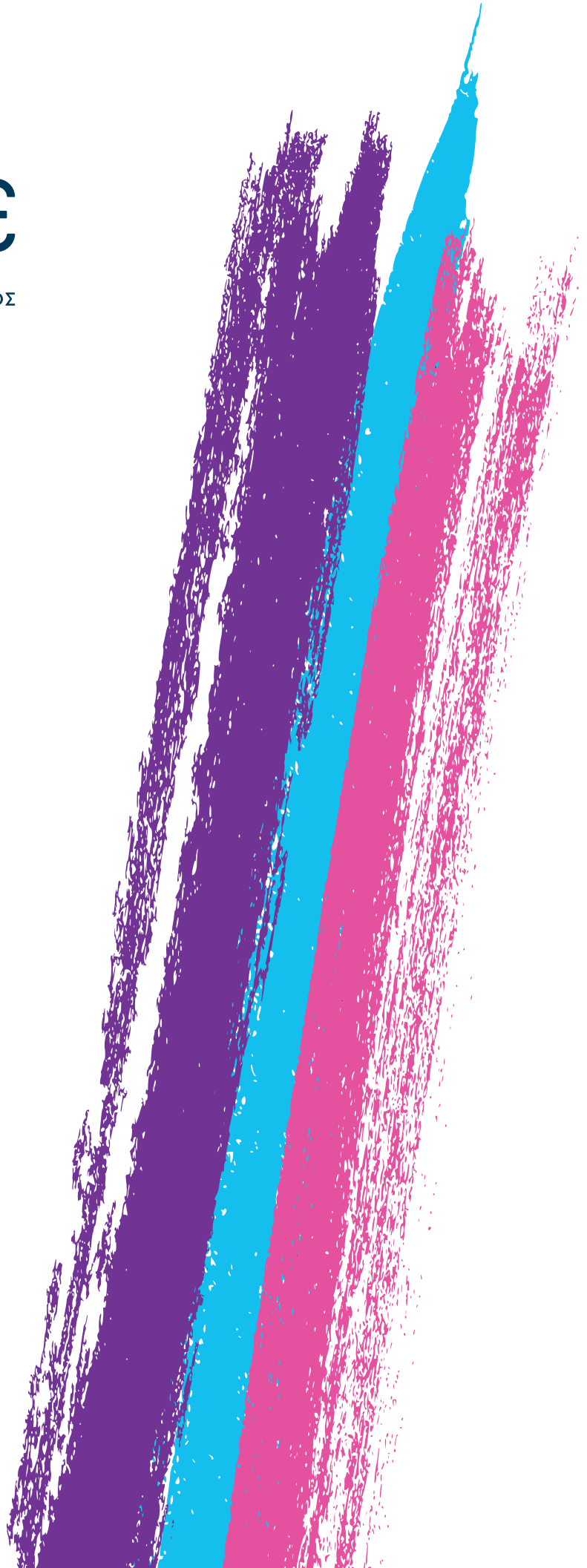

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΠΡΟΝΟΙΑΚΩΝ
ΕΠΙΔΟΜΑΤΩΝ &
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

ΕΣΑΕ

ΕΝΩΣΗ ΣΠΑΝΙΩΝ
ΑΣΘΕΝΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Οδηγός Δικαιωμάτων και Κοινωνικών Παροχών Ατόμων που ζουν με Σπάνια Νοσήματα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η διάγνωση ενός χρόνιου νοσήματος φέρει μαζί της μεγάλες προκλήσεις σε πολλαπλά επίπεδα της ζωής του ασθενή και της οικογένειάς του. Για τον λόγο αυτόν, κρίνονται απαραίτητες επιμέρους Κοινωνικές Παροχές για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους. Ωστόσο, παρά την πρόβλεψή τους, η σχετική πληροφορία είναι ακόμη κατακερματισμένη, με αποτέλεσμα οι ασθενείς να μη γνωρίζουν τις προσφερόμενες Κοινωνικές Παροχές και τα Δικαιώματά τους, αφαιρώντας τους έτσι τη δυνατότητα πλήρους αξιοποίησής τους.

Το πρόβλημα γίνεται ακόμα μεγαλύτερο για τους ασθενείς με Σπάνια Νοσήματα, αφού η γνώση είναι περιορισμένη, η ενημέρωση ελλιπής, και ο κοινωνικός αποκλεισμός τους μεγαλύτερος.

Αναμένοντας την ολοκλήρωση και εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Σπάνια Νοσήματα, το οποίο θα αποτελέσει πυρήνα για την ολιστική αντιμετώπιση των προκλήσεων των ασθενών, η Ένωση Σπανίων Ασθενών Ελλάδος (Ε.Σ.Α.Ε.), στη συνεχή προσπάθειά της να υπηρετήσει αποτελεσματικά και να ενδυναμώσει τη Σπάνια Κοινότητα, και όχι μόνο, προχώρησε στη δημιουργία του «Οδηγού Δικαιωμάτων και Κοινωνικών Παροχών Ατόμων που ζουν Σπάνια Νοσήματα».

Ο Οδηγός, ο οποίος αποτελεί μία από τις δράσεις του Ετήσιου Προγράμματος Δράσεων της Ένωσης Σπανίων Ασθενών Ελλάδος «EMPOWER 2024», αποτελείται από τέσσερα Κεφάλαια:

Στο **1ο Κεφάλαιο**, παρουσιάζονται βασικές πληροφορίες που πρέπει να γνωρίζουν οι ασθενείς με Σπάνιο Νόσημα, όπως το ORPHANET, η αξία χρήσης των ORPHAcodes, τα Κέντρα Εμπειρογνωμοσύνης με επιβεβαιωμένα στοιχεία επικοινωνίας, καθώς άλλες χρήσιμες πληροφορίες.

Στο **2ο Κεφάλαιο**, γίνεται εκτενής αναφορά στα Δικαιώματα των Ασθενών, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Χάρτα Δικαιωμάτων, αλλά και στις δεοντολογικές υποχρεώσεις των ιατρών έναντι των ασθενών στην Ελλάδα, βασιζόμενη στις διατάξεις του Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας.

Στο **3ο Κεφάλαιο**, υπάρχει αναλυτικός κατάλογος αναπηρικών παροχών και διευκολύνσεων, στον οποίο συμπεριλαμβάνονται πληροφορίες για τις Κοινωνικές Παροχές, ενώ αναφέρονται όλα όσα χρειάζεται να είναι στη διάθεση του ασθενή για τη διεκδίκηση της κάθε παροχής, όπως το θεσμικό πλαίσιο, το απαιτούμενο ποσοστό αναπηρίας, αναλυτική περιγραφή της παροχής, καθώς και η διαδικασία

που θα πρέπει να ακολουθηθεί. Οι Κοινωνικές Παροχές σχετίζονται με τα Κέντρα Πιστοποίησης Ποσοστού Αναπηρίας, τις Παροχές που συνδέονται με ιατρικές ανάγκες, την Εφορία, τα Εργασιακά, τη Μετακίνηση, τα Επιδόματα, τις Αναπηρικές Συντάξεις, τα Κοινωνικά Τιμολόγια, την Εκπαίδευση κ.ά.

Στο **4ο Κεφάλαιο**, παρουσιάζεται αναλυτικός κατάλογος χρήσιμων Υπηρεσιών, όπου είναι συγκεντρωμένες όλες οι πληροφορίες για τις Υπηρεσίες στις οποίες μπορεί να απευθυνθεί ένας ασθενής προς επίλυση θεμάτων που ενδέχεται να προκύψουν.

Ο παρών Οδηγός είναι μία προσπάθεια παρουσίασης του νομικού πλαισίου και της εμπειρίας που έχει αποκτηθεί σε ό,τι αφορά τις Κοινωνικές Παροχές και τα Δικαιώματα, έτσι ώστε να ενημερωθούν όσο το δυνατόν καλύτερα οι Σπάνιοι Ασθενείς για αυτά, και να είναι σε θέση να τα διεκδικήσουν.

Ο Οδηγός είναι ένα δυναμικό εργαλείο, αφού το Νομικό πλαίσιο που το διέπει τροποποιείται συχνά. Για αυτόν τον λόγο, παρακαλείσθε, αν έχετε κάποια διαφορετική ενημέρωση ή εμπειρία σε σχέση με τις παρεχόμενες πληροφορίες, να επικοινωνήσετε με την Ένωση Σπανίων Ασθενών Ελλάδος στο socialservices@rarediseasesgreece.gr, προκειμένου να αξιολογηθεί και να συμπεριληφθεί στις συγκεκριμένες οδηγίες, προς βοήθεια της Κοινότητας των Ασθενών.

Η ανάπτυξη του Οδηγού Δικαιωμάτων και Κοινωνικών Παροχών Ατόμων που ζουν με Σπάνια Νοσήματα έγινε από Κοινωνικούς Επιστήμονες, των οποίων η πολυετή εμπειρία, αλλά και η διάθεση για συνεργασία ήταν καταλυτικής σημασίας για την ανάπτυξή του.

Ευχόμαστε το εργαλείο αυτό να φανεί χρήσιμο στους ασθενείς, στις οικογένειές τους και στις Οργανώσεις τους, καθώς παρέχει συγκεκριμένες πληροφορίες για τα δικαιώματα, και τις διαφορετικές κατηγορίες κοινωνικών παροχών που είναι διαθέσιμες, επιτρέποντάς τους να τις γνωρίζουν καλύτερα, και συνεπώς να αξιοποιούν πλήρως τους πόρους που τους παρέχονται, μειώνοντας έτσι τις ανισότητες, αλλά και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Το Δ.Σ. της Ένωσης Σπανίων Ασθενών Ελλάδος

Αθήνα, Ιούνιος 2024

Οδηγός Δικαιωμάτων και Κοινωνικών Παροχών Ατόμων που ζουν με Σπάνια Νοσήματα
© 2024 by ΕΝΩΣΗ ΣΠΑΝΙΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ is licensed under Creative Commons
Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International. To view a copy of this license,
visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	2
A. ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΟΙ ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΜΕ ΣΠΑΝΙΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ	8
A.1. ΟΡΦΑΝΕΤ	8
A.2. ΟΡΦΑcode ΚΑΙ Η ΑΞΙΑ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ	8
A.3. ΚΕΝΤΡΑ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ	9
B. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΑΣΘΕΝΩΝ	11
Γ. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΝΑΠΗΡΙΚΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΕΩΝ	28
Γ.1. ΚΕΝΤΡΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ (ΚΕ.Π.Α.)	28
Γ.2. ΚΑΡΤΑ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ	36
Γ.3. ΠΑΡΟΧΕΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ	39
Γ.3.1. Μηδενική συμμετοχή σε διαγνωστικές εξετάσεις ασφαλισμένων	39
Γ.3.2. Μειωμένη ή Μηδενική συμμετοχή σε φάρμακα	40
Γ.3.3. Μηδενική συμμετοχή σε Θεραπευτικά μέσα και Προθέσεις	40
Γ.3.4. Αποζημίωση Μετακίνησης Ασθενών	41
Γ.3.5. Διασυννοριακή Περίθαλψη – Παροχές ασθενείας σε είδος σε κράτη μέλη της Ε.Ε. και λοιπές χώρες.....	43
Γ.3.6. Συνταγογράφηση φαρμάκων, θεραπευτικών πράξεων και διαγνωστικών εξετάσεων σε ανασφάλιστους	49
Γ.3.7. Παροχές Ασθενείας και Ιατροφαρμακευτικής Περίθαλψης για ανέργους.....	50
Γ.3.8. Αποζημίωση τεχνητής κόμης (περούκας)	52
Γ.3.9. Εξαιρέσεις στις νέες χρεώσεις στις διαγνωστικές εξετάσεις.....	53
Γ.4. ΕΦΟΡΙΑ	54
Γ.4.1. Μείωση Φόρου Εισοδήματος κατά 200€.....	54
Γ.4.2. Απαλλαγή 100% από Ε.Ν.Φ.Ι.Α.	54
Γ.4.3. Αφορολόγητες και ακατάσχετες οι προνοιακές παροχές σε χρήμα..	55
Γ.4.4. Απαλλαγή φορολογίας εισοδήματος	55
Γ.4.5. Απαλλαγή φόρου μεταβίβασης της πρώτης κατοικίας.....	57
Γ.5 ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ	59
Γ.5.1. ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ	59
Γ.5.1.1. Μειωμένο ωράριο εργασίας	59
Γ.5.1.2. Ειδική άδεια των 22 ημερών	60
Γ.5.1.3. Χορήγηση Ειδικών Αδειών σε Δικαστικούς Συμπαραστάτες	62
Γ.5.1.4. Διπλασιασμός Αναρρωτικής Άδειας.....	64
Γ.5.1.5. Απόσπαση Δημοσίων Υπαλλήλων – Γονέων παιδιών με αναπηρία που φοιτούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	64
Γ.5.2. ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ.....	65

Γ.5.2.1. Άδεια 10 ημερών σε γονείς παιδιών με Σπάνια Νοσήματα.....	65
Γ.5.2.2. Ειδική άδεια 6 ημερών λόγω αναπηρίας	66
Γ.5.2.3. Άδεια πενθούντων γονέων	67
Γ.5.3. ΠΡΟΣΛΗΨΕΙΣ	67
Γ.5.3.1. Πρόσληψη σε Δημόσιες Υπηρεσίες, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α.....	67
Γ.5.3.2. Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (Πρώην Ο.Α.Ε.Δ.)	68
Γ.5.3.3. Ειδικό Μητρώο Ανέργων ΑμεΑ.....	69
Γ.6. ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ	70
Γ.6.1. Δελτίο στάθμευσης ΑμεΑ	70
Γ.6.2. Απαλλαγή τελών κυκλοφορίας.....	75
Γ.6.3. Απαλλαγή τελών ταξινόμησης.....	77
Γ.6.4. Δελτίο Μετακίνησης / Δωρεάν μετακίνηση με αστικά μέσα συγκοινωνίας / Έκπτωση 50% στα Κ.Τ.Ε.Λ.	81
Γ.6.5. Έκπτωση σε ακτοπλοϊκές συγκοινωνίες και τρένα	84
Γ.6.6. Χορήγηση θέσης στάθμευσης αυτοκινήτου.....	85
Γ.6.7. Άδεια κυκλοφορίας στον Δακτύλιο	88
Γ.6.8. Αναπηρικό δίπλωμα οδήγησης	88
Γ.6.9. Εκπτώσεις σε διόδια	90
Γ.6.10. Ο.ΣΥ. Α.Ε. Ειδικά Οχήματα για τη Μεταφορά ΑμεΑ στην Αθήνα	91
Γ.6.11. Λευκό Ταξί για ΑμεΑ στη Θεσσαλονίκη	91
Γ.7. ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ.....	92
Γ.7.1. Εξωιδρυματικό Επίδομα (Παραπληγίας).....	92
Γ.7.2. Επίδομα κίνησης (Ο.Π.Ε.Κ.Α.)	95
Γ.7.3. Πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης ατόμων με βαριά αναπηρία (Ο.Π.Ε.Κ.Α.)	97
Γ.7.4. Πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης ατόμων με βαριά νοητική υστέρηση (Ο.Π.Ε.Κ.Α.)	101
Γ.7.5. Πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης παραπληγικών, τετραπληγικών και ακρωτηριασμένων ανασφάλιστων και ασφαλισμένων του Δημοσίου (Ο.Π.Ε.Κ.Α.).....	104
Γ.7.6. Πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης κωφών και βαρήκοων ατόμων (Ο.Π.Ε.Κ.Α.)	107
Γ.7.7. Πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης ατόμων με αναπηρία όρασης (Ο.Π.Ε.Κ.Α.)	109
Γ.7.8. Πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης ατόμων με εγκεφαλική παράλυση (Ο.Π.Ε.Κ.Α.)	113
Γ.7.9. Διατροφικό Επίδομα σε νεφροπαθείς, μεταμοσχευμένους (Ο.Π.Ε.Κ.Α.)	115
Γ.7.10. Πρόγραμμα Οικονομικής Ενίσχυσης ατόμων με Συγγενή αιμολυτική αναιμία ή Συγγενή αιμορραγική διάθεση, Σύνδρομο επίκτητης ανοσοανεπάρκειας (AIDS) (Ο.Π.Ε.Κ.Α.).....	118
Γ.8. ΑΝΑΠΗΡΙΚΕΣ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ	121

Γ.8.1. Επίδομα ετέρου προσώπου / Απόλυτης Αναπηρίας / Συμπαράστασης	122
Γ.8.2. Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Ανασφάλιστων Υπερηλίκων	123
Γ.8.3. Πρόωρη συνταξιοδότηση συζύγου, ή γονέα, ή αδερφού ΑμεΑ	126
Γ.8.4. Εργασία Συνταξιούχων	128
Γ.9. ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΤΙΜΟΛΟΓΙΑ	130
Γ.9.1. Δ.Ε.Η. (Όλοι οι πάροχοι ενέργειας) – Κοινωνικό Οικιακό Τιμολόγιο (Κ.Ο.Τ.)	130
Γ.9.2. Ο.Τ.Ε.	133
Γ.9.3. Ε.Υ.Δ.Α.Π.	134
Γ.10. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	135
Γ.10.1. ΣΧΟΛΙΚΑ	135
Γ.10.1.1. Κέντρα Διεπιστημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης (ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.)	135
Γ.10.1.2. Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό (Ε.Β.Π.)	137
Γ.10.1.3. Παράλληλη Στήριξη (Π.Σ.)	139
Γ.10.1.4. Σχολικός Νοσηλευτής	143
Γ.10.1.5. Απουσίες	146
Γ.10.2. ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	149
Γ.10.2.1. Εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση ατόμων που πάσχουν από σοβαρές παθήσεις (5%)	149
Γ.10.2.2. Μετεγγραφή Φοιτητών ή Σπουδαστών εσωτερικού	154
Γ.10.2.3. Απαλλαγές από δίδακτρα μεταπτυχιακών και για ΑμεΑ	154
Γ.11. ΛΟΙΠΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ	159
Γ.11.1. Μείωση από δημοτικούς φόρους ή τέλη	159
Γ.11.2. Πολιτισμός	159
Γ.11.3. Κοινωνικός Τουρισμός	159
Γ.11.4. Προσωπικός βοηθός για ΑμεΑ	160
Γ.11.5. Απαλλαγή από την υποχρέωση Στράτευσης (Ι5)	161
Γ.11.6. Παροχή δωρεάν νομικής βοήθειας στους πολίτες ΑμεΑ	162
Δ. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΡΗΣΙΜΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ	165
ΡΗΤΡΑ: ΑΠΟΠΟΙΗΣΗ ΕΥΘΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΣΠΑΝΙΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	166
Ευχαριστίες	167

Α. ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΟΙ ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΜΕ ΣΠΑΝΙΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Α.1. ORPHANET

Το [Orphanet](#) είναι ένας ευρωπαϊκός ιστότοπος που παρέχει πληροφορίες, τόσο σε ιατρούς όσο και σε ασθενείς, για πάνω από 6.000 Σπάνιες Παθήσεις, καθώς και για τα Ορφανά Φάρμακα¹, τις Κλινικές Δοκιμές, τα Δίκτυα Ειδικών Επαγγελματιών στον τομέα της υγείας, αλλά και για τα Ερευνητικά Έργα.

Δημιουργήθηκε το 1997 στη Γαλλία από το Γαλλικό Εθνικό Ινστιτούτο για την Υγεία και την Ιατρική Έρευνα (INSERM), το 2000, άρχισε να παίρνει τη μορφή μιας ευρωπαϊκής προσπάθειας, υποστηριζόμενης από επιχορηγήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, για να εξελιχθεί σταδιακά σε μία Κοινοπραξία 40 χωρών, εντός και εκτός Ευρώπης.

Στη χώρα μας, το Orphanet έχει αναγνωριστεί ως επίσημη βάση δεδομένων για τις Σπάνιες Παθήσεις από το 2013 με τον [Νόμο 4213/2013 \(ΦΕΚ Α' 261/9-12-13\)](#).

Η Ένωση Σπανίων Ασθενών Ελλάδος συστήνει στους Συλλόγους Ασθενών με Σπάνια Νοσήματα, στους ασθενείς και στις οικογένειές τους να επισκέπτονται το Orphanet, ως πύλη που περιέχει τις πιο έγκυρες και έγκαιρες πληροφορίες για τις Σπάνιες Παθήσεις.

Α.2. ORPHAcode ΚΑΙ Η ΑΞΙΑ ΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ

Μολονότι έχουν αναπτυχθεί επιμέρους συστήματα ταξινόμησης και κωδικοποίησης ασθενειών (ICD, SNOMED), κανένα από αυτά δεν είχε καταφέρει μέχρι σήμερα να πετύχει τη συστηματική και επαρκή συγκέντρωση πληροφοριών για τις Σπάνιες Παθήσεις.

Ωστόσο, με τη δημιουργία του Orphanet, και ειδικότερα με την ανάπτυξη του συστήματος κωδικοποίησης ORPHAcode, πλέον όχι μόνο διασφαλίζεται η παροχή πληροφοριών υψηλής ποιότητας για τις Σπάνιες Ασθένειες, και η ίση πρόσβαση στη γνώση για όλους τους ενδιαφερόμενους, αλλά βελτιώνεται και η ορατότητα των εν λόγω παθήσεων στα συστήματα πληροφοριών υγείας και έρευνας.

1 Ορφανά φάρμακα: φάρμακα που σχεδιάζονται για τη θεραπεία Σπάνιων Νόσων. Επίσης, ονομάζονται έτσι επειδή η φαρμακευτική βιομηχανία έχει περιορισμένο οικονομικό συμφέρον για τον σχεδιασμό και την εμπορία προϊόντων που προορίζονται για μικρό μόνο αριθμό ασθενών οι οποίοι πάσχουν από πολύ Σπάνιες Νόσους. (Σ.τ.Σ.)

Στην Ελλάδα, τον Ιανουάριο του 2024, δημοσιεύτηκε η απόφαση με αριθμ. [Γ2δ/67445 \(ΦΕΚ Β' 248/17-01-24\)](#) με την οποία εκδόθηκε ο Ελληνικός Κατάλογος Σπανίων Νοσημάτων, ο οποίος περιέχει τις Σπάνιες Παθήσεις στην αγγλική και ελληνική ονομασία τους, τα συνώνυμά τους, και την αντιστοίχιση ORPHAcodes με ICDcodes.

Κάθε Σπάνια Πάθηση, ακόμα και κάθε υποτύπος της, έχει ξεχωριστό και μοναδικό ORPHAcode, η χρήση του οποίου είναι απαραίτητη στη χώρα μας για την αναγνώριση της πάθησης ως Σπάνια, και εν συνέχεια για την εύρεση των αναπηρικών παροχών και των διευκολύνσεων που προβλέπονται για αυτήν (βλ. Κεφάλαια Γ.1 Κέντρα Πιστοποίησης Αναπηρίας και Γ.5.2.1. Άδεια 10 ημερών σε γονείς παιδιών με Σπάνια Νοσήματα).

Η Ένωση Σπανίων Ασθενών Ελλάδος καλεί τους Επαγγελματίες Υγείας να χρησιμοποιούν τους ORPHAcodes σε κάθε ιατρική γνωμάτευση και συνταγογράφηση, ενώ εξαιρετικής σημασίας είναι και η χρήση των ORPHAcodes στους εισηγητικούς φακέλους των Κέντρων Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α.), η οποία είναι υποχρεωτική σύμφωνα με το Κεφάλαιο 20 του [ΦΕΚ Β' 6282/29-12-21](#). Για αυτό και οι ασθενείς και οι οικογένειές τους παρακαλούνται να υπενθυμίζουν στους Επαγγελματίες Υγείας τη χρήση των ORPHAcodes στα παραπάνω έγγραφα.

A.3. ΚΕΝΤΡΑ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ

Με τον [Νόμο 4461/2017 \(ΦΕΚ Α' 38/28-03-17\)](#) θεσπίστηκαν στη χώρα μας τα Κέντρα Εμπειρογνωμοσύνης Σπανίων και Πολύπλοκων Νοσημάτων-Παθήσεων.

Ως Κέντρο Εμπειρογνωμοσύνης Σπανίων και Πολύπλοκων Νοσημάτων-Παθήσεων νοείται η δημόσια μονάδα παροχής υγειονομικής περίθαλψης που κατέχει πολύ υψηλή τεχνογνωσία και εμπειρογνωμοσύνη στο πεδίο δράσης της, για την παροχή ολοκληρωμένης και υψηλής ποιότητας διάγνωσης και φροντίδας υγείας σε ασθενείς που πάσχουν από νοσήματα που απαιτούν ιδιαίτερη συγκέντρωση τεχνικών και τεχνολογικών πόρων, γνώσης και εμπειρίας λόγω του χαμηλού επιπολασμού της νόσου, της πολυπλοκότητας της διάγνωσης ή της θεραπείας, ή και του υψηλού κόστους, και είναι ικανή να προσφέρει επίσης ειδική μετεκπαίδευση, καθώς και να διεξάγει επιστημονική έρευνα στα αντίστοιχα επιστημονικά πεδία.

Το Κέντρο Εμπειρογνωμοσύνης μπορεί να απαρτίζεται από μία ή περισσότερες κλινικές ή μονάδες, κατά προτίμηση του ίδιου φορέα παροχής υγειονομικής περίθαλψης του Δημοσίου, και να περιλαμβάνει τα απαραίτητα εξειδικευμένα διαγνωστικά εργαστήρια, ή να συνεργάζεται με αυτά.

Το πεδίο δράσης του Κέντρου Εμπειρογνωμοσύνης μπορεί να περιλαμβάνει μία ή περισσότερες Σπάνιες Νόσους, ή και πολύπλοκες νόσους, ή παθήσεις χαμηλού επιπολασμού.

Ειδικότερα, τα Κέντρα Εμπειρογνωμοσύνης Σπανίων και Πολύπλοκων Νοσημάτων-Παθήσεων έχουν ως σκοπό:

- α. τη σωστή διαχείριση ασθενών που πάσχουν από Σπάνια Νοσήματα ή πολύπλοκες νόσους ή παθήσεις χαμηλού επιπολασμού, την παροχή εξειδικευμένων οδηγιών και την εφαρμογή καλών πρακτικών στη διάγνωση και φροντίδα των ασθενών,
- β. την ενίσχυση και βελτίωση της πρόληψης, της διάγνωσης και της παροχής υγειονομικής περίθαλψης υψηλής ποιότητας, προσβάσιμης για όλους τους ασθενείς που πάσχουν από ασθένεια για την οποία απαιτείται ιδιαίτερη συγκέντρωση ειδικών γνώσεων σε τομείς της ιατρικής όπου σπανίζει η εμπειρογνωμοσύνη,
- γ. τη διασφάλιση της πρόσβασης των ασθενών σε πολυεπιστημονικές ομάδες Επαγγελματιών Υγείας, οι οποίες δύνανται να καλύψουν τις διαφορετικές πτυχές του προβλήματος υγείας τους,
- δ. την ενοποίηση των γνώσεων όσον αφορά στη διαχείριση των νόσων του πεδίου εμπειρογνωμοσύνης τους,
- ε. τη μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας στη χρήση των πόρων με τη συγκέντρωσή τους όπου είναι σκόπιμο,
- στ. την ενίσχυση της έρευνας, της επιδημιολογικής επιτήρησης, της μετεκπαίδευσης και της κατάρτισης στους Επαγγελματίες Υγείας,
- ζ. την προώθηση της ανταλλαγής της εμπειρογνωμοσύνης, εικονικής και υλικής, και την ανάπτυξη και διάδοση πληροφοριών, γνώσεων και βέλτιστων πρακτικών,
- η. την εφαρμογή συγκριτικής αξιολόγησης σε θέματα ποιότητας και ασφάλειας των ασθενών,
- θ. τη συνεργασία και δικτύωση με άλλα Κέντρα Εμπειρογνωμοσύνης σε εθνικό, ευρωπαϊκό ή και διεθνές επίπεδο, καθώς και με Συλλόγους Ασθενών του πεδίου δράσης τους.

Στη χώρα μας έχουν συσταθεί Κέντρα Εμπειρογνωμοσύνης. [Στον πίνακα](#) μπορείτε να βρείτε πληροφορίες για αυτά, καθώς και τα στοιχεία επικοινωνίας, όπως αυτά ενημερώθηκαν από την Ένωση Σπανίων Ασθενών Ελλάδος τον Μάιο του 2024.

Β. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΑΣΘΕΝΩΝ

Στο παρόν, κρίνεται σκόπιμο να γίνει αναφορά στα Δικαιώματα των Ασθενών όπως αυτά ορίζονται στην [Ευρωπαϊκή Χάρτα Δικαιωμάτων Ασθενών](#), και παρουσιάζονται στον σχετικό αναλυτικό [ιστότοπο](#) της Ένωσης Ασθενών Ελλάδος.

Συνοπτικά, τα Δικαιώματα των Ασθενών είναι:

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΧΑΡΤΑ ΔΙΑΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ	
14 ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	
1) Δικαίωμα της πρόληψης	Κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα να απολαμβάνει την παροχή των κατάλληλων υπηρεσιών προκειμένου να εμποδιστεί η εμφάνιση της ασθένειας.
2) Δικαίωμα της πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας	Όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα πρόσβασης στις απαιτούμενες υπηρεσίες υγείας που αντιστοιχούν στις ανάγκες του. Οι υπηρεσίες υγείας πρέπει να εξασφαλίζουν πρόσβαση σε όλους χωρίς διακρίσεις ως προς την οικονομική κατάσταση, τον τόπο κατοικίας, το είδος της ασθένειας ή τον χρόνο πρόσβασης στις θεραπείες.
3) Δικαίωμα της πληροφόρησης	Όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα της πρόσβασης σε κάθε είδους πληροφορία που αφορά την κατάσταση της υγείας τους, τις υπηρεσίες υγείας και τον τρόπο να τις χρησιμοποιήσουν καθώς επίσης και σε κάθε τι που είναι διαθέσιμο κατόπιν έρευνας και τεχνολογικής καινοτομίας.
4) Δικαίωμα της συγκατάθεσης	Όλοι οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα πρόσβασης σε κάθε είδος πληροφορίας ώστε να μπορούν να συμμετέχουν ενεργά στη λήψη αποφάσεων που αφορούν στην υγεία τους. Η πληροφόρηση πρέπει να αποτελεί προϋπόθεση για κάθε θεραπεία και διαδικασία συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής σε επιστημονικά ερευνητικά προγράμματα.
5) Δικαίωμα στην ελεύθερη επιλογή	Κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα να επιλέγει ελεύθερα ανάμεσα σε διαφορετικές θεραπείες και διαφορετικούς ειδικούς και υπηρεσίες υγείας κατόπιν επαρκούς πληροφόρησης.
6) Δικαίωμα της εχεμύθειας και της εμπιστευτικότητας	Όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα να παραμένουν εμπιστευτικά τα προσωπικά τους δεδομένα συμπεριλαμβανομένων των όσων αφορούν την κατάσταση της υγείας τους και τις σχετικές διαγνωστικές ή θεραπευτικές διαδικασίες καθώς επίσης και στην προστασία του ιδιωτικού χαρακτήρα των διαγνωστικών εξετάσεων, των επισκέψεων σε ειδικούς και των ιατρικών/ χειρουργικών πράξεων γενικά.

7) Δικαίωμα του σεβασμού του χρόνου του ασθενούς	Όλοι οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα να λαμβάνουν την αναγκαία θεραπευτική αγωγή σε σύντομο και προκαθορισμένο χρονικό διάστημα. Το δικαίωμα αυτό αφορά σε κάθε φάση της θεραπείας.
8) Δικαίωμα της τήρησης των προδιαγραφών ποιότητας	Όλοι οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας υψηλής ποιότητας τόσο ως προς την εξειδίκευση τους, όσο και ως προς την τήρηση συγκεκριμένων προδιαγραφών.
9) Δικαίωμα της ασφάλειας	Όλοι οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα να είναι απαλλαγμένοι από βλάβες που οφείλονται στην πλημμελή λειτουργία των υπηρεσιών υγείας, σε ιατρικά σφάλματα και λάθη και το δικαίωμα πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και θεραπείες που πληρούν αυστηρά πρότυπα ασφάλειας.
10) Δικαίωμα στην καινοτομία	Όλοι οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα πρόσβασης σε καινοτόμες διαδικασίες, συμπεριλαμβανομένων των διαγνωστικών εξετάσεων σύμφωνα με διεθνείς προδιαγραφές, ανεξάρτητα από οικονομικούς παράγοντες.
11) Δικαίωμα της αποφυγής του περιττού πόνου και της ταλαιπωρίας	Κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα να αποφεύγει όσο το δυνατόν περισσότερο τον πόνο και την ταλαιπωρία σε κάθε στάδιο της ασθένειας.
12) Δικαίωμα της εξατομικευμένης θεραπείας	Κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα να λαμβάνει διαγνωστικές ή θεραπευτικές υπηρεσίες προσαρμοσμένες έτσι ώστε να ταιριάζουν όσο το δυνατόν περισσότερο στις προσωπικές του ανάγκες.
13) Δικαίωμα έκφρασης παραπόνων	Κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα να παραπονείται οποτεδήποτε έχει υποστεί βλάβη καθώς και να λαμβάνει απάντηση ή άλλου είδους ενημέρωση αναφορικά με τα παράπονα του.
14) Δικαίωμα αποζημίωσης	Κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα να λάβει επαρκή αποζημίωση εντός εύλογου χρονικού διαστήματος σε περίπτωση που έχει υποστεί φυσική, ηθική ή ψυχολογική βλάβη ως απόρροια κάποιας θεραπείας που έλαβε στα πλαίσια παροχής υπηρεσιών υγείας.

Σχήμα: Ειρήνη Μήτσουρα²

2 Διπλωματική Εργασία με τίτλο «Οι υποχρεώσεις των επαγγελματιών υγείας ως θεματοφυλάκων των δικαιωμάτων των ασθενών – σκέψεις σχετικά με την “ασθενοκεντρικότητα” της πολιτικής υγείας στην Ελλάδα» της κυρίας Παναγιώτας – Ειρήνης Μήτσουρα, που διεξήχθη στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Φαρμακευτικό Δίκαιο: Νομοθεσία και Πράξη». (Σ.τ.Σ.)

Σύμφωνα με τις διεθνείς συμβάσεις και τις υποχρεώσεις που ανέλαβε η χώρα στο διεθνές επίπεδο, ψηφίστηκε ο [Ν. 2071 ΦΕΚ Α'123/16-07-1992](#) αναφορικά με τα δικαιώματα των νοσοκομειακών ασθενών.

Σχήμα: Ειρήνη Μήτσουρα²

Σύμφωνα με το άρθρο 47 του Νόμου:

- το δικαίωμα για προσέγγιση στις υπηρεσίες του νοσοκομείου,
- το δικαίωμα παροχής φροντίδας με τον οφειλόμενο σεβασμό στην ανθρωπίνη αξιοπρέπεια,
- το δικαίωμα συγκατάθεσης ή άρνησης κάθε διαγνωστικής ή θεραπευτικής πράξης που πρόκειται να διενεργηθεί σ' αυτόν,
- το δικαίωμα να ζητήσει να πληροφορηθεί ό,τι αφορά την κατάσταση της υγείας του, καθώς και των κινδύνων που συνεπάγονται διαγνωστικές και θεραπευτικές πράξεις,
- το δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής του ζωής,
- το δικαίωμα σεβασμού και αναγνώρισης των θρησκευτικών και ιδεολογικών του πεποιθήσεων,
- το δικαίωμα παρουσίας ή κατάθεσης αρμοδώς διαμαρτυριών και ενστάσεων, και πληροφόρησης των επ' αυτών ενεργειών και αποτελεσμάτων.

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ

Ν.2071/1992 (Α123):

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ
ΣΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ

ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΜΕ ΤΟΝ
ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΟ ΣΕΒΑΣΜΟ
ΣΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ

ΣΥΓΚΑΤΑΘΕΣΗΣ Η
ΑΡΝΗΣΗΣ
ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ
Η ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΣΤΗΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ
& ΣΤΟΥΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥΣ

ΣΕΒΑΣΜΟΥ ΚΑΙ
ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΤΩΝ
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΩΝ

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ
ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΩΝ
& ΕΝΣΤΑΣΕΩΝ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ &
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Σχήμα: Ειρήνη Μήτσουρα²

Σύμφωνα με το [άρθρο 59, του Ν.4368/2016 \(ΦΕΚ Α' 21\)](#), παρ. 1, αναφέρονται ενδεικτικά και προστατεύονται:

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΑΣΘΕΝΩΝ

Ν.4368/2016 (ΦΕΚ 21/Α)

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΙΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΧΩΡΙΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ
ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ
ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΠΑΡΟΧΗ ΚΑΤΑΛΛΗΛΗΣ &
ΤΕΚΜΗΡΙΩΜΕΝΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΑΥΤΟΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ

ΣΥΝΑΙΝΕΣΗ &
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΟΝ
ΙΑΤΡΙΚΟ ΦΑΚΕΛΛΟ
ΚΑΙ ΑΡΧΕΙΑ

ΣΤΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟ,
ΣΤΗΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ &
ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΓΕΝΕΤΙΚΗΣ
ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ

ΑΝΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΛΗΨΗ
ΓΡΑΠΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

Σχήμα: Ειρήνη Μήτσουρα²

Ο Ν.4213/2013 (Α' 261), με τον οποίο ενσωματώθηκε η [Οδηγία 2011/24/ΕΕ](#) στο εθνικό δίκαιο, προσδιορίζει τα δικαιώματα των ασθενών στο πλαίσιο της διασυνοριακής υγειονομικής περίθαλψης.

Ειδικότερα, αφορά δικαιώματα σχετικά με:

- αποζημίωση δαπανών διασυνοριακής υγειονομικής περίθαλψης, αναγνώριση διασυνοριακών συνταγών για φάρμακα και ιατροτεχνολογικά προϊόντα σε Ε.Ε./Ε.Ο.Χ.,
- διασφάλιση παροχής πληροφοριών από τους παρόχους υγειονομικής περίθαλψης, ώστε οι μεμονωμένοι ασθενείς να κάνουν συνειδητές επιλογές, συμπεριλαμβανομένων της επιλογής θεραπείας, της διαθεσιμότητας, της ποιότητας και της ασφάλειας της υγειονομικής περίθαλψης,
- παροχή πληροφοριών για την άδεια ή το καθεστώς καταχώρησης των παρόχων υγειονομικής περίθαλψης, την ασφαλιστική τους κάλυψη, ή άλλους τρόπους ατομικής ή συλλογικής προστασίας όσον αφορά την επαγγελματική τους ευθύνη,
- ενημέρωση για περιπτώσεις πρόκλησης βλάβης από την παροχή υγειονομικής περίθαλψης, και τους μηχανισμούς υποβολής και διαχείρισης παραπόνων και καταγγελιών,
- προστασία της ιδιωτικής ζωής σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα,
- εξασφάλιση της συνέχειας της περίθαλψης και της πρόσβασης στον ιατρικό φάκελο,
- απαγόρευση των διακρίσεων λόγω εθνικότητας εις βάρος ασθενών άλλων κρατών μελών της Ε.Ε..

Η Διεύθυνση Διεθνών Ασφαλιστικών Σχέσεων Ε.Ο.Π.Υ.Υ. ορίζεται ως το Εθνικό Σημείο Επαφής (Ε.Σ.Ε.) Διασυνοριακής Περίθαλψης (email: ncp_gr@eopyy.gov.gr, website: <https://eu-healthcare.eopyy.gov.gr/>), με αρμοδιότητα την πληροφόρηση και υποστήριξη για επίλυση προβλημάτων ασθενών κρατών μελών Ε.Ε./Ε.Ο.Χ. σχετικά με τα δικαιώματά τους στην Ελλάδα και στην Ε.Ε./Ε.Ο.Χ..

Ειδικότερα, το Ε.Σ.Ε. παρέχει πληροφορίες/υποστήριξη σχετικά με:

- την αποζημίωση δαπανών διασυνοριακής υγειονομικής περίθαλψης σε Ε.Ε./Ε.Ο.Χ. για παροχές υγείας Ε.Κ.Π.Υ., έως το επίπεδο αποζημίωσης που προβλέπει η εθνική νομοθεσία,
- τη χρήση των ευρωπαϊκών εντύπων δικαιώματος (Ευρωπαϊκή Κάρτα Ασφάλισης Ασθένειας, έντυπα σειράς S), και τι παροχές και δαπάνες καλύπτουν,
- την υποχρέωση προηγούμενης έγκρισης του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. για διασυνοριακή περίθαλψη, και τότε χρειάζεται στη βάση του Ευρωπαϊκού Δικαίου (Ευρωπαϊκοί

- Κανονισμοί και Οδηγία) και του Ε.Κ.Π.Υ., τις διοικητικές διαδικασίες έγκρισης και ανάληψης εξόδων από τον ΕΟΠΥΥ, ή επιστροφής εξόδων στους ασφαλισμένους,
- την αγορά φαρμάκων και ιατροτεχνολογικών προϊόντων στο εξωτερικό, και τις διασυνοριακές συνταγές,
  - το δίκτυο των παρόχων υγειονομικής περίθαλψης και Επαγγελματιών Υγείας,
  - το δίκτυο των Ε.Σ.Ε. κρατών μελών Ε.Ε./Ε.Ο.Χ..

Στο ελληνικό νομικό σύστημα, οι υποχρεώσεις των Επαγγελματιών Υγείας εκτείνονται πέρα από τις νομικές απαιτήσεις, και στις ηθικές ευθύνες.

Στην παρακάτω ενότητα αναλύονται οι δεοντολογικές υποχρεώσεις που αφορούν τους ιατρούς στην Ελλάδα, βασισμένες στις διατάξεις του Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας².

Στο σημείο αυτό αναφέρονται κάποια βασικά στοιχεία.

Ο Κώδικας Ιατρικής Δεοντολογίας ([Ν. 3418 ΦΕΚ Α' 287/28-11-2005](#))

Ο Κώδικας Ιατρικής Δεοντολογίας είναι ένα κείμενο δεοντολογικό, με νομοθετική ισχύ, το οποίο περιγράφει τις υποχρεώσεις των ιατρών στην Ελλάδα απέναντι στους ασθενείς.

Με τον τρόπο αυτό, αντικατοπτρίζει τα δικαιώματα των ασθενών στην Ελλάδα, ενώ λειτουργεί ως θεμελιώδης κανόνας για τους Επαγγελματίες Υγείας, ιδίως στην ενίσχυση της αυτονομίας του ασθενή, και στην ενημερωμένη συναίνεση.

Συνεπώς, οι υποχρεώσεις των ιατρών στην Ελλάδα, σύμφωνα με τον εν λόγω Κώδικα, είναι οι εξής:

Κεφάλαιο Β'

Άρθρο 2

Η άσκηση της Ιατρικής ως Λειτουργήμα

Υπογραμμίζει τον πρωταρχικό στόχο της άσκησης της ιατρικής ως λειτουργήμα που αποσκοπεί στη διασφάλιση της ανθρώπινης υγείας. Συγκεκριμένα, η κεντρική πτυχή του άρθρου 2, στην ενότητα τρία, τονίζει την τήρηση των καθολικά αποδεκτών ιατρικών αρχών, με ακλόνητη δέσμευση για την ανθρώπινη ζωή και αξιοπρέπεια, που ισχύουν για όλα τα άτομα ανεξάρτητα από φύλο, φυλή, θρησκεία, εθνικότητα, ηλικία, σεξουαλικό προσανατολισμό, κοινωνική θέση, πολιτικές πεποιθήσεις,

ή οποιοδήποτε άλλο χαρακτηριστικό είτε στις απόψεις είτε στα χαρακτηριστικά των ίδιων των ασθενών.

Άρθρο 3

Ηθική και επιστημονική ανεξαρτησία του ιατρού

Αναφέρεται στην ηθική και επιστημονική ανεξαρτησία των ιατρών. Η ουσία του άρθρου 3, και πιο συγκεκριμένα η παράγραφος 2, υποστηρίζει ότι οι ιατροί πρέπει να βασίζονται στις ενέργειές τους στην επίσημη εκπαίδευσή τους, στην εξειδικευμένη ιατρική κατάρτιση, στη συνεχή επαγγελματική τους εξέλιξη, στην πρακτική εμπειρία και στις αρχές της ιατρικής που βασίζονται σε ακλόνητα στοιχεία και όχι εικασίες ή προσωπικές απόψεις.

Άρθρο 4

Εξασφάλιση ποιότητας, ασφάλειας και αποτελεσματικότητας

Δίνεται έμφαση στη διασφάλιση της ποιότητας, της ασφάλειας και της αποτελεσματικότητας της υγειονομικής περίθαλψης που παρέχεται από τους ιατρούς. Η τήρηση αυτών των κανονισμών εγγυάται τα δικαιώματα των ασθενών για κατάλληλη, υψηλής ποιότητας και αποτελεσματική φροντίδα, βάζοντας τον ασθενή και τις ανάγκες του στο κέντρο της περίθαλψης, αποκτώντας δηλαδή ασθενοκεντρικό χαρακτήρα.

Κεφάλαιο Γ '

Σχέσεις Ιατρού-Ασθενή

Άρθρο 8

Η ιατρική ως σχέση εμπιστοσύνης και σεβασμού

Υπογραμμίζει τη σχέση ιατρού και ασθενή ως σχέση που βασίζεται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη και στον σεβασμό. Ο ιατρός υποχρεούται να ακούει προσεκτικά τους ασθενείς του, αντιμετωπίζοντάς τους με αξιοπρέπεια και ενσυναίσθηση, ενώ τιμά τις απόψεις, την ιδιωτικότητα και την αξιοπρέπειά τους. Επιπλέον, οι ιατροί πρέπει να σέβονται τις θρησκευτικές, φιλοσοφικές, ηθικές ή πολιτικές πεποιθήσεις των ασθενών, αποφεύγοντας να εκμεταλλεύονται την εμπιστοσύνη τους για προσωπικό όφελος ή να συστήνουν περιττές θεραπείες ή εξετάσεις. Ακόμη, οι ιατροί υποχρεούνται να διευκολύνουν τη συγκρότηση ιατρικού συμβουλίου κατόπιν αιτήματος του ασθενή ή των συγγενών του, εφόσον ο ίδιος ο ασθενής δεν κρίνεται κατάλληλος ή δεν μπορεί να πάρει ο ίδιος την ευθύνη.

Άρθρο 9

Οι υποχρεώσεις του ιατρού προς τον ασθενή

Περιγράφει ορισμένα θεμελιώδη καθήκοντα των ιατρών έναντι των ασθενών. Αυτά περιλαμβάνουν την ιεράρχηση της υγείας του ασθενή, την παροχή υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης ανεξαρτήτως ειδικότητας έως ότου εξασφαλιστεί η κατάλληλη φροντίδα, και την επιτρεπόμενη διακοπή της υπηρεσίας αποκλειστικά για επιστημονικούς ή προσωπικούς λόγους, με την παροχή αντικαταστάτη συναδέλφου, εάν είναι απαραίτητο. Ο νόμος περιγράφει επίσης τις ευθύνες ενός ιατρού όταν μεταφέρει τη φροντίδα του ασθενή σε άλλο επαγγελματία ιατρό. Ο ιατρός είναι υπεύθυνος να διασφαλίσει ότι αυτή η μετάβαση είναι ομαλή και αποτελεσματική, με ολοκληρωμένη και σαφή επικοινωνία σχετικά με την υγεία και τις ανάγκες του ασθενή, μαζί με τυχόν ανεπίλυτα ζητήματα. Τονίζεται η υποχρέωση προσφοράς ιατρικών υπηρεσιών, ακόμη και χωρίς αποζημίωση, σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης ή μαζικών καταστροφών, ανεξάρτητα από την ειδικότητά τους ή την έλλειψη επαρκών ιατρικών εγκαταστάσεων, καθώς και να αξιοποιήσουν όλους τους διαθέσιμους πόρους σύμφωνα με τα πρότυπα της ιατρικής επιστήμης. Επίσης διευκρινίζεται το καθήκον του ιατρού έναντι του ασθενή, με πρώτη προτεραιότητα τη διασφάλιση της υγείας του ασθενή. Αυτό σημαίνει ότι ο ιατρός δεν πρέπει να αρνηθεί την παροχή υπηρεσιών, εκτός εάν αυτές ξεπερνούν τα όρια της ιατρικής του εξειδίκευσης.

Άρθρο 10

Συνεχιζόμενη εκπαίδευση, διεπιστημονικότητα και επαγγελματική συνεργασία

Τονίζει την ευθύνη του ιατρού για συνεχή επαγγελματική επιμόρφωση και παρακολούθηση των ιατρικών εξελίξεων, παράλληλα με την αναγκαιότητα επαγγελματικής συνεργασίας για τη διασφάλιση ποιοτικής παροχής υγειονομικής περίθαλψης.

Άρθρο 11

Υποχρέωση ενημέρωσης

Υπογραμμίζει το καθήκον του ιατρού να ενημερώνει διεξοδικά τον ασθενή, αλλά ταυτόχρονα και με όρους που είναι κατανοητοί και απόλυτα σαφείς, για την κατάσταση της υγείας του. Αυτό δίνει τη δυνατότητα στους ασθενείς να συμμετέχουν ενεργά στις αποφάσεις για την υγειονομική περίθαλψη, ενισχύοντας μια δίκαιη σχέση ιατρού και ασθενή που βασίζεται σε ολοκληρωμένη ανταλλαγή πληροφοριών. Σε περιπτώσεις όπου ένας ασθενής προτιμά να μην ενημερώνεται άμεσα, ο νόμος

τού παρέχει το δικαίωμα να ορίσει άλλο άτομο ή άτομα που θα ενημερώνονται εξ ονόματός του για την κατάσταση της υγείας του, ύστερα από την κατάλληλη επικοινωνία και τη συμφωνία και του τρίτου μέλους. Επιπλέον, όσον αφορά τους ασθενείς που δεν έχουν ικανότητα κατανόησης και συναίνεσης, ο ιατρός τούς ενημερώνει στο μέγιστο των δυνατοτήτων τους, και στη συνέχεια ειδοποιεί τα εξουσιοδοτημένα άτομα για συναίνεση.

Η υποχρέωση ενημέρωσης, όπως περιγράφεται στον Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας (άρθρο 11 του Ν. 3418/2005) και στη Διακήρυξη της Λισαβόνας του 1981, διασφαλίζει ότι οι ασθενείς, αφού ενημερωθούν επαρκώς για την κατάσταση της υγείας τους, έχουν το δικαίωμα να συναινέσουν ή να αρνηθούν την προτεινόμενη θεραπεία. Αυτή η υποχρέωση ενημέρωσης καθιστά τη συναίνεση του ασθενή ένα κρίσιμο στοιχείο, είτε ως συμβατική υποχρέωση του ιατρού που απορρέει από το καθήκον συναλλακτικής πίστης είτε ως νομική πράξη που θεμελιώνει τη συμβατική και αδιοκοπρακτική ευθύνη του ιατρού. Η σχετική άγνοια του ασθενή σε σύγκριση με την ιατρική επιστήμη τον τοποθετεί σε μειονεκτική θέση σχετικά με την ασθένεια και την προτεινόμενη θεραπεία. Επομένως, η πλήρης, σαφής ενημέρωση και η απόκτηση της ενημερωμένης συγκατάθεσης είναι καθοριστικής σημασίας για την ενίσχυση της αυτονομίας του ασθενή και τη διασφάλιση της ηθικής διεξαγωγής ιατρικών πρακτικών.

Άρθρο 12

Συναίνεση του ενημερωμένου ασθενή

Αφορά την ενημερωμένη συναίνεση των ασθενών σχετικά με ιατρικές πράξεις. Ο νόμος (Ν. 3418/2005) ορίζει ρητά ότι οι ιατροί δεν επιτρέπεται να πραγματοποιούν ιατρικές πράξεις χωρίς προηγουμένως να έχουν λάβει τη συγκατάθεση του ασθενή. Η έγκυρη συναίνεση από τον ασθενή απαιτεί πλήρη, διαφανή και κατανοητή παροχή πληροφοριών, χωρίς δόλο, εξαναγκασμό ή παραβίαση των δεοντολογικών προτύπων, και εξαρτάται από την ικανότητα του ασθενή να συναινέσει. Εάν ένας ασθενής δεν έχει την ικανότητα να συναινέσει λόγω νοητικής ή γνωστικής βλάβης, η συγκατάθεση μπορεί να χορηγηθεί από νόμιμο κηδεμόνα ή συγγενείς του ασθενή. Επιπλέον, το συγκεκριμένο άρθρο περιγράφει εξαιρέσεις όπου δεν απαιτείται η συναίνεση του ασθενή για ιατρικές πράξεις (παρ. 3): α) επείγουσες καταστάσεις όπου η άμεση παρέμβαση είναι επιβεβλημένη και απαραίτητη, β) περιπτώσεις απόπειρας αυτοκτονίας και γ) καταστάσεις όπου τρίτα πρόσωπα με νόμιμη αρχή συναίνεσης αρνούνται τη συγκατάθεση, ωστόσο η άμεση παρέμβαση είναι απαραίτητη για την αποφυγή βλάβης στην υγεία ή στη ζωή του ασθενή.

Στην περίπτωση των ανηλίκων, η συγκατάθεση δίνεται από τους γονείς ή από όσους έχουν τη γονική μέριμνα ή επιμέλεια, ενώ η γνώμη του ανηλίκου λαμβάνεται

υπόψη ανάλογα με την ηλικία και τη διανοητική και συναισθηματική ωριμότητα για να κατανοήσει την κατάσταση της υγείας του, την ιατρική διαδικασία και τις πιθανές συνέπειες ή κινδύνους. Εάν ένας ασθενής είναι ανίκανος να δώσει τη συγκατάθεσή του, αυτή παρέχεται από έναν νόμιμα διορισμένο κηδεμόνα. Εάν δεν υπάρχει νόμιμος κηδεμόνας, οι συγγενείς του ασθενή μπορούν να παρέχουν τη συγκατάθεση.

Η ιατρική πράξη που διεξάγεται χωρίς την ενημερωμένη συγκατάθεση του ασθενή θεωρείται αυθαίρετη και, ως εκ τούτου, παράνομη. Η υποχρέωση ενημέρωσης πηγάζει από τη σύμβαση ιατρού-ασθενή, ενισχύοντας μια σχέση συνεργασίας με στόχο το επιθυμητό αποτέλεσμα της υγείας του ασθενή. Από κοινωνιολογική σκοπιά, η παραβίαση της αυτοδιάθεσης ενός ασθενή, αν και αποτελεί συνθήκη σοβαρή, είναι ευρέως αποδεκτή και αδιαμφισβήτητη. Ωστόσο, οι νομικές επιπτώσεις όσον αφορά την ευθύνη παραμένουν ασαφείς.

Οι πάροχοι υγείας που παραβιάζουν τις αυστηρές απαιτήσεις της παροχής κατάλληλης ενημερωμένης συγκατάθεσης έρχονται αντιμέτωποι με νομικές επιπτώσεις. Ο Ελληνικός Νόμος για την Ενημερωμένη Συναίνεση τονίζει τη σοβαρότητα με την οποία το νομικό σύστημα αντιμετωπίζει αυτή την πτυχή της ιατρικής πρακτικής, καθορίζοντας τις συνέπειες και τα πρόστιμα για τη μη συμμόρφωση. Αυτό το νομικό πλαίσιο προστατεύει τα ατομικά δικαιώματα και την αυτονομία των ασθενών, προωθώντας παράλληλα ένα καινοτόμο περιβάλλον υγειονομικής περίθαλψης βασισμένο στη διαφάνεια, στον διάλογο και στον σεβασμό της προσωπικής αυτονομίας. Η νομική θέση ότι μια ιατρική πράξη είναι έγκυρη μόνο με τη συναίνεση του ασθενή ενισχύει την προστασία των προσωπικών δικαιωμάτων. Ο ορισμός της νομιμότητας μιας ιατρικής διαδικασίας δεν είναι μόνο θεωρητικό ζήτημα, αλλά έχει και άμεσες πρακτικές εφαρμογές.

Η άποψη ότι οποιαδήποτε ιατρική παρέμβαση χωρίς τη συγκατάθεση του ασθενή συνιστά παράνομη σωματική βλάβη γενικά ευνοεί τον ασθενή. Αυτή η άποψη θέτει ολόκληρο τον κίνδυνο της θεραπείας στον ιατρό. Εάν η κατάσταση του ασθενή επιδεινωθεί ή καταλήξει σε θάνατο (με αιτιώδη συνάφεια), η ζημιά είναι πλήρως αποζημιώσιμη, ακόμη κι αν προέκυψε από ατύχημα και όχι από ιατρικό λάθος. Η ευθύνη για την απόδειξη έγκυρης συγκατάθεσης βαρύνει τον ιατρό, ο οποίος μπορεί να απαλλαγεί από αυτό το βάρος μόνο αποδεικνύοντας ότι το αποτέλεσμα θα ήταν το ίδιο ακόμη και με έγκυρη συγκατάθεση του ασθενή (νόμιμη εναλλακτική συμπεριφορά).

Στην Ελλάδα, το ιατρικό δίκαιο δεν καλύπτεται εκτενώς στη νομοθεσία και στη νομολογία. Έμφαση πρέπει να δοθεί στη συναίνεση του ενημερωμένου ασθενή, η οποία μετριάξει την έννοια του ιατρού ως ατόμου που γνωρίζει τα πάντα, και τις δυνητικά ανενημέρωτες αποφάσεις του ασθενή (Βλ. ΠΠΘεσ. 27115/2010).

Άρθρο 13

Ιατρικό απόρρητο

Εμβαθύνει στο ιατρικό απόρρητο, υποχρεώνοντας τους ιατρούς, αλλά και όλους τους συναδέλφους, συμπεριλαμβανομένων των νοσοκόμων, των μαιών, των ιατρικών τεχνικών και του διοικητικού προσωπικού, να τηρούν το απόρρητο των ασθενών, αποφεύγοντας να αποκαλύπτουν πληροφορίες για την υγεία των ασθενών σε μη εξουσιοδοτημένα μέρη. Η συγκεκριμένη πτυχή συζητείται με το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή και στο απόρρητο, στο άρθρο 47 του Ν. 2071/1992.

Κατά συνέπεια, οι ιατροί υποχρεούνται να τηρούν απόλυτη εμπιστευτικότητα σχετικά με οποιαδήποτε πληροφορία που σχετίζεται με τον ασθενή, ακόμη και μετά τον θάνατό του, ενισχύοντας έτσι τη σχέση εμπιστοσύνης και ασφαλούς επικοινωνίας μεταξύ ιατρού και ασθενή.

Επιπλέον, το άρθρο 13 του Κώδικα περιγράφει εξαιρέσεις που επιτρέπουν την παραβίαση του ιατρικού απορρήτου, συμπεριλαμβανομένων περιπτώσεων, όπως η αναφορά γεννήσεων, θανάτων ή μολυσματικών ασθενειών, η διασφάλιση των νομικών ή δημοσίων συμφερόντων, ή η αντιμετώπιση περιστάσεων αναγκαιότητας ή άμυνας. Παράλληλα, οι ιατροί που δραστηριοποιούνται σε υπηρεσίες δημόσιας υγείας εξαιρούνται από την τήρηση του απορρήτου αποκλειστικά για τους ανωτέρους τους.

Άρθρο 14

Τήρηση ιατρικού αρχείου

Υπογραμμίζει το καθήκον του ιατρού να τηρεί ιατρικά αρχεία, είτε σε ψηφιακή είτε σε αναλογική μορφή, όπως αναφέρεται και αντίστοιχο δικαίωμα στο άρθρο 47 του Ν. 2071/1992. Οι ιατροί υποχρεούνται να λαμβάνουν τις απαραίτητες προφυλάξεις για να διασφαλίζουν την ανωνυμία των ασθενών στις επιστημονικές δημοσιεύσεις που μπορεί να παράγουν. Επιπλέον, οφείλουν να διαχειρίζονται τα επαγγελματικά τους αρχεία για την τήρηση του ιατρικού απορρήτου και τη διαφύλαξη των προσωπικών δεδομένων, σύμφωνα με τον γενικό κανονισμό για τα προσωπικά δεδομένα. Η πρόσβαση στα ιατρικά αρχεία ασθενών είναι περιορισμένη, με εξαιρέσεις που χορηγούνται μόνο σε δικαστικές και εισαγγελικές αρχές, ή σε συγκεκριμένους ελληνικούς κρατικούς φορείς με τα απαιτούμενα δικαιώματα και αρμοδιότητες.

Σύνοψη κεφαλαίου: Το κεφάλαιο Γ του Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας εμβαθύνει στη σχέση ιατρού-ασθενή, επισημαίνοντας βασικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν αυτή την αλληλεπίδραση. Τις τελευταίες δεκαετίες, η δυναμική της σχέσης ια-

τρού-ασθενή έχει υποστεί σημαντική μεταμόρφωση, αντικατοπτρίζοντας την εξέλιξη της ιατρικής επιστήμης. Αρχικά χαρακτηριζόμενη από την παθητικότητα και την εξάρτηση των ασθενών, η σύγχρονη ιατρική πρακτική έχει δώσει στους ασθενείς τη δυνατότητα να συμμετέχουν ενεργά στις αποφάσεις που αφορούν την υγεία τους, μεταβαίνοντας από παθητικούς λήπτες σε αυτόνομα άτομα που συμβάλλουν στις αποφάσεις της υγειονομικής περίθαλψής τους.

Οι θεμελιώδεις πτυχές που διαμορφώνουν τη σχέση ιατρού-ασθενή περιλαμβάνουν την εκπαίδευση, την επικοινωνία, το ιατρικό απόρρητο και τις λειτουργικές διαδικασίες. Επιπλέον, βασικοί παράγοντες για την ενίσχυση ενός ουσιαστικού δεσμού ιατρού και ασθενή περιλαμβάνουν τη συμμετοχή του ίδιου του ασθενή και τον σεβασμό των επιλογών του, την ιατρική επάρκεια, την ενσυναίσθηση, τη συνέχεια της φροντίδας και την απουσία σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ των εμπλεκόμενων μελών. Οι δεξιότητες αποτελεσματικής επικοινωνίας επηρεάζουν σημαντικά τη σχέση ιατρού-ασθενή καθ' όλη τη διάρκεια της θεραπείας. Η ενίσχυση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων είναι εφικτή μέσω εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών, συνεχούς επαγγελματικής εξέλιξης και πρόσβασης σε σχετικές πληροφορίες, σε συνδυασμό πάντα με τον σεβασμό προς τον ασθενή και την τήρηση του απορρήτου.

Η αντιμετώπιση των Επαγγελματιών Υγείας τόσο απέναντι στην ασθένεια, όσο και απέναντι στον ασθενή αποτελούν κρίσιμες πτυχές σχετικά με τα δικαιώματα των ασθενών, με ιδιαίτερη έμφαση στην έκταση της ευαισθητοποίησης των ασθενών. Κατά συνέπεια, η συνεχής ενίσχυση της σχέσης ιατρού και ασθενή, και η δημιουργία μιας «θεραπευτικής συμμαχίας» μεταξύ τους θεωρούνται κομβικοί παράγοντες για την παροχή ορθής υγειονομικής περίθαλψης, και για τη συνολική ευημερία και των δύο μερών.

Κεφάλαιο Δ'

Σχέσεις Ιατρού και Κοινωνίας

Άρθρο 20

Άσκηση ιατρικής στο πλαίσιο της κοινωνικής ασφάλισης

Θα μπορούσε να ονομαστεί και ο ακρογωνιαίος λίθος του κεφαλαίου, καθώς πραγματεύεται την ιατρική πρακτική και τις κοινωνικές υποχρεώσεις του ιατρού στο πλαίσιο των κανονισμών κοινωνικής ασφάλισης. Συγκεκριμένα, η παράγραφος 2 τονίζει ότι, ενώ οι ιατροί πρέπει να δίνουν προτεραιότητα στα συμφέροντα των ασφαλισμένων ασθενών, οι ενέργειές τους πρέπει να ευθυγραμμίζονται με τους κανονισμούς υγειονομικής περίθαλψης του εκάστοτε φορέα κοινωνικής ασφάλισης.

Κεφάλαιο Ζ΄

Επιστημονική Έρευνα

Το κεφάλαιο οριοθετεί το νομικό πλαίσιο για τη διεξαγωγή έρευνας στον άνθρωπο, και πραγματεύεται την επιστημονική ιατρική έρευνα, με ιδιαίτερη έμφαση στις κλινικές μελέτες, που θα αναλυθούν περαιτέρω στα επόμενα κεφάλαια.

Άρθρο 24

Ιατρική έρευνα

Αφορά συγκεκριμένα την ιατρική έρευνα, δίνοντας έμφαση στην τήρηση θεμελιωδών αξιών, πνευματικών και ηθικών εκτιμήσεων, στις προϋποθέσεις διεξαγωγής έρευνας σε ανθρώπους, ιδιαίτερα σε άτομα που δεν διαθέτουν ικανότητα συναίνεσης, και σε πειθαρχικές κυρώσεις για μη συμμόρφωση με τις διατάξεις του Κώδικα.

Άρθρο 25-26

Κλινική έρευνα – Μη θεραπευτική βιοϊατρική έρευνα

Αφορά την κλινική έρευνα που περιλαμβάνει νέα φάρμακα ή διαγνωστικές και θεραπευτικές μεθόδους. Απευθύνεται στη μη θεραπευτική βιοϊατρική έρευνα, επιτρέποντας την ιατρική έρευνα σε ανθρώπους για επιστημονικούς σκοπούς υπό αυστηρές προϋποθέσεις, με ύψιστη σημασία τη διαφύλαξη της ζωής και της αξιοπρέπειας των συμμετεχόντων ασθενών, η οποία αποτελεί και μια θεμελιώδη ευθύνη του ιατρού και του ερευνητή του ιατρικού τομέα.

Άρθρο 27

Δημοσιότητα των ανακαλύψεων

Υποχρεώνει τους ιατρούς-ερευνητές να δημοσιεύουν τα αποτελέσματα της έρευνας.

Κεφάλαιο Η΄

Ιατρός και φροντίδα Ψυχικής Υγείας

Άρθρο 28

Φροντίδα ψυχικής υγείας

Το άρθρο 28 πραγματεύεται τον ρόλο των ιατρών στην παροχή εξειδικευμένης φροντίδας ψυχικής υγείας, όπως αναφέρεται και το αντίστοιχο δικαίωμα στο άρθρο 47 του Ν. 2071/1992. Υπογραμμίζει την υποχρέωση του ψυχιάτρου να παρέχει τη βέλτιστη θεραπεία, προασπίζοντας παράλληλα την αξιοπρέπεια, τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των ατόμων με ψυχικές διαταραχές, όπως αναλύεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 28. Επιπλέον, οι ασθενείς με ψυχικές διαταραχές έχουν το δικαίωμα να ζητούν θεραπευτικές παρεμβάσεις από τον ψυχίατρο εφόσον οι παρεμβάσεις αυτές θίγουν ελάχιστα την ελευθερία τους και τη συμμετοχή τους σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων με βάση προσωπικές αξίες και προτιμήσεις (παρ. 3/άρθρο 28, παρ. 4/άρθρο 28). Εξίσου ζωτικής σημασίας είναι η παρ. 6/άρθ. 28, όπου τονίζει τον σεβασμό της πνευματικής, συναισθηματικής και ηθικής αυτονομίας των ατόμων, και δη των ασθενών με ψυχικές διαταραχές. Έτσι, οι ασθενείς μπορούν να ζητήσουν μέτρα κατά τη διάρκεια της θεραπείας, για να εξασφαλίσουν την άσκηση θρησκευτικών και πολιτικών επιλογών, καθώς και τη συμμετοχή σε κοινωνικές δραστηριότητες που δεν επηρεάζουν αρνητικά την ψυχική τους ευημερία.

Κεφάλαιο Θ'

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Άρθρο 29

Ιατρικές αποφάσεις στο τέλος της ζωής

Αφορά ιατρικές αποφάσεις για ασθενείς στο τελικό στάδιο ανίατων ασθενειών, υπογραμμίζοντας το καθήκον του ιατρού να παρέχει παρηγορητική φροντίδα και να ανακουφίζει τον ψυχοσωματικό πόνο, διασφαλίζοντας την αξιοπρέπεια μέχρι και το τέλος της ζωής του ασθενή.

Άρθρο 30

Ιατρική υποβοήθηση στην ανθρώπινη αναπαραγωγή

Αφορά την ιατρική βοήθεια στην ανθρώπινη αναπαραγωγή, υποχρεώνοντας τους ιατρούς να παρέχουν ολοκληρωμένες πληροφορίες σχετικά με την ιατρικώς υποβοηθημένη αναπαραγωγή, συμπεριλαμβανομένων των πιθανών συνεπειών της. Οι ιατροί μπορούν να υποστηρίξουν τέτοιες μεθόδους σε περιπτώσεις ιατρικής υπογονιμότητας ή για την πρόληψη της μετάδοσης σοβαρών ασθενειών, σεβόμε-

νοι την αυτονομία των ατόμων και τις τεκμηριωμένες αποφάσεις που παίρνουν, ύστερα από την κατάλληλη ενημέρωσή τους από τους ίδιους.

Άρθρο 31

Τεχνητή διακοπή της κύησης

Αναφέρεται στην τεχνητή διακοπή της κύησης, τονίζοντας την υποχρέωση του ιατρού να παρέχει συμβουλευτική στις γυναίκες που αναζητούν υπηρεσίες άμβλωσης. Αν και οι ιατροί μπορεί να αρνηθούν βάσει ηθικών αρχών, πρέπει να προβαίνουν σε αμβλώσεις εάν υπάρχει σημαντικός κίνδυνος για τη ζωή ή την υγεία της γυναίκας, καθώς αυτό καθίσταται θεραπευτική αναγκαιότητα για την ευημερία της, και πιθανώς για τη συνέχιση της ζωής της.

Άρθρο 32

Μεταμοσχεύσεις ιστών και οργάνων

Αφορά τις μεταμοσχεύσεις ιστών και οργάνων, τονίζοντας ότι οι ιατροί πρέπει να εγκρίνουν τέτοιες διαδικασίες μόνο όταν εξυπηρετούν θεραπευτικούς σκοπούς. Απαγορεύεται στους ιατρούς να συμμετέχουν σε μεταμοσχεύσεις με κίνητρο το οικονομικό όφελος, και πρέπει να διασφαλίζουν την κατάλληλη ενημέρωση, φροντίδα και εμπιστευτικότητα τόσο για τους δότες όσο και για τους λήπτες των οργάνων.

Άρθρο 33

Αιμοδοσία

Πρωθεί την εθελοντική, μη αμειβόμενη αιμοδοσία, με ιατρούς επιφορτισμένους να προστατεύουν την υγεία και την ασφάλεια των δοτών και των προϊόντων αίματος. Οι ιατροί πρέπει να παρέχουν ολοκληρωμένες πληροφορίες σχετικά με τα οφέλη και τους κινδύνους της διαδικασίας δωρεάς, διατηρώντας παράλληλα την ανωνυμία μεταξύ δωρητών και ληπτών, εκτός εάν ειδικές περιστάσεις απαιτούν αποκάλυψη για λόγους υγείας ή ηθικούς λόγους.

Άρθρο 34

Προστασία γενετικής ταυτότητας

Επικεντρώνεται στην προστασία της γενετικής ταυτότητας, δηλώνοντας ότι οι παρεμβάσεις των ιατρών που αλλοιώνουν το ανθρώπινο γονιδίωμα επιτρέπονται

μόνο για προληπτικούς, διαγνωστικούς ή θεραπευτικούς σκοπούς, με αυστηρή απαγόρευση της μετάδοσης γενετικών αλλοιώσεων στις μελλοντικές γενιές.

Κεφάλαιο ΙΑ΄

Τελικές Διατάξεις

Άρθρο 36

Κυρώσεις

Περιγράφει τις πειθαρχικές κυρώσεις για τους ιατρούς που παραβιάζουν τον Κώδικα Ιατρικής Δεοντολογίας, προστατεύοντας με τον τρόπο αυτό τα δικαιώματα των ασθενών. Επιπλέον, οι παραβιάσεις του Κώδικα δεν επισύρουν μόνο πειθαρχικές κυρώσεις βάσει του άρθρου 36, αλλά και βάσει της νομοθεσίας περί προστασίας των καταναλωτών (Ν. 330/1994). Στην παρ. 3 προβλέπεται το δικαίωμα του ιατρού σε αποκατάσταση, αποζημίωση και επανόρθωση κάθε οικονομικής ή ηθικής βλάβης ή ζημίας που υπέστη από την άσκηση εναντίον του κάθε είδους αβάσιμης αναφοράς από φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Κάθε ιατρός ο οποίος κατηγορείται στο πλαίσιο αστικής, ποινικής ή πειθαρχικής διαδικασίας έχει δικαίωμα απολύτου σεβασμού της προσωπικότητάς του.

Συνοπτικά, ο Νόμος 3418/2005 που ορίζει τον Κώδικα της Ιατρικής Δεοντολογίας στην Ελλάδα καθιερώνει ένα πλήρες πλαίσιο οδηγιών για τις ηθικές υποχρεώσεις των Επαγγελματιών Υγείας. Κεντρικές αρχές όπως η αυτονομία του ασθενή, η εμπιστευτικότητα, η επαγγελματική αρμοδιότητα και η ακεραιότητα αποτελούν βασικούς πυλώνες που διαμορφώνουν τον ηθικό κώδικα συμπεριφοράς. Οι δεοντολογικοί κανόνες έχουν ως σκοπό να επισημάνουν τη σημαντικότητα αφοσίωσης της ιατρικής κοινότητας στην εφαρμογή αυτών των αρχών, να εγγυηθούν την υιοθέτηση των υψηλότερων προτύπων φροντίδας των ασθενών, και να διασφαλίζουν τη διατήρηση της εμπιστοσύνης προς τους Επαγγελματίες Υγείας.

Διπλωματική Εργασία με τίτλο «Οι υποχρεώσεις των επαγγελματιών υγείας ως θεματοφυλάκων των δικαιωμάτων των ασθενών – σκέψεις σχετικά με την “ασθενοκεντρικότητα” της πολιτικής υγείας στην Ελλάδα» της κυρίας Παναγιώτας – Ειρήνης Μήτσουρα, που διεξήχθη στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Φαρμακευτικό Δίκαιο: Νομοθεσία και Πράξη».

Γ. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΝΑΠΗΡΙΚΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΕΩΝ

Γ.1. ΚΕΝΤΡΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΠΟΣΟΣΤΟΥ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ (ΚΕ.Π.Α.)

Θεσμικό πλαίσιο: [ΦΕΚ Α' 146/27-07-22, αρ. 102 - 112](#), [ΦΕΚ Β' 4830/13-09-22](#), [ΦΕΚ Β' 447/1-2-2023](#)

Περιγραφή: Μετά την ανακοίνωση της διάγνωσης, και συνήθως αφού ο ασθενής έχει αποκτήσει μεγαλύτερη εξοικείωση με τη συμπτωματολογία, τη νέα καθημερινότητά του αλλά και με τη φαρμακευτική του αγωγή, είναι απαραίτητο να διερευνηθεί αν η πάθησή του προκαλεί κάποια αναπηρία, ώστε να διεκδικήσει αναπηρικές παροχές και δικαιώματα. Γι' αυτό και συστήνεται η διαδικασία να ξεκινήσει σύντομα, προκειμένου να μη χαθεί πολύτιμος χρόνος στη χρήση παροχών που πιθανόν να είναι σημαντικές για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής του ασθενή.

Το πρώτο βήμα που πρέπει να γίνει είναι να αξιολογηθεί ο ασθενής από επιστημονική επιτροπή των Κέντρων Πιστοποίησης Ποσοστού Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α.). Τα ΚΕ.Π.Α. αποτελούνται από ομάδες ιατρών που αξιολογούν τον εισηγητικό φάκελο και την κλινική εικόνα του ασθενή, καταλήγοντας σε μία Γνωμάτευση Αποτελέσματος Πιστοποίησης Αναπηρίας (Γ.Α.Π.Α.), έγγραφο που είναι απαιτούμενο για τη διεκδίκηση κάθε αναπηρικής παροχής ή δικαιώματος.

Η αίτηση για αξιολόγηση και πιστοποίηση της αναπηρίας από το ΚΕ.Π.Α. υποβάλλεται ανεξαρτήτως της αιτίας χρήσης. Δηλαδή, υποβάλλεται η αίτηση, γίνεται η αξιολόγηση, βγαίνει η Γνωμάτευση, και στη συνέχεια αυτή χρησιμοποιείται σε οποιοδήποτε Φορέα και για οποιαδήποτε παροχή θέλουμε.

Εναλλακτικά, ο φορολογούμενος, για την πιστοποίηση της ύπαρξης αναπηρίας, μπορεί να προσκομίσει και γνωματεύσεις των Ανωτάτων Υγειονομικών Επιτροπών Στρατού (Α.Σ.Υ.Ε.), Ναυτικού (Α.Ν.Υ.Ε.), Αεροπορίας (Α.Α.Υ.Ε.), Ελληνικής Αστυνομίας, Πυροσβεστικού Σώματος, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του ν.3 863/2010, οι εν λόγω Υγειονομικές Επιτροπές δεν έχουν καταργηθεί, και συνεχίζουν να ασκούν τα καθήκοντά τους και μετά την 1.9.2011.

Στους ακόλουθους συνδέσμους, θα βρείτε όλες τις απαραίτητες πληροφορίες:

- [Κανονισμός Λειτουργίας του Κέντρου Πιστοποίησης Αναπηρίας \(ΚΕ.Π.Α.\). ΦΕΚ Β' 4830/13-09-22](#)
- [Εγχειρίδιο Χρήσης: Πλατφόρμα Ενιαίας Αίτησης ΚΕ.Π.Α. e-ΚΕΡΑ](#)

- [Ενιαίος Πίνακας Προσδιορισμού Ποσοστού Αναπηρίας \(Ε.Π.Π.Α.\) ΦΕΚ Β' 6282/29-12-21](#)
- [Πίνακας μη αναστρέψιμων παθήσεων, για τις οποίες η διάρκεια αναπηρίας καθορίζεται επ' αόριστον ΦΕΚ Β' 4348/25-7-24](#)

Για την ορθή υποβολή της αίτησης, συμβουλευτείτε:

[Οδηγίες για την υποβολή αίτησης πιστοποίησης ποσοστού αναπηρίας στο ΚΕ.Π.Α. μέσω της Εθνικής Πύλης Αναπηρίας, σε κατά τόπους σημεία φυσικής εξυπηρέτησης πολιτών](#)

Διαδικασία:

Αίτηση

Η [αίτηση](#) αξιολόγησης και πιστοποίησης αναπηρίας γίνεται διαδικτυακά μέσω της ιστοσελίδας της Εθνικής Πύλης Αναπηρίας.

Πιστοποίηση αναπηρίας γίνεται:

- **Αρχική αίτηση για αξιολόγηση**, η οποία υποβάλλεται είτε σε περίπτωση που ο πολίτης αξιολογείται για πρώτη φορά είτε σε περίπτωση που έχει ήδη λήξει η προηγούμενη Γ.Α.Π.Α..
- **Αίτηση παράτασης**, η οποία μπορεί να υποβληθεί κατά το τελευταίο τετράμηνο ισχύος της Γ.Α.Π.Α., για να λάβει νέα Γ.Α.Π.Α. που θα πιστοποιεί την αναπηρία του.

Σημείωση: Σε περίπτωση που λαμβάνετε επίδομα από τον Οργανισμό Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ο.Π.Ε.Κ.Α.), μαζί με την αίτηση παράτασης στα ΚΕ.Π.Α., πρέπει να απευθυνθείτε και στον Ο.Π.Ε.Κ.Α. μέσω του Κέντρου Κοινότητας της περιοχής σας και να κάνετε αίτηση για 6μηνη παράταση πληρωμής μέχρι να βγει το καινούριο ποσοστό.

- **Αίτηση αναθεώρησης**, η οποία υποβάλλεται οποτεδήποτε εντός της ισχύος της Γ.Α.Π.Α. στις εξής περιπτώσεις:

- (α) η Γ.Α.Π.Α. δεν περιλαμβάνει αξιολόγηση για ένταξη ή μη σε ισχύουσες διατάξεις κατά την ημερομηνία συνεδρίασης της Υ.Ε.,
- (β) ζητείται η υπαγωγή σε διατάξεις που δημοσιεύτηκαν μετά την ημερομηνία συνεδρίασης της Υ.Ε.,

(γ) διόρθωση τυπικών στοιχείων της Γ.Α.Π.Α. που δεν σχετίζονται με την αξιολόγηση από την Υ.Ε. (π.χ. ονοματεπώνυμο, αριθμός ταυτότητας κλπ.).

- **Αίτηση επιδείνωσης ή προσθήκης νέας πάθησης**, η οποία μπορεί να υποβληθεί μετά την πάροδο 6 μηνών από την έναρξη ισχύος της υπάρχουσας Γ.Α.Π.Α., και έως 4 μήνες πριν τη λήξη αυτής, εκτός και εάν έχει προκύψει νοσηλεία κατά το πρώτο εξάμηνο ισχύος της Γ.Α.Π.Α..

Η αίτηση υποβάλλεται από τον ενδιαφερόμενο κατόπιν αυθεντικοποίησής του με τη χρήση των κωδικών διαπιστευτηρίων της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων Δημόσιας Διοίκησης του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης (taxisnet).

Εναλλακτικά, την αίτηση μπορεί να υποβάλει και νόμιμος εκπρόσωπος, και συγκεκριμένα:

- (α) Γονείς και επίτροποι για τα παιδιά τους.
- (β) Δικαστικοί συμπαραστάτες για τους ενήλικες.
- (γ) Κάτοχος συμβολαιογραφικού πληρεξουσίου.
- (δ) Νόμιμα εξουσιοδοτημένος εκπρόσωπος.

Επίσης, η υποβολή της αίτησης από τον ενδιαφερόμενο μπορεί να γίνει και μέσω των Κέντρων Κοινότητας (Κ.Κ.), των Κέντρων Εξυπηρέτησης Πολιτών (Κ.Ε.Π.), καθώς και των Γραμματειών του ΚΕ.Π.Α.. Σημειώνεται ότι βάσει του [ν. 4961/2022](#), ο πολίτης μπορεί να αποταθεί σε οποιοδήποτε από τα ανωτέρω σημεία φυσικής εξυπηρέτησης, και δεν υπάρχει χωρικός περιορισμός στην εξυπηρέτησή του βάσει της διεύθυνσης κατοικίας του.

Οι πολίτες που θα υποβάλουν αίτηση στα Κ.Ε.Π., Κ.Κ. ή στις Γραμματείες ΚΕ.ΠΑ. είναι απαραίτητο να φέρουν μαζί τους, οι ίδιοι ή ο νόμιμος/εξουσιοδοτημένος εκπρόσωπός τους, τα κάτωθι έγγραφα/δικαιολογητικά/στοιχεία:

- Δελτίο ταυτότητας ή εν ισχύ διαβατήριο του αιτούντος,
- Για τους ανήλικους πολίτες που γεννήθηκαν στη χώρα και δεν διαθέτουν Δελτίο Ταυτότητας, ληξιαρχική πράξης γέννησης του αιτούντος,
- Δελτίο ταυτότητας ή εν ισχύ διαβατήριο του νόμιμου/εξουσιοδοτημένου εκπροσώπου του αιτούντος εφόσον προσέρχεται αυτός για την υποβολή της αίτησης.
- Σε περίπτωση πολιτών τρίτων χωρών που παραμένουν νόμιμα στη χώρα, ως ταυτοποιητικό στοιχείο, απαιτείται τίτλος νόμιμης διαμονής στη χώρα

Ενδεικτικά και όχι εξαντλητικά αναφέρονται τα εξής:

- ♦ άδεια διαμονής σε ισχύ,
- ♦ βεβαίωση κατάθεσης για άδεια διαμονής (είτε η λεγόμενη «μπλε βεβαίωση» είτε η απλή «λευκή βεβαίωση» όσον αφορά την κατηγορία της άδειας για εξαιρετικούς λόγους),
- ♦ εθνική θεώρηση εισόδου (τύπου C ή D),
- ♦ άδεια διαμονής δικαιούχου διεθνούς προστασίας σε ισχύ,
- ♦ Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (Α.Μ.Κ.Α.) ή Προσωρινός Αριθμός Ασφαλιστικής και Υγειονομικής Περίθαλψης Αλλοδαπού (Π.Α.Α.Υ.Π.Α.).

Σε περίπτωση αίτησης από νόμιμο ή εξουσιοδοτημένο εκπρόσωπο, ο εκπρόσωπος θα πρέπει να προσκομίσει το νομιμοποιητικό έγγραφο που αποδεικνύει την εκπροσώπηση, όπως ενδεικτικά:

- Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης ή ληξιαρχική πράξη γέννησης, σχετική δικαστική απόφαση, συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο ή απλή εξουσιοδότηση.

Ανάλογα με τον τύπο της αίτησης, απαιτούνται υποχρεωτικά τα κάτωθι δικαιολογητικά:

- **Σε περίπτωση αίτησης για παράταση πιστοποίησης, ή επιδείνωση υπάρχουσας, ή προσθήκης νέας πάθησης, ή αναθεώρησης ισχύουσας πιστοποίησης,** ο αιτών ή ο νόμιμος/εξουσιοδοτημένος εκπρόσωπος θα πρέπει να προσκομίσει την εν ισχύ Γ.Α.Π.Α..
- **Σε περίπτωση αίτησης επιδείνωσης υπάρχουσας ή προσθήκης νέας πάθησης πριν τη συμπλήρωση 6 μηνών από την έκδοση της εν ισχύ Γ.Α.Π.Α.,** ο αιτών ή ο νόμιμος/εξουσιοδοτημένος εκπρόσωπος θα πρέπει να προσκομίσει το αποδεικτικό στοιχείο νοσηλείας.

Θα χρειαστεί να:

- συμπληρώσετε τους προσωπικούς σας κωδικούς πρόσβασης στο Taxisnet,
- συμπληρώσετε τον Α.Φ.Μ. και τον Α.Μ.Κ.Α. σας,
- επισυνάψετε το απαιτούμενο δικαιολογητικό που αποδεικνύει τη σχέση σας με τον εξεταζόμενο, και να συμπληρώσετε τα στοιχεία του (για νόμιμους εκπροσώπους).

Κατά την υποβολή του εισηγητικού φακέλου, ο θεράπων ιατρός μπορεί να επιλέξει και να βεβαιώσει ότι ο ασθενής έχει αδυναμία μετακίνησης, και η αξιολόγηση του ΚΕ.Π.Α. πρέπει να γίνει κατ' οίκον.

Τα προσυμπληρωμένα στοιχεία αντλούνται διαλειτουργικά από διάφορα Μητρώα, και η επέμβαση σε αυτά δεν είναι δυνατή απευθείας μέσω της πλατφόρμας της ηλεκτρονικής αίτησης, ούτε από τον πολίτη, αλλά ούτε απευθείας και από τον χρήστη των σημείων φυσικής εξυπηρέτησης. Σε αυτή την περίπτωση, πρέπει ο πολίτης να προβεί σε επικαιροποίηση των στοιχείων του (α) είτε στο Μητρώο του Α.Μ.Κ.Α., με επίσκεψη σε ένα Κ.Ε.Π. ή στα αρμόδια γραφεία μητρώου του e-ΕΦΚΑ, (β) είτε στο Εθνικό Μητρώο Επικοινωνίας, (γ) είτε στην [Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων](#) (Α.Α.Δ.Ε.).

Πιο συγκεκριμένα:

Αν τα λάθη εντοπίζονται σε κάποιο από τα παρακάτω πεδία, *Όνομα, Επώνυμο, Πατρώνυμο, Μητρώνυμο, Φύλο, Χώρα Γέννησης, Υπηκοότητα, Ημερομηνία Γέννησης, Αριθμός Φορολογικού Μητρώου*, τότε πρέπει να προβεί σε επικαιροποίηση των στοιχείων του στο Μητρώο του Α.Μ.Κ.Α..

Αν τα λάθη εντοπίζονται σε κάποιο από τα παρακάτω πεδία, *Αριθμός Ταυτοποιητικού Εγγράφου, Τύπος Ταυτοποιητικού Εγγράφου, Ημερομηνία Έκδοσης Ταυτοποιητικού Εγγράφου*, τότε πρέπει να προβεί σε επικαιροποίηση των στοιχείων του στο Φορολογικό Μητρώο.

Αν τα λάθη εντοπίζονται σε κάποιο από τα παρακάτω πεδία, *Στοιχεία Διεύθυνσης, Σταθερό τηλέφωνο, Κινητό τηλέφωνο, e-mail*, τότε πρέπει να προβεί σε επικαιροποίηση των στοιχείων του στο [Εθνικό Μητρώο Επικοινωνίας](#).

Σε κάθε περίπτωση, ειδικά για τα στοιχεία κινητού τηλεφώνου και e-mail μπορεί να τα συμπληρώσει ή να τα τροποποιήσει απευθείας στην πλατφόρμα της ηλεκτρονικής αίτησης.

Ειδικώς για πολίτη τρίτης χώρας, σε περίπτωση που ανακύψει ζήτημα κατά την άντληση στοιχείων αναφορικά με ταυτοποιητικά έγγραφα ή άδειες διαμονής, οι πολίτες μπορούν να απευθύνονται σε φυσικά σημεία εξυπηρέτησης για την υποβολή της αίτησης, προσκομίζοντας τα ισχύοντα έγγραφα.

Μετά την αίτηση – Εισηγητικός Φάκελος

Μετά την υποβολή της αίτησης, είτε ηλεκτρονικά είτε μέσω των σημείων φυσικής εξυπηρέτησης (Κ.Ε.Π., Κ.Κ., ΚΕ.ΠΑ.), ο αιτών απευθύνεται στους θεράποντες ιατρούς του, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για τη σύνταξη και οριστικοποίηση του Ιατρικού Εισηγητικού Φακέλου ηλεκτρονικά, σύμφωνα με το [Εγχειρίδιο Χρήσης Εφαρμογής Εισηγητικού Φακέλου για τους γιατρούς](#).

Ο Ιατρικός Εισηγητικός Φάκελος περιλαμβάνει τον Γενικό Εισηγητικό Φάκελο για την κύρια αξιολογούμενη πάθηση, και τους Ειδικούς Εισηγητικούς Φακέλους για τυχόν συνυπάρχουσες αξιολογούμενες παθήσεις. Όταν οριστικοποιηθούν οι Εισηγητικοί Φάκελοι από κάθε θεράποντα ιατρό, ο βασικός θεράπων ιατρός φέρει την ευθύνη τελικής οριστικοποίησης του Ιατρικού Εισηγητικού Φακέλου που συνδέεται με το αίτημα.

Αξιολόγηση

Ο πολίτης ενημερώνεται για την ημερομηνία και την ώρα που πρέπει να παραστεί στην Επιτροπή για την αξιολόγηση μέσω sms, ή και πρόσθετων μέσων, όπως τηλεφώνου ή e-mail, τουλάχιστον 7 ημέρες πριν την ημερομηνία της εξέτασης.

Σημειώσεις & Εμπειρικές παρατηρήσεις για την αξιολόγηση: Την ημέρα της αξιολόγησης συνιστάται να έχει μαζί του όλο τον ιατρικό του φάκελο, και ειδικά τις εξετάσεις εκείνες μέσω των οποίων έχει προκύψει η διάγνωση, όσο παλιές και αν είναι αυτές. Επίσης, οι ανήλικοι ασθενείς έχουν προτεραιότητα κατά την αξιολόγηση.

Εμπειρικές παρατηρήσεις για την αξιολόγηση:

- Οι ενήλικοι ασθενείς των οποίων η κλινική εικόνα δεν απαιτεί την παρουσία συνοδού εισέρχονται μόνοι τους στην Επιτροπή. Επομένως, σε περιπτώσεις νέων ενήλικων ασθενών, είναι απαραίτητη η πλήρης ενημέρωσή τους από το οικογενειακό περιβάλλον αναφορικά με την πάθησή τους συνολικά.
- Οι ανήλικοι ασθενείς συνοδεύονται από τον κηδεμόνα τους, ωστόσο συνιστάται η βασική ενημέρωσή τους, έτσι ώστε να είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι και συνεργάσιμοι. Η ενημέρωση πρέπει να είναι σύμφωνη με την ηλικία του κάθε παιδιού και τη φύση της κάθε οικογένειας. Κυρίως, τα παιδιά χρειάζεται να γνωρίζουν τη διαδικασία της αξιολόγησης.

Μετά την αξιολόγηση

Λίγες ημέρες μετά την αξιολόγηση, το ποσοστό αναπηρίας είναι διαθέσιμο μέσω της ίδιας ιστοσελίδας, ενώ τη Γ.Α.Π.Α. μπορεί να τη λάβει ο ασθενής μέσω της [ηλεκτρονικής θυρίδας του πολίτη](#).

Το επιτρεπτό χρονικό διάστημα των ενστάσεων πλέον είναι 30 ημέρες από την κοινοποίηση της Γ.Α.Π.Α. στον αιτούντα. Ως ημέρα κοινοποίησης νοείται η ημερομηνία αποστολής της Γ.Α.Π.Α. στην ηλεκτρονική θυρίδα του πολίτη, ή η ημέρα

παραλαβής της Γ.Α.Π.Α. από Κ.Ε.Π. ή Κ.Κ. ή Γραμματεία ΚΕ.Π.Α. σε περίπτωση πολιτών που υπέβαλαν αίτηση μέσω αυτών. Η κατάθεση των ενστάσεων γίνεται προς το παρόν στις γραμματείες των ΚΕ.Π.Α., και όχι ηλεκτρονικά.

Σημείωση: Κατά την υποβολή ένστασης, δεν μπορούν να προσκομιστούν νέα ιατρικά δικαιολογητικά. Η μόνη περίπτωση που αυτό ίσως γίνει αποδεκτό είναι να έχει μεσολαβήσει σοβαρό ιατρικό συμβάν μεταξύ της 1ης αξιολόγησης και της ένστασης.

Μετά την έκδοση της Γ.Α.Π.Α., ο πολίτης μπορεί να τη χρησιμοποιήσει για τη διεκδίκηση οποιασδήποτε αναπηρικής παροχής, όπως αναφέρονται στα επόμενα κεφάλαια.

Μη αναστρέψιμες παθήσεις

Ορισμένες Σπάνιες Παθήσεις έχουν ενταχθεί στον [Πίνακα μη αναστρέψιμων παθήσεων \(ΦΕΚ Β' 4348/25-7-24\)](#), και η διάρκεια αναπηρίας καθορίζεται επ' αόριστον, δηλαδή πρέπει να βγει εφ' όρου ζωής. Ωστόσο, υπάρχει πρόβλεψη και για τις υπόλοιπες Σπάνιες Παθήσεις, οι οποίες δεν αναφέρονται ονομαστικά στον εν λόγω πίνακα, και παρουσιάζεται στη συνέχεια.

Σε περίπτωση που πάσχετε από πάθηση που υπάρχει στον συγκεκριμένο πίνακα, αλλά στη Γ.Α.Π.Α. υπάρχει ημερομηνία λήξης του ποσοστού, εάν αυτό είναι το μοναδικό πρόβλημα, θα πρέπει να γίνει αίτηση αναθεώρησης (οποιαδήποτε χρονική στιγμή της ισχύος της Γ.Α.Π.Α.), στην οποία να αναφέρεται ως αιτία ότι: *«Σύμφωνα με το ΦΕΚ Β' 4348/25-7-24, η πάθηση είναι μη αναστρέψιμη, και το ποσοστό αναπηρίας πρέπει να βγει επ' αόριστον»*. Στις αιτήσεις αναθεώρησης, η Επιτροπή κρίνει αν χρειάζεται ξανά φυσική παρουσία του ασθενή, ή αν μπορεί να εξεταστεί μόνο ο φάκελός του, χωρίς τη φυσική του παρουσία.

Σε περίπτωση που στη Γ.Α.Π.Α. εντοπιστεί και άλλο πρόβλημα, πέραν του χρονικού διαστήματος της ισχύος της, όπως για παράδειγμα λανθασμένο ποσοστό αναπηρίας ή μη υπαγωγή σε κάποια κοινωνική παροχή, θα πρέπει να γίνει ένσταση εντός 30 ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης της Γ.Α.Π.Α. (βλ. παρακάτω), στην οποία χρειάζεται να αναγραφεί, μεταξύ των υπολοίπων, ως αιτία ένστασης και το: *«Σύμφωνα με το ΦΕΚ Β' 4348/25-7-24, η πάθηση είναι μη αναστρέψιμη, και το ποσοστό αναπηρίας πρέπει να βγει επ' αόριστον»*.

Σε περίπτωση που η πάθηση δεν αναγράφεται στον συγκεκριμένο πίνακα, αλλά είναι Σπάνια, σύμφωνα με το ίδιο ΦΕΚ, το ποσοστό αναπηρίας πρέπει να έχει διάρκεια 5-10 έτη την πρώτη φορά που περνάει ο ασθενής από ΚΕ.Π.Α., και στη λήξη αυτών των ετών, στη δεύτερη κρίση, όσες θεωρούνται μη αναστρέψιμες από

πλευράς δυσλειτουργίας και κλινικής σημειολογίας, κρίνονται επ' άοριστον. Και πάλι στην περίπτωση των Σπανίων Παθήσεων, αν το ποσοστό αναπηρίας βγει για λιγότερο από 5 έτη, πρέπει να γίνεται ένσταση, στην οποία να αναφέρεται πως: *«Σύμφωνα με το ΦΕΚ Β' 4348/25-7-24, και εφόσον η πάθηση είναι σπάνια, το ποσοστό αναπηρίας πρέπει να βγει για τουλάχιστον 5 έτη».*

Σημείωση: Ο χαρακτηρισμός της «σπανιότητας» μιας πάθησης πραγματοποιείται μόνο όταν ο θεράπων ιατρός δηλώνει στον εισηγητικό φάκελο τον ORPHAcode. Για όσο διάστημα δεν υπάρχει συγκεκριμένο υποχρεωτικό πεδίο για τον ORPHAcode, οι ιατροί θα πρέπει να τον αναφέρουν στο ελεύθερο πεδίο περιγραφής της κλινικής εικόνας. Γι' αυτό και κρίνεται άκρως απαραίτητο, ο ασθενής να επιμένει στους ιατρούς να συμπληρώνουν τον συγκεκριμένο κωδικό Σπανίων Παθήσεων στον εισηγητικό τους φάκελο.

Γ.2. ΚΑΡΤΑ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Θεσμικό πλαίσιο: [ΦΕΚ Α' 146/27-07-22, αρ. 102 - 112](#), [ΦΕΚ Β' 932/23-2-23](#), [ΦΕΚ Β' 447/1-2-23](#)

Περιγραφή: Η Κάρτα Αναπηρίας, με την επίδειξή της από τον δικαιούχο της και τον ψηφιακό έλεγχο εγκυρότητάς της, αποδεικνύει την ταυτότητα του κατόχου της, την ιδιότητά του ως ΑμεΑ, και το κλιμάκιο ποσοστού αναπηρίας που του έχει αναγνωρισθεί.

Οι κάτοχοι Κάρτας Αναπηρίας μπορούν με την επίδειξή της να:

- εξυπηρετούνται κατά προτεραιότητα σε υπηρεσίες εξυπηρέτησης κοινού, και να απολαμβάνουν κάθε απαιτούμενη διευκόλυνση,
- τη χρησιμοποιούν ως δικαιολογητικό, αντί της πιστοποίησης αναπηρίας, για τα αναγραφόμενα σε αυτή δεδομένα.

Στο επόμενο στάδιο, σταδιακά, θα ενσωματώνονται παροχές στην Κάρτα. Για κάθε νέα παροχή που θα προστίθεται σε αυτήν, θα ενημερώνεστε στα στοιχεία επικοινωνίας που έχετε καταχωρήσει στο σύστημα.

Η Κάρτα θα αφορά τις παροχές που απολαμβάνει με τη φυσική του παρουσία ο κάτοχός της.

Κάρτα Αναπηρίας μπορούν να εκδώσουν όλα τα ΑμεΑ με συνολικό ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 50%, που είναι καταγεγραμμένα στο Ψηφιακό Μητρώο Ατόμων με Αναπηρία και έχουν πιστοποίηση αναπηρίας σε ισχύ κατά τον χρόνο έκδοσης της Κάρτας. Η καταχώρηση στο Μητρώο γίνεται αυτόματα μέσω διαλειτουργικότητας, εφόσον τα στοιχεία της πιστοποίησης είναι ψηφιακά διαθέσιμα, και δεν υπάρχει κάποιο πρόβλημα πληρότητας ή ορθότητας αυτών όπως είναι αποτυπωμένα στην πιστοποίηση (ιδίως του Α.Φ.Μ. και Α.Μ.Κ.Α.). Στο επόμενο στάδιο, σταδιακά, θα ενσωματώνονται παροχές στην Κάρτα. Για κάθε νέα παροχή που θα προστίθεται σε αυτήν, θα ενημερώνεστε στα στοιχεία επικοινωνίας που έχετε καταχωρήσει στο σύστημα.

Προβλέπονται οι ακόλουθοι τύποι Κάρτας Αναπηρίας:

- (α) εκτυπώσιμο έγγραφο (όπως τα πιστοποιητικά εμβολιασμού),
- (β) σε ψηφιακή μορφή στην εφαρμογή Gov.gr Wallet (ώστε να έχετε την Κάρτα στο κινητό σας – σύντομα θα είναι διαθέσιμο),
- (γ) πλαστική ψηφιακή κάρτα (προς το παρόν δεν είναι διαθέσιμη).

Προκειμένου να προφυλαχθούν τα ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, στην Κάρτα Αναπηρίας δεν αναγράφεται το συνολικό ποσοστό αναπηρίας. Αντί αυτού, οι Κάρτες σημαίνονται ως εξής:

- σήμανση «I» για όσους έχουν συνολικό ποσοστό αναπηρίας από 50% έως και 66%,
- σήμανση «II» για όσους έχουν συνολικό ποσοστό αναπηρίας από 67% έως και 79%,
- σήμανση «III» για όσους έχουν συνολικό ποσοστό αναπηρίας από 80% και άνω.

Το σύμβολο «Σ» υποδεικνύει ότι ο κάτοχός της χρειάζεται συνοδό για τους σκοπούς της Κάρτας Αναπηρίας, και δίνεται:

- (α) στους ανηλίκους για το χρονικό διάστημα μέχρι την ενηλικίωσή τους,
- (β) στα άτομα που χρήζουν συμπαράστασης ετέρου προσώπου/τελούν σε απόλυτη αναπηρία,
- (γ) στους δικαιούχους Προσωπικού Βοηθού του ν.4837/2021,
- (δ) στα άτομα που εμπίπτουν στις διατάξεις της παρ.1 του άρθρου 16 του ν.1798/1988,
- (ε) στα άτομα με κινητική αναπηρία με ποσοστό αυτής τουλάχιστον 67%,
- (στ) στα άτομα με ψυχική αναπηρία με ποσοστό αυτής τουλάχιστον 80%,
- (ζ) στα άτομα με οπτική αναπηρία με ποσοστό αυτής τουλάχιστον 80%,
- (η) στα άτομα με απόλυτη αναπηρία όρασης,
- (θ) στα άτομα με νοητική υστέρηση (ICD-10: F70-F79), ή με χρωμοσωμικές ανωμαλίες (ICD-10: Q90-Q99), ή με ειδικές μικτές αναπτυξιακές διαταραχές (ICD-10: F83), ή με διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές (ICD-10:F84), ή με άλλες διαταραχές της ψυχολογικής ανάπτυξης (ICD-10: F88), ή με διάφορες διαταραχές της ψυχολογικής ανάπτυξης (ICD-10: F89) με ποσοστό αναπηρίας οποιαδήποτε από αυτές τουλάχιστον 50%,
- (ι) στα άτομα με επιληψία (ICD-10: G40) με ποσοστό αυτής της αναπηρίας τουλάχιστον 80%.

Διαδικασία: Μπορείτε να κάνετε την αίτηση είτε:

- στο karta.epan.gov.gr, ώστε να παραχθεί σχετικό έγγραφο το οποίο μπορείτε να εκτυπώσετε. Εισέρχεται με τους ατομικούς κωδικούς taxisnet, ενώ δεν χρειάζεστε κανένα δικαιολογητικό. Μπορείτε να δείτε αναλυτικά τα βήματα στον σχετικό [οδηγό χρήσης](#),
- μέσω της εφαρμογής wallet.gov.gr, ώστε να έχετε την Κάρτα στο κινητό σας τηλέφωνο.

Σε περίπτωση ανηλίκου: Ισχύουν και για κάθε ανήλικο ή συμπαραστατούμενο οι ίδιες προϋποθέσεις. Θα πρέπει να έχει πιστοποίηση αναπηρίας σε ισχύ, Α.Φ.Μ., κωδικούς taxisnet, και να έχει φωτογραφία (είτε αστυνομικής ταυτότητας είτε μέσω της εφαρμογής [MyPhoto για πολίτες](#)). Σχετικά με το Α.Φ.Μ. και τους κωδικούς taxisnet, παρακαλούμε όπως συμβουλευτείτε τους [Χρήσιμους Συνδέσμους](#) στις αντίστοιχες εφαρμογές.

Για την έκδοση φωτογραφίας μέσω του MyPhoto, χρειάζεται να έχει εγγραφεί με δικό του αριθμό κινητού τηλεφώνου στο [Εθνικό Μητρώο Επικοινωνίας \(ΕΜΕπ\)](#).

Ειδικώς, για την εγγραφή στο ΕΜΕπ, μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες [εδώ](#). Επισημαίνεται ότι ο αριθμός κινητού μπορεί να καταχωρισθεί μόνο μία φορά (δηλαδή για ένα πρόσωπο), ενώ δεν γίνεται να καταχωρήσετε τον αριθμό του δικού σας κινητού. Η επιβεβαίωση του αριθμού του κινητού τηλεφώνου γίνεται είτε μέσω χρηματοπιστωτικού ιδρύματος (εάν έχει το παιδί κωδικούς web banking), είτε μέσω παρόχου υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας, είτε μέσω Κ.Ε.Π.. Εναλλακτικά, αν είστε κάτοικος εξωτερικού, μπορείτε να επισκεφθείτε την οικεία προξενική αρχή.

Για την εξυπηρέτησή σας από τα Κ.Ε.Π., θα πρέπει να μεταβείτε σε αυτό με το ανήλικο τέκνο σας έχοντας μαζί σας:

1. το κινητό τηλέφωνο με τον νέο αριθμό που θέλετε να δηλώσετε για το ανήλικο τέκνο σας,
2. το ταυτοποιητικό σας έγγραφο,
3. σε περίπτωση που το ανήλικο τέκνο σας είναι άνω των 12 ετών, αυτό θα πρέπει να φέρει μαζί του το Αστυνομικό του Δελτίο ταυτότητας. Διαφορετικά, θα χρειαστείτε πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης (για να αποδείξετε τη σχέση μαζί του).

Για περισσότερες πληροφορίες και λεπτομέρειες για την Κάρτα Αναπηρίας, επισκεφτείτε τη σχετική [σελίδα](#) της Εθνικής Πύλης Αναπηρίας.

Γ.3. ΠΑΡΟΧΕΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Γ.3.1. Μηδενική συμμετοχή σε διαγνωστικές εξετάσεις ασφαλισμένων

Θεσμικό πλαίσιο: [Ε.Κ.Π.Υ. \(ΦΕΚ τ Β' 4898/01-11-2018, άρ. 6 παρ.7\)](#)

Απαιτούμενο Ποσοστό Αναπηρίας: 67% οι έχοντες συγκεκριμένες παθήσεις & 80% όλοι.

Περιγραφή: Σύμφωνα με τον Ενιαίο Κανονισμό Παροχών Υγείας (Ε.Κ.Π.Υ.) του Ε.Ο.Π.Υ.Υ., δεν καταβάλλουν συμμετοχή για διαγνωστικές εξετάσεις οι πάσχοντες από:

- (α) Μεσογειακή αναιμία,
- (β) Δρεπανοκυτταρική νόσο,
- (γ) Χρόνια νεφρική ανεπάρκεια τελικού σταδίου που είναι σε θεραπεία υποκατάστασης νεφρικής λειτουργίας, ή περιτοναϊκή κάθαρση, ή έχουν υποβληθεί σε μεταμόσχευση,
- (δ) Κυστική Ίνωση,
- (ε) Σακχαρώδη διαβήτη τύπου 1,
- (στ) Ακρωτηριασμένοι που λαμβάνουν το εξωιδρυματικό επίδομα με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω,
- (ζ) Όσοι έχουν πιστοποιημένη αναπηρία από ΚΕ.Π.Α. 80% και άνω για οποιαδήποτε πάθηση,

Επίσης, δεν καταβάλλουν συμμετοχή οι δικαιούχοι που πραγματοποιούν εξετάσεις σε δημόσιες δομές, καθώς και οι δικαιούχοι που πραγματοποιούν εξετάσεις προληπτικού ή προγεννητικού ελέγχου σύμφωνα με το Άρθρο 5 του Ε.Κ.Π.Υ..

Διαδικασία: Η μηδενική συμμετοχή δεν εμφανίζεται αυτόματα στο σύστημα ηλεκτρονικής συνταγογράφησης, γι' αυτό και χρειάζεται ο ιατρός να επιλέξει μηδενική συμμετοχή, καθώς και σε ποια κατηγορία μηδενικής συμμετοχής ανήκετε. Επομένως, θα πρέπει να τους ενημερώνετε σε κάθε συνταγογράφηση. Σε περίπτωση ύπαρξης ποσοστού αναπηρίας, θα του ζητηθεί ο αριθμός απόφασης, όπως και η ημερομηνία της απόφασης αναπηρίας από τα ΚΕ.ΠΑ..

Σημείωση: Αφορά τους ασφαλισμένους. Οι ανασφάλιστοι απευθύνονται μόνο σε δημόσιες δομές.

Γ.3.2. Μειωμένη ή Μηδενική συμμετοχή σε φάρμακα

Θεσμικό πλαίσιο: [Κατάλογος Παθήσεων, τα φάρμακα των οποίων χορηγούνται με μειωμένη ή μηδενική συμμετοχή του ασφαλισμένου \(Αριθμ.πρωτ.:ΔΒ4Γ/Γ55/07/οικ 14776\)](#)

Απαιτούμενο Ποσοστό Αναπηρίας: Δεν απαιτείται ποσοστό αναπηρίας.

Περιγραφή: Υπάρχει κατάλογος συγκεκριμένων παθήσεων των οποίων τα φάρμακα χορηγούνται με μειωμένη ή μηδενική συμμετοχή του ασφαλισμένου. Κάποιες από τις Σπάνιες Παθήσεις έχουν ενταχθεί στον συγκεκριμένο κατάλογο. Επισημαίνεται ότι η μηδενική συμμετοχή αφορά αποκλειστικά και αυστηρά μόνο τα φαρμακευτικά σκευάσματα-γενόσημα που αφορούν τη θεραπεία και την αντιμετώπιση των αντίστοιχων ως ανωτέρω συγκεκριμένων παθήσεων.

Διαδικασία: Η μηδενική συμμετοχή συνήθως εμφανίζεται αυτόματα στο σύστημα ηλεκτρονικής συνταγογράφησης των φαρμάκων. Αν δεν εμφανιστεί, θα πρέπει να το κάνει χειροκίνητα ο ιατρός.

Γ.3.3. Μηδενική συμμετοχή σε Θεραπευτικά μέσα και Προθέσεις

Θεσμικό πλαίσιο: Ορίζεται από το Άρθρο 55 του Ε.Κ.Π.Υ. [ΦΕΚ Β' 4898/1-11-2018](#)

Περιγραφή: Ο Ε.Ο.Π.Υ.Υ. παρέχει στους ασφαλισμένους θεραπευτικά μέσα και προθέσεις, όπως ορθωτικά μέσα, τεχνητά μέλη άνω και κάτω άκρων, νάρθηκες, κηδεμόνες κλπ., καθώς και οφθαλμικές προθέσεις, με σκοπό την αποκατάσταση ελλειμμάτων ή ανακούφιση από νοσηρές καταστάσεις.

Ο Ε.Ο.Π.Υ.Υ. συμβάλλεται με τους παρόχους ειδών πρόσθετης περίθαλψης και θεραπευτικών μέσων. Η συμμετοχή του ασφαλισμένου στην αξία αποζημίωσης των ειδών ορίζεται στο 25%. Δεν καταβάλλουν συμμετοχή στην αξία των ειδών όσοι δικαιούχοι έχουν κριθεί από Ειδικές Υγειονομικές Επιτροπές άλλων Υπουργείων ή από ΚΕ.ΠΑ., καθώς και ακρωτηριασμένοι με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, λαμβάνοντας προς τούτο εξωιδρυματικό επίδομα τετραπληγίας-παραπληγίας για την αγορά πρόσθετων ειδών σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 1759/1988 (Α' 50).

Σε περίπτωση που η αξία του νόμιμου παραστατικού είναι μικρότερη από την τιμή αποζημίωσης, ο ασφαλισμένος θα μετέχει σε ποσοστό 25% στην τιμή που εμφανίζεται στο παραστατικό.

Τα θεραπευτικά μέσα και πρόσθετα είδη του παρόντος άρθρου χορηγούνται έπειτα από γνωμάτευση ιατρού αντίστοιχης με την πάθηση ειδικότητας, και θεώρηση από ελεγκτή ιατρό.

Γ.3.4. Αποζημίωση Μετακίνησης Ασθενών

Θεσμικό πλαίσιο: Ορίζεται από το Άρθρο 56 του Ε.Κ.Π.Υ. [ΦΕΚ Β' 4898/1-11-2018](#)

Περιγραφή:

1. Δικαιούχοι Ε.Ο.Π.Υ.Υ. που χρειάστηκε να μετακινηθούν εκτός του τόπου κατοικίας τους, προκειμένου να αντιμετωπίσουν πρόβλημα υγείας που δεν αντιμετωπίζεται σε υγειονομική δομή κοντά στον τόπο κατοικίας τους, αποζημιώνονται για τη μετακίνηση με το αντίτιμο των εισιτηρίων μετάβασης και επιστροφής δημοσίων συγκοινωνιών (Λεωφορείο, Πλοίο, Τρένο). Την αποζημίωση δικαιούται ο ασθενής και ένας συνοδός του.

Ο Οργανισμός αποζημιώνει τη δαπάνη μετακίνησης συνοδού υποχρεωτικά όταν πρόκειται για παιδιά και εφήβους μέχρι 18 ετών, και για ενήλικες εφόσον τούτο κριθεί απαραίτητο από τον θεράποντα ιατρό και συνοπογράφεται από Διευθυντή Νοσοκομείου ή Κ.Υ.. Σε περίπτωση που η μετακίνηση έγινε με αυτοκίνητο ιδιωτικής χρήσης ή ταξί, η αποζημίωση καταβάλλεται με βάση τη χιλιομετρική απόσταση που διανύθηκε, όπως αυτή προκύπτει από το ειδικό σύστημα προσδιορισμού των χιλιομετρικών αποστάσεων, και με αντίτιμο βενζίνης 0,15 λεπτά/χλμ..

Σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις, και έπειτα από γνωμοδότηση του Α.Υ.Σ., ο Οργανισμός, με απόφαση Δ.Σ., δύναται να αποζημιώσει την αξία αεροπορικού εισιτηρίου για τον ασθενή και τον συνοδό του.

Για την αποζημίωση της δαπάνης απαιτούνται:

1. αιτιολογημένη βεβαίωση Διευθυντή Νοσοκομείου Ε.Σ.Υ., Πανεπιστημιακού, Στρατιωτικού τού τόπου κατοικίας του ασθενή, ή ειδικευμένου ιατρού, θεράποντος του ασθενή, για την αδυναμία αντιμετώπισης της πάθησης, ή διενέργειας εξέτασης, ή των αναγκαίων παρακλινικών εξετάσεων στον τόπο κατοικίας του ασθενή,
2. αντίγραφα των εξετάσεων ή του εξιτηρίου σε περίπτωση νοσηλείας του ασθενή,
3. απόδειξη καταβολής του αντιτίμου των εισιτηρίων ή αποδείξεων βενζίνης, καθώς και απόδειξη διοδίων κατά την ημέρα μετάβασης και επιστροφής. Σε

περίπτωση που η μετακίνηση έγινε σε πόλη όμορου νομού όπου δεν υπάρχουν διόδια, τότε θα προσκομίζεται η απόδειξη βενζίνης.

Για την αναγκαιότητα της μετακίνησης με αεροπλάνο, γνωμοδοτεί το Α.Υ.Σ., και οι δαπάνες καταβάλλονται έπειτα από απόφαση του Δ.Σ. Ε.Ο.Π.Υ.Υ.. Από τη διαδικασία αυτή εξαιρούνται οι καρκινοπαθείς που μετακινούνται για τη διενέργεια χημειοθεραπείας ή ακτινοθεραπείας εφόσον στο Νοσοκομείο του τόπου κατοικίας τους δεν διενεργούνται αυτές οι θεραπείες.

2. Για τη μετακίνηση των νεφροπαθών, ο Ε.Ο.Π.Υ.Υ. αποζημιώνει έξοδα μετακίνησης ως ακολούθως:

- Σε Αθήνα, Πειραιά: 230€/μήνα,
- Σε Θεσσαλονίκη: 220€/μήνα,
- Σε Ηράκλειο, Πάτρα: 140€/μήνα,
- Λοιπά αστικά κέντρα: 115€/μήνα,
- Εκτός Αστικών Κέντρων:
  - ♦ για απόσταση ως 50 χλμ. από τον τόπο κατοικίας του ασφαλισμένου προς το πλησιέστερο κέντρο αιμοκάθαρσης: 400€/μήνα,
  - ♦ για απόσταση 50-80 χλμ.: 550€/μήνα,
  - ♦ για απόσταση πάνω από 80 χλμ.: 800€/μήνα.

Τα ανωτέρω ποσά αντιστοιχούν σε 13, ή και περισσότερες συνεδρίες αιμοκάθαρσης/μήνα. Σε περιπτώσεις που λόγω ημερολογιακής κατανομής διενεργούνται 12 αιμοκαθάρσεις τον μήνα, οι νεφροπαθείς θα αποζημιώνονται εξ ολοκλήρου με τα προβλεπόμενα πάγια ποσά. Σε περίπτωση που για οποιοδήποτε λόγο διενεργηθούν λιγότερες από 12, τότε τα ποσά θα αναπροσαρμόζονται ανάλογα.

Αν ασθενής επιθυμεί να μετακινηθεί σε υγειονομική μονάδα πέρα από την πλησιέστερη στον τόπο κατοικίας του, τότε, προκειμένου να αποζημιωθεί για την μετακίνηση, απαιτείται γνωμοδότηση του Α.Υ.Σ., και έγκριση του Δ.Σ. του Ε.Ο.Π.Υ.Υ..

3. Για τη μετακίνηση των πασχόντων από Μεσογειακή Αναιμία, Δρεπανοκυτταρική Νόσο και άλλες Αιμοσφαιρινοπάθειες, για μετάγγιση αίματος, ο Ε.Ο.Π.Υ.Υ. αποζημιώνει έξοδα μετακίνησης ως ακολούθως:

- Σε Αθήνα, Πειραιά: 38€/μήνα,
- Σε Θεσσαλονίκη: 36€/μήνα,
- Σε Ηράκλειο, Πάτρα: 22€/μήνα,
- Στα λοιπά αστικά κέντρα: 20€/μήνα,

- Εκτός Αστικών Κέντρων, και εντός ορίων νομού τού τόπου κατοικίας του ασθενή: 100€/μήνα,
- Εκτός Αστικών Κέντρων, και εκτός ορίων νομού από τον τόπο κατοικίας του ασθενή: 150€/μήνα.

Για την αποζημίωση μετακινήσεων των ως άνω ασθενών, περιπτώσεων 2 και 3, απαιτείται η προσκόμιση γνωμάτευσης ιατρού διευθυντή ή Επιστημονικού Υπεύθυνου της υγειονομικής δομής που θα βεβαιώνει την πάθηση και τη διενέργεια των θεραπευτικών πράξεων, αιμοκάθαρσης και μετάγγισης αντίστοιχα.

Εξαιρετικά επείγοντα περιστατικά για τα οποία χρειάστηκε μεταφορά μέσω Ε.Κ.Α.Β. με όχι συνήθη μεταφορικά μέσα, ο Ε.Ο.Π.Υ.Υ. καταβάλλει ετησίως προς το Ε.Κ.Α.Β. έξοδα διακομιδής με πλωτά ή εναέρια μέσα, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 31 του ν. 2072/1992 (Α' 125) όπως ισχύει.

Σε περίπτωση δικαιούχου με ποσοστό αναπηρίας όρασης 80% και άνω, χορηγείται επίσης αποζημίωση μετάβασης και συνοδού.

Διαδικασία: Τα προαναφερόμενα δικαιολογητικά μπορείτε να τα καταθέσετε στον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. ηλεκτρονικά μέσω του [link](#), μέσω Κ.Ε.Π., ταχυδρομικά, ή και αυτοπροσώπως.

Γ.3.5. Διασυνοριακή Περίθαλψη – Παροχές ασθενείας σε είδος σε κράτη μέλη της Ε.Ε. και λοιπές χώρες

Θεσμικό πλαίσιο: Βασίζεται στους Κανονισμούς (ΕΚ) 883/2004 & 987/2009 για τον συντονισμό των Συστημάτων Κοινωνικής Ασφάλισης Ε.Ε./Ε.Ο.Χ./Ελβετίας, και ορίζεται από το Άρθρο 32 του Ε.Κ.Π.Υ. [ΦΕΚ Β' 4898/1-11-2018](#).

Περιγραφή: Ο Ε.Ο.Π.Υ.Υ. εγκρίνει στους δικαιούχους του χορήγηση υπηρεσιών περίθαλψης και παροχών ασθενείας σε είδος εκτός Ελλάδας σύμφωνα με τις ισχύουσες εθνικές διατάξεις, τις Οδηγίες και τους Κανονισμούς Ε.Ε. για τον συντονισμό των Συστημάτων Κοινωνικής Ασφάλισης, με τις προϋποθέσεις που περιγράφονται παρακάτω.

Προγραμματισμένη ή έκτακτη περίθαλψη

Η νοσηλεία σε κράτη μέλη και λοιπές χώρες εγκρίνεται αρμοδίως μετά από απόφαση του Δ.Σ. ή του Προέδρου του Ε.Ο.Π.Υ.Υ., και, σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος από τον νόμιμο αναπληρωτή του, ύστερα από αιτιολογημένη γνωμάτευση του αρμόδιου υγειονομικού οργάνου όταν ο ασφαλισμένος:

(α) Πάσχει από σοβαρό νόσημα το οποίο δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί στην Ελλάδα είτε γιατί δεν υπάρχουν τα κατάλληλα επιστημονικά μέσα είτε γιατί δεν εφαρμόζεται η ειδική ιατρική μέθοδος διάγνωσης και θεραπείας που απαιτείται, και με την προϋπόθεση ότι όλα τα παραπάνω είναι δυνατά στο εξωτερικό, και δεν αποτελούν πειραματική ή ερευνητική μέθοδο.

Σε ειδικές περιπτώσεις, και όπου έχουν εξαντληθεί τα θεραπευτικά μέσα για τη νόσο του, ασθενής, με τεκμηριωμένη ιατρική γνωμάτευση από Δημόσιο Νοσοκομείο, δύναται να αιτείται τα έξοδα μετάβασης και επιστροφής του ιδίου και ενός συνοδού του σε χώρα της Ε.Ε., ή και εκτός Ε.Ε., για τη συμμετοχή του σε ερευνητικά πρωτόκολλα με την προϋπόθεση ότι η δαπάνη νοσηλείας, φαρμακευτικής θεραπείας και διαμονής τους, όπου απαιτείται, βαρύνουν την εταιρεία και το ιατρικό κέντρο όπου διενεργείται η μελέτη. Το Α.Υ.Σ. θα γνωμοδοτεί για αυτές τις περιπτώσεις.

- (β) Πάσχει από σοβαρό νόσημα το οποίο δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί στην Ελλάδα εγκαίρως και μέσα στον ιατρικώς αναγκαίο χρόνο, και η τυχόν καθυστέρηση της αντιμετώπισής του θέτει σε κίνδυνο την κατάσταση της υγείας του ασθενή.
- (γ) Αναχωρήσει επειγόντως για το εξωτερικό χωρίς την προβλεπόμενη διαδικασία προέγκρισης του Οργανισμού, γιατί υπάρχει ανάγκη άμεσης και επείγουσας αντιμετώπισης της πάθησής του.
- (δ) Βρίσκεται προσωρινά, για οποιαδήποτε αιτία, σε χώρα εντός ή εκτός Ε.Ε. και, λόγω βίαιου, αιφνίδιου και αναπτόρεπτου συμβάντος, ασθενήσει ξαφνικά και νοσηλευτεί σε Νοσοκομείο.
- (ε) Χρήζει μεταμόσχευσης ιστών ή οργάνων (συμπαγών ή ρευστών) η οποία δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα, ή στον κρίσιμο για την περίπτωση του ασθενή χρόνο.

Για τις περιπτώσεις (α), (β) και (ε) απαιτείται προηγούμενη έγκριση, ενώ στις περιπτώσεις (γ) και (δ) είναι δυνατή η εκ των υστέρων έγκριση της νοσηλείας.

Σε κράτη μέλη της Ε.Ε. ή σε κράτη που εφαρμόζουν τους Κανονισμούς της Ε.Ε., η νοσηλεία ασθενή, και προκειμένου για μεταμόσχευση και δότη, εγκρίνεται για Δημόσια ή Πανεπιστημιακά Νοσοκομεία, ή φορείς ενταγμένους στο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης με βάση τα ευρωπαϊκά έντυπα. Η προγραμματισμένη νοσηλεία σε ιδιωτικά θεραπευτήρια ή σε ιδιωτικές πτέρυγες Κρατικών Νοσοκομείων (μη αποδοχή ευρωπαϊκού εντύπου) εγκρίνεται μόνο στην περίπτωση που το περιστατικό χρήζει άμεσης και επείγουσας αντιμετώπισης, και τυχόν καθυστέρηση εγκυμονεί κίνδυνο για τη ζωή ή την υγεία του ασθενή, και υπό τις προϋποθέσεις προσκόμισης των δικαιολογητικών της επόμενης παραγράφου.

Δικαιολογητικά:

Προϋπόθεση για τη γνωμάτευση από το αρμόδιο υγειονομικό όργανο είναι η υποβολή των εξής δικαιολογητικών:

1. Γνωμάτευση Συντονιστή Διευθυντή Κλινικής Δημόσιου Νοσοκομείου ή Καθηγητή Α' βαθμίδας, Διευθυντή Πανεπιστημιακής Κλινικής, ή Στρατιωτικού Νοσοκομείου, ή Ιδιωτικής Καρδιοχειρουργικής Κλινικής για καρδιοχειρουργικές επεμβάσεις της αντίστοιχης με την πάθηση ειδικότητας, στην οποία θα περιγράφεται με λεπτομέρεια το είδος της πάθησης ή της βλάβης, και θα πιστοποιείται αιτιολογημένα το ανέφικτο της αντιμετώπισης της στην Ελλάδα.

Ειδικότερα, για την περίπτωση (β) της παρ. 1 του παρόντος άρθρου απαιτείται, εκτός από τη σχετική γνωμάτευση όπου θα πιστοποιείται η αδυναμία αντιμετώπισης στην Ελλάδα εντός του αναγκαίου χρόνου, αιτιολογημένη βεβαίωση από επιπλέον δύο τουλάχιστον νοσηλευτικά ιδρύματα της χώρας αντίστοιχης με την πάθηση του ασθενή ειδικότητας, ανεξαρτήτως νομικής μορφής, πως δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν το περιστατικό έγκαιρα.

Ειδικότερα, για την περίπτωση (γ) της παρ. 1 του παρόντος άρθρου, απαιτείται ιατρική έκθεση του νοσηλευτικού κέντρου του εξωτερικού, στην οποία θα περιγράφεται αναλυτικά η πάθηση και το ιστορικό νοσηλείας, και θα αιτιολογείται η ανάγκη της κατεπείγουσας αντιμετώπισης του περιστατικού, καθώς και γνωμάτευση Συντονιστή Διευθυντή κλινικής Δημόσιου Νοσοκομείου ή Καθηγητή α' βαθμίδας, Διευθυντή Πανεπιστημιακής Κλινικής, ή Στρατιωτικού Νοσοκομείου της αντίστοιχης με την πάθηση του ασθενή ειδικότητας, ή Διευθυντή Καρδιοχειρουργικού Ιδιωτικού Κέντρου για καρδιοχειρουργικές επεμβάσεις με την οποία να πιστοποιείται με λεπτομέρεια η σοβαρότητα της κατάστασης του ασθενή και να επισημαίνεται η αδυναμία αντιμετώπισής της στην Ελλάδα, και ότι η καθυστέρηση μετάβασης στο εξωτερικό εγκυμονούσε κινδύνους για τη ζωή ή την υγεία του ασφαλισμένου.

Ειδικά, για την περίπτωση (δ) της παρ. 1 του παρόντος άρθρου, και για κράτη μέλη της Ε.Ε., χώρες Ε.Ο.Χ. και την Ελβετία, ισχύουν τα σχετικά με τη χρήση της Ευρωπαϊκής Κάρτας Ασφάλισης Ασθενείας (Ε.Κ.Α.Α.). Σε περίπτωση που πρόκειται για κράτος εκτός Ε.Ε., απαιτείται ιατρική έκθεση του νοσηλευτικού κέντρου του εξωτερικού στην οποία θα περιγράφεται αναλυτικά η πάθηση, και θα αιτιολογείται η αναγκαιότητα άμεσης και επιβεβλημένης νοσηλείας, ιατρική έκθεση νοσηλείας, η χρονική διάρκεια και το κόστος αυτής. Στην περίπτωση αυτή, δεν αποδίδονται από τον Οργανισμό δαπάνες μετάβασης/επιστροφής, και δαπάνες διαμονής-διατροφής του ασθενή.

Ειδικά, για την περίπτωση (ε) της παρ. 1 του παρόντος άρθρου απαιτείται i) γνωμάτευση Διευθυντή του αρμόδιου κατά περίπτωση Μεταμοσχευτικού Κέντρου της χώρας, στην οποία να αιτιολογείται πλήρως και αναλυτικά ότι η αιτούμενη μεταμόσχευση δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπιστεί στην Ελλάδα, ή στον κρίσιμο για την περίπτωση του ασθενή χρόνο, και ii) βεβαίωση με τη σύμφωνη γνώμη του Εθνικού Οργανισμού Μεταμοσχεύσεων (Ε.Ο.Μ.) για την αιτούμενη μεταμόσχευση.

2. Έγγραφο-βεβαίωση του Νοσοκομείου του εξωτερικού από το οποίο θα προκύπτει η ακριβής ημερομηνία εισαγωγής του ασθενή, ο προκαταρκτικός προγραμματισμός για το είδος της θεραπείας που θα ακολουθηθεί, και η πιθανή διάρκεια αυτής, η αποδοχή ή μη του ευρωπαϊκού εντύπου [E112/S2](#), καθώς και ο προσδιορισμός των εξόδων εντός ή πιθανών εξόδων εκτός εντύπου E112/S2 (εφόσον η νοσηλεία πραγματοποιηθεί σε κράτος μέλος της Ε.Ε., χώρα Ε.Ο.Χ. ή στην Ελβετία), όπως και ο προϋπολογισμός των εξόδων νοσηλείας που απαιτεί το Νοσοκομείο εφόσον η νοσηλεία πραγματοποιηθεί σε χώρα εκτός Ε.Ε., ή σε Ιδιωτικό Νοσοκομείο εντός Ε.Ε., ή σε ιδιωτική πτέρυγα Δημόσιου Νοσοκομείου εντός Ε.Ε..

Ειδικότερα, για τις περιπτώσεις μη αποδοχής του ευρωπαϊκού εντύπου:

3. Η προγραμματισμένη νοσηλεία σε ιδιωτικά θεραπευτήρια ή σε ιδιωτικές πτέρυγες Κρατικών Νοσοκομείων (μη αποδοχή ευρωπαϊκού εντύπου) εγκρίνεται μόνο στην περίπτωση που το περιστατικό χρήζει άμεσης και επείγουσας αντιμετώπισης, και τυχόν καθυστέρηση εγκυμονεί κίνδυνο για τη ζωή ή την υγεία του ασθενή, γεγονός που πιστοποιείται από πλήρως αιτιολογημένη ιατρική γνωμάτευση, όπως ορίζεται στις περιπτώσεις (α) και (γ) του παρόντος άρθρου και στο παρόν εδάφιο 2, καθώς και από αιτιολογημένη γνωμάτευση του αρμόδιου υγειονομικού οργάνου.
4. Η προγραμματισμένη νοσηλεία σε χώρα εκτός Ε.Ε. εγκρίνεται μόνο στην περίπτωση που το συγκεκριμένο περιστατικό δεν αντιμετωπίζεται σε χώρα της Ε.Ε.. Στην περίπτωση αυτή, η αναγκαιότητα της νοσηλείας και το είδος της πρέπει να αιτιολογούνται σαφώς τόσο στην ιατρική γνωμάτευση, όσο και στη γνωμάτευση του αρμόδιου υγειονομικού οργάνου, στην οποία θα αναφέρεται απαραίτητα η αδυναμία αντιμετώπισης του περιστατικού στην Ευρώπη, καθώς και η χώρα υποδοχής και το νοσηλευτικό κέντρο στο οποίο θα παρασχεθεί η νοσηλεία. Και στην περίπτωση αυτή, θα προσκομίζεται έγγραφο-βεβαίωση του Νοσοκομείου κατά τα οριζόμενα στο ανωτέρω σημείο (β).

Εάν το περιστατικό αντιμετωπίζεται μεν σε χώρα της Ε.Ε., αλλά ο ασφαλισμένος επιθυμεί να νοσηλευτεί σε άλλη ευρωπαϊκή ή μη χώρα, τότε ο Οργανισμός καλύπτει μόνο το 20% του συνόλου των δαπανών νοσηλείας, μετάβασης/επιστροφής

και διαμονής-διατροφής ασθενή ή και συνοδού κατόπιν νομίμως υποβληθέντων παραστατικών.

Η διάρκεια του προμεταμοσχευτικού ελέγχου εκτός Ελλάδας ορίζεται στην απόφαση του αρμόδιου υγειονομικού οργάνου, και δεν μπορεί να υπερβαίνει τον έναν μήνα.

Δεν αποδίδονται δαπάνες διαμονής και διατροφής ασθενή και συνοδού εκτός Ελλάδας εν αναμονή μοσχεύματος πέραν του χρόνου λήξης του προμεταμοσχευτικού ελέγχου.

Για την πρώτη επανεξέταση που αφορά τις ανωτέρω περιπτώσεις και που συνιστάται από το Νοσοκομείο όπου νοσηλεύτηκε ο δικαιούχος, εντός του έτους από την αρχική νοσηλεία, δεν απαιτείται η προσκόμιση γνωμάτευσης από ελληνικό Νοσοκομείο, αλλά το αρμόδιο υγειονομικό όργανο γνωματεύει βάσει των εγγράφων του Νοσοκομείου του εξωτερικού.

Για την απόδοση δαπανών εγκεκριμένης νοσηλείας ισχύουν τα παρακάτω:

- α) Ο Οργανισμός δεν αποδίδει δαπάνες που αφορούν ενδεχόμενη συμμετοχή του ασθενή που προβλέπεται από την εσωτερική νομοθεσία της χώρας που παρέχεται η περίθαλψη, ή και αμοιβές ιατρών που δεν καλύπτονται από το ευρωπαϊκό έντυπο δικαιώματος προγραμματισμένης θεραπευτικής αγωγής, εκτός κι αν ορίζεται διαφορετικά.
- β) Δαπάνες νοσηλείας ασφαλισμένων σε ιδιωτικά θεραπευτήρια ή σε ιδιωτικές πτέρυγες Δημόσιων Νοσοκομείων, όπου τα έντυπα των Κανονισμών της Ε.Ε. δεν γίνονται αποδεκτά, αποδίδονται σύμφωνα με τα προσκομιζόμενα τιμολόγια της νοσηλείας και με συμμετοχή του ασφαλισμένου σε ποσοστό 20% ανεξαρτήτως παθήσεως, και 10% στην περίπτωση νοσηλείας παιδιών έως και 16 ετών επί των τιμολογίων αυτών. Δαπάνες νοσηλείας ασφαλισμένων σε ιδιωτικά θεραπευτήρια εκτός Ε. Ε. αποδίδονται σύμφωνα με τα προσκομιζόμενα τιμολόγια της νοσηλείας και με συμμετοχή του ασφαλισμένου σε ποσοστό 10%, ανεξαρτήτως παθήσεως και ηλικίας, συμπεριλαμβανομένων και των περιπτώσεων της περ. (δ) της παρ. 1 του παρόντος άρθρου.
- γ) Διαγνωστικές πράξεις, ειδικές θεραπείες, πρόσθετα είδη, φάρμακα που κρίνονται απαραίτητα για την αντιμετώπιση της πάθησης για την οποία εκδόθηκε ευρωπαϊκό έντυπο δικαιώματος προγραμματισμένης θεραπευτικής αγωγής αλλά δεν συμπεριλήφθηκαν σε αυτό οι αντίστοιχες δαπάνες για λόγους που ανάγονται στις ιδιαίτερες συνθήκες της χώρας θεραπείας δύναται να αποδίδονται κατόπιν απόφασης Δ.Σ. ύστερα από αιτιολογημένη γνωμάτευση του αρμόδιου υγειονομικού οργάνου.
- δ) Ο Οργανισμός αναλαμβάνει στο 100% τις δαπάνες νοσηλείας εκτός Ελλάδας για υποβολή δικαιούχου του σε: i) προμεταμοσχευτικό έλεγχο, ii) μεταμόσχευση

- συμπαγών οργάνων, iii) μετα-μεταμοσχευτικό επανέλεγχο στο ίδιο νοσηλευτικό ίδρυμα στο οποίο έγινε η μεταμόσχευση όταν αυτή έχει πραγματοποιηθεί με ή χωρίς αποδοχή του [Ευρωπαϊκού εντύπου S2](#) σε κράτη μέλη της Ε.Ε. ή εκτός Ε.Ε.. Τα ανωτέρω ισχύουν και σε περίπτωση επιβάρυνσης του δικαιούχου για δαπάνες νοσηλείας σε ποσοστό καθορισμένο από την εσωτερική νομοθεσία της χώρας περιθαλψης σε κράτος μέλος της Ε.Ε..
- ε) Για τις περιπτώσεις όπου απαιτείται προηγούμενη έγκριση, η διάρκεια ισχύος της εγκριτικής απόφασης του αρμοδίου οργάνου ορίζεται σε τρεις μήνες. Σε περίπτωση μη πραγματοποίησης της εγκεκριμένης νοσηλείας εντός του χρονικού αυτού διαστήματος, οφείλει να ακολουθηθεί εκ νέου η παραπάνω περιγραφείσα διαδικασία πρότερης έγκρισης.
- στ) Η διάρκεια ισχύος εγκριτικής απόφασης μόνο για την πραγματοποίηση μεταμόσχευσης, και εφόσον ο ασθενής έχει ολοκληρώσει τον προμεταμοσχευτικό έλεγχο και έχει εγγραφεί σε λίστα αναμονής οργάνου σε θεραπευτήριο του εξωτερικού (μετά από προσκόμιση σχετικών εγγράφων του Νοσοκομείου), δύναται να διαφοροποιείται με ανώτατη διάρκεια ισχύος το ένα έτος, έπειτα και από γνωμάτευση του αρμοδίου υγειονομικού οργάνου. Μετά το πέρας του χρονικού αυτού διαστήματος, οφείλει να ακολουθείται εκ νέου η παραπάνω περιγραφείσα διαδικασία πρότερης έγκρισης.

Ασφαλισμένος κάτοχος Ευρωπαϊκής Κάρτας Ασφάλισης Ασθενείας (Ε.Κ.Α.Α. ή Π.Π.Α.) λαμβάνει παροχές σε είδος (πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια περίθαλψη), οι οποίες καθίστανται ιατρικά αναγκαίες, αφού ληφθούν υπόψη η φύση των παροχών και η αναμενόμενη διάρκεια διαμονής του σε άλλο κράτος μέλος, και σύμφωνα με τη νομοθεσία που αυτό εφαρμόζει, ως εάν ο ενδιαφερόμενος να ήταν ασφαλισμένος, δυνάμει της νομοθεσίας αυτής, ώστε να μην υποχρεωθεί να επιστρέψει στην Ελλάδα πριν τη λήξη της προβλεπόμενης διαμονής του, προκειμένου να υποβληθεί εκεί στην απαιτούμενη θεραπεία.

Σε περίπτωση που ο ασφαλισμένος ανέλαβε ο ίδιος το κόστος του συνόλου ή μέρους των παροχών σε είδος που του χορηγήθηκαν σε δημόσιους φορείς ή φορείς ενταγμένους στο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης σε κράτος μέλος, προβλέπεται η δυνατότητα υποβολής αίτησης απόδοσης του σχετικού κόστους στον φορέα διαμονής ή στον αρμόδιο φορέα βάσει κλιμάκων απόδοσης που παρέχει ο φορέας του τόπου διαμονής. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, απαιτείται η προσκόμιση από τον ασφαλισμένο όλων των πρωτότυπων παραστατικών-εξοφλητικών τιμολογίων ή αποδείξεων, και των ιατρικών γνωματεύσεων επίσημα μεταφρασμένων στην ελληνική γλώσσα.

Σε περίπτωση έκτακτης και επείγουσας πρωτοβάθμιας περίθαλψης εκτός Ε.Ε., οι δαπάνες της οποίας επιβάρυναν τους δικαιούχους του παρόντος Κανονισμού δύναται να αποδοθούν κατόπιν αίτησης, συνυποβάλλοντας στην αρμόδια Υπηρεσία του

Ε.Ο.Π.Υ.Υ. ιατρικές γνωματεύσεις από τις οποίες προκύπτει ο έκτακτος και επείγων χαρακτήρας της παρασχεθείσας υπηρεσίας, καθώς και πρωτότυπες αποδείξεις ή/και εξοφλητικά τιμολόγια θεωρημένα από το αρμόδιο Ελληνικό Προξενείο ή την Πρεσβεία της χώρας όπου έλαβε χώρα το συμβάν, επίσημα μεταφρασμένα στα Ελληνικά, ή επίσημη θεώρηση Apostille (βάσει ν. 1497/1984), και αποδίδονται οι δαπάνες βάσει των κρατικών τιμολογίων, των προϋποθέσεων και των ποσοστών συμμετοχής που προβλέπονται στον παρόντα Κανονισμό, χωρίς το ποσοστό κάλυψης να υπερβαίνει τα πραγματικά έξοδα της υγειονομικής περίθαλψης που έλαβε ο ασθενής. Προϋπόθεση είναι η αποζημίωση της αιτούμενης παροχής ασθένειας σε είδος πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας περίθαλψης να προβλέπεται στον Ε.Κ.Π.Υ. του Ε.Ο.Π.Υ.Υ..

Αποφάσεις του Α.Υ.Σ. είναι δεσμευτικές για τον Οργανισμό, εκτός κι αν το Δ.Σ., σε εξαιρετικές περιπτώσεις, αποφασίσει διαφορετικά με επαρκή αιτιολόγηση, σύμφωνα με τη νομοθεσία.

Διαδικασία: Περισσότερες πληροφορίες για τη διασυνοριακή περίθαλψη, είτε πρόκειται για προγραμματισμένη είτε για έκτακτη περίπτωση, είναι αναλυτικά διαθέσιμες στο [Εθνικό Σημείο Επαφής Διασυνοριακής Περίθαλψης](#).

Γ.3.6. Συνταγογράφηση φαρμάκων, θεραπευτικών πράξεων και διαγνωστικών εξετάσεων σε ανασφάλιστους

Θεσμικό πλαίσιο: [ΦΕΚ Β' 2673/31-5-2022](#)

Ποσοστό αναπηρίας: Για συγκεκριμένες παθήσεις 67% και άνω, όλοι άνω του 80%.

Περιγραφή: Η συνταγογράφηση φαρμάκων, θεραπευτικών πράξεων και διαγνωστικών εξετάσεων στους ανασφάλιστους πολίτες, μόνο από ιατρούς δημόσιων Νοσοκομείων και δομών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, είναι σε ισχύ από την 1η Ιουλίου 2022. Εντούτοις, σύμφωνα με την προαναφερόμενη υπουργική απόφαση, εξαιρούνται οι κάτωθι κατηγορίες ανασφάλιστων πολιτών ή/και συνταγογραφούμενων φαρμάκων, θεραπευτικών πράξεων και διαγνωστικών εξετάσεων:

- (α) Οι ανασφάλιστοι νέοι έως 18 ετών.
- (β) Οι ανασφάλιστοι ασθενείς με νοητική ή ψυχική αναπηρία, αυτισμό, Σύνδρομο Down, διπολική διαταραχή, κατάθλιψη με ψυχωσικά συμπτώματα, εγκεφαλική παράλυση ή βαριές και πολλαπλές αναπηρίες, ακρωτηριασμένοι που λαμβάνουν το εξωιδρυματικό επίδομα με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, όπως και όσοι έχουν πιστοποιημένη αναπηρία από ΚΕ.ΠΑ. 80% και άνω για οποιαδήποτε πάθηση.

- (γ) Οι ανασφάλιστοι ασθενείς με παθήσεις περιλαμβανόμενες στον Κατάλογο Β της υπ' αριθμ. ΔΥΓ3(α)/οικ. 104747/26-10-2012 (Β' 2883) κοινής απόφασης των Υπουργών Υγείας και Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων περί τροποποίησης και επαναδιατύπωσης της υπ' αριθ.Φ.42000/οικ.2555/353/28-2-2012 κοινής υπουργικής απόφασης (ΦΕΚ 497/Β/2012) «Κατάλογος παθήσεων, τα φάρμακα των οποίων χορηγούνται με μειωμένη ή μηδενική συμμετοχή του ασφαλισμένου», όπως αυτή τροποποιήθηκε με την υπ' αριθ. Φ.42000/οικ. 12485/1481/6-6-2012 κοινή υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 1814/Β/2012)», όπως τροποποιήθηκε και εκάστοτε ισχύει, καθώς και οι ανασφάλιστοι ασθενείς που πάσχουν από το σύνδρομο ανοσολογικής ανεπάρκειας (AIDS).
- (δ) Η συνταγογράφηση όλων ανεξαιρέτως των εμβολίων σε όλους ανεξαιρέτως τους ανασφάλιστους πολίτες.

Στις ανωτέρω αποκλειστικά απαριθμούμενες περιπτώσεις, η συνταγογράφηση φαρμάκων, θεραπευτικών πράξεων και διαγνωστικών εξετάσεων θα γίνεται από όλους τους πιστοποιημένους στο Σύστημα Ηλεκτρονικής Συνταγογράφησης (Σ.Η.Σ.) ιατρούς.

Για τους ανασφάλιστους ασθενείς που δεν ανήκουν στις εξαιρούμενες κατηγορίες, η συνταγογράφηση των υποχρεωτικά ηλεκτρονικά συνταγογραφούμενων σκευασμάτων εφόσον γίνει από τους ιδιώτες ιατρούς, και όχι στις δημόσιες δομές, πραγματοποιείται με ένδειξη συμμετοχής ασθενή 100%.

Γ.3.7. Παροχές Ασθενείας και Ιατροφαρμακευτικής Περίθαλψης για άνεργους

Άνεργοι νέοι ηλικίας μέχρι 29 ετών

Θεσμικό πλαίσιο: [ΦΕΚ Α' 205/2-9-98](#), [ΦΕΚ Β' 1334/31-12-98](#), [Εγκύκλιος Ο.Α.Ε.Δ. σχετικά με την Παροχή Ιατροφαρμακευτικής Περίθαλψης σε Άνεργους Ηλικίας μέχρι 29 ετών \(άρθρο 18 του Ν.2639/1998\)](#)

Ποσοστό αναπηρίας: Ανεξαρτήτως ποσοστού αναπηρίας.

Περιγραφή: Άνεργοι νέοι ηλικίας μέχρι 29 ετών υπάγονται στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α. για παροχές ασθενείας σε είδος μετά από αίτηση που υποβάλλουν στα υποκαταστήματα του Ι.Κ.Α. του τόπου κατοικίας τους.

Οι εν λόγω άνεργοι θα πρέπει κατά την υποβολή της αίτησής τους για υπαγωγή στο πρόγραμμα να προσκομίσουν βεβαίωση της Δ.ΥΠ.Α. ότι είναι εγγεγραμμένοι ως άνεργοι για ένα τουλάχιστον δίμηνο πριν την υποβολή της αίτησής τους, ότι

εξακολουθούν να είναι άνεργοι, και ότι κατέχουν κάρτα ανεργίας ανανεούμενη ανά τρίμηνο. Επίσης, θα πρέπει να είναι ανασφάλιστοι, να μη σπουδάζουν, και μόλις αναλάβουν εργασία, θα πρέπει να το δηλώσουν στο υποκατάστημα του Ι.Κ.Α. του τόπου κατοικίας τους.

Το βιβλιάριο ασθενείας που χορηγείται ισχύει για ένα εξάμηνο, και ανανεώνεται με την προσκόμιση νέας βεβαίωσης από τη Δ.ΥΠ.Α., ότι συνεχίζουν να είναι άνεργοι.

Άνεργοι ηλικίας άνω των 29 έως 55 ετών

Θεσμικό πλαίσιο: [Ν.2768/1999](#), [ΦΕΚ Β' 16/14-01-2000](#), [Εγκύκλιος Ο.Α.Ε.Δ. σχετικά με τις Παροχές Ασθενείας σε Είδος στους Ανέργους Ηλικίας άνω των 29 έως 55 ετών \(παρ.4 του άρθρου 5 του Ν2768/1999\)](#), [Εγκύκλιος για Παράταση ασφαλιστικής κάλυψης](#), [Εγκύκλιος ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για Παράταση ασφαλιστικής κάλυψης](#)

Ποσοστό αναπηρίας: Ανεξαρτήτως ποσοστού αναπηρίας.

Περιγραφή: Άνεργοι ηλικίας άνω των 29 έως 55 ετών, μετά από αίτηση που υποβάλλουν στον ασφαλιστικό φορέα στον οποίο ασφαλίζονται πριν τη διακοπή της εργασίας τους, καλύπτονται για παροχές ασθενείας σε είδος από αυτόν για διάστημα μέχρι 2 χρόνια. Εάν έχουν ασφαλιστεί σε περισσότερους από έναν ασφαλιστικό οργανισμό, καλύπτονται από τον ασφαλιστικό οργανισμό στον οποίο έχουν ασφαλιστεί για το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

Οι εν λόγω άνεργοι θα πρέπει κατά την υποβολή της αίτησής τους για υπαγωγή στο πρόγραμμα να προσκομίσουν βεβαίωση της Δ.ΥΠ.Α. ότι είναι εγγεγραμμένοι ως άνεργοι για ένα συνεχές τουλάχιστον δωδεκάμηνο πριν την υποβολή της αίτησής τους για υπαγωγή στην ασφάλιση, ότι εξακολουθούν να είναι άνεργοι, και ότι κατέχουν κάρτα ανεργίας ανανεούμενη ανά τρίμηνο.

Επίσης, θα πρέπει να προσκομίσουν βεβαίωση από τον οικείο ασφαλιστικό φορέα στην οποία θα βεβαιώνεται ότι: α) έχουν πραγματοποιήσει στην ασφάλιση οποιουδήποτε ασφαλιστικού οργανισμού 600 ημέρες εργασίας, προσαυξανόμενες μετά τη συμπλήρωση του 30ού και μέχρι το 54ο έτος της ηλικίας κατά 100 ημέρες ανά έτος, και ότι β) δεν ασφαλίζονται για οποιοδήποτε λόγο στο Δημόσιο ή σε ασφαλιστικό οργανισμό.

Μακροχρόνια άνεργοι ηλικίας άνω των 55 ετών

Θεσμικό πλαίσιο: [ΦΕΚ Α' 188/20-8-1996](#), [ΦΕΚ Α' 111/8-5-2003](#), [Εγκύκλιος Υπουργείου \(άρθρο 10 του Ν.2434/1996\)](#), [Εγκύκλιος Ο.Α.Ε.Δ. \(άρθρο 10 του Ν.2434/1996\)](#)

Ποσοστό αναπηρίας: Ανεξαρτήτως ποσοστού αναπηρίας.

Περιγραφή: Μακροχρόνια άνεργοι ηλικίας άνω των 55 ετών, μετά από αίτηση που υποβάλλουν στα υποκαταστήματα του Ι.Κ.Α. του τόπου κατοικίας τους, καλύπτονται για τον κλάδο των παροχών ασθενείας σε είδος εφόσον έχουν πραγματοποιήσει οποτεδήποτε τουλάχιστον 3.000 ημερομίσθια στην ασφάλιση του κλάδου ασθενείας του Ι.Κ.Α.. Η ως άνω ασφαλιστική κάλυψη αρχίζει από την ημ/νία υποβολής της αίτησής τους για ασφάλιση, και λήγει με τη συνταξιοδότησή τους από οποιοδήποτε Ασφαλιστικό Οργανισμό. Επίσης, μακροχρόνια άνεργοι ηλικίας άνω των 55 ετών, που έχουν πραγματοποιήσει τον απαιτούμενο από τη νομοθεσία του οικείου ασφαλιστικού φορέα αριθμό ημερομισθίων για τη χορήγηση της κατώτερης σύνταξης γήρατος (4.500 ημερομίσθια), καλύπτονται από το Ι.Κ.Α. για τον κλάδο των παροχών ασθενείας σε είδος.

Απαραίτητη προϋπόθεση και στις δύο περιπτώσεις είναι η εγγραφή των ανέργων στα μητρώα των Υπηρεσιών της Δ.ΥΠ.Α. επί ένα συνεχές δωδεκάμηνο πριν την υποβολή της αίτησής τους για υπαγωγή στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α., και σχετική βεβαίωση από τον οικείο ασφαλιστικό φορέα.

Γ.3.8. Αποζημίωση τεχνητής κόμης (περούκας)

Θεσμικό πλαίσιο: [Κ.Υ.Α. Αριθμ. ΕΑΛΕ/Γ.Π. 10040/2021 \(ΦΕΚ 1066/Β\)](#), [Κ.Υ.Α. Αριθμ. ΕΑΛΕ/Γ.Π. 49556/2020 \(ΦΕΚ 3244/Β\)](#), [Κ.Υ.Α. Αριθμ. ΕΑΛΕ/Γ.Π. 80157/2018 \(ΦΕΚ 4898/Β\)](#), [Κ.Υ.Α. Αριθ. Φ.90380/5383/738/2012 \(ΦΕΚ 1233/Β\)](#), [Υ.Α. 22970 ΕΞ 2020/2020 \(ΦΕΚ 3768/Β\)](#)

Ποσοστό αναπηρίας: Ανεξαρτήτως ποσοστού αναπηρίας.

Περιγραφή: Ο Ε.Ο.Π.Υ.Υ. παρέχει στους ασφαλισμένους την αποζημίωση τεχνητής κόμης με συμμετοχή του ασφαλισμένου 25%. Δικαιούχοι είναι οι άμεσα ασφαλισμένοι των Κλάδων Υγείας των Ασφαλιστικών Ταμείων που εντάχθηκαν στον Ε.Ο.Π.Υ.Υ., και τα μέλη της οικογένειάς τους, που δικαιούνται υγειονομικής περίθαλψης. Την αποζημίωση μπορεί να αιτηθεί κάθε ασφαλιστικά ενήμερος πολίτης. Για την παροχή και αποζημίωση περούκας από τον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. απαιτείται προηγουμένως να έχει εκδοθεί ηλεκτρονική γνωμάτευση παροχών Ενιαίου Κανονισμού Παροχών Υγείας (Ε.Κ.Π.Υ.) από τον θεράποντα ιατρό.

Διαδικασία: Πλέον γίνεται ηλεκτρονικά [εδώ](#).

Γ.3.9. Εξαιρέσεις στις νέες χρεώσεις στις διαγνωστικές εξετάσεις

Θεσμικό πλαίσιο: [ΦΕΚ Α' 55/13-04-24, Άρθρο 25](#)

Ποσοστό αναπηρίας: Ανεξαρτήτως ποσοστού αναπηρίας.

Περιγραφή: Από την 1η Μαΐου 2024, ξεκίνησαν οι νέες χρεώσεις στις διαγνωστικές εξετάσεις ανά παραπεμπτικό υπέρ Ε.Ο.Π.Υ.Υ., όπου, σύμφωνα με το άρθρο 25 του νεοψηφισθέντος νόμου για την Υγεία υπ' αριθμ. 5102/24 «Δράσεις δημόσιας υγείας – Ρυθμίσεις για την ενίσχυση του Εθνικού Συστήματος Υγείας και άλλες διατάξεις», θα καταβάλλονται στα συμβεβλημένα ιδιωτικά διαγνωστικά κέντρα και στους κλινικοεργαστηριακούς ιατρούς 1€ ανά παραπεμπτικό για την εκτέλεση διαγνωστικών εξετάσεων βιολογικών υλικών, και 3€ ανά παραπεμπτικό για την εκτέλεση απεικονιστικών ελέγχων.

Εξαιρούνται από την εφαρμογή του δεύτερου εδαφίου οι:

- (α) Πάσχοντες από Μεσογειακή Αναιμία, Δρεπανοκυτταρική Νόσο, Χρόνια Νεφρική Ανεπάρκεια τελικού σταδίου που είναι σε θεραπεία υποκατάστασης νεφρικής λειτουργίας, ή περιτοναϊκή κάθαρση, ή έχουν υποβληθεί σε μεταμόσχευση,
- (β) Πάσχοντες από Κυστική Ίνωση,
- (γ) Πάσχοντες από Σακχαρώδη Διαβήτη τύπου 1, οι Ακρωτηριασμένοι που λαμβάνουν το εξωιδρυματικό επίδομα με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω,
- (δ) Όσοι έχουν πιστοποιημένη αναπηρία από ΚΕ.Π.Α. 80% και άνω για οποιαδήποτε πάθηση.

Γ.4. ΕΦΟΡΙΑ

Γ.4.1. Μείωση Φόρου Εισοδήματος κατά 200€

Θεσμικό πλαίσιο: [Ν. 4172/2013, άρθρο 17, παρ. 1 \(ΦΕΚ Α' 167/13-07-2013\)](#)

Ποσοστό αναπηρίας: 67% και άνω.

Περιγραφή: Μείωση φόρου ποσού 200€ προβλέπεται για τον φορολογούμενο με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67%, ή για εξαρτώμενο μέλος φορολογούμενου με τουλάχιστον 67% αναπηρία βάσει γνωμάτευσης του ΚΕ.Π.Α. ή της Α.Σ.Υ.Ε. για την πιστοποίηση αναπηρίας.

Διαδικασία: Δηλώνει το ποσοστό αναπηρίας ο λογιστής στη φορολογική δήλωση.

Γ.4.2. Απαλλαγή 100% από Ε.Ν.Φ.Ι.Α.

Θεσμικό πλαίσιο: [Ν.4223/2013, άρθρο 7, παρ.1,2 \(ΦΕΚ Α' 287/31-12-13\)](#)

Ποσοστό αναπηρίας: 80% και άνω.

Περιγραφή – Προϋποθέσεις: Τα ΑμεΑ δικαιούνται 100% απαλλαγή από τον Ε.Ν.Φ.Ι.Α. εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι εξής προϋποθέσεις:

1. το συνολικό φορολογητέο οικογενειακό εισόδημα του προηγούμενου φορολογικού έτους, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Φ.Ε., δεν υπερβαίνει τις 12.000€, προσαυξημένο κατά 1.000€ για τον ή τη σύζυγο, και κάθε εξαρτώμενο μέλος,
2. το σύνολο της επιφάνειας των κτισμάτων στα οποία κατέχουν δικαιώματα της παραγράφου 2 του άρθρου 1, ο υπόχρεος δήλωσης φορολογίας εισοδήματος, ή ο/η σύζυγος και τα εξαρτώμενα τέκνα της οικογένειάς του, λαμβανομένου υπόψη του ποσοστού συνιδιοκτησίας, δεν υπερβαίνει τα 150 μ²,
3. ο φορολογούμενος ή ο/η σύζυγος και τα εξαρτώμενα τέκνα της οικογένειάς του δεν έχουν ή δεν ευθύνονται με ληξιπρόθεσμες οφειλές που δεν έχουν ρυθμιστεί προς το Δημόσιο και τα Ασφαλιστικά Ταμεία, και
4. ο αριθμός των εξαρτώμενων τέκνων ισούται ή υπερβαίνει τα τρία, ή ο φορολογούμενος, ή ο/η σύζυγος, ή οποιοδήποτε από τα εξαρτώμενα τέκνα της οικογένειάς του έχει αναπηρία σε ποσοστό 80% και άνω.

Διαδικασία: Δηλώνει το ποσοστό αναπηρίας ο λογιστής στη φορολογική δήλωση.

Γ.4.3. Αφορολόγητες και ακατάσχετες οι προνοιακές παροχές σε χρήμα

Θεσμικό πλαίσιο: [Αριθμ. Δ12α/Γ.Π.οικ.68856/2202, Άρθρο 11 \(ΦΕΚ Β' 5855/28-12-18\)](#)

Ποσοστό αναπηρίας: 67% και άνω.

Περιγραφή: Τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται ως προνοιακές παροχές σε χρήμα σε ΑμεΑ, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας, δεν εμπίπτουν σε καμία κατηγορία εισοδήματος, και επομένως δεν φορολογούνται. Επιπλέον, το ποσό προνοιακών παροχών σε χρήμα σε ΑμεΑ δεν υπόκειται σε οποιαδήποτε κράτηση ή κράτηση χαρτοσήμου, δεν κατάσχεται, ούτε συμψηφίζεται με ήδη βεβαιωμένα χρέη προς το Δημόσιο, ιδιώτες ή πιστωτικά ιδρύματα, και δεν υπολογίζεται στα εισοδηματικά όρια για την καταβολή οποιασδήποτε παροχής κοινωνικού ή προνοιακού χαρακτήρα.

Διαδικασία: Δηλώνει το ποσοστό αναπηρίας ο λογιστής στη φορολογική δήλωση.

Γ.4.4. Απαλλαγή φορολογίας εισοδήματος

Θεσμικό πλαίσιο: [Αριθμ. Α.1041 άρθρο 6, παρ. 5 \(ΦΕΚ Β' 353/11-02-2019\)](#)

Ποσοστό αναπηρίας: 80% και άνω.

Περιγραφή: Για την απαλλαγή από τη φορολογία εισοδήματος των μισθών, συντάξεων και της πάγιας αντιμισθίας, καθώς και των εισοδημάτων των περιπτώσεων (δ) και (στ) της παραγράφου 2 του άρθρου 12 που εξομοιώνονται φορολογικά με μισθό (ΠΟΛ. 1098/2016 και ΠΟΛ. 1096/2017), τα οποία χορηγούνται σε πρόσωπα που παρουσιάζουν ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 80%, απαιτούνται καταρχήν οι γνωματεύσεις των οικείων υγειονομικών επιτροπών του ΚΕ.Π.Α..

Γίνονται δεκτές και οι ήδη εκδοθείσες γνωματεύσεις πριν την 1.9.2011 (ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του ΚΕ.Π.Α.) από τις υγειονομικές επιτροπές των Νομαρχιών, οι οποίες έχουν δοθεί για οποιαδήποτε χρήση, και χρησιμοποιούνται εξίσου για την αναγνώριση της υπόψη φορολογικής απαλλαγής επ' αόριστον, αν πρόκειται για επ' αόριστον κρίση, ή αλλιώς μέχρι την ημερομηνία που λήγει η ισχύς τους, εφόσον είχαν εκδοθεί σύμφωνα με όσα ίσχυαν στο σχετικό φορολογικό πλαίσιο κατά τον χρόνο έκδοσής τους.

Εναλλακτικά, ο φορολογούμενος, για την πιστοποίηση της ύπαρξης αναπηρίας, μπορεί να προσκομίσει και γνωματεύσεις της Α.Σ.Υ.Ε., του Α.Ν.Υ.Ε., της Α.Α.Υ.Ε., της Ελληνικής Αστυνομίας και του Πυροσβεστικού Σώματος, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6 του ν.3 863/2010, οι εν λόγω Υγειονομικές Επιτροπές δεν έχουν καταργηθεί, και εξακολουθούν να ασκούν τα καθήκοντά τους και μετά την 1.9.2011. Σε όλες τις ανωτέρω γνωματεύσεις, προκειμένου να γίνουν δεκτές, θα πρέπει να διαπιστώνεται και να βεβαιώνεται ρητά το ποσοστό της αναπηρίας του προσώπου που αφορούν, καθώς και το χρονικό διάστημα που προβλέπεται ότι θα διαρκέσει η εν λόγω αναπηρία, ενώ, σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να είναι σε ισχύ το φορολογικό έτος για το οποίο ο ενδιαφερόμενος αιτείται την εφαρμογή των οικείων διατάξεων.

Σε κάθε περίπτωση που ο φορολογούμενος λαμβάνει σύνταξη από ασφαλιστικό φορέα κύριας ασφάλισης, επειδή έχει αναπηρία σε ποσοστό τουλάχιστον 80%, αρκεί να προσκομίζει βεβαίωση του συνταξιοδοτικού φορέα, ή απόφαση συνταξιοδότησης, ή απόφαση παράτασης της σύνταξης, από την οποία να προκύπτει ότι, κατόπιν ιατρικής κρίσης από την αρμόδια υγειονομική επιτροπή, συνταξιοδοτήθηκε με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 80%, ως και το χρονικό διάστημα που προβλέπεται ότι θα διαρκέσει η αναπηρία αυτή. Όταν η σύνταξη αναπηρίας καθίσταται αυτοδίκαια οριστική (παρατείνεται για χρόνο αόριστο), για τους ασφαλισμένους όλων των Φορέων, Κλάδων και Τομέων Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, δεν απαιτείται εκ νέου ιατρική εξέταση από αρμόδια Υγειονομική Επιτροπή, και για την απαλλαγή της από τον φόρο εισοδήματος απαιτείται:

1. Απόφαση μονιμοποίησης της αναπηρικής σύνταξης (ή παράτασης επ' αόριστον) από τον αρμόδιο συνταξιοδοτικό φορέα, και
2. Γνωμάτευση της υγειονομικής επιτροπής Αναπηρίας όλων των Φορέων, Κλάδων και Τομέων Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης που τελούσε σε ισχύ κατά τη μονιμοποίηση της αναπηρικής σύνταξης, η οποία πιστοποιεί ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω, είτε αυτή αφορά σε γνωμάτευση προ ΚΕ.Π.Α. Υγειονομικής Επιτροπής είτε γνωμάτευση Υγειονομικής Επιτροπής ΚΕ.Π.Α. από 1/9/2011 και εξής (Γ23/312-30.12.2016 έγγραφο του Ι.Κ.Α.).

Εάν ο φορολογούμενος διαθέτει περισσότερες από μία γνωματεύσεις αναπηρίας, του ίδιου ή διαφορετικών φορέων, και η μία εξ αυτών ή και οι δύο ισχύουν μέσα στο φορολογικό έτος, πιστοποιώντας διαφορετικά ποσοστά αναπηρίας, τότε λαμβάνεται υπόψη η γνωμάτευση με το ευνοϊκότερο ποσοστό αναπηρίας. Στο επόμενο φορολογικό έτος θα λαμβάνεται υπόψη η τελευταία εκδοθείσα γνωμάτευση.

Διαδικασία: Δηλώνει το ποσοστό αναπηρίας ο λογιστής στη φορολογική δήλωση.

Γ.4.5. Απαλλαγή φόρου μεταβίβασης της πρώτης κατοικίας

Θεσμικό πλαίσιο: [ΦΕΚ Α' 238/11.10.1980 \(άρ.1\)](#), [ΦΕΚ Α' 285/28-12-2000 \(αρ.48\)](#), [ΦΕΚ Α' 266/22-11-2001 \(αρ. 26 & 43\)](#), [ΦΕΚ Α' 9/29-1-2008 \(αρ. 3 παρ. 4\)](#)

Ποσοστό αναπηρίας: 67% και άνω.

Περιγραφή: Η απαλλαγή από τον Φόρο Μεταβίβασης Ακινήτου (Φ.Μ.Α.) για αγορά πρώτης κατοικίας παρέχεται μόνο σε φυσικά πρόσωπα (έγγαμα, ή άγαμα, ή τα πρόσωπα που έχουν συνάψει σύμφωνο συμβίωσης) εφόσον κατοικούν μόνιμα στην Ελλάδα, ή προτίθενται να εγκατασταθούν σε αυτή το αργότερο εντός 2 ετών από την αγορά. Η απαλλαγή του αγάμου παρέχεται και στον σύζυγο που βρίσκεται σε διάσταση, υπό τον όρο ότι έχει κατατεθεί αίτηση ή αγωγή διαζυγίου τουλάχιστον 6 μήνες πριν την αγορά του ακινήτου, με την προϋπόθεση ότι ο γάμος θα λυθεί μέσα σε 5 έτη από την αγορά.

Απαλλαγή από τον Φ.Μ.Α. για αγορά πρώτης κατοικίας δικαιούνται:

- (α) Έλληνες,
- (β) Ομογενείς από Αλβανία, Τουρκία και χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης. Οι καταγόμενοι από τη Βόρεια Ήπειρο και την Τουρκία, εφόσον απέκτησαν ιθαγένεια τρίτου κράτους πλην της Αλβανικής και Τουρκικής, δεν μπορούν να τύχουν απαλλαγής από τον φόρο,
- (γ) Πολίτες των κρατών-μελών της Ε.Ε. και του Ε.Ο.Χ.,
- (δ) Αναγνωρισμένοι πρόσφυγες, σύμφωνα με τις διατάξεις του π.δ. 96/2008 (Α' 152),
- (ε) Πολίτες τρίτων χωρών που απολαύουν του καθεστώτος τού επί μακρόν διαμένοντος στην Ελλάδα, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4251/2014 (Α' 80),
- (στ) Πολίτες τρίτων χωρών που κατέχουν άδεια διαμονής στην Ελλάδα δεύτερης γενιάς.

Είναι δυνατόν να υποβληθεί αίτηση για τη χορήγηση απαλλαγής και μετά από την υποβολή δήλωσης Φ.Μ.Α., μέχρι την οριστικοποίηση της υπόθεσης με οποιοδήποτε τρόπο. Μαζί με την αίτηση, συνυποβάλλονται και τα απαραίτητα δικαιολογητικά, και ζητείται η επιστροφή του φόρου. Μετά τον έλεγχο των δικαιολογητικών και τη διαπίστωση της συνδρομής των προϋποθέσεων της απαλλαγής, συντάσσεται συμπληρωματική πράξη του συμβολαίου, στο οποίο αναφέρεται η απαλλαγή, και μετά τη μεταγραφή της, επιστρέφεται ο φόρος.

Η έκταση της παρεχόμενης απαλλαγής είναι η εξής:

Για αγορά κατοικίας: από άγαμο μέχρι του ποσού των 200.000€, από άγαμο που παρουσιάζει αναπηρία τουλάχιστον 67% από διανοητική καθυστέρηση ή φυσική

αναπηρία μέχρι ποσού αξίας 250.000€, από έγγαμο μέχρι ποσού αξίας 250.000€, ενώ από έγγαμο που παρουσιάζει αναπηρία τουλάχιστον 67% από διανοητική καθυστέρηση ή φυσική αναπηρία μέχρι ποσού αξίας 275.000€. Το ποσό αυτό προσαυξάνεται κατά 25.000€ για καθένα από τα δύο πρώτα τέκνα αυτού, και κατά 30.000€ για το τρίτο και καθένα από τα επόμενα τέκνα του.

Για αγορά οικοπέδου: από άγαμο μέχρι ποσού αξίας 50.000€, από έγγαμο μέχρι ποσού αξίας 100.000€. Το ποσό αυτό προσαυξάνεται κατά 10.000€ για καθένα από τα δύο πρώτα τέκνα αυτού, και κατά 15.000€ για το τρίτο και καθένα από τα επόμενα τέκνα του.

Αν η αξία του ακινήτου υπερβαίνει τα παραπάνω αφορολόγητα όρια, η απαλλαγή χορηγείται μέχρι του αντίστοιχου αφορολόγητου ποσού, και για την επιπλέον αξία οφείλεται Φ.Μ.Α..

Σε περίπτωση αγοράς κατοικίας, στο ποσό της απαλλαγής περιλαμβάνεται και η αξία μιας θέσης στάθμευσης και ενός αποθηκευτικού χώρου (είτε είναι ξεχωριστές οριζόντιες ιδιοκτησίες είτε παρακολουθήματα της μεταβιβαζόμενης ιδιοκτησίας), για επιφάνεια εκάστου 20 τ.μ. εφόσον βρίσκονται στο ίδιο ακίνητο και αποκτώνται ταυτόχρονα με το ίδιο συμβόλαιο αγοράς.

Γ.5 ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ

Γ.5.1. ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ

Γ.5.1.1. Μειωμένο ωράριο εργασίας

Θεσμικό πλαίσιο: [παρ. 8, αρ. 30 του Ν. 3731/2008 \(Α' 263\)](#), [άρθρο 8 του Ν.2880/2001 \(Α' 9\)](#), [Διευκρινιστική εγκύκλιος ΔΙ.Α.Δ.Π./Φ.Β.3/9763](#)

Ποσοστό αναπηρίας: 67% και άνω στους ίδιους τους ασθενείς και στα παιδιά, 100% στους συζύγους.

Περιγραφή: Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 8 του άρθρου 30 του Ν. 3731/2008 (Α' 263), η μείωση του ωραρίου κατά μία ώρα την ημέρα, χωρίς ανάλογη περικοπή των αποδοχών, αφορά σε τακτικούς υπαλλήλους ή υπαλλήλους με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α., οι οποίοι ανήκουν σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες:

- (α) είναι τυφλοί, ή παραπληγικοί-τετραπληγικοί, ή νεφροπαθείς τελικού σταδίου, ή έχουν βεβαιωμένη αναπηρία σε ποσοστό 67% και άνω,
- (β) έχουν παιδιά με πνευματική, ψυχική ή σωματική αναπηρία σε ποσοστό 67% και άνω,
- (γ) έχουν σύζυγο με αναπηρία σε ποσοστό 100% τον οποίο συντηρούν.

Ειδικώς, για την κατηγορία των τυφλών τηλεφωνητών, η μείωση του ωραρίου εργασίας ορίζεται σε 2 ώρες ημερησίως.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν.2880/2001 στην (β) κατηγορία εμπίπτουν και οι υπάλληλοι που έχουν με δικαστική απόφαση την επιμέλεια ατόμου και ανάδοχοι γονείς ατόμου με πνευματική, ψυχική ή σωματική αναπηρία 67% για όσο χρόνο διαρκεί η αναδοχή.

Τα ανωτέρω ισχύουν και σε περιπτώσεις υπαλλήλων, τακτικών ή με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α., οι οποίοι απολαμβάνουν ειδικού ωραρίου λόγω των συνθηκών εργασίας τους.

Ακολούθως, γίνεται αποδεκτό ότι η κατά τα ανωτέρω διευκόλυνση του μειωμένου κατά μία ώρα την ημέρα ωραρίου εργασίας, χωρίς ανάλογη περικοπή των αποδοχών, συνιστά αυτοτελές δικαίωμα των υπαλλήλων που καλύπτουν τις νόμιμες προϋποθέσεις, το οποίο δεν απονέμεται μόνο σε όσους από αυτούς εργάζονται

με το γενικώς ισχύον ωράριο εργασίας, αλλά δίδεται σωρευτικά και σε όσους ήδη απολαμβάνουν ειδικού ωραρίου το οποίο θεσπίζεται από άλλες διατάξεις που ρυθμίζουν τις εργασιακές τους συνθήκες.

Στο σημείο αυτό, δέον να επισημανθεί ότι, σύμφωνα με την παρ. 6 του άρθ. 16 του Ν. 2527/1997, ως αυτή προστέθηκε με το άρθρο 49 παρ. 9β του Ν. 4674/2020 ([ΦΕΚ Α' 53](#)), σε περίπτωση που για κάθε υπάλληλο σύμφωνα με τις παρ. 4 και 5 (του Ν. 2527/1997) αντιστοιχούν περισσότερα από ένα πάσχοντα πρόσωπα, το ωράριο δεν μειώνεται αθροιστικά, ενώ σε περίπτωση που για το ίδιο πάσχον πρόσωπο δικαιούχοι τής διευκόλυνσης είναι περισσότεροι του ενός υπάλληλοι, με δήλωση των συνδικαιούχων υπαλλήλων καθορίζεται ποιος υπάλληλος θα κάνει χρήση του μειωμένου ωραρίου.

Διαδικασία: Διεκδικείτε αυτό το δικαίωμα στην υπηρεσία σας έχοντας ως απαραίτητο έγγραφο τη Γ.Α.Π.Α. που πρέπει να είναι σε ισχύ.

Γ.5.1.2. Ειδική άδεια των 22 ημερών

Θεσμικό πλαίσιο: Υπάρχουν πολλοί Νόμοι που διέπουν τις άδειες. Συγκεντρωτικές και πρόσφατες πληροφορίες θα βρείτε στη Διευκρινιστική Εγκύκλιο [ΔΙ-Δ.Α.Δ./Φ.69/117/οικ.11102](#) και στο [ΦΕΚ Α' 53/11-3-20](#), ενώ στην περιγραφή αναφέρεται συγκεκριμένα το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την κάθε περίπτωση.

Ποσοστό Αναπηρίας: Ισχύει για συγκεκριμένες ιατρικές συνθήκες ανεξαρτήτως ποσοστού αναπηρίας, το οποίο μπορεί να ζητηθεί μόνο σε περίπτωση ενήλικου τέκνου.

Περιγραφή:

1. Υπάλληλοι που πάσχουν οι ίδιοι, ή έχουν σύζυγο ή τέκνο που πάσχει από νόσημα που:

- ♦ απαιτεί τακτικές μεταγγίσεις αίματος, ή
- ♦ χρήζει περιοδικής νοσηλείας

δικαιούνται ειδική άδεια με αποδοχές έως 22 εργάσιμες ημέρες τον χρόνο.

Σύμφωνα με τα αναφερόμενα, και στην εγκύκλιο με αριθμό ΔΙ.Δ.Α.Δ./Φ.51/538/12254/14-5-2007 για τον καθορισμό των ανωτέρω νοσημάτων, η εν λόγω άδεια θα πρέπει να χορηγείται στους δικαιούχους εφόσον πληρούνται οι εξής δύο προϋποθέσεις:

1. Κατάθεση γνωμάτευσης της αρμόδιας πρωτοβάθμιας υγειονομικής επιτροπής με την οποία θα πιστοποιείται αιτιολογημένα ότι η πάθηση από την οποία πάσχουν οι ίδιοι οι υπάλληλοι, ο/η σύζυγος, ή κάποιο τέκνο τους χρήζει τακτικών μεταγγίσεων αίματος, ή περιοδικής νοσηλείας σε δημόσιο ή ιδιωτικό νοσηλευτικό ίδρυμα.
2. Προσδιορισμός του χρονικού διαστήματος για το οποίο απαιτείται η νοσηλεία αυτή ή οι τακτικές μεταγγίσεις εφόσον δεν προκύπτει ήδη από τα δικαιολογητικά της προηγούμενης περίπτωσης.

Ως τέκνα για την εφαρμογή της παρούσας νοούνται τα ανήλικα τέκνα για τα οποία ο γονέας έχει τη φροντίδα και επιμέλεια αυτών, καθώς βάσει των ισχυουσών πλέον ρυθμίσεων, όπου ο νομοθέτης επιθυμεί να χορηγεί δικαίωμα ειδικής άδειας και για ενήλικα τέκνα, το προβλέπει ρητώς.

2. Η ειδική άδεια των 22 ημερών χορηγείται και σε υπαλλήλους που έχουν τέκνα που πάσχουν από βαριά νοητική στέρωση, ή σύνδρομο Down, ή Διάχυτη Αναπτυξιακή Διαταραχή (Δ.Α.Δ.) εφόσον αυτά είναι ανήλικα, ή ενήλικα που δεν εργάζονται λόγω των παθήσεων αυτών.

Σε συνέχεια και των προηγούμενων σχετικών αριθ. ΔΙΔΑΔ/Φ.51 /538/12254/14-5-2007 και ΔΙΔΑΔ/Φ.69/94/οικ.27322/8-8-2017, ΑΔΑ: ΩΡ9Θ465ΧΘΨ-ΛΤΥ, εγκυκλίων, διευκρινίζεται ότι για τη χορήγηση της ανωτέρω άδειας, η οποία χορηγείται ανεξαρτήτως του εάν τα τέκνα χρήζουν ή όχι περιοδικής νοσηλείας και χωρίς γνωμάτευση υγειονομικής επιτροπής, απαιτείται:

- Γνωμάτευση από δημόσιο Ιατροπαιδαγωγικό Κέντρο ή παιδοψυχιατρικό τμήμα δημοσίου νοσοκομείου στην οποία θα δηλώνεται η βαριά νοητική στέρωση, ή το σύνδρομο Down, ή η Δ.Α.Δ..
- Σε περίπτωση που το τέκνο είναι ενήλικο, απαιτείται προσκόμιση εκείνων των δικαιολογητικών (όπως π.χ. φορολογικές δηλώσεις, πιστοποιητικά ΚΕ.Π.Α., ή άλλα αρμοδίως χορηγηθέντα δημόσια έγγραφα) από τα οποία θα προκύπτει ότι το τέκνο δεν εργάζεται, και είναι ανίκανο προς εργασία λόγω της παθήσεως αυτής.

3. Με τις ρυθμίσεις των ως άνω διατάξεων προβλέπεται, για πρώτη φορά με νομοθετική ρύθμιση, η δυνατότητα χορήγησης αυξημένου αριθμού ημερών ειδικής άδειας (32 ημέρες) είτε σε περίπτωση που ο υπάλληλος δικαιούται την ειδική άδεια για περισσότερα από ένα πρόσωπα είτε σε περίπτωση που, για το ίδιο πρόσωπο, δικαιούχοι της άδειας είναι περισσότεροι του ενός υπάλληλοι.

Ειδικότερα:

- Σε περίπτωση που ο υπάλληλος δικαιούται την ειδική άδεια των 22 ημερών για περισσότερα από ένα πάσχοντα πρόσωπα σύμφωνα με τις διατάξεις των δύο πρώτων εδαφίων της παρ. 2 του άρθρου 50 του Υ.Κ., η ειδική άδεια με αποδοχές προσαυξάνεται κατ' ανώτατο όριο σε 32 εργάσιμες ημέρες τον χρόνο.
- Σε περίπτωση που για το ίδιο πάσχον πρόσωπο δικαιούχοι της άδειας είναι περισσότεροι του ενός υπάλληλοι, η ειδική άδεια με αποδοχές προσαυξάνεται κατ' ανώτατο όριο σε 32 εργάσιμες ημέρες τον χρόνο για το σύνολο των δικαιούχων υπαλλήλων αθροιστικά.

Στην περίπτωση αυτή, οι συνδικαιούχοι, με κοινή τους δήλωση, η οποία κατατίθεται στις υπηρεσίες τους, καθορίζουν ποιος θα κάνει χρήση της άδειας και για πόσο χρονικό διάστημα.

Σε κάθε περίπτωση πάντως, η συνολική διάρκεια της άδειας δεν μπορεί να υπερβεί τις 32 εργάσιμες ημέρες ετησίως για το σύνολο των συνδικαιούχων υπαλλήλων.

Επιπλέον, ο κάθε δικαιούχος θα πρέπει να δηλώνει υπεύθυνα κάθε φορά στη σχετική αίτηση χορήγησης πόσες ημέρες της δικαιούμενης από κοινού άδειας των 32 ημερών έχει κάνει ήδη χρήση ο άλλος συνδικαιούχος στην υπηρεσία όπου εργάζεται.

Επισημαίνεται ότι η ως άνω ειδική άδεια των 22 ή 32 ημερών, κατά περίπτωση, χορηγείται είτε συνεχόμενα είτε τμηματικά ανά ημερολογιακό έτος, ήτοι από 01/01 έως 31/12 του κάθε έτους, και δεν μεταφέρεται στο επόμενο έτος τυχόν μέρος της άδειας που δεν χορηγήθηκε έως 31/12. Επισημαίνεται δε ότι η εν λόγω άδεια χορηγείται ολόκληρη, και όχι αναλογία αυτής, ανεξαρτήτως του χρονικού σημείου εντός του έτους κατά το οποίο ο υπάλληλος θα υποβάλει τη σχετική αίτηση και εκδοθεί η απόφαση χορήγησής της.

Διαδικασία: Εξαρτάται από την κάθε υπηρεσία.

Γ.5.1.3. Χορήγηση Ειδικών Αδειών σε Δικαστικούς Συμπαραστάτες

Θεσμικό πλαίσιο: Υπάρχουν πολλοί Νόμοι που διέπουν τις άδειες. Συγκεντρωτικές και πρόσφατες πληροφορίες θα βρείτε στη Διευκρινιστική Εγκύκλιο [ΔΙΔΑ-Δ/Φ.69/117/οικ.11102](#) και στο [ΦΕΚ Α' 53/11-3-20](#), ενώ στην περιγραφή αναφέρεται συγκεκριμένα το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την κάθε περίπτωση.

Ποσοστό αναπηρίας: 50% και άνω.

Περιγραφή: Για πρώτη φορά, με τη νομοθετική ρύθμιση της παραγράφου 4 του άρθρου 50 του Υ.Κ., προβλέπεται η δυνατότητα χορήγησης των ειδικών αδειών των παρ. 2 και 3 του ίδιου άρθρου και σε δικαστικούς συμπαραστάτες προσώπων που πληρούν τις προϋποθέσεις των διατάξεων είτε η καθημερινή φροντίδα των προσώπων αυτών παρέχεται από αρμόδια ιδρύματα και φορείς κοινωνικής πρόνοιας είτε όχι, με πρόβλεψη, ωστόσο, για χορήγηση μειωμένου αριθμού ημερών άδειας στην πρώτη περίπτωση.

Ειδικότερα, για τη χορήγηση των ειδικών αδειών σε δικαστικούς συμπαραστάτες, απαιτείται κατά περίπτωση να πληρούνται οι κάτωθι προϋποθέσεις.

Γενικές προϋποθέσεις:

1. Δικαστική απόφαση με την οποία ο υπάλληλος ορίζεται δικαστικός συμπαραστάτης.
2. Ρητή ανάθεση της επιμέλειας του συμπαραστατούμενου στον δικαστικό συμπαραστάτη με τη δικαστική απόφαση (σχετική και η αριθ. 77/2018 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους).
3. Για τη χορήγηση ολόκληρης της άδειας των 22 ημερών, θα πρέπει η καθημερινή φροντίδα των συμπαραστατούμενων να μην παρέχεται από αρμόδια ιδρύματα και φορείς κοινωνικής πρόνοιας. Η συνδρομή της προϋπόθεσης αυτής αποδεικνύεται με υπεύθυνη δήλωση του/της υπαλλήλου.

Ειδικές προϋποθέσεις:

4. Για τη χορήγηση της ειδικής άδειας των 22 ημερών, απαιτείται ο συμπαραστατούμενος να πάσχει από τα αναφερόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 50 νοσήματα ή από ανοϊκή συνδρομή. Για τη διαπίστωση συνδρομής των νοσημάτων της παρ. 2 του άρθρου 50 του Υ.Κ., ισχύουν τα ανωτέρω αναφερόμενα για τη χορήγηση της ειδικής άδειας των 22 ημερών, ενώ για τη συνδρομή της προϋπόθεσης της ανοϊκής συνδρομής απαιτείται σχετική ιατρική γνωμάτευση, ή να προκύπτει αυτό από το σκεπτικό της δικαστικής απόφασης περί δικαστικής συμπαράστασης.
5. Για τη χορήγηση της ειδικής άδειας των 6 ημερών απαιτείται:
  - ♦ ο υπάλληλος να μη δικαιούται την ειδική άδεια των 22 ημερών,
  - ♦ ο συμπαραστατούμενος να έχει ποσοστό αναπηρίας 50% και άνω βάσει σχετικού πιστοποιητικού από ΚΕ.Π.Α..

Σε περίπτωση που από την υπεύθυνη δήλωση που προσκομίζουν οι υπάλληλοι-δικαστικοί συμπαραστάτες προκύπτει ότι η φροντίδα των συμπαραστατούμενων παρέχεται από αρμόδια ιδρύματα και φορείς κοινωνικής πρόνοιας, τότε οι υπάλλ-

ληλοι αυτοί, τηρουμένων κατά περίπτωση των λοιπών προϋποθέσεων, δικαιούνται το ήμισυ των προβλεπόμενων ειδικών αδειών των παρ. 2 και 3 του άρθρου 50 του ΥΚ, ήτοι 11 και 3 ημέρες το έτος αντίστοιχα.

Διαδικασία: Εξαρτάται από την κάθε υπηρεσία.

Γ.5.1.4. Διπλασιασμός Αναρρωτικής Άδειας

Θεσμικό πλαίσιο: [ΦΕΚ Β' 1386/22-10-2001](#), [ΦΕΚ Β' 6056/19.10.23](#)

Ποσοστό αναπηρίας: Ανεξαρτήτως ποσοστού αναπηρίας.

Περιγραφή: Ως δυσίατα νοσήματα θεωρούνται οι νοσηρές καταστάσεις και τα νοσήματα που απαιτούν μακροχρόνια νοσηλεία ή θεραπεία, προσβάλλουν ένα ή περισσότερα όργανα, και χαρακτηρίζονται από εξάρσεις ή υφέσεις. Τα νοσήματα αυτά θεωρούνται καταρχάς ιάσιμα ή θεραπεύσιμα, προσδοκάται δε ότι η καλή χρήση της διπλάσιας αναρρωτικής άδειας θα συντελέσει στη λειτουργική επανένταξη του Δημόσιου Υπαλλήλου, από εκείνο το σημείο και έπειτα παύει να ισχύει το ευεργέτημα της παρατεταμένης αναρρωτικής άδειας. Στο προαναφερόμενο ΦΕΚ αναφέρεται η λίστα με τα συγκεκριμένα νοσήματα, ενώ πρόσφατα προστέθηκε σε αυτήν και η νόσος Still των ενηλίκων.

Γ.5.1.5. Απόσπαση Δημοσίων Υπαλλήλων – Γονέων παιδιών με αναπηρία που φοιτούν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Θεσμικό πλαίσιο: [Ν.3230/2004, άρθρο 12 \(ΦΕΚ 44 τ.Α' 11-2-04\)](#)

Ποσοστό αναπηρίας: 67% των παιδιών.

Περιγραφή: Μόνιμοι υπάλληλοι και υπάλληλοι με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου που είναι γονείς ή έχουν την επιμέλεια ασθενών με ποσοστό 67% που φοιτούν σε σχολές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, εφόσον δεν υπάρχει δυνατότητα μεταγραφής σε άλλη σχολή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η οποία εδρεύει στην πόλη όπου υπηρετεί ο γονέας ή ο έχων την επιμέλεια του ΑμεΑ, μπορούν να αποσπώνται σε δημόσιες υπηρεσίες, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α. α' και β' βαθμού στις πόλεις όπου σπουδάζουν τα ΑμεΑ για χρονικό διάστημα ίσο με τον χρόνο φοίτησης, και μέχρι 2 το πολύ εξάμηνα μετά τη λήξη τους.

Διαδικασία: Διεκδικείτε αυτό το δικαίωμα στην υπηρεσία σας έχοντας ως απαραίτητο έγγραφο τη Γ.Α.Π.Α. που πρέπει να είναι σε ισχύ.

Γ.5.2. ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ ΤΟΜΕΑ

Γ.5.2.1. Άδεια 10 ημερών σε γονείς παιδιών με Σπάνια Νοσήματα

Θεσμικό Πλαίσιο: [Άρ. 24 ΦΕΚ Α' 28/22-2-22](#)

Ποσοστό Αναπηρίας: 67% και άνω.

Περιγραφή: Η παρ. 1 του άρθρου 43 του ν. 4808/2021 (Α' 101), περί της ειδικής γονικής άδειας που χορηγείται σε εργαζόμενους γονείς λόγω σοβαρών νοσημάτων των παιδιών, τροποποιείται:

- (α) με την προσθήκη πρόβλεψης για χορήγηση της άδειας και για την αντιμετώπιση των αναγκών παιδιών με Σπάνιο Νόσημα ή Πάθηση, σύμφωνα με τον κατάλογο της παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 4213/2013 (Α' 261), και εφόσον στην τελευταία περίπτωση συντρέχει ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω,
- (β) με την αναφορά σε νοητική αναπηρία και όχι σε νοητική στέρηση, και η παρ. 1 του άρθρου 43 διαμορφώνεται ως εξής:

«1. Στους εργαζόμενους γονείς, κατά την έννοια του άρθρου 33, χορηγείται ειδική γονική άδεια, διάρκειας 10 εργάσιμων ημερών κατ' έτος, με αποδοχές, για την αντιμετώπιση των αναγκών παιδιών έως 18 ετών συμπληρωμένων, με νόσημα που απαιτεί μεταγγίσεις αίματος και παραγώγων του ή αιμοκάθαρση, με νεοπλασματική ασθένεια, ή που χρήζει μεταμόσχευσης, ή με Σπάνιο Νόσημα ή Πάθηση, σύμφωνα με τον κατάλογο της παρ. 2 του άρθρου 12 του ν. 4213/2013 (Α' 261), και εφόσον στην τελευταία περίπτωση συντρέχει ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, ή παιδιών, ανεξαρτήτως της ηλικίας τους, με βαριά νοητική αναπηρία, ή σύνδρομο DOWN, ή αυτισμό.»

Σημείωση: Για να χαρακτηριστεί και να αναγνωριστεί η πάθηση ως σπάνια, θα πρέπει να αναφέρεται ο ORPHACode στη Γ.Α.Π.Α., και αυτό συμβαίνει μόνο όταν ο θεράπων ιατρός τον δηλώσει στον εισηγητικό φάκελο. Γι' αυτό και είναι σημαντικό να επιμένετε στους ιατρούς σας να συμπληρώνουν τον συγκεκριμένο κωδικό Σπανίων Παθήσεων στον εισηγητικό σας φάκελο, στο ελεύθερο πεδίο της περιγραφής της κλινικής εικόνας.

Διαδικασία: Διεκδικείτε αυτό το δικαίωμα στην υπηρεσία σας ή στον εργοδότη σας έχοντας ως απαραίτητο έγγραφο τη Γ.Α.Π.Α. που πρέπει να είναι σε ισχύ.

Γ.5.2.2. Ειδική άδεια 6 ημερών λόγω αναπηρίας

Θεσμικό πλαίσιο: Υπάρχουν πολλοί Νόμοι που διέπουν τις άδειες. Συγκεντρωτικές και πρόσφατες πληροφορίες θα βρείτε στη Διευκρινιστική Εγκύκλιο [ΔΙ-Δ.Α.Δ./Φ.69/117/οικ.11102](#), στο [ΦΕΚ Α' 53/11-3-20](#) και στο [ΦΕΚ Α' 220/28-9-1998](#).

Ποσοστό Αναπηρίας: 50% και άνω.

Περιγραφή: Στη νέα παρ. 3 του άρθρου 50 του Υ.Κ. προβλέπεται, για πρώτη φορά, η δυνατότητα χορήγησης άδειας επιπλέον της κανονικής και για τους μισθωτούς και τους υπαλλήλους που έχουν τέκνα με ποσοστό αναπηρίας άνω του 50% και δεν υπάγονται στις περιπτώσεις της παρ. 2 του άρθρου 50 του Υ.Κ., ενώ προβλέπεται και σε αυτή την περίπτωση προσαύξηση εάν οι προϋποθέσεις συντρέχουν για περισσότερα πρόσωπα, ή υπάρχουν περισσότεροι συνδικαιούχοι.

Ειδικότερα:

1. Υπάλληλοι που δεν υπάγονται στις περιπτώσεις της παρ. 2 του άρθρου 50 του Υ.Κ., για τις οποίες χορηγείται η ειδική άδεια των 22 ημερών και

- έχουν οι ίδιοι ποσοστό αναπηρίας 50% και άνω, ή
- έχουν ανήλικα ή ενήλικα τέκνα τα οποία δεν εργάζονται λόγω της αναπηρίας αυτής, με ποσοστό αναπηρίας 50% και άνω

δικαιούνται ειδική άδεια 6 εργάσιμων ημερών με αποδοχές κάθε χρόνο, επιπλέον της κανονικής.

Προϋποθέσεις χορήγησης της εν λόγω ειδικής άδειας είναι:

- ο υπάλληλος να μη δικαιούται την ειδική άδεια των 22 ημερών για το ίδιο πρόσωπο,
- πιστοποίηση ποσοστού αναπηρίας 50% και άνω για τον/την ίδιο/-α τον/την υπάλληλο ή τέκνο αυτού/αυτής από ΚΕ.Π.Α.,
- εφόσον τα τέκνα είναι ενήλικα, απαιτείται προσκόμιση εκείνων των δικαιολογητικών (όπως π.χ. φορολογικές δηλώσεις, πιστοποιητικά ΚΕ.Π.Α. ή άλλα αρμοδίως χορηγηθέντα δημόσια έγγραφα) από τα οποία θα προκύπτει ότι το τέκνο δεν εργάζεται, και είναι ανίκανο προς εργασία λόγω της αναπηρίας.

2. Σε περίπτωση που ο υπάλληλος δικαιούται την ειδική άδεια για περισσότερα από ένα πάσχοντα πρόσωπα, η ειδική άδεια των 6 ημερών με αποδοχές προσαυξάνεται κατ' ανώτατο όριο 10 εργάσιμες ημέρες τον χρόνο.

- Σε περίπτωση που για το ίδιο πάσχον πρόσωπο δικαιούχοι της άδειας είναι περισσότεροι του ενός υπάλληλοι, η ειδική άδεια με αποδοχές προσαυξάνεται κατ' ανώτατο όριο σε 10 εργάσιμες ημέρες τον χρόνο για το σύνολο των δικαιούχων υπαλλήλων αθροιστικά.
- Με δήλωση των συνδικαιούχων υπαλλήλων, καθορίζεται ο αριθμός των ημερών που θα λάβει κάθε δικαιούχος υπάλληλος από το σύνολο των 10 εργάσιμων ημερών τον χρόνο που δικαιούνται για το ίδιο πάσχον πρόσωπο αθροιστικά.

Διαδικασία: Εξαρτάται από την κάθε υπηρεσία.

Γ.5.2.3. Άδεια πενθούτων γονέων

Θεσμικό πλαίσιο: [ΦΕΚ Α' 25/9-2-2023](#)

Ποσοστό αναπηρίας: Δεν απαιτείται

Περιγραφή: Με ρύθμιση του Φεβρουαρίου του 2024, πλέον οι βιολογικοί, θετοί και ανάδοχοι γονείς που εργάζονται είτε στον ιδιωτικό είτε στον δημόσιο τομέα [κατά την έννοια του άρθρου 218 του Κώδικα Ατομικού Εργατικού Δικαίου (π.δ. 80/2022, Α' 222)] δικαιούνται άδεια 20 ημερών με αποδοχές σε περίπτωση θανάτου του τέκνου τους.

Διαδικασία: Ο γονέας διεκδικεί το δικαίωμα από την υπηρεσία ή τον εργοδότη του, αναφερόμενος στο συγκεκριμένο ΦΕΚ.

Γ.5.3. ΠΡΟΣΛΗΨΕΙΣ

Γ.5.3.1. Πρόσληψη σε Δημόσιες Υπηρεσίες, Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α.

Θεσμικό πλαίσιο: [Ν. 2643/1998 \(ΦΕΚ Α' 220/28-09-1998\)](#), [Ν.4611 \(ΦΕΚ Α' 73/17.5.2019\)](#)

Ποσοστό αναπηρίας: Άτομα με 50% και πάνω, Όσοι έχουν τέκνο, αδερφό ή σύζυγο με 67% αναπηρία και άνω.

Περιγραφή: Οι Δημόσιες Υπηρεσίες, τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) και οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) και των δύο βαθμών υποχρεούνται να διορίζουν ή να προσλαμβάνουν πρόσωπα προστατευόμενα από το άρθρο 1 του Ν. 2643/1998, όπως ισχύει, χωρίς διαγωνισμό ή επιλογή, σε

εγκεκριμένες θέσεις που αντιστοιχούν στο 5% του συνόλου των προς προκήρυξη θέσεων του οικείου φορέα.

Προϋπόθεση: Άτομα με ποσοστό αναπηρίας 50% τουλάχιστον και με περιορισμένη δυνατότητα για επαγγελματική απασχόληση εξαιτίας οποιασδήποτε χρόνιας σωματικής, ή πνευματικής, ή ψυχικής πάθησης ή βλάβης (ΑμεΑ) εφόσον είναι εγγεγραμμένα στο μητρώο ανέργων αναπήρων της Δ.ΥΠ.Α. (Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης – πρώην Ο.Α.Ε.Δ.)

Όσοι έχουν τέκνο, αδελφό ή σύζυγο με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, εξαιτίας βαριών ψυχικών και σωματικών παθήσεων, οι οποίες διαπιστώνονται από τις αρμόδιες υγειονομικές επιτροπές.

Εξαιρούνται: Όσοι παίρνουν σύνταξη από το Δημόσιο ή οποιοδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό κύριας ή επικουρικής ασφάλισης αθροιστικά μεγαλύτερη από το κατώτατο όριο σύνταξης γήρατος που καταβάλλει κάθε φορά το Ι.Κ.Α.. Ειδικά οι παραπληγικοί-τετραπληγικοί, ημιπληγικοί, κωφοί και τυφλοί αποκλείονται εφόσον λαμβάνουν το διπλάσιο της σύνταξης αυτής.

Διαδικασία: Οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει να έχουν Γνωμάτευση Ποσοστού Αναπηρίας από τα ΚΕ.Π.Α. σε ισχύ, να είναι εγγεγραμμένοι στο μητρώο ανέργων αναπήρων της Δ.ΥΠ.Α., και να παρακολουθούν τις ενημερώσεις της Δ.ΥΠ.Α. και τις προκηρύξεις του Α.Σ.Ε.Π..

Γ.5.3.2. Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (Πρώην Ο.Α.Ε.Δ.)

Η Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (Δ.ΥΠ.Α.) παρέχει τις εξής εξειδικευμένες υπηρεσίες για τους άνεργους και τις άνεργες που είναι ΑμεΑ:

- ενημέρωση και εξειδικευμένη πληροφόρηση σχετικά με θέματα κατάρτισης, απασχόλησης και επιχειρηματικότητας,
- εξατομικευμένη υποστήριξη, προκειμένου να ενταχθούν στην αγορά εργασίας και να κατακτήσουν κοινωνική και οικονομική αυτονομία.

Οι παραπάνω υπηρεσίες παρέχονται μετά την έκδοση του Δελτίου Ανεργίας και αφού συμπληρωθεί ηλεκτρονικά από τον ίδιο τον άνεργο το Ερωτηματολόγιο (PROFILING) σχετικά με το εργασιακό του προφίλ, το οποίο θα έχει αναρτηθεί στο ηλεκτρονικό του προφίλ.

Επιπλέον, συχνά υλοποιούνται:

- προγράμματα επιδότησης νέων ελεύθερων επαγγελματιών ΑμεΑ,
- επιδοτούμενα προγράμματα επιμόρφωσης για ΑμεΑ,
- εύρεση επιδοτούμενης εργασίας στον Ιδιωτικό Τομέα μέσω των:
  - ♦ [Πρόγραμμα Απασχόλησης Ανέργων από Ευπαθείς Κοινωνικές Ομάδες \(Ε.Κ.Ο.\)](#)
  - ♦ [Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων για την απασχόληση: Α. 3.000 ανέργων που ανήκουν σε ειδικές και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες](#)

Χρειάζεται να έχετε εγγραφεί στο Ειδικό Μητρώο Ανέργων Ατόμων με Αναπηρία όπως περιγράφεται στη συνέχεια, έτσι ώστε να λαμβάνετε τις ενημερώσεις. Συστήνεται επίσης η επαφή σας με σύμβουλο εργασίας της Δ.ΥΠ.Α..

Σημειώσεις: Τα επιδόματα αναπηρίας από τον Ο.Π.Ε.Κ.Α. δεν διακόπτονται με τη συμμετοχή του ατόμου σε προγράμματα κατάρτισης της Δ.ΥΠ.Α.. Επίσης, μέσω της κάρτας ανεργίας της Δ.ΥΠ.Α. παρέχεται ασφάλιση σε ανασφάλιστους πολίτες με συγκεκριμένα κριτήρια ανά ηλικία (βλ. Κεφάλαιο Γ.3.7.).

Γ.5.3.3. Ειδικό Μητρώο Ανέργων ΑμεΑ

Ποσοστό Αναπηρίας: 50% και άνω.

Περιγραφή: Προϋπόθεση για την εγγραφή στο Ειδικό Μητρώο Ανέργων ΑμεΑ είναι η κατοχή Γνωμάτευσης αναπηρίας από το ΚΕ.Π.Α. σε ισχύ, η οποία θα πρέπει να πιστοποιεί ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 50%, καθώς και ικανότητα για εργασία*. Επισημαίνεται ότι γίνονται δεκτές και οι γνωματεύσεις της Πρωτοβάθμιας Υγειονομικής Επιτροπής Ι.Κ.Α. σε ισχύ.

Το Δελτίο Ανεργίας που εκδίδεται με βάση τη Γνωμάτευση Αναπηρίας από ΚΕ.Π.Α. έχει διάρκεια έως και 3 μήνες μετά τη λήξη της ισχύος του παραστατικού αναπηρίας που προσκομίσθηκε.

*είναι κατ' εξαίρεση δυνατή η εγγραφή στο μητρώο ανέργων της Δ.ΥΠ.Α. των ΑμεΑ που πάσχουν από ψυχική πάθηση, ή νοητική υστέρηση, ή συμπαθολογία ψυχικής πάθησης και νοητικής υστέρησης με ποσοστό 50% και άνω, ακόμα και στην περίπτωση που αναφέρεται μη ικανότητα για κάθε βιοποριστική εργασία στο πιστοποιητικό αναπηρίας σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ν. 2716/1999 (Α' 96).

Γ.6. ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ

Γ.6.1. Δελτίο στάθμευσης ΑμεΑ

Νομικό πλαίσιο: [Ν. 1798/1988 Άρθρο 16 \(ΦΕΚ 166 Α'\)](#), [Π.Δ. 241/2005 \(ΦΕΚ 290 Α'\)](#), [Εγκύκλιος 515/2015 – \(7-1-2015\)](#), [Εγκύκλιος οικ. 53915/2727/ – \(09-09-2020\)](#)

Δικαιούχοι: Δικαιούχοι του Δελτίου Στάθμευσης ΑμεΑ είναι:

- (α) Κάτοχοι οχημάτων που έχουν ταξινομηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 1798/1988 (ΦΕΚ 166/Α' /1998).
- (β) Κάτοχοι Ι.Χ. οχημάτων που έχουν αποκτηθεί χωρίς τις διαδικασίες που προβλέπονται από τη σχετική νομοθεσία περί απαλλαγής τελών ταξινόμησης για Ι.Χ. επιβατικά αυτοκίνητα οι οποίοι έχουν ενταχθεί σε προγράμματα αναδοχής ή υιοθεσίας Ατόμων με Αναπηρίες (ΠΔ 241/2005 - (ΦΕΚ 290 Α')).
- (γ) Πολίτες οι οποίοι κατέστησαν ΑμεΑ μετά την απόκτηση του Ι.Χ. αναπηρικού αυτοκινήτου (Εγκύκλιος 515/2015).
- (δ) Γονείς ανήλικων τέκνων ΑμεΑ και δικαστικοί συμπαραστάτες ανηλίκων – ενηλίκων ΑμεΑ (Εγκύκλιος 515/2015).
- (ε) Πολίτες ΑμεΑ που δεν δύνανται να μετακινηθούν με όχημα που έχει ταξινομηθεί στο όνομά τους (Εγκύκλιος οικ. 53915/2727/09-09-2020).

Για να δικαιούται το Δελτίο Στάθμευσης, το ΑμεΑ πρέπει να πάσχει από τις Παθήσεις του άρθρου 16 του Ν. 1798/88:

- α. Πλήρη παράλυση των κάτω ή άνω άκρων, ή αμφοτερόπλευρο ακρωτηριασμό αυτών.
- β. Σοβαρή κινητική αναπηρία του ενός ή και των δύο κάτω άκρων με ποσοστό αναπηρίας συνολικά όχι μικρότερο του 67%.
- γ. Σοβαρή κινητική αναπηρία του ενός ή και των δύο κάτω άκρων με συμμετοχή κινητικής αναπηρίας του ενός ή και των δύο άνω άκρων, με ποσοστό αναπηρίας συνολικά όχι μικρότερο του 67% από το οποίο το 40% τουλάχιστον από το ένα κάτω άκρο.
- δ. Τύφλωση και από τους δύο οφθαλμούς με συνολικό ποσοστό αναπηρίας 80 % και άνω.
- ε. Νοητική αναπηρία με δείκτη νοημοσύνης κάτω του 40.
- στ. Αυτισμό, εφόσον αυτός συνοδεύεται από επιληπτικές κρίσεις, ή νοητική αναπηρία, ή οργανικό ψυχοσύνδρομο, και εξαιτίας των παθήσεων αυτών το παθών πρόσωπο έχει καταστεί ανάπηρο με συνολικό ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω, είναι ανίκανο για εργασία και έχει ανάγκη βοήθειας.
- ζ. Μεσογειακή αναιμία.

- η. Νεφρική, ή ηπατική, ή πνευμονική, ή καρδιακή ανεπάρκεια τελικού σταδίου, ή Μεταμόσχευση νεφρού, ή ήπατος, ή πνεύμονα.
- θ. Συγγενής αιμορραγική διάθεση (Αιμορροφιλία), ή Κυστική Ίνωση, ή Ομόζυγο Κληρονομική Υπερχοληστερολαιμία, εφόσον τα άτομα εξαιτίας των παθήσεων αυτών έχουν καταστεί ανάπηρα με συνολικό ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω, είναι ανίκανα για εργασία και έχουν ανάγκη βοήθειας.

Δικαιολογητικά:

1. Οι κάτοχοι οχημάτων που έχουν ταξινομηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 1798/1988 (ΦΕΚ 166/Α' /1998).

Στην περίπτωση που ο δικαιούχος διαθέτει άδεια οδήγησης:

1. Φωτοαντίγραφο της Αστυνομικής Ταυτότητας ή του Διαβατηρίου του δικαιούχου.
2. Φωτοαντίγραφο άδειας κυκλοφορίας του οχήματος.
3. Φωτοαντίγραφο άδειας οδήγησης δικαιούχου.
4. Έγγραφο Πιστοποίησης Αναπηρίας, καθώς και βεβαίωση από τη Γραμματεία των ΚΕ.Π.Α. με τα οποία επιβεβαιώνεται ότι η πάθηση ανήκει στις δικαιούχες παθήσεις των διατάξεων του άρθρου 16 του Ν.1798/1988, όπως αυτές τροποποιήθηκαν με το άρθρο 23 του Ν.1882/1990.
5. Δύο έγχρωμες φωτογραφίες (τύπου ταυτότητας).

Στην περίπτωση που ο δικαιούχος δεν διαθέτει άδεια οδήγησης:

1. Φωτοαντίγραφο της Αστυνομικής Ταυτότητας ή του Διαβατηρίου του δικαιούχου.
2. Φωτοαντίγραφο άδειας οδήγησης οδηγού.
3. Φωτοαντίγραφο της Αστυνομικής Ταυτότητας ή του Διαβατηρίου του οδηγού.
4. Φωτοαντίγραφο άδειας κυκλοφορίας του οχήματος.
5. Υπεύθυνη δήλωση δικαιούχου στην οποία ρητά θα αναφέρεται ότι «η χρήση του Δελτίου Στάθμευσης θα γίνεται στο συγκεκριμένο όχημα, και μόνο για την εξυπηρέτηση των αναγκών του ΑμεΑ και όταν ΑμεΑ επιβαίνει του οχήματος».

6. Υπεύθυνη δήλωση δικαιούχου στην οποία ρητά θα ορίζει οδηγό.
7. Έγγραφο Πιστοποίησης Αναπηρίας, καθώς και βεβαίωση από τη Γραμματεία των ΚΕ.Π.Α. με τα οποία να επιβεβαιώνεται ότι η πάθηση ανήκει στις δικαιούχες παθήσεις των διατάξεων του άρθρου 16 του Ν.1798/1988, όπως αυτές τροποποιήθηκαν με το άρθρο 23 του Ν.1882/1990.
8. Απόφαση οδήγησης αναπηρικού αυτοκινήτου από τρίτο πρόσωπο.
9. Δύο έγχρωμες φωτογραφίες (τύπου ταυτότητας).

2. Οι κάτοχοι οχημάτων που δεν έχουν ταξινομηθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 16 του ν. 1798/1988 (ΦΕΚ 166/Α' /1998).

Στην περίπτωση που ο δικαιούχος διαθέτει άδεια οδήγησης:

1. Φωτοαντίγραφο της Αστυνομικής Ταυτότητας ή του Διαβατηρίου του δικαιούχου.
2. Φωτοαντίγραφο άδειας κυκλοφορίας του οχήματος.
3. Φωτοαντίγραφο άδειας οδήγησης δικαιούχου.
4. Έγγραφο Πιστοποίησης Αναπηρίας, καθώς και βεβαίωση από τη Γραμματεία των ΚΕ.Π.Α. με τα οποία να επιβεβαιώνεται ότι η πάθηση ανήκει στις δικαιούχες παθήσεις των διατάξεων του άρθρου 16 του Ν.1798/1988, όπως αυτές τροποποιήθηκαν με το άρθρο 23 του Ν.1882/1990.
5. Δύο έγχρωμες φωτογραφίες (τύπου ταυτότητας).

Στην περίπτωση που ο δικαιούχος δεν διαθέτει άδεια οδήγησης:

1. Φωτοαντίγραφο της Αστυνομικής Ταυτότητας ή του Διαβατηρίου του δικαιούχου.
2. Φωτοαντίγραφο άδειας οδήγησης οδηγού.
3. Φωτοαντίγραφο της Αστυνομικής Ταυτότητας ή του Διαβατηρίου του οδηγού.
4. Φωτοαντίγραφο άδειας κυκλοφορίας του οχήματος.
5. Έγγραφο Πιστοποίησης Αναπηρίας, καθώς και βεβαίωση από τη Γραμματεία των ΚΕ.Π.Α. με τα οποία να επιβεβαιώνεται ότι η πάθηση ανήκει στις δικαιούχες παθήσεις των διατάξεων του άρθρου 16 του Ν.1798/1988, όπως αυτές τροποποιήθηκαν με το άρθρο 23 του Ν.1882/1990.

ούχες παθήσεις των διατάξεων του άρθρου 16 του Ν.1798/1988, όπως αυτές τροποποιήθηκαν με το άρθρο 23 του Ν.1882/1990.

6. Υπεύθυνη δήλωση δικαιούχου στην οποία ρητά θα αναφέρεται ότι «η χρήση του Δελτίου Στάθμευσης θα γίνεται στο συγκεκριμένο όχημα, και μόνο για την εξυπηρέτηση των αναγκών του ΑμεΑ και όταν το ΑμεΑ επιβαίνει επί του οχήματος».
7. Υπεύθυνη δήλωση δικαιούχου στην οποία ρητά θα ορίζει οδηγό.
8. Δύο έγχρωμες φωτογραφίες (τύπου ταυτότητας).

3. Τα ΑμεΑ που δεν έχουν στην κυριότητά τους Ι.Χ. αυτοκίνητο.

1. Αντίγραφο άδειας κυκλοφορίας Ι.Χ. αυτοκινήτου που θα εξυπηρετεί τις μετακινήσεις του ΑμεΑ και το οποίο θα είναι στην κυριότητα είτε γονέων, είτε τέκνων, είτε συζύγου, κατά περίπτωση.
2. Φωτοαντίγραφο της Αστυνομικής Ταυτότητας ή του Διαβατηρίου του δικαιούχου.
3. Φωτοαντίγραφο της Αστυνομικής Ταυτότητας ή του Διαβατηρίου του οδηγού.
4. Έγγραφο Πιστοποίησης Αναπηρίας, καθώς και βεβαίωση από τη Γραμματεία των ΚΕ.Π.Α. με τα οποία να επιβεβαιώνεται ότι η πάθηση ανήκει στις δικαιούχες παθήσεις των διατάξεων του άρθρου 16 του Ν.1798/1988, όπως αυτές τροποποιήθηκαν με το άρθρο 23 του Ν.1882/1990.
5. Υπεύθυνη δήλωση δικαιούχου στην οποία θα αναφέρεται ρητά ότι «η χρήση του Δελτίου Στάθμευσης θα γίνεται στο συγκεκριμένο όχημα που είχε δηλωθεί και το οποίο θα οδηγείται αποκλειστικά από γονέα, ή τέκνο, ή σύζυγο, ανάλογα με την κυριότητα του οχήματος, και μόνο για την εξυπηρέτηση των αναγκών του ΑμεΑ και όταν το ΑμεΑ επιβαίνει του οχήματος».
6. Δύο έγχρωμες φωτογραφίες (τύπου ταυτότητας).

Σημειώσεις:

Σε περίπτωση ανήλικου ΑμεΑ, απαιτείται επιπλέον Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης ή απόφαση επιτροπείας. Τα απαιτούμενα δικαιολογητικά τα προσκομίζουν και τα υπογράφουν από κοινού οι ασκούντες τη γονική μέριμνα

ή επιτροπεία. Επίσης, σε περίπτωση υιοθεσίας ή αναδοχής του ανήλικου ΑμεΑ, οποιαδήποτε διοικητική ή δικαστική πράξη ή απόφαση σχετική με την υιοθεσία ή την αναδοχή ΑμεΑ.

Σε περίπτωση ενήλικου ΑμεΑ που έχει οριστεί δικαστικός συμπαραστάτης, απαιτείται επιπλέον η απόφαση διορισμού δικαστικού συμπαραστάτη. Αν έχει διοριστεί προσωρινός δικαστικός συμπαραστάτης, απαιτείται επιπλέον πρόσφατο Πιστοποιητικό από τη Γραμματεία του Δικαστηρίου ότι δεν έχουν ασκηθεί ένδικα μέσα κατά της απόφασης διορισμού.

Στις περιπτώσεις 1 και 2 δεν μπορεί να εκδοθεί Δελτίο Στάθμευσης σε όχημα που ανήκει σε γονέα ή δικαστικό συμπαραστάτη, αλλά μόνο σε όχημα 100% που ανήκει σε ΑμεΑ.

Διαδικασία: Αρμόδια υπηρεσία είναι η Δ/νση Μεταφορών & Επικοινωνιών της Περιφερειακής ενότητας ή του Περιφερειακού διαμερίσματος της Περιφέρειας του τόπου κατοικίας του ενδιαφερόμενου. Τηλέφωνο 1889 (υπηρεσία του Υπουργείου Μεταφορών για ΑμεΑ).

Σε ορισμένες περιφέρειες, η διαδικασία πλέον γίνεται ηλεκτρονικά μέσω της [σελίδας](#) για την Έκδοση δελτίου στάθμευσης ΑμεΑ, στην οποία συνδέεστε με κωδικούς taxisnet, και χρειάζεται να ανεβάσετε στην ιστοσελίδα τα εξής δικαιολογητικά:

1. Αίτηση – Υπεύθυνη Δήλωση (την κατεβάζετε από την ιστοσελίδα).
2. Άδεια Διαμονής ή κάρτα Ευρωπαίου Πολίτη (υπό προϋπόθεση).
3. Αστυνομική Ταυτότητα δικαιούχου.
4. Άδεια Κυκλοφορίας Οχήματος.
5. Άδεια Οδήγησης.
6. Αστυνομική Ταυτότητα Οδηγού (σε περίπτωση που ο δικαιούχος δεν διαθέτει άδεια οδήγησης).
7. Υπεύθυνη δήλωση του οδηγού (Μόνο στην περίπτωση που ο δικαιούχος δεν διαθέτει άδεια οδήγησης: Υπεύθυνη δήλωση του οδηγού στην οποία ρητά θα αναφέρεται ότι «η χρήση του Δελτίου Στάθμευσης θα γίνεται στο συγκεκριμένο όχημα, και μόνο για την εξυπηρέτηση των αναγκών του ΑμεΑ και όταν το ΑμεΑ επιβαίνει του οχήματος»).

8. Έγγραφο πιστοποίησης Αναπηρίας.
9. Πράξη ή Απόφαση υιοθεσίας ή αναδοχής (υπό προϋπόθεση).
10. Υπεύθυνη δήλωση του δικαιούχου (Σε περίπτωση που ο δικαιούχος δεν διαθέτει άδεια οδήγησης: Υπεύθυνη δήλωση του δικαιούχου στην οποία θα ορίζει ρητά τον οδηγό).
11. Βεβαίωση από τη Γραμματεία των ΚΕ.Π.Α. (Στην περίπτωση που το όχημα δεν είναι αναπηρικό: Βεβαίωση από τη Γραμματεία των ΚΕ.Π.Α. με την οποία να επιβεβαιώνεται ότι η πάθηση ανήκει στις δικαιούχες παθήσεις των διατάξεων του άρθρου 16 του Ν.1798/1988, όπως αυτές τροποποιήθηκαν με το άρθρο 23 του Ν.1882/1990, και έχει στην πλήρη κυριότητά του το Ι.Χ. αυτοκίνητο).

Γ.6.2. Απαλλαγή τελών κυκλοφορίας

Νομικό πλαίσιο: Διέπεται από πολλές νομοθετικές διατάξεις τις οποίες θα βρείτε [εδώ](#).

Περιγραφή: Οι Έλληνες πολίτες και οι πολίτες της Ε.Ε. δικαιούνται απαλλαγής από τέλη κυκλοφορίας αναλόγως της πάθησής τους και του βαθμού αναπηρίας τους ως εξής:

(α) Οχήματα με κυλινδρισμό κινητήρα μέχρι 1650 κ.εκ. που ανήκουν σε:

- (αα) Αναπήρους πολέμου, αξιωματικούς και οπλίτες.
- (αβ) Ανάπηρους αξιωματικούς και οπλίτες των τριών κλάδων των Ενόπλων δυνάμεων, στους αξιωματικούς και άνδρες των Σωμάτων ασφαλείας, στους αξιωματικούς και άνδρες του Πυροσβεστικού και Λιμενικού σώματος, στους άνδρες της Αγροφυλακής, καθώς και στους υπαλλήλους της Τελωνειακής Υπηρεσίας τους εντεταλμένους στη δίωξη του λαθρεμπορίου.
- (αγ) Πολίτες που κατέστησαν ανάπηροι κατά το από 21.4.1967 έως 23.7.1974 χρονικό διάστημα, συνεπεία της δράσεώς τους κατά του δικτατορικού καθεστώτος.

Κατ' εξαίρεση, τα επιβατικά αυτοκίνητα για τις ανωτέρω περιπτώσεις παραπληγικών αναπήρων και των αναπήρων με αναπηρία 100% δύνανται να έχουν κυλινδρισμό κινητήρα ανώτερο των 1650 κ.εκ. για:

- (αδ) Ανάπηρους αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης,
- (αε) Ανάπηρους αγωνιστές του Δημοκρατικού Στρατού.

(β) Στους ανάπηρους Έλληνες πολίτες και πολίτες άλλων κρατών-μελών της Ε.Ε. με κατοικία στην Ελλάδα οι οποίοι:

- (βα) έχουν πλήρη παράλυση των κάτω ή άνω άκρων, ή αμφοτερόπλευρο ακρωτηριασμό αυτών, ή
- (ββ) εμφανίζουν σοβαρή κινητική αναπηρία:
  - (ββ1) του ενός ή και των δύο κάτω άκρων με ποσοστό αναπηρίας συνολικά όχι μικρότερο του 67%, ή
  - (ββ2) του ενός ή και των δύο κάτω άκρων, με συμμετοχή κινητικής αναπηρίας του ενός ή και των δύο άνω άκρων, με ποσοστό αναπηρίας συνολικά όχι μικρότερο του 67%, από το οποίο το 40%, τουλάχιστον, από το ένα κάτω άκρο,
- (βγ) πάσχουν από τύφλωση και από τους δύο οφθαλμούς με συνολικό ποσοστό αναπηρίας 80 % και άνω, ή
- (βδ) έχουν νοητική υστέρηση με δείκτη νοημοσύνης κάτω του 40%, ή
- (βε) πάσχουν από αυτισμό, εφόσον αυτός συνοδεύεται από επιληπτικές κρίσεις, ή νοητική υστέρηση, ή οργανικό ψυχοσύνδρομο, οι οποίοι, εξαιτίας των παθήσεων αυτών, έχουν καταστεί ανάπηροι με συνολικό ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω, είναι ανίκανοι για εργασία και έχουν ανάγκη βοήθειας, ή
- (βστ) πάσχουν από Μεσογειακή αναιμία, Δρεπανοκυτταρική ή Μικροδρεπανοκυτταρική αναιμία, ή
- (βζ) πάσχουν από νεφρική, ή ηπατική, ή πνευμονική ανεπάρκεια τελικού σταδίου, ή είναι νεφροπαθείς, ή ηπατοπαθείς, ή καρδιοπαθείς, μεταμοσχευμένοι, ή
- (βη) πάσχουν από Συγγενή αιμορραγική διάθεση (Αιμορροφιλία), ή Κυστική Ίνωση, ή Ομόζυγο κληρονομική υπερχοληστερολαιμία, οι οποίοι, εξαιτίας των παθήσεων αυτών, έχουν καταστεί ανάπηροι, με συνολικό ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω, είναι ανίκανοι για εργασία και έχουν ανάγκη βοήθειας.

(γ) Οχήματα με κυλινδρισμό κινητήρα μέχρι και 2650 κ.εκ. και 3650 κ.εκ. που ανήκουν:

Σε ανάπηρους πολίτες, οι οποίοι έχουν πλήρη παράλυση των κάτω άκρων ή αμφοτερόπλευρο ακρωτηριασμό αυτών, με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω, κατ' εξαίρεση απαλλάσσονται των τελών κυκλοφορίας για αυτοκίνητο μέχρι 2650 κ.εκ., και για ποσοστό αναπηρίας 100% μέχρι 3650 κ.εκ.

Οι ως άνω απαλλαγές των αναπήρων χορηγούνται σύμφωνα με τις Δ18Α 5038645 ΕΞ2013/29.10.2013, Α.1235/2021, Ε.2016/2022 και μόνο με την έκδοση σχετικής απόφασης του Προϊσταμένου της αρμόδιας Δ.Ο.Υ., η οποία αφορά στα επόμενα έτη από την έκδοσή της, με εξαίρεση τα νέα οχήματα τα οποία θα λαμβάνουν απαλλαγή και για το πρώτο έτος ταξινόμησης, εφόσον:

1. Η κυριότητα του οχήματος ανήκει 100% στον ανάπηρο, όπως αυτή προκύπτει από την άδεια κυκλοφορίας του οχήματος. Στην περίπτωση ανήλικου αναπήρου, το δικαίωμα της απαλλαγής από τέλη κυκλοφορίας δύναται να παραχωρείται στο πρόσωπο που ασκεί τη γονική μέριμνα ή την επιτροπεία, και μέχρι το έτος ενηλικίωσής του.
2. Ο ανάπηρος δεν έχει στην κατοχή του άλλο όχημα στο οποίο να έχει χορηγηθεί απαλλαγή από τέλη κυκλοφορίας (όπως αυτό προκύπτει από σχετική υπεύθυνη δήλωση). Στην περίπτωση ανήλικου αναπήρου, όπου το δικαίωμα της απαλλαγής από τέλη κυκλοφορίας έχει παραχωρηθεί στον/στους ασκούντα/ασκούντες τη γονική μέριμνα ή την επιτροπεία, τα πρόσωπα αυτά να μην έχουν στην κατοχή τους άλλο όχημα για το οποίο έχει χορηγηθεί απαλλαγή.

Διαδικασία: Η αίτηση πλέον γίνεται ηλεκτρονικά μέσω της [ιστοσελίδας](#) της Α.Α.Δ.Ε.. Μπορείτε να συμβουλευτείτε τον λογιστή σας. Θα χρειαστείτε τα εξής δικαιολογητικά:

1. Υπεύθυνη δήλωση ότι ο ενδιαφερόμενος δεν έχει προσφύγει στη Δευτεροβάθμια Υγειονομική Επιτροπή των ΚΕ.Π.Α..
2. Ιατρική βεβαίωση του ΚΕ.Π.Α. αναφορικά με αποτελέσματα εξέτασης ατόμου με αναπηρία για τη χορήγηση της απαλλαγής από τα τέλη κυκλοφορίας δυνάμει του άρθρου 16 του ν.1798/1988.

Γ.6.3. Απαλλαγή τελών ταξινόμησης

Θεσμικό πλαίσιο: [ΦΕΚ Α' 331/11-12-1976 αρ. 1](#), [ΦΕΚ Α' 166/11-8-1988, αρ. 16](#), [ΦΕΚ Α' 265/22-11-2001 αρ. 132 παρ. 6,7,8](#), [ΦΕΚ Β' 190/23-03-1990](#)

Ποσοστό αναπηρίας: 67% υπό προϋποθέσεις.

Δικαιούχοι:

1. Ανάπηροι Έλληνες πολίτες και πολίτες των άλλων κρατών-μελών της Ε.Ε. με κατοικία στην Ελλάδα οι οποίοι:

(α) έχουν πλήρη παράλυση των κάτω ή άνω άκρων, ή αμφοτερόπλευρο ακρωτηριασμό αυτών, ή

(β) εμφανίζουν σοβαρή κινητική αναπηρία:

(βα) του ενός ή και των δύο κάτω άκρων με ποσοστό αναπηρίας συνολικά όχι μικρότερο του 67%,

- (ββ) του ενός ή και των δύο κάτω άκρων με συμμετοχή κινητικής αναπηρίας του ενός ή και των δύο άνω άκρων, με ποσοστό αναπηρίας συνολικά όχι μικρότερο του 67% από τα οποία τα 40% τουλάχιστον από το ένα κάτω άκρο, ή
- (γ) έχουν ολική και από τους δύο οφθαλμούς τύφλωση, με ποσοστό αναπηρίας 100%, ή
- (δ) έχουν νοητική υστέρηση με δείκτη νοημοσύνης κάτω του 40%,
- (ε) πάσχουν από αυτισμό, εφόσον αυτός συνοδεύεται από επιληπτικές κρίσεις, ή πνευματική καθυστέρηση, ή οργανικό ψυχοσύνδρομο, οι οποίοι, εξαιτίας των παθήσεων αυτών, έχουν καταστεί ανάπηροι με συνολικό ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω, είναι ανίκανοι για εργασία και έχουν ανάγκη βοήθειας,
- (στ) πάσχουν από Μεσογειακή αναιμία,
- (ζ) πάσχουν από νεφρική ανεπάρκεια τελικού σταδίου ή είναι νεφροπαθείς μεταμοσχευμένοι, ή
- (η) πάσχουν από Συγγενή αιμορραγική διάθεση (Αιμορροφιλία).

2. Ανάπηροι πολέμου, αξιωματικοί και οπλίτες των τριών κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων, Αξιωματικοί των Σωμάτων Ασφαλείας, του Πυροσβεστικού και του Λιμενικού Σώματος.

3. Στελέχη και Αξιωματικοί των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας, οι οποίοι έχουν τεθεί σε κατάσταση Πολεμικής Διαθεσιμότητας ή Μόνιμης Διαθεσιμότητας και δεν λαμβάνουν σύνταξη.

Προϋποθέσεις:

1. Πιστοποίηση της αναπηρίας

Για τη χορήγηση της απαλλαγής από το τέλος ταξινόμησης, απαιτείται η έκδοση ιατρικής γνωμάτευσης των οικείων Υγειονομικών Επιτροπών του ΚΕ.Π.Α. του Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. (νυν Ε.Φ.Κ.Α.) ή της Α.Σ.Υ.Ε., κατά περίπτωση, με την οποία καθορίζεται το ποσοστό αναπηρίας, και η αντιστοίχιση με τις ανωτέρω αναφερόμενες παθήσεις.

Ειδικότερα, η αρμόδια Επιτροπή του ΚΕ.Π.Α. αποφαινεται για την υπαγωγή του ενδιαφερόμενου σε μία από τις ανωτέρω αναφερόμενες κατηγορίες παθήσεων με την έκδοση ιατρικής γνωμάτευσης κατόπιν αντιστοιχίας της πάθησης με τις παθήσεις του Ενιαίου Πίνακα Προσδιορισμού του Ποσοστού Αναπηρίας (Ε.Π.Π.Α.).

Όσον αφορά τα Στελέχη και τους Αξιωματικούς των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας, οι οποίοι έχουν τεθεί σε κατάσταση Πολεμικής Δι-

αθεσιμότητας ή Μόνιμης Διαθεσιμότητας, και δεν λαμβάνουν σύνταξη για τον λόγο αυτό, αποδεικνύουν την κατάστασή τους μέσω αντίστοιχης ιατρικής γνωμάτευσης της αρμόδιας υγειονομικής επιτροπής καθώς και αναλυτικού φύλλου μισθοδοσίας.

2. Δικαιούμενος κυβισμός των παραλαμβανόμενων αυτοκινήτων

Το παραλαμβανόμενο επιβατικό αυτοκίνητο πρέπει να έχει κυλινδρισμό κινητήρα μέχρι 1.650 κυβικά εκατοστά. Κατ' εξαίρεση, ΑμεΑ που έχουν πλήρη παράλυση των κάτω άκρων ή αμφοτερόπλευρο ακρωτηριασμό αυτών με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω μπορούν να παραλαμβάνουν επιβατικό αυτοκίνητο με κυλινδρισμό κινητήρα μέχρι 2.650 κυβ. εκ., ενώ ΑμεΑ που έχουν πλήρη παράλυση των κάτω άκρων ή αμφοτερόπλευρο ακρωτηριασμό αυτών με ποσοστό αναπηρίας 100% μπορούν να παραλαμβάνουν επιβατικό αυτοκίνητο με κυλινδρισμό κινητήρα μέχρι 3.650 κυβ. εκ..

Για τα ΑμεΑ που είναι δικαιούχα κυλινδρισμού κινητήρα μέχρι 1.650 κυβ. εκ., παρέχεται η δυνατότητα παραλαβής επιβατικού αυτοκινήτου μεγαλύτερου κυβισμού, με την καταβολή ποσοστού του αναλογούντος στο αυτοκίνητο αυτό τέλους ταξινόμησης:

- 30% του αναλογούντος τέλους ταξινόμησης για τα αυτοκίνητα άνω των 1.650 κυβ. εκ. και μέχρι 2000 κυβ. εκ., και
- 58% του αναλογούντος τέλους ταξινόμησης για τα αυτοκίνητα άνω των 2.000 κυβ. εκ..

Δικαιολογητικά και Διαδικασία:

Για τη χορήγηση της απαλλαγής από το τέλος ταξινόμησης, υποβάλλονται στην αρμόδια αρχή τελωνισμού του αυτοκινήτου τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

1. Αίτηση του ενδιαφερομένου, με την οποία ζητείται η απαλλαγή από το τέλος ταξινόμησης δυνάμει του άρθρου 16 παράγραφος 1 του ν. 1798/88 (ΦΕΚ 166 Α') και στην οποία αναγράφονται τα πλήρη στοιχεία της ταυτότητάς του, ο τόπος κατοικίας του, καθώς και τα πλήρη στοιχεία του αυτοκινήτου.
2. Υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/86 με την οποία ο ενδιαφερόμενος δηλώνει:

2α) Ότι δεν έχει παραλάβει άλλο αυτοκίνητο με τις διατάξεις απαλλαγής από το τέλος ταξινόμησης. Σε περίπτωση όπου έχει παραλάβει κατά το παρελθόν άλλο αυτοκίνητο με τις ίδιες διατάξεις, προκειμένου να παραλάβει άλλο αυτοκίνητο

ατελώς, στην υπεύθυνη δήλωση δηλώνει τον τρόπο τελωνειακής τακτοποίησης του προηγούμενου αυτοκινήτου.

2β) Ότι δεν έχει στην κατοχή του άλλο αυτοκίνητο που να έχει παραληφθεί με καθεστώς ατέλειας.

2γ) Ότι δεν έχει προσφύγει στη Δευτεροβάθμια Υγειονομική Επιτροπή των ΚΕ.Π.Α..

3. Γνωμάτευση Πιστοποίησης Αναπηρίας από Πρωτοβάθμια ή Δευτεροβάθμια Υγειονομική Επιτροπή των ΚΕ.Π.Α..
4. Ιατρική γνωμάτευση του ΚΕ.Π.Α. αναφορικά με αποτελέσματα εξέτασης ΑμεΑ για τη χορήγηση της απαλλαγής από το τέλος ταξινόμησης δυνάμει του άρθρου 16 του ν. 1798/88 (ΦΕΚ 166/Α'), από την οποία προκύπτει η υπαγωγή του ενδιαφερομένου στις εν λόγω διατάξεις, και ότι η συγκεκριμένη πάθηση είναι δια βίου.
5. Το κατά περίπτωση προβλεπόμενο τελωνειακό παραστατικό τελωνισμού του αυτοκινήτου.

Για την απόδειξη της κατοικίας και της συνήθους διαμονής, προσκομίζονται στην αρμόδια αρχή συνδυαστικά κατά περίπτωση τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

1. Στοιχεία του δικαιούχου:
  - ♦ Διαβατήριο ή δελτίο ταυτότητας.
  - ♦ Υπηκοότητα. Αν δεν είναι Έλληνας υπήκοος, θα πρέπει να έχει άδεια διαμονής και εργασίας των αρμοδίων αρχών.
2. Τόπος διαμονής του δικαιούχου:
  - ♦ Ιδιόκτητη ή μισθωμένη κατοικία.
  - ♦ Στοιχεία διαφόρων τρεχουσών συναλλαγών (τραπεζικοί λογαριασμοί, λογαριασμοί παροχής υπηρεσιών κοινής ωφέλειας).
  - ♦ Επαγγελματική δραστηριότητα του δικαιούχου και του/της συζύγου.
  - ♦ Βεβαιώσεις φοίτησης τέκνων, τα οποία συγκατοικούν με τους γονείς ή των οποίων έχουν τη γονική μέριμνα/επιμέλεια.
  - ♦ Βεβαίωση δημοτολογίου της πόλης όπου είναι εγκατεστημένος.
3. Στοιχεία εργασίας του δικαιούχου προσώπου:
  - ♦ Σύμβαση εργασίας ή άδεια άσκησης επαγγέλματος.
  - ♦ Υποβολή εκκαθαριστικού σημειώματος δήλωσης φορολογίας εισοδήματος.
  - ♦ Βεβαίωση κοινωνικής ασφάλισης.

Για τη χορήγηση της απαλλαγής από το τέλος ταξινόμησης, η αρμόδια τελωνειακή αρχή τελωνισμού του αυτοκινήτου, μετά την εξέταση των κατά περίπτωση προβλε-

πόμενων δικαιολογητικών, και τη διαπίστωση της πλήρωσης των προϋποθέσεων για τη χορήγηση της απαλλαγής, εγκρίνει την απαλλαγή κατά τα ειδικότερα οριζόμενα από τις κείμενες διατάξεις.

- Στα ανήλικα ΑμεΑ των παραπάνω κατηγοριών παθήσεων που δικαιούνται την απαλλαγή από το τέλος ταξινόμησης επιβατικού αυτοκινήτου, το δικαίωμα αυτό παραχωρείται σε εκείνον που ασκεί τη γονική μέριμνα, ή για οποιονδήποτε λόγο έχει την επιτροπεία, ο οποίος δύναται να παραλάβει με τις διατάξεις αυτές ένα επιβατικό αυτοκίνητο έστω και αν ασκεί τη γονική μέριμνα ή την επιτροπεία σε περισσότερα ανήλικα ΑμεΑ.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την τελωνειακή παρακολούθηση και αποδέσμευση, την ανανέωση, την αντικατάσταση αυτοκινήτου λόγω κλοπής κλπ., μπορείτε να επισκεφτείτε το [Εγχειρίδιο της Α.Α.Δ.Ε. για την απαλλαγή από το Τέλος Ταξινόμησης Ιδιωτικής Χρήσης Επιβατικών Αυτοκινήτων που παραλαμβάνονται από Ευπαθείς Κοινωνικές Ομάδες.](#)

Γ.6.4. Δελτίο Μετακίνησης / Δωρεάν μετακίνηση με αστικά μέσα συγκοινωνίας / Έκπτωση 50% στα Κ.Τ.Ε.Λ.

Θεσμικό πλαίσιο: [ΦΕΚ Β' 1806/22-3-24, Κ.Υ.Α. ΔΙ.Α.Δ.Π./Ε/6123/05/2005 \(ΦΕΚ 410/Β\), Εγκύκλιος 253/2022](#)

Ποσοστό Αναπηρίας: 67% και άνω, ή είναι δικαιούχοι προνοιακών επιδομάτων που χορηγεί ο Ο.Π.Ε.Κ.Α..

Περιγραφή: Η δωρεάν μετακίνηση εντός των ορίων της Περιφέρειας Αττικής (πλην της Π.Ε. Νήσων) με τα αστικά μέσα συγκοινωνίας του Ο.Α.Σ.Α. Ο.ΣΥ. Α.Ε. και ΣΤΑ. ΣΥ. Α.Ε. του Ο.Α.Σ.Α. παρέχεται σε όσους πληρούν τα εισοδηματικά κριτήρια (πλην των εξαιρέσεων) που προβλέπονται από τις διατάξεις της υπ αριθμ. 96327/19-10-2022 ΚΥΑ (Β' 5411):

- το ετήσιο συνολικό δηλωθέν ατομικό τους εισόδημα δεν είναι μεγαλύτερο των 23.000€, ή
- το ετήσιο συνολικό δηλωθέν οικογενειακό εισόδημα δεν είναι μεγαλύτερο των 29.000€, (το ετήσιο συνολικό δηλωθέν οικογενειακό εισόδημα των 29.000€ προσαυξάνεται με 5.600€ για κάθε επιπλέον άτομο πέραν του δικαιούχου, που συνοικεί και εξαρτάται από τον φορολογούμενο εφόσον αυτό παρουσιάζει αναπηρία 67% και άνω).

1. Τα χρηματικά ποσά που καταβάλλονται από τον Ο.Π.Ε.Κ.Α. ως προνοιακά επιδόματα αναπηρίας δεν υπολογίζονται στα εισοδηματικά όρια του συνολικού ατομικού εισοδήματος (23.000€), ή του συνολικού οικογενειακού εισοδήματος (29.000€) για τη χορήγηση του Δελτίου Μετακίνησης ΑμεΑ, σύμφωνα με το άρθρο 81 του ν. 4611/2019.
2. Οι ολικά τυφλοί (ν. 958/1979, Α'191) εξαιρούνται των εισοδηματικών κριτηρίων όπως ορίζονται ως άνω, και λαμβάνουν δελτίο μετακίνησης ανεξάρτητα από το όριο εισοδήματός τους.

Στους μόνιμους κατοίκους της Περιφέρειας Αττικής (πλην Π.Ε. Νήσων) παρέχεται το δικαίωμα της δωρεάν μετακίνησης με την έκδοση προσωποποιημένων ηλεκτρονικών καρτών μετακίνησης, οι οποίες εκδίδονται σύμφωνα με τους κανόνες του αυτόματου Συστήματος Συλλογής Κομίστρου, και με τους όρους και τις προϋποθέσεις που τίθενται στην υπ' αρ. 04/2017 γνωμοδότηση της Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων. Για την ΑΤΗ.ΕΝΑ CARD, μπορείτε να καταθέσετε ηλεκτρονικά την αίτηση [εδώ](#), και να λάβετε την κάρτα στη διεύθυνσή σας.

Στην **Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης**, η δωρεάν μετακίνηση με τα αστικά μέσα συγκοινωνίας του Ο.Α.Σ.Θ., και **στις λοιπές Περιφερειακές Ενότητες της χώρας** με τα αστικά μέσα συγκοινωνίας των Αστικών Κ.Τ.Ε.Λ. της Περιφερειακής Ενότητας παρέχεται με τη χορήγηση κουπονιού ετήσιας διάρκειας από τις Διευθύνσεις Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας των οικείων Περιφερειακών Ενοτήτων και τα Κ.Ε.Π..

Δικαιούχοι δωρεάν κάρτας μετακίνησης για τους συνοδούς τους είναι όσοι λαμβάνουν επίδομα από τον Ο.Π.Ε.Κ.Α. στα πλαίσια των προγραμμάτων οικονομικής ενίσχυσης τυφλότητας και Σοβαρής και Βαριάς νοητικής υστέρησης. Όσοι δεν είναι εγγεγραμμένοι στο μητρώο του Ο.Π.Ε.Κ.Α. θα πρέπει να προσκομίσουν γνωμάτευση Υγειονομικής Επιτροπής που να αναφέρει ότι είναι τυφλοί ή έχουν οπτική αναπηρία-αναπηρία όρασης με ποσοστό 80% και άνω, ή έχουν δείκτη νοημοσύνης κάτω του 34, ή νοητική υστέρηση με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω, ή διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές (παιδικός αυτισμός, αυτισμός) με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω.

Όσοι είναι δικαιούχοι δωρεάν μετακίνησης με τα μέσα αστικής συγκοινωνίας είναι ταυτόχρονα δικαιούχοι μετακίνησης με έκπτωση 50% σε όλα τα υπεραστικά Κ.Τ.Ε.Λ. της χώρας. Στις περιπτώσεις όπου χορηγείται κουπόνι δωρεάν μετακίνησης, συμπληρώνεται χειρόγραφα σε αυτό από τον υπάλληλο, η ένδειξη «Παρέχεται έκπτωση 50% στα υπεραστικά Κ.Τ.Ε.Λ.».

Όσοι υπερβαίνουν τα εισοδηματικά όρια δικαιούνται μόνο δελτίο μετακίνησης με έκπτωση 50% για τα υπεραστικά Κ.Τ.Ε.Λ.. Για τον σκοπό αυτό, χορηγείται ειδικό

κουπόνι (χρώματος καφέ) από τις Διευθύνσεις Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας των οικείων Περιφερειακών Ενοτήτων και τα Κ.Ε.Π.. Δελτίο χρώματος καφέ προμηθεύονται επίσης και οι δικαιούχοι δωρεάν μετακίνησης με τα αστικά μέσα συγκοινωνίας, μόνιμοι κάτοικοι της Περιφέρειας Αττικής (πλην της Π.Ε. Νήσων), συμπληρωματικά με την προσωποποιημένη ηλεκτρονική κάρτα μετακίνησης, προκειμένου να λάβουν την έκπτωση 50% για τις εκτός ορίων της Περιφέρειάς τους μετακινήσεις με υπεραστικά Κ.Τ.Ε.Λ..

Δικαιολογητικά:

1. Αντίγραφο αστυνομικής ταυτότητας.
2. Πιστοποιητικό αναπηρίας
  - ♦ Όσοι λαμβάνουν σύνταξη επ' αόριστον μπορούν να προσκομίσουν απόφαση Διοικητικού Διευθυντή Ασφαλιστικού Φορέα ή του Ε.Φ.Κ.Α. (απόφαση η οποία έχει εκδοθεί βάσει γνωματεύσεως Υγειονομικής Επιτροπής και στην οποία αναγράφεται το ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω). Δεν γίνονται δεκτές Αποφάσεις που έχουν εκδοθεί βάσει των διατάξεων του Ν.2643/1998.
  - ♦ Όσοι λαμβάνουν επίδομα βαριάς αναπηρίας από τον Ο.Π.Ε.Κ.Α. μπορούν εναλλακτικά να προσκομίσουν βεβαίωση χορήγησης επιδόματος. Στη βεβαίωση θα πρέπει να αναγράφεται το ποσοστό αναπηρίας, ο αριθμός και η ημερομηνία γνωμάτευσης της Υγειονομικής Επιτροπής, καθώς και η ημερομηνία λήξης του δικαιώματος λήψης από τον δικαιούχο. Η διαδικασία αυτή παρέχεται από το gov.gr [εδώ](#), και επίσης μπορεί να αναζητηθεί και επίσης μπορεί να αναζητηθεί αυτεπάγγελτα από τον υπάλληλο του Κ.Ε.Π..
3. Υπεύθυνη Δήλωση του Ν. 1599/86 περί της ακριβούς διεύθυνσης μόνιμου διαμονής.
4. Εκκαθαριστικό σημείωμα τελευταίας φορολογικής δήλωσης.
5. Δύο πρόσφατες φωτογραφίες (Κατατίθενται φωτογραφίες μόνο σε περίπτωση αρχικής χορήγησης δελτίου, σε περίπτωση απώλειας, φθοράς ή μη επαρκούς χώρου για θεώρηση. Η μία φωτογραφία επικολλάται στο δελτίο, και η άλλη επισυνάπτεται στην αίτηση του δικαιούχου. Ειδικά, οι δικαιούχοι δελτίου συνοδού πρέπει να συνυποβάλουν τρεις ίδιες φωτογραφίες, εκ των οποίων η μία επικολλάται στο δελτίο του συνοδού).
6. Σε περίπτωση απώλειας, επαναχορηγείται δελτίο μετακίνησης με βεβαίωση από Αστυνομική Αρχή μόνο για απώλεια την πρώτη φορά. Σε περίπτωση απώλειας 2η φορά, δεν επαναχορηγείται δελτίο.

7. Όσοι υπερβαίνουν τα οριζόμενα εισοδηματικά όρια λόγω λήψης προνοιακού επιδόματος από τον Ο.Π.Ε.Κ.Α., και προκειμένου τα ποσά αυτά να αφαιρεθούν από το συνολικό δηλωθέν εισόδημα, θα χρειαστεί να προσκομίσουν βεβαίωση του ποσού από τον Ο.Π.Ε.Κ.Α., η οποία θα χορηγείται, κατόπιν αίτησής τους, από τα Κέντρα Κοινότητας του Δήμου της μόνιμης διαμονής τους.
8. Τα ΑμεΑ που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών ή αναγνωρισμένοι πρόσφυγες που διαμένουν μόνιμα στην Ελλάδα, των οποίων το καθεστώς παραμονής στην Ελλάδα διέπεται από τις διατάξεις της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων (ν.δ. 3989/1959, ΦΕΚ 201 Α), όπως τροποποιήθηκε από το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων (α.ν. 389/1968, ΦΕΚ 125 Α), θα χρειαστεί να επιδείξουν κατά περίπτωση το διαβατήριο με το αποδεικτικό νόμιμης διαμονής ή σχετικό δελτίο ασύλου.
9. Εξουσιοδότηση ή συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο από τον άμεσα ενδιαφερόμενο προς το πρόσωπο που εξουσιοδοτεί για να ενεργήσει για λογαριασμό του για τη διεκπεραίωση της συγκεκριμένης διαδικασίας, που ισχύει και για τις επιμέρους ενέργειες οι οποίες ενδεχομένως απαιτούνται, υπό την προϋπόθεση ότι οι ενέργειες αυτές περιγράφονται επαρκώς στο σώμα της εξουσιοδότησης ή του πληρεξουσίου.
10. Για υπηκόους Κρατών εκτός Ε.Ε. (με νόμιμη διαμονή) που έχουν καταστεί ανίκανοι για εργασία μετά από εργατικό ατύχημα σε ελληνικό έδαφος, απαιτείται Ιατρική Βεβαίωση Νοσηλείας από Δημόσιο Νοσοκομείο, στην οποία θα βεβαιώνεται η νοσηλεία μετά από το ατύχημα. Η βεβαίωση νοσηλείας μπορεί να αναζητηθεί αυτεπάγγελτα από τον υπάλληλο του Κ.Ε.Π..

Διαδικασία: Κατατίθενται τα δικαιολογητικά στο Κ.Ε.Π. ή στη Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας της Περιφερειακής Ενότητας που ανήκετε.

Γ.6.5. Έκπτωση σε ακτοπλοϊκές συγκοινωνίες και τρένα

Πλοία

Θεσμικό πλαίσιο: [ΦΕΚ Β' 1728/15-7-2013](#), [ΦΕΚ Β' 1129/5-5-2014](#)

Ποσοστό Αναπηρίας: 80% και άνω.

Περιγραφή: Τα άτομα με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω δικαιούνται έκπτωση κατά 50% σε όλες τις θέσεις επί του εκάστοτε ισχύοντος ναύλου κατά τη διακίνησή τους με όλα τα ακτοπλοϊκά πλοία. Για να γίνει η παραπάνω έκπτωση, απαιτείται

κατά την έκδοση του εισιτηρίου η επίδειξη της απόφασης των αρμόδιων υγειονομικών επιτροπών του ΚΕ.Π.Α. όπου φαίνεται το ποσοστό αναπηρίας. Την έκπτωση κατά 50% επί του ναύλου δικαιούνται και οι συνοδοί των ατόμων με αναπηρία. Επίσης, έκπτωση ναύλου κατά 50% γίνεται και στα αναπηρικά Ι.Χ. επιβατικά οχήματα τα οποία συνοδεύονται από τον δικαιούχο, και φέρουν ειδικές πινακίδες αναπήρων ή Δελτίο Στάθμευσης ΑμεΑ.

Οι εκπτώσεις δεν ισχύουν για μετακινήσεις με ταχύπλοα κατά τις ημέρες Παρασκευή, Σάββατο και Κυριακή εφόσον οι συγκοινωνιακές ανάγκες εντός της ίδιας ημέρας (Παρασκευή – Σάββατο – Κυριακή) καλύπτονται και από συμβατικό πλοίο.

Τρένα

Η Hellenic Train εφαρμόζει εκπτωτική πολιτική (50% έκπτωση) για τη μετακίνηση ΑμεΑ στις συνολικές τιμές των εισιτηρίων με την επίδειξη του Δελτίου Μετακίνησης ΑμεΑ (βλ. Κεφάλαιο Γ.6.4.).

Ομοίως, έκπτωση παρέχεται στους συνοδούς ατόμων με αναπηρία οι οποίοι διαθέτουν Δελτίο Μετακίνησης συνοδού ΑμεΑ. Το Δελτίο Μετακίνησης ΑμεΑ καθώς και το Δελτίο Μετακίνησης συνοδού ΑμεΑ χορηγούνται από τις αρμόδιες υπηρεσίες των Περιφερειών ή τα Κ.Ε.Π., και πρέπει να φέρουν θεώρηση έτους 2023 ή 2024.

Επίσης, αποδεκτή γίνεται η Κάρτα Αναπηρίας σε ισχύ, σε εκτυπώσιμη ή ψηφιακή μορφή (μέσω της εφαρμογής Gov.gr Wallet για κινητά τηλέφωνα), με την ειδική σήμανση II και III. Για την παροχή της έκπτωσης σε συνοδό, η Κάρτα Αναπηρίας πρέπει να έχει την ένδειξη «Σ».

Γ.6.6. Χορήγηση θέσης στάθμευσης αυτοκινήτου

Θεσμικό πλαίσιο: [Ν. 490/76 Άρθρο 1 \(ΦΕΚ 331 Α'\)](#), [Ν. 1798/88 Άρθρο 16 \(ΦΕΚ 166 Α'\)](#), [Ν. 1882/90 Άρθρο 23 \(ΦΕΚ 43 Α'\)](#)

Ποσοστό Αναπηρίας: 67% και άνω.

Δικαιούχοι:

Θέση στάθμευσης ΑμεΑ δικαιούνται όσοι παθόντες ανήκουν στις εξής περιπτώσεις:

- (α) Ανάπηροι Έλληνες μετανάστες και εργάτες εξωτερικού που λόγω της φύσης της αναπηρίας τους παρακωλύεται η βάρδιση.

(β) Ανάπηροι Έλληνες πολίτες που έχουν: πλήρη παράλυση των κάτω ή άνω άκρων, ή αμφοτερόπλευρο ακρωτηριασμό αυτών.

Σοβαρή κινητική αναπηρία:

1. του ενός ή και των δύο κάτω άκρων με ποσοστό αναπηρίας συνολικά όχι μικρότερο του 67%, ή
2. του ενός ή και των δύο άκρων με συμμετοχή κινητικής αναπηρίας του ενός ή και των δύο άνω άκρων με ποσοστό αναπηρίας συνολικά όχι μικρότερο του 67%, από τα οποία το 40% τουλάχιστον από το ένα κάτω άκρο, ή
3. ολική τύφλωση και στα δύο μάτια με ποσοστό αναπηρίας 100%, ή
4. έχοντες νοητική υστέρηση με δείκτη νοημοσύνης κάτω του 40% πάσχοντες από αυτισμό συνοδευόμενο από επιληπτικές κρίσεις, ή
5. έχοντες νοητική υστέρηση ή οργανικό ψυχοσύνδρομο με συνολικό ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω, και είναι ανίκανοι για εργασία, ή
6. πάσχοντες από Μεσογειακή αναιμία, ή
7. πάσχοντες από νεφρική ανεπάρκεια τελικού σταδίου, ή
8. πάσχοντες από Αιμορροφιλία.

Δικαιολογητικά:

1. Γνωμάτευση ΚΕ.Π.Α. με το ποσοστό αναπηρίας.
2. Βεβαίωση Μόνιμης κατοικίας με έναν από τους παρακάτω τρόπους:
  - ♦ Φωτοαντίγραφο του συμβολαίου ιδιοκτησίας του ακινήτου, ή του μισθωτηρίου συμβολαίου σε περίπτωση ενοικίασης. Στην περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος φιλοξενείται από συγγενικό πρόσωπο, θα προσκομίζεται αντίγραφο φορολογικής δήλωσης.
  - ♦ Φωτοαντίγραφο του εντύπου Ε1 του τρέχοντος οικονομικού έτους.
  - ♦ Πρόσφατος λογαριασμός Δ.Ε.Η. ή Ο.Τ.Ε..
3. Φωτοαντίγραφο άδειας κυκλοφορίας αυτοκινήτου (κάτοχος ο ίδιος, ή συγγενείς α' βαθμού, και σύζυγοι που διαμένουν στην ίδια κατοικία).
4. Φωτοτυπία διπλώματος οδηγού.

5. Υπεύθυνη δήλωση Ν.1599/86 στην οποία δηλώνεται:
- ♦ Η διεύθυνση της μόνιμης κατοικίας του ανάπηρου.
  - ♦ Αν το κινητικά ανάπηρο άτομο διαμένει με συγγενή (α' βαθμού).
  - ♦ Ότι δεν διαθέτει ο αιτών θέση στάθμευσης σε πρασιά, pilotis, ή κλειστό χώρο στάθμευσης, ή ακάλυπτο χώρο της οικίας του.
  - ♦ Να μην έχει στην κατοχή του περισσότερα του ενός ΔΕΛΤΙΟΥ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ Α.Μ.Α..
6. Εφόσον η αίτηση αφορά παραχώρηση ειδικής θέσης στάθμευσης στην περιοχή όπου εργάζεται το ΑμεΑ, σε αντικατάσταση των αναφερόμενων στο πεδίο (5) δικαιολογητικών, δηλαδή της υπεύθυνης δήλωσης, θα υποβάλλεται:
- ♦ Εφόσον είναι μισθωτός: βεβαίωση του εργοδότη, και αντίγραφο τελευταίας μισθοδοσίας.
  - ♦ Εφόσον είναι ελεύθερος επαγγελματίας: βεβαίωση για την ταχυδρομική διεύθυνση της επαγγελματικής έδρας με πρόσφατη «Βεβαίωση Αντικειμένου Εργασιών» από Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.).
  - ♦ Όλες οι φωτοτυπίες να είναι νομίμως επικυρωμένες.

Διαδικασία: Ο ενδιαφερόμενος καταθέτει αίτηση στον Δήμο συνοδευόμενη με τα ανωτέρω απαιτούμενα δικαιολογητικά. Το τμήμα Κυκλοφοριακού της Τεχνικής Υπηρεσίας εξετάζει την πληρότητα και νομιμότητα των δικαιολογητικών, και κατόπιν αυτοψίας αρμόδιου υπαλλήλου εισηγείται προς την Επιτροπή Ποιότητας Ζωής την έγκριση της θέσης.

Αίτηση που δεν πληροί τους ανωτέρω όρους δεν γίνεται δεκτή από την Υπηρεσία.

Το Δημοτικό Συμβούλιο λαμβάνει την τελική απόφαση.

Η παραχώρηση της θέσης έχει ισχύ όση και η ισχύς της Γνωμάτευσης ΚΕ.Π.Α., και όταν αυτή λήξει, θα πρέπει να κατατεθεί νέα σε ισχύ, ειδάλλως καταργείται η θέση. Όταν η γνωμάτευση ισχύει δια βίου, τότε, μετά την παρέλευση τριετίας, ο κατέχων τη θέση θα πρέπει να ενημερώνει εγγράφως τον Δήμο ότι όλα τα δικαιολογητικά που έχει προσκομίσει κατά την αρχική του αίτηση βρίσκονται σε ισχύ και ότι ακόμη έχει ανάγκη την παραχωρηθείσα θέση.

Σημείωση: Προσοχή, η διαδικασία έκδοσης του Δελτίου Στάθμευσης Οχημάτων ΑμεΑ μπορεί να επιδέχεται μικρές διαφοροποιήσεις από Δήμο σε Δήμο. Ενημερωθείτε για την εν λόγω διαδικασία και από τον Δήμο σας, από όπου θα σας χορηγηθεί και η αντίστοιχη αίτηση.

Γ.6.7. Άδεια κυκλοφορίας στον Δακτύλιο

Θεσμικό πλαίσιο: [ΦΕΚ Β' 5224/7-10-22](#)

Περιγραφή: Εξαιρούνται από τους περιορισμούς κυκλοφορίας οχημάτων στον δακτύλιο της Αθήνας μεταξύ άλλων τα:

- (α) Επιβατηγά αυτοκίνητα που είναι ειδικά διασκευασμένα ή μη για τη μεταφορά ΑμεΑ εφόσον οδηγούνται από τους ίδιους, ή τους μεταφέρουν, με την προϋπόθεση ότι το ΑμεΑ θα είναι εφοδιασμένο με Δελτίο Στάθμευσης ΑμεΑ.
- (β) Αυτοκίνητα που μεταφέρουν ασθενείς που χρειάζονται συχνή θεραπεία (όπως νεφροπαθείς, καρκινοπαθείς, άτομα με πολιομυελίτιδα ή άτομα με αναπηρία) με την προϋπόθεση ότι ο ασθενής θα έχει εφοδιαστεί με σχετική βεβαίωση του Νοσηλευτικού Ιδρύματος (Δημόσιο ή Ιδιωτικό) στο οποίο υποβάλλεται σε θεραπεία, και στην οποία θα αναγράφεται η διάρκεια και η συχνότητα της απαιτούμενης θεραπείας.

Γ.6.8. Αναπηρικό δίπλωμα οδήγησης

Το Κέντρο ΗΝΙΟΧΟΣ/Ε.Κ.Α. είναι πρότυπο Κρατικό Κέντρο Αξιολόγησης Ικανότητας και Προετοιμασίας Οδήγησης για άτομα με κινητικά προβλήματα (ορθοπεδικά – νευρολογικά). Απευθύνεται σε:

- (α) Υποψήφιους οδηγούς που αντιμετωπίζουν κινητικά προβλήματα και πρόκειται να βγάλουν πρώτη φορά δίπλωμα οδήγησης.
- (β) Οδηγούς που κατέχουν ήδη δίπλωμα οδήγησης και κατά τη διάρκεια της ζωής τους απέκτησαν κινητικά προβλήματα.

Το Κέντρο ΗΝΙΟΧΟΣ του Εθνικού Κέντρου Αποκατάστασης συστάθηκε το 1995, και λειτουργεί ως Αυτοτελές Τμήμα του Νοσοκομείου από το 2015, σύμφωνα με τον νέο Οργανισμό Ε.Κ.Α. (ΦΕΚ 202/τ. Β' /23.1.2015). Οι αρχές που διέπουν τη λειτουργία του Κέντρου είναι σύμφωνες με τη διεθνή πρακτική, και προσαρμοσμένες στην ελληνική πραγματικότητα. Συμβάλλει στην αυτόνομη διαβίωση των ΑμεΑ, καθώς στοχεύει στην αυτόνομη και ασφαλή οδήγηση, προωθώντας την κοινωνική και επαγγελματική τους επανένταξη.

Το Κέντρο, διαθέτοντας κατάλληλη υλικοτεχνική υποδομή (ειδικά διασκευασμένα οχήματα), όπως και εξειδικευμένο και άρτια επιστημονικά καταρτισμένο ιατρικό και παραϊατρικό προσωπικό, παρέχει τις παρακάτω υπηρεσίες:

Εξατομικευμένη εκτίμηση της ικανότητας οδήγησης ατόμων με κινητικά προβλήματα, προκειμένου να καταστούν ικανοί και ασφαλείς οδηγοί, με τη βοήθεια τεχνικών βοηθημάτων και διασκευών των αυτοκινήτων τους, κατά περίπτωση, μετά από ολοκληρωμένη διαδικασία ιατρικής αξιολόγησης και δοκιμασίας οδήγησης σε κατάλληλα διασκευασμένα οχήματα του Κέντρου.

- Υπόδειξη των απαιτούμενων ειδικών Τεχνικών Βοηθητικών μέσων με τις αντίστοιχες κωδικοποιημένες διασκευές (προσαρμογές) στα αυτοκίνητα ΑμεΑ, προκειμένου να είναι σε θέση να οδηγούν με ασφάλεια και άνεση.
- Χορήγηση στους υποψήφιους οδηγούς ή οδηγούς με κινητικά προβλήματα «Πόρισμα Εξέτασης» περί της εκτίμησης της ικανότητας οδήγησής τους (Ν. 4413/2016, Άρθρο 74, ΦΕΚ 148/τ. Α'/08-08-2016), το οποίο στη συνέχεια οι ενδιαφερόμενοι το καταθέτουν στις οικείες υπηρεσίες Μεταφορών & Επικοινωνιών, μαζί με τα πιστοποιητικά υγείας Πρωτοβάθμιας Ιατρικής Εξέτασης (παθολόγο και οφθαλμίατρο, ή άλλη ειδικότητα κατά περίπτωση). Η ολοκλήρωση της διαδικασίας εξέτασης της ικανότητας οδήγησης των ατόμων με κινητικά προβλήματα διενεργείται από Ειδική Επιτροπή Μηχανολόγων (της οικείας Δ/σης Μεταφορών & Επικοινωνιών) σε διασκευασμένο όχημα.

Να γνωρίζετε επίσης:

- Η αξιολόγηση ικανότητας οδήγησης γίνεται μόνο κατόπιν ραντεβού.
- Το κόστος της εξέτασης δεν καλύπτεται από τα ασφαλιστικά ταμεία, και τα εξέταστρα για την αξιολόγηση ικανότητας οδήγησης ατόμων με κινητικά προβλήματα καταβάλλονται απευθείας στο Νοσοκομείο από τον ενδιαφερόμενο.
- Ο μέσος απαιτούμενος χρόνος αξιολόγησης της ικανότητας οδήγησης ατόμων με κινητικά προβλήματα στο Κέντρο ΗΝΙΟΧΟΣ/ΕΚΑ είναι περίπου 1 ½ ώρα κατά περίπτωση.
- Πρώτα πρέπει να πραγματοποιηθεί η αξιολόγηση από τον ΗΝΙΟΧΟ, και έπειτα ο ασθενής απευθύνεται στη σχολή οδηγών της επιλογής του.

Κέντρο ΗΝΙΟΧΟΣ/Ε.Κ.Α.

Σύσταση Μελών Επιτροπής Αξιολόγησης Ικανότητας Οδήγησης:

Δευτέρα, Τρίτη και Πέμπτη, ώρες 10.00-13.00.

Για περισσότερες πληροφορίες και προγραμματισμό για την αξιολόγηση ικανότητας οδήγησης, απευθύνεστε στα τηλέφωνα: 213-20.15.109, 213-20.15.284

E-mail: inioshos@eka-hosp.gr

Προσωπικό στελέχωσης του Κέντρου Ηνίοχος/Ε.Κ.Α.:

Προϊσταμένη: κα Βασιλάκη-Κυπαρίσση Ευσταθία, εξειδικευμένη Φυσικοθεραπεύτρια στην αξιολόγηση ικανότητας οδήγησης ατόμων με κινητικά προβλήματα

Φυσίατροι: κα Μαραγκουδάκη Ευαγγελία Αργυρώ, Δ/ντρια Ε.Σ.Υ.

Γ.6.9. Εκπτώσεις σε διόδια

Η κάθε εταιρεία, άρα και ο κάθε δρόμος, ακολουθεί διαφορετική πολιτική για τις εκπτώσεις στα διόδια. Συγκεντρωτικά:

- Αττική Οδός: Από 6 Οκτωβρίου 2024, θα ξεκινήσει η δωρεάν διέλευση των ΑμεΑ που είναι κάτοχοι της μπλε κάρτας στάθμευσης από τα διόδια της Αττικής Οδού. Το όχημα θα πρέπει να είναι το ίδιο που αναγράφεται στην μπλε κάρτα και να επιβαίνει ο δικαιούχος ΑμεΑ.
- Ρίο – Αντίρριο: Τα ΑμεΑ πληρώνουν κανονικά.
- Κεντρική Οδός: **ΔΩΡΕΑΝ ΔΙΕΛΕΥΣΗ**
- Νέα Οδός: **ΔΩΡΕΑΝ ΔΙΕΛΕΥΣΗ**
- Ιόνια Οδός: **ΔΩΡΕΑΝ ΔΙΕΛΕΥΣΗ**

Διαδικασία για Κεντρική, Νέα, Ιόνια Οδό: fastpass.gr/index.php/amea/

Επιπλέον, δεκτές γίνονται και οι ηλεκτρονικές κάρτες, οι οποίες αναγράφουν στο κλιμάκιο αναπηρίας την ένδειξη II ή III.

- Εγνατία Οδός: **ΔΩΡΕΑΝ ΔΙΕΛΕΥΣΗ**

Διαδικασία: Τα οχήματα πρέπει να φέρουν σε εμφανές σημείο το Δελτίο Στάθμευσης.

- Αυτοκινητόδρομος Αιγαίου **ΔΩΡΕΑΝ ΔΙΕΛΕΥΣΗ**

Διαδικασία: <https://www.aegeanmotorway.gr/ypiresies/amea/>

- Ολυμπία Οδός **ΔΩΡΕΑΝ ΔΙΕΛΕΥΣΗ**

Διαδικασία: Πρέπει να επιδεικνύουν το Δελτίο Στάθμευσης.

Γ.6.10. Ο.ΣΥ. Α.Ε. Ειδικά Οχήματα για τη Μεταφορά ΑμεΑ στην Αθήνα

Με μέριμνα της Ο.ΣΥ. Α.Ε., λειτουργεί υπηρεσία για την εξυπηρέτηση ΑμεΑ, η οποία παρέχει δωρεάν μετακίνηση σε όσους δεν μπορούν να εξυπηρετηθούν από τα συμβατικά οχήματα των αστικών συγκοινωνιών.

Η υπηρεσία διαθέτει 3 ειδικά οχήματα που έχουν μικρό αριθμό (3-7) θέσεων για επιβάτες, (3-4) θέσεις για αναπηρικά αμαξίδια, και μία θέση συνοδού.

Η χρήση της υπηρεσίας αυτής γίνεται απαραίτητα με ραντεβού, και με την προϋπόθεση ότι θα υπάρχει διαθέσιμο όχημα, και αφορά σε οποιοδήποτε είδος μετακίνησης (από και προς χώρους εργασίας, κατοικίας, ψυχαγωγίας).

Για ραντεβού, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να καλούν στο 210-42.70.748, ή να στέλνουν e-mail στο amea@osy.gr. Οι ώρες εξυπηρέτησης για τον προγραμματισμό των ραντεβού με τα ειδικά οχήματα είναι Δευτέρα-Παρασκευή (7:30-14:00).

Η υπηρεσία μεταφοράς με τα ειδικά οχήματα λειτουργεί δωρεάν από τις 08:00 έως τις 22:00.

Για τα Εμποδιζόμενα άτομα έχει ληφθεί ειδική μέριμνα που διευκολύνει τις μετακινήσεις τους με την Αστική Συγκοινωνία. Εάν η πρόσβαση προς τις ράμπες επιβίβασης – αποβίβασης των λεωφορείων ή τους σταθμούς εμποδίζονται από παράνομα παρκαρισμένα οχήματα, ή έχετε οποιαδήποτε απορία, καλέστε τον Ο.Α.Σ.Α. στην αποκλειστική γραμμή εξυπηρέτησης 210-82.00.887, από 06:30-21:30 τις καθημερινές, και από 07:30-21:30 τα Σ/Κ.

Γ.6.11. Λευκό Ταξί για ΑμεΑ στη Θεσσαλονίκη

Ο Δήμος Θεσσαλονίκης παρέχει το Δίκτυο Μεταφοράς ΑμεΑ «ΑΙΝΕΙΑΣ». Σκοπός του Προγράμματος είναι η μεταφορά ΑμεΑ για εργασιακούς, εκπαιδευτικούς, ψυχαγωγικούς, προγραμματισμένους ιατρικούς, συνδικαλιστικούς λόγους. Η μεταφορά γίνεται με 3 ειδικά διαμορφωμένα οχήματα σε 2 βάρδιες (6:00-14:00 και 14:00-22:00). Οι μεταφερόμενοι καταβάλλουν συμβολικό αντίτιμο κομίστρου ποσού 0,30€ για τις μετακινήσεις για εκπαιδευτικούς λόγους, και 0,60€ για εργασιακούς κ.ά. λόγους. Τα τακτικά μέλη του Δικτύου καταβάλλουν ετήσια συνδρομή ποσού 15€.

Ο προγραμματισμός των μετακινήσεων γίνεται τηλεφωνικά τουλάχιστον 24 ώρες πριν, και το τηλέφωνο εξυπηρέτησης είναι: 2313-318.913.

Τον κανονισμό λειτουργίας και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά μπορείτε να τα βρείτε [εδώ](#).

Γ.7. ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ

Γ.7.1. Εξωιδρυματικό Επίδομα (Παραπληγίας)

Θεσμικό πλαίσιο: [Ν. 1140/81 \(αρ. 42\) \(ΦΕΚ Α' 68/20-03-1981\)](#)

Ποσοστό Αναπηρίας: 67% και άνω, 80% και άνω, εξαρτάται από την πάθηση.

Περιγραφή: Το δικαιούνται οι συνταξιούχοι (γήρατος, αναπηρίας, θανάτου) του e-ΕΦΚΑ, πλην Δημοσίου (με εξαίρεση το Τ.Α.Κ.Ε.), και τα μέλη οικογένειάς τους εφόσον πάσχουν από:

- (α) Παραπληγία-τετραπληγία, διπληγία, τριπληγία, παραπάρεση, τετραπάρεση, με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, ή
- (β) Μυασθένεια-μυοπάθεια με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, ή
- (γ) Σκλήρυνση κατά πλάκας που επιφέρει παραπληγία ή τετραπληγία με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, ή
- (δ) Σύνδρομο κλάματος γαλής (Cri du Chat Syndrome), ή
- (ε) Ατελή οστεογένεση με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω, ή
- (στ) Οστεοψαθύρωση με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω, ή
- (ζ) Ακρωτηριασμό των δύο άνω ή δύο κάτω άκρων, ή κατά το ένα άνω και ένα κάτω άκρο με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, ή
- (η) Ακρωτηριασμό του ενός άνω ή κάτω άκρου με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, ανεξάρτητα αν επιδέχεται εφαρμογής τεχνητού μέλους, ή
- (θ) Φωκομέλεια που επιφέρει τον ίδιο βαθμό κινητικής αναπηρίας με την περίπτωση 7, ή
- (η) Ασθένειες οι οποίες, κατά την κρίση της αρμόδιας υγειονομικής επιτροπής, επιφέρουν την ίδια μορφή αναπηρίας με αυτήν της παραπληγίας-τετραπληγίας σε ποσοστό 67%.

Προϋποθέσεις:

Χρονικές προϋποθέσεις για άμεσα ασφαλισμένους τ. Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ., ή μέλη της οικογένειάς τους:

1. 350 ημέρες ασφάλισης τα τελευταία 4 χρόνια που προηγούνται της ημερομηνίας κατά την οποία εμφανίστηκε η πάθηση, από τις οποίες οι 50 ημέρες πρέπει να έχουν πραγματοποιηθεί το προηγούμενο 15μηνο, ή
2. 1.000 ημέρες οποτεδήποτε.

Χρονικές προϋποθέσεις για άμεσα ασφαλισμένους τ. Ο.Α.Ε.Ε., ή μέλη της οικογένειάς τους:

Οι άμεσοι ασφαλισμένοι του τ. Ο.Α.Ε.Ε. δικαιούνται εξωδρυματικό επίδομα με τις ακόλουθες προϋποθέσεις, όπως αυτές καθορίζονται με την αρ. πρωτ. Φ10035/25796/1144/20.12.2006 Υπουργική Απόφαση:

- Να έχουν πραγματοποιήσει τουλάχιστον 40 μήνες ασφάλισης.
- Να έχουν αποκτήσει ασφαλιστική ικανότητα για παροχές ασθενείας κατά τον χρόνο που κατέστησαν ανίκανοι.

Χρονικές προϋποθέσεις για άμεσα ασφαλισμένους τ. Ο.Γ.Α., ή μέλη της οικογένειάς τους:

- Για τους ασφαλισμένους του τ. Ο.Γ.Α., είναι απαραίτητη προϋπόθεση να έχουν απασχοληθεί κατά κύριο βιοποριστικό επάγγελμα όλο το δωδεκάμηνο πριν από την ημερομηνία που έγιναν ανάπηροι σε εργασίες για τις οποίες τα πρόσωπα που τις ασκούν υπάγονται στην ασφάλιση του Ο.Γ.Α., και κατέβαλαν τις ασφαλιστικές εισφορές, ή ήταν συνταξιούχοι του κλάδου ή του Ο.Γ.Α. όταν επήλθε η αναπηρία τους. Επιπλέον, για τους ασφαλισμένους του τ. Ο.Γ.Α., είναι απαραίτητη προϋπόθεση να μην λαμβάνουν σύνταξη από οποιαδήποτε άλλη πηγή εκτός του Ο.Γ.Α., εξαιρουμένων των ασφαλισμένων και συνταξιούχων του Κλάδου Κύριας Ασφάλισης του Ο.Γ.Α..

Ο χρόνος ασφάλισης σε όλους τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης που εντάχθηκαν στον e-ΕΦΚΑ, καθώς και ο χρόνος Δημοσίου συνυπολογίζονται για τη συμπλήρωση των χρονικών προϋποθέσεων.

Σε περίπτωση διαδοχικής ασφάλισης, το επίδομα καταβάλλεται από τον φορέα με τους περισσότερους μήνες ασφάλισης.

Στους συνταξιούχους καθώς και στα μέλη της οικογένειάς τους που πάσχουν από τις παραπάνω παθήσεις, το επίδομα χορηγείται χωρίς άλλες προϋποθέσεις.

Διαδικασία: Η αίτηση για τη χορήγηση εξωδρυματικού επιδόματος πρέπει να υποβληθεί και ηλεκτρονικά και με φυσική κατάθεση στον Ε.Φ.Κ.Α. της περιοχής που ανήκει ο ασθενής. Η ηλεκτρονική [αίτηση](#) γίνεται μέσω της ιστοσελίδας του e-ΕΦΚΑ.

Δεν υπάρχει χρονικός περιορισμός υποβολής αίτησης στον e-ΕΦΚΑ. Η αίτηση για χορήγηση εξωδρυματικού επιδόματος μπορεί να υποβληθεί οποιαδήποτε στιγμή μετά την υποβολή της ηλεκτρονικής αίτησης στην «Εθνική Πύλη Αναπηρίας», χωρίς

να περιμένετε την έκδοση της Γ.Α.Π.Α..

Όσον αφορά την ημερομηνία έναρξης καταβολής του επιδόματος:

- Εάν η αίτηση για χορήγηση εξωιδρυματικού επιδόματος υποβληθεί στο διάστημα μεταξύ της αίτησής σας στα ΚΕ.Π.Α., και μέχρι 4 μήνες από την ημερομηνία έκδοσης της Γ.Α.Π.Α., ως ημερομηνία έναρξης καταβολής του επιδόματος θα λαμβάνεται υπόψη η ημερομηνία υποβολής της αίτησης για την πιστοποίηση αναπηρίας.
- Εάν έχετε υποβάλει αίτηση στον Ο.Π.Ε.Κ.Α., και αυτή απορριφθεί, εφόσον η αίτηση για χορήγηση εξωιδρυματικού επιδόματος στον e-ΕΦΚΑ υποβληθεί μέσα σε 6 μήνες από την κοινοποίηση απόρριψης της αίτησής σας από τον Ο.Π.Ε.Κ.Α., τα οικονομικά αποτελέσματα θα ξεκινήσουν από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης για την πιστοποίηση αναπηρίας.

Επισημαίνεται ότι εφόσον δεν τηρηθούν οι παραπάνω προθεσμίες, ως έναρξη καταβολής του επιδόματος θα λογίζεται η ημερομηνία οριστικής υποβολής της ηλεκτρονικής αίτησης για χορήγηση εξωιδρυματικού επιδόματος στον e-ΕΦΚΑ.

Δικαιολογητικά:

Εφόσον η χορήγηση εξωιδρυματικού επιδόματος αφορά ασφαλισμένο (άμεσο ή έμμεσο μέλος), και όχι συνταξιούχο, απαιτείται η προσκόμιση των κάτωθι δικαιολογητικών:

1. Δελτίο αστυνομικής ταυτότητας ή διαβατήριο.
2. Α.Μ.Κ.Α. ή Κάρτα Ευρωπαίου ασφαλισμένου.
3. Ιατρικά Πιστοποιητικά και εξετάσεις τελευταίου τετραμήνου.
4. Υπεύθυνη Δήλωση περί μη νοσηλείας σε ίδρυμα ασυλιακής μορφής για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των 30 ημερών.

Ειδικά για τους ασφαλισμένους και συνταξιούχους του τ. Ο.Γ.Α. καθώς και για τα μέλη της οικογένειάς τους, η Υπεύθυνη δήλωση πρέπει να αναφέρει ότι δεν νοσηλεύονται σε άσυλο ανιάτων, ίδρυμα ασυλιακού ή προνοιακού χαρακτήρα, ή σε ψυχιατρείο με δαπάνες του Ο.Γ.Α., ή του Δημοσίου, ή Ν.Π.Δ.Δ..

Για την κατάθεση των δικαιολογητικών, θα πρέπει να κάνετε χρήση της νέας πλατφόρμας του e-ΕΦΚΑ (Ψηφιακό Δωμάτιο Επικοινωνίας), όπου μπορείτε να αναρτήσετε όλα τα σχετικά αρχεία, και να τα αποστείλετε στην αρμόδια δομή που

αναγράφεται στο πάνω μέρος της ηλεκτρονικής αίτησης του εξωιδρυματικού επιδόματος. Σε κάθε περίπτωση, η κατάθεση γίνεται ηλεκτρονικά και δεν απαιτείται η δια ζώσης επικοινωνία με την αρμόδια δομή.

Από 1/5/2023, το μηνιαίο ποσό του εξωιδρυματικού επιδόματος ανέρχεται σε 846€, ή σε 423€ στην περίπτωση του μονού ακρωτηριασμού (άρθρο 95 Ν. 5043/2023).

Η καταβολή του εξωιδρυματικού επιδόματος αναστέλλεται στην περίπτωση που ο δικαιούχος νοσηλευτεί σε ίδρυμα ασυλιακής μορφής για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των 30 ημερών.

- Η νομοθεσία που ισχύει για τους εργαζόμενους συνταξιούχους δεν εφαρμόζεται στους δικαιούχους του εξωιδρυματικού επιδόματος, και επομένως μπορείτε να εργαστείτε και να λαμβάνετε κανονικά το επίδομα.

Γ.7.2. Επίδομα κίνησης (Ο.Π.Ε.Κ.Α.)

Θεσμικό πλαίσιο: [ΦΕΚ Α' 43/23-3-1990 \(αρ. 51, παρ. 7θ\)](#), όπως ισχύουν, μετά την τροποποίηση και συμπλήρωσή τους με τις διατάξεις των [ΦΕΚ Α' 213/12-10-1995 \(παρ.5 του άρθρου 4\)](#), [ΦΕΚ Α' 292/24-12-2007 \(αρ. 7, παρ. 2\)](#), [ΦΕΚ Α' 129/3-8-2010 \(αρ. 16 παρ. 1\)](#), [Κ.Υ.Α. Π3α/Φ15/Γ.Π.οικ.88483/27-6-2008 \(Β' 1313\)](#)

Ποσοστό Αναπηρίας: 80% σε συγκεκριμένες παθήσεις.

Δικαιούχοι: Το επίδομα κίνησης χορηγείται σε ανασφάλιστους, άμεσα ή έμμεσα ασφαλισμένους, και συνταξιούχους ασφαλιστικών φορέων εφόσον κριθεί από την αρμόδια υγειονομική επιτροπή ότι έχουν:

- Ακρωτηριασμό και των δύο κάτω άκρων με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω, ή
- Ακρωτηριασμό και των δύο άνω άκρων με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω, ή
- Παράλυση των δύο κάτω άκρων με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω

ανεξάρτητα από το αν είναι κύριοι, νομείς, κάτοχοι ή χρήστες ιδιωτικής χρήσης επιβατικού οχήματος.

Επισημαίνουμε ότι, σύμφωνα με απόφαση αριθ.12, της 221ης/25-6-2009 ολομέλειας του Κεντρικού Συμβουλίου Υγείας (ΚΕ.Σ.Υ.), παραπληγία-παραπάρεση με Π.Α. 80% και άνω, καθώς και τετραπληγία-τετραπάρεση με Π.Α. 80% και άνω αντιστοιχούν με τον όρο παράλυση των δύο κάτω άκρων με Π.Α. 80%, όπως διατυπώνεται στο Ν. 3627/2007 (ΦΕΚ 292/24-12-2007, άρθ. 7).

Προϋποθέσεις:

1. Να μην περιθάλπονται, με δαπάνες του Δημοσίου, ως εσωτερικοί ασθενείς ή τρόφιμοι σε Δημόσια Νοσηλευτικά ή Προνοιακά Ιδρύματα αντίστοιχα για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του τριμήνου.
2. Να μη λαμβάνουν επίδομα κίνησης από άλλο φορέα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής.
3. Να διαμένουν μόνιμα και νόμιμα στη χώρα, και έχουν, πέραν των Ελλήνων πολιτών, την ιθαγένεια (υπηκοότητα) κράτους μέλους της Ε.Ε., ή του Ε.Ο.Χ., ή κράτους που περιλαμβάνεται στην κυρωμένη με το ν.δ. 4017/1959 (ΦΕΚ Α 246) Ευρωπαϊκή Σύμβαση, ή είναι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες των οποίων το καθεστώς παραμονής στην Ελλάδα διέπεται από τις διατάξεις της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων (ν.δ. 3989/1959, ΦΕΚ Α 201), όπως τροποποιήθηκε από το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων (α.ν. 389/1968, ΦΕΚ Α 125), ή είναι πολίτες τρίτης χώρας μέλη οικογένειας Έλληνα πολίτη ή πολίτη Ε.Ε., ή είναι δικαιούχοι καθεστώτος διεθνούς προστασίας, ή είναι κάτοχοι νόμιμου τίτλου διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, ή είναι κάτοχοι Δελτίου Ταυτότητας Ομογενούς.

Το χρηματικό ποσό που καταβάλλεται στους δικαιούχους ανέρχεται (μετά την πρόσφατη αύξηση 8%) σε 178.00€ μηνιαίως.

Δικαιολογητικά:

1. Δελτίο Αστυνομικής Ταυτότητας, ή Διαβατήριο, ή Κάρτα Αναπηρίας, ή Πιστοποιητικό Ταυτοπροσωπίας.
2. Προεκτυπωμένο κείμενο υπεύθυνης δήλωσης το οποίο υπογράφει φυσικά ο αιτών, και ακολούθως αναρτάται ηλεκτρονικά στο πληροφοριακό σύστημα υποβολής της αίτησης.
3. Αντίγραφο τραπεζικού λογαριασμού πιστωτικού ιδρύματος που λειτουργεί στην Ελλάδα του οποίου ο αιτών είναι δικαιούχος ή συνδικαιούχος (ανεξαρτήτως σειράς).
4. Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης (υπό προϋπόθεση).
5. Άδεια διαμονής (υπό προϋπόθεση).

6. Πιστοποιητικό αναπηρίας (αντλείται διαλειτουργικώς μέσω του Υποσυστήματος Ιατρικής Αξιολόγησης και το Ψηφιακό Μητρώο Ατόμων με Αναπηρία, που ανήκουν στον e-Ε.Φ.Κ.Α., άλλως προσκομίζεται σε έγχαρτη και πρωτότυπη μορφή).

Οι αιτήσεις παράτασης του δικαιώματος λόγω ανανέωσης της ισχύος της πιστοποίησης αναπηρίας υποβάλλονται είτε με πιστοποίηση νεότερη εκείνης δυνάμει της οποίας κατέστη δικαιούχος είτε εφόσον έχει υποβληθεί αίτηση αξιολόγησης για παράταση πιστοποίησης στο ΚΕ.Π.Α..

Αν ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει αίτημα προς τον e-Ε.Φ.Κ.Α. ή τον Ο.Π.Ε.Κ.Α. για χορήγηση παροχής ή κοινωνικής υπηρεσίας που σχετίζεται με την αναπηρία εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της Γ.Α.Π.Α., ως ημερομηνία υποβολής της αίτησης στον αντίστοιχο φορέα λογίζεται η ημερομηνία υποβολής της αίτησης για πιστοποίηση αναπηρίας. Η ίδια συνέπεια επέρχεται και στην περίπτωση κατά την οποία, μετά από την κοινοποίηση απόρριψης αίτησης που έχει υποβληθεί εντός της παραπάνω προθεσμίας από έναν από τους παραπάνω δύο φορείς, ο αιτών υποβάλλει αίτημα στον έτερο φορέα εντός δύο μηνών.

Διαδικασία: Η αίτηση υποβάλλεται από τον αιτούντα ή τον νόμιμο εκπρόσωπό του μέσω εξουσιοδοτημένων υπαλλήλων των Κέντρων Κοινότητας των Δήμων ή των Περιφερειακών Διευθύνσεων του Ο.Π.Ε.Κ.Α. μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Διαχείρισης Προνοιακών Αναπηρικών Παροχών σε Χρήμα.

Γ.7.3. Πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης ατόμων με βαριά αναπηρία (Ο.Π.Ε.Κ.Α.)

Θεσμικό πλαίσιο: [Γ4α/Φ225/οικ.161/1989 Κ.Υ.Α. \(Β' 108\)](#), [Π4γ/Φ225/οικ.2866/1995 ΚΥΑ \(Β' 629\)](#), [Δ29α/Φ.32/Γ.Π.οικ.10804/528/2013 \(Β' 1189\)](#)

Ποσοστό Αναπηρίας: Εξαρτάται από την πάθηση.

Περιγραφή: Δικαιούχοι είναι τα άτομα τα οποία κρίνονται από την αρμόδια υγειονομική επιτροπή ότι έχουν:

Σωματική, νοητική ή ψυχική ασθένεια, ή αναπηρία με ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω.

Χρόνια νεφρική ανεπάρκεια τελικού σταδίου, και ποσοστό αναπηρίας από 80% και άνω, ανεξαρτήτως του διατροφικού επιδόματος.

Διαβήτη τύπου 1 ινσουλινοεξαρτώμενοι με ποσοστό αναπηρίας από 50% και άνω.

Δικαιούχοι:

(α) Ανασφάλιστα ή έμμεσα ασφαλισμένα άτομα

(β) Άμεσα ασφαλισμένα ΑμεΑ εφόσον:

- δεν ασκούν επάγγελμα και είναι εγγεγραμμένα στα Μητρώα της Δ.ΥΠ.Α., ή έχουν διακόψει την άσκηση του επαγγέλματος που ασκούσαν και δεν δικαιούνται σύνταξη, ή επίδομα, ή οποιαδήποτε άλλη οικονομική ενίσχυση από τον ασφαλιστικό φορέα τους, επειδή δεν πληρούν τις απαιτούμενες ασφαλιστικές προϋποθέσεις που προβλέπουν οι οικείες διατάξεις του ασφαλιστικού τους οργανισμού. Ως έλλειψη ασφαλιστικών προϋποθέσεων θεωρείται εκτός της μη συμπλήρωσης του απαιτούμενου ορίου ηλικίας και του χρόνου ασφάλισης, και η τυχόν ύπαρξη οφειλής από ασφαλιστικές εισφορές του ασφαλισμένου προς τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης εφόσον οι οφειλόμενες ασφαλιστικές εισφορές υπερβαίνουν το προβλεπόμενο από τις διατάξεις του άρθρου 61 του ν. 3863/2010 (Α' 115) και του άρθρου 68 του ν. 4144/2013 (Α' 88) όριο οφειλών από ασφαλιστικές εισφορές,
- συμμετέχουν σε προγράμματα κατάρτισης, ενίσχυσης της απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, ή/και εργάζονται σε Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις του ν. 4019/2011 (Κοιν.Σ.Επ.) (άρθρο 13, ν.4331/2015 και άρθρο 34, ν.4430/2016),
- έχουν αναπηρία η οποία οφείλεται σε ψυχική πάθηση, ή νοητική υστέρηση, ή συμπαθολογία ψυχικής πάθησης και νοητικής υστέρησης με ποσοστό 50% και άνω στις ανωτέρω παθήσεις, και με συνολικό ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, που αναλαμβάνουν εργασία εφόσον η ανάληψη μισθωτής απασχόλησης ή η αυτοαπασχόληση ενδείκνυται για λόγους ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης και κοινωνικής επανένταξης, και η κρίση αυτή πιστοποιείται με γνωμάτευση μονάδας ψυχικής υγείας, η οποία θα ισχύει για 3 έτη, του αντίστοιχου Τομέα Ψυχικής Υγείας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ν. 2716/1999 (Α' 96). Τα ανωτέρω δεν έχουν εφαρμογή σε συνταξιούχους που αναλαμβάνουν μόνιμη ή με σχέση ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου εργασία σε φορέα της Γενικής Κυβέρνησης (άρθρο 23, ν.4488/2017),
- συμμετέχουν στο «Μεταλυκειακό έτος - Τάξη Μαθητείας» ως απόφοιτοι ΕΝ.Ε.Ε. ΓΥ.-Λ. ή λόγω πρακτικής άσκησης με ειδική σύμβαση ως σπουδαστής ή λόγω μαθητείας στο «Μεταλυκειακό έτος - Τάξη Μαθητείας»,
- δεν έχουν τις ασφαλιστικές προϋποθέσεις για συνταξιοδότηση από το Ταμείο τους.

(γ) Συνταξιούχοι ασφαλιστικών φορέων

Κατά γενικό κανόνα, η οικονομική ενίσχυση βαριάς αναπηρίας δεν χορηγείται στα πρόσωπα που λαμβάνουν από ημεδαπό ή αλλοδαπό Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης σύνταξη γήρατος, αναπηρίας ή χηρείας, ανεξαρτήτως του ύψους του ποσού αυτής.

Κατ' εξαίρεση:

Η οικονομική ενίσχυση βαριάς αναπηρίας χορηγείται ολόκληρη (μετά την πρόσφατη αύξηση 8%, 338,00€ σήμερα):

- στα πρόσωπα που λαμβάνουν παροχή ως ανασφάλιστοι υπερήλικες από τον Ο.Π.Ε.Κ.Α., και
- στα ανασφάλιστα και έμμεσα ασφαλισμένα τέκνα που λαμβάνουν σύνταξη ή προσαύξηση από το δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης ίση ή μικρότερη από το χορηγούμενο, σε μηνιαία βάση, πλήρες ποσό της οικονομικής ενίσχυσης λόγω βαριάς αναπηρίας, όπως το ποσό αυτό διαμορφώνεται σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία (το ποσό σύγκρισης από 01/01/2023 σε 337,26, από 01/05/2023 σε 364,20, και από 01/01/2024 σε 375,13. Διευκρινίζεται ότι από 1/1/2023 και εφεξής δεν εξετάζεται εάν η σύνταξη και τυχόν προσαυξήσεις της που λαμβάνουν από έμμεσο δικαίωμα τα τέκνα χορηγείται λόγω της αναπηρίας τους, αλλά μόνο αν το συνολικό καταβαλλόμενο μηνιαίο ποσό της (κύρια, επικουρική και προσαυξήσεις),
- στα άτομα με αναπηρία που εκτίουν στερητικές της ελευθερίας ποινές.

Λοιπές προϋποθέσεις χορήγησης:

- Να μην εμπίπτουν σε άλλο ειδικό πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης ΑμεΑ (π.χ. οικονομική ενίσχυση ατόμων με βαριά νοητική υστέρηση, οικονομική ενίσχυση παραπληγικών-τετραπληγικών, οικονομική ενίσχυση για αιματολογικά νοσήματα κλπ.).
- Να μη λαμβάνουν οικονομική ενίσχυση για την αναπηρία τους από δημόσιο φορέα της ημεδαπής ή αλλοδαπής ίση ή μεγαλύτερη από το ποσό των 375,13€ μηνιαίως (από 1/1/2024).
- Να μην περιθάλπονται, με δαπάνες του Δημοσίου, ως εσωτερικοί ασθενείς ή τρόφιμοι σε δημόσια νοσηλευτικά ή προνοιακά ιδρύματα αντίστοιχα για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του τριμήνου.
- Να διαμένουν μόνιμα και νόμιμα στη χώρα, και έχουν, πέραν των Ελλήνων πολιτών, την ιθαγένεια (υπηκοότητα) κράτους μέλους της Ε.Ε., ή του Ε.Ο.Χ., ή κράτους που περιλαμβάνεται στην κυρωμένη με το ν.δ. 4017/1959 (ΦΕΚ Α 246) Ευρωπαϊκή Σύμβαση, ή να είναι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες των οποίων το καθεστώς παραμονής στην Ελλάδα διέπεται από τις διατάξεις της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων (ν.δ. 3989/1959, ΦΕΚ Α 201), όπως τροποποιήθηκε από το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων (α.ν. 389/1968, ΦΕΚ Α 125), ή να είναι πολίτες τρίτης χώρας μέλη οικογένειας Έλληνα πολίτη ή πολίτη Ε.Ε, ή να είναι δικαιούχοι

καθεστώς διεθνούς προστασίας, ή να είναι κάτοχοι νόμιμου τίτλου διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, ή να είναι ομογενείς που έχουν επαναπατριστεί έστω και εν έχουν στερηθεί την ελληνική ιθαγένεια.

Δικαιολογητικά:

1. Δελτίο Αστυνομικής Ταυτότητας, ή Διαβατήριο, ή Κάρτα Αναπηρίας, ή Πιστοποιητικό Ταυτοπροσωπίας.
2. Προεκτυπωμένο κείμενο υπεύθυνης δήλωσης το οποίο υπογράφει φυσικά ο αιτών, και ακολούθως αναρτάται ηλεκτρονικά στο πληροφοριακό σύστημα υποβολής της αίτησης.
3. Αντίγραφο τραπεζικού λογαριασμού πιστωτικού ιδρύματος που λειτουργεί στην Ελλάδα του οποίου ο αιτών είναι δικαιούχος ή συνδικαιούχος (ανεξαρτήτως σειράς).
4. Τα άμεσα ασφαλισμένα άτομα, βεβαίωση Δ.ΥΠ.Α., και προκειμένου περί αυτοαπασχολούμενου, επιπλέον βεβαίωση διακοπής εργασιών από αρμόδια Δ.Ο.Υ..
5. Τα άτομα με αναπηρία, η οποία οφείλεται σε ψυχική πάθηση, ή νοητική υστέρηση, ή συμπαθολογία ψυχικής πάθησης και νοητικής υστέρησης, με ποσοστό 50% και άνω στις ανωτέρω παθήσεις, και συνολικό ποσοστό 67% και άνω που αναλαμβάνουν εργασία ή αυτοαπασχολούνται εφόσον η ανάληψη μισθωτής απασχόλησης ή η αυτοαπασχόληση ενδείκνυται για λόγους ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης και κοινωνικής επανένταξης, γνωμάτευση μονάδας ψυχικής υγείας, η οποία θα ισχύει για τρία έτη, του αντίστοιχου Τομέα Ψυχικής Υγείας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ν. 2716/1999 (Α' 96).
6. Τα άμεσα ασφαλισμένα ΑμεΑ, τα οποία συμμετέχουν σε προγράμματα κατάρτισης, ενίσχυσης της απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης ή/και εργάζονται σε Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις του ν. 4019/2011 (Κοιν.Σ.Επ.), βεβαίωση Δ.ΥΠ.Α. από την οποία να προκύπτει συμμετοχή στα αντίστοιχα προγράμματα, ή βεβαίωση της Κοιν.Σ.Επ..
7. Τα ανασφάλιστα ή έμμεσα ασφαλισμένα τέκνα, τα οποία λαμβάνουν από οποιαδήποτε πηγή σύνταξη, προσαύξηση ή άλλου είδους οικονομική παροχή ίση ή μικρότερη από το ποσό των 364,20 ευρώ (από 1/1/2024, θα συγκρίνεται με το ποσό των 375,13 ευρώ), βεβαίωση του ασφαλιστικού φορέα από την οποία να προκύπτει το είδος της σύνταξης καθώς και το καθαρό ποσό που λαμβάνουν.

8. Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης (υπό προϋπόθεση).

9. Άδεια διαμονής (υπό προϋπόθεση).

Οι αιτήσεις παράτασης του δικαιώματος λόγω ανανέωσης της ισχύος της πιστοποίησης αναπηρίας υποβάλλονται είτε με πιστοποίηση νεότερη εκείνης δυνάμει της οποίας κατέστη δικαιούχος είτε εφόσον έχει υποβληθεί αίτηση αξιολόγησης για παράταση πιστοποίησης στο ΚΕ.Π.Α..

Αν ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει αίτημα προς τον e-Ε.Φ.Κ.Α. ή τον Ο.Π.Ε.Κ.Α. για χορήγηση παροχής ή κοινωνικής υπηρεσίας που σχετίζεται με την αναπηρία εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της Γ.Α.Π.Α., ως ημερομηνία υποβολής της αίτησης στον αντίστοιχο φορέα λογίζεται η ημερομηνία υποβολής της αίτησης για πιστοποίηση αναπηρίας. Η ίδια συνέπεια επέρχεται και στην περίπτωση κατά την οποία, μετά από την κοινοποίηση απόρριψης αίτησης που έχει υποβληθεί εντός της παραπάνω προθεσμίας από έναν από τους παραπάνω δύο φορείς, ο αιτών υποβάλλει αίτημα στον έτερο φορέα εντός δύο μηνών.

Διαδικασία: Η αίτηση υποβάλλεται από τον αιτούντα ή τον νόμιμο εκπρόσωπό του μέσω εξουσιοδοτημένων υπαλλήλων των Κέντρων Κοινότητας των Δήμων ή των Περιφερειακών Διευθύνσεων του Ο.Π.Ε.Κ.Α. μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Διαχείρισης Προνοιακών Αναπηρικών Παροχών σε Χρήμα.

Γ.7.4. Πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης ατόμων με βαριά νοητική υστέρηση (Ο.Π.Ε.Κ.Α.)

Θεσμικό πλαίσιο: [Γ4/Φ.12/οικ.1930/1982 Κ.Υ.Α. \(Β' 724\)](#), [Δ29α/Φ.32/Γ.Π.οικ.10808/531/2013 \(Β' 965\)](#), [Δ12α/Φ.29/Γ.Π.7032/142/2019 \(Β' 2553\)](#)

Ποσοστό Αναπηρίας: 80% και άνω.

Περιγραφή: Δικαιούχοι είναι τα άτομα που κρίνονται από την αρμόδια υγειονομική επιτροπή ότι έχουν:

- Σοβαρή ή Βαριά Νοητική Υστέρηση με ποσοστό αναπηρίας από 80% και άνω (Π.Α. $\geq$ 80% και δείκτη νοημοσύνης 34 και κάτω ($\Delta.N. \leq 34$)),
- Σύνδρομο Down ή άλλα γενετικά σύνδρομα του χρωμοσώματος με συνοδό σοβαρή ή βαριά νοητική υστέρηση, και με ποσοστό αναπηρίας από 80% και άνω (Π.Α. $\geq$ 80%),
- διαταραχή αυτιστικού φάσματος, ή διάχυτη αναπτυξιακή διαταραχή, ή αυτισμό, ή με σύνδρομο Asperger με ποσοστό αναπηρίας από 80% και άνω Π.Α. $\geq$ 80%.

Σημείωση: Ο δείκτης νοημοσύνης ορίζεται συνήθως από την κλίμακα/τεστ WISC-V, που θεωρείται παγκοσμίως το πλέον αξιόπιστο και έγκυρο ψυχομετρικό εργαλείο για την αξιολόγηση της γνωστικής ανάπτυξης των παιδιών, και χορηγείται σε ηλικίες 6 έως 16 ετών και 11 μηνών. Οι δημόσιοι φορείς που το χορηγούν είναι τα Κέντρα Διεπιστημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης (ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.), τα [Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα](#) και τα [Κέντρα Ψυχικής Υγείας](#).

Προϋποθέσεις:

1. Να μη λαμβάνουν για την ίδια αιτία, άμεσα ή έμμεσα, καμία οικονομική ενίσχυση με οποιαδήποτε μορφή (σύνταξη, οικονομική ενίσχυση ή άλλου είδους παροχή) από ασφαλιστικό φορέα ή άλλο φορέα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, μεγαλύτερη από την κατώτερη αναπηρική (βασική) σύνταξη του Ο.Γ.Α., ήτοι, από 1/1/2024 και εφεξής, μεγαλύτερη από 399,54€ μηνιαία.

Κατ' εξαίρεση: Από 21/4/2023 και εφεξής, τα πρόσωπα που λαμβάνουν ορφανική σύνταξη λόγω θανάτου γονέα δικαιούνται το προνοιακό επίδομα Σοβαρής και Βαριάς Νοητικής Υστέρησης ανεξάρτητα από το ποσό της σύνταξης ή της οικονομικής ενίσχυσης που λαμβάνουν.

2. Να μη νοσηλεύονται σε νοσηλευτικά ιδρύματα ή κλινικές, ή παραμένουν ως εσωτερικοί σε ιδρύματα (Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ. κλπ.) ή ιδιωτικούς φορείς, και η δαπάνη νοσηλείας ή περίθαλψής τους βαρύνει τον ασφαλιστικό τους φορέα.
3. Να μην απουσιάζουν στο εξωτερικό για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι μηνών.
4. Να διαμένουν μόνιμα και νόμιμα στη χώρα, και έχουν, πέραν των Ελλήνων πολιτών, την ιθαγένεια (υπηκοότητα) κράτους μέλους της Ε.Ε., ή του Ε.Ο.Χ., ή κράτους που περιλαμβάνεται στην κυρωμένη με το ν.δ. 4017/1959 (ΦΕΚ Α 246) Ευρωπαϊκή Σύμβαση, ή είναι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες των οποίων το καθεστώς παραμονής στην Ελλάδα διέπεται από τις διατάξεις της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων (ν.δ. 3989/1959, ΦΕΚ Α 201), όπως τροποποιήθηκε από το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων (α.ν. 389/1968, ΦΕΚ Α 125), ή είναι πολίτες τρίτης χώρας μέλη οικογένειας Έλληνα πολίτη ή πολίτη Ε.Ε., ή είναι δικαιούχοι καθεστώτος επικουρικής προστασίας, ή είναι κάτοχοι νόμιμου τίτλου διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, ή είναι ομογενείς που έχουν επαναπατριστεί έστω και εν έχουν στερηθεί την ελληνική ιθαγένεια.

Το χρηματικό ποσό που καταβάλλεται στους δικαιούχους ανέρχεται σε 569,00€ μηνιαίως.

Δικαιολογητικά:

1. Δελτίο Αστυνομικής Ταυτότητας, ή Διαβατήριο, ή Κάρτα Αναπηρίας, ή Πιστοποιητικό Ταυτοπροσωπίας.
2. Υπεύθυνη Δήλωση (Παρέχεται προεκτυπωμένο κείμενο υπεύθυνης δήλωσης το οποίο υπογράφει φυσικά ο αιτών και ακολούθως αναρτάται ηλεκτρονικά στο πληροφοριακό σύστημα υποβολής της αίτησης).
3. Αντίγραφο τραπεζικού λογαριασμού πιστωτικού ιδρύματος που λειτουργεί στην Ελλάδα στον οποίο ο αιτών είναι δικαιούχος ή συνδικαιούχος (ανεξαρτήτως σειράς).
4. Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης.
5. Άδεια διαμονής (υπό προϋπόθεση).
6. Γνωμάτευση μονάδας ψυχικής υγείας (υπό προϋπόθεση).
7. Πιστοποιητικό αναπηρίας (αντλείται διαλειτουργικώς μέσω του Υποσυστήματος Ιατρικής Αξιολόγησης και το Ψηφιακό Μητρώο Ατόμων με Αναπηρία, που ανήκουν στον e-Ε.Φ.Κ.Α., άλλως προσκομίζεται σε έγχαρτη και πρωτότυπη μορφή).
8. Αποδεικτικό συνταξιοδότησης (υπό προϋπόθεση) (αυτεπάγγελτο).

Οι αιτήσεις παράτασης του δικαιώματος λόγω ανανέωσης της ισχύος της πιστοποίησης αναπηρίας υποβάλλονται είτε με πιστοποίηση νεότερη εκείνης δυνάμει της οποίας κατέστη δικαιούχος είτε εφόσον έχει υποβληθεί αίτηση αξιολόγησης για παράταση πιστοποίησης στο ΚΕ.Π.Α..

Αν ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει αίτημα προς τον e-Ε.Φ.Κ.Α. ή τον Ο.Π.Ε.Κ.Α. για χορήγηση παροχής ή κοινωνικής υπηρεσίας που σχετίζεται με την αναπηρία εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της Γ.Α.Π.Α., ως ημερομηνία υποβολής της αίτησης στον αντίστοιχο φορέα λογίζεται η ημερομηνία υποβολής της αίτησης για πιστοποίηση αναπηρίας. Η ίδια συνέπεια επέρχεται και στην περίπτωση κατά την οποία, μετά από την κοινοποίηση απόρριψης αίτησης που έχει υποβληθεί εντός της παραπάνω προθεσμίας από έναν από τους παραπάνω δύο φορείς, ο αιτών υποβάλλει αίτημα στον έτερο φορέα εντός δύο μηνών.

Διαδικασία: Η αίτηση υποβάλλεται από τον αιτούντα ή τον νόμιμο εκπρόσωπό του μέσω εξουσιοδοτημένων υπαλλήλων των Κέντρων Κοινότητας των Δήμων ή των Περιφερειακών Διευθύνσεων του Ο.Π.Ε.Κ.Α. μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Διαχείρισης Προνοιακών Αναπηρικών Παροχών σε Χρήμα.

Γ.7.5. Πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης παραπληγικών, τετραπληγικών και ακρωτηριασμένων ανασφάλιστων και ασφαλισμένων του Δημοσίου (Ο.Π.Ε.Κ.Α.)

Θεσμικό πλαίσιο: Υπάρχουν πάρα πολλές διατάξεις, μπορείτε να τις δείτε [εδώ](#).

Ποσοστό Αναπηρίας: 67% και άνω.

Περιγραφή: Η οικονομική ενίσχυση παραπληγικών, τετραπληγικών και ακρωτηριασμένων ανασφάλιστων και ασφαλισμένων του Δημοσίου χορηγείται σε:

- Ανασφάλιστους τετραπληγικούς-παραπληγικούς (ανεξαρτήτως ανικανότητας εργασίας) και ανασφάλιστους υπερήλικες του Ο.Γ.Α..
- Δημόσιους υπαλλήλους, δικαστικούς λειτουργούς, στρατιωτικούς, όργανα Σωμάτων Ασφαλείας, υπαλλήλους Ο.Τ.Α., υπαλλήλους των Ν.Π.Δ.Δ. (εφόσον είναι ασφαλισμένοι Δημοσίου), εν ενεργεία και συνταξιούχους, καθώς και στα μέλη των οικογενειών των ανωτέρω κατηγοριών. Ως μέλη της οικογένειας των υπαλλήλων και συνταξιούχων θεωρούνται η σύζυγος ή ο σύζυγος, και τα τέκνα αυτών (οικογένεια σε στενή έννοια), όπως ορίζεται απ' την παρ. 7 της 59015/1578/1984 (ΦΕΚ 460, τ.Β ').
- Ασφαλισμένους του Τ.Α.Κ.Ε. σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 21 του Ν. 2084/1992 (ΦΕΚ 165, τ.Α).
- Δικαιούχους σύνταξης «αναπήρων και θυμάτων πολέμου», και στα μέλη των οικογενειών τους.
- Δικαιούχους σύνταξης του Δημοσίου από μεταβίβαση (59015/1578/1984 (ΦΕΚ 460, τ.Β).
- Όσους κρίθηκαν από τους οικείους ασφαλιστικούς φορείς μη δικαιούχοι του εξωιδρυματικού βοηθήματος ενίσχυσης (αρ. 42 του ν. 1140/81), γιατί δεν είχαν τις ασφαλιστικές προϋποθέσεις που προβλέπουν οι οικείες διατάξεις του ασφαλιστικού τους οργανισμού.
- Ασφαλισμένους και στα προστατευόμενα μέλη της οικογένειάς τους σε ασφαλιστικούς φορείς που δεν εφαρμόζουν ανάλογο πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης τετραπληγικών και παραπληγικών ασφαλισμένων και συνταξιούχων.

Το χορηγούμενο επίδομα στην πρώτη περίπτωση των ασφαλισμένων και συνταξιούχων διακόπτεται αμέσως από τότε που συμπληρώθηκαν οι ασφαλιστικές τους προϋποθέσεις για τη χορήγησή του από τον οικείο ασφαλιστικό φορέα, ανεξάρτητα από το ποσό που θα δικαιωθούν.

Το χορηγούμενο επίδομα στη δεύτερη περίπτωση διακόπτεται όταν οι ασφαλιστικοί τους φορείς εφαρμόσουν ανάλογο πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης τετραπληγικών και παραπληγικών ασφαλισμένων και συνταξιούχων, και εφόσον δικαιωθούν, ανεξάρτητα από το ύψος του βοηθήματος που θα πάρουν.

Επισημαίνεται ότι την οικονομική ενίσχυση δεν τη δικαιούνται από τον Ο.Π.Ε.Κ.Α. οι εργαζόμενοι που υπηρετούν σε Ν.Π.Δ.Δ. και Ο.Τ.Α.. Η δαπάνη για τους ανωτέρω δημοσίους υπαλλήλους και τα μέλη των οικογενειών τους καλύπτεται από τον φορέα που υπηρετούν.

Και κρίνονται από την αρμόδια υγειονομική επιτροπή ότι πάσχουν από:

- Παραπληγία ή τετραπληγία με ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω.
- Ασθένειες που έχουν επιφέρει αναπηρία του ίδιου βαθμού (67% και άνω) και της ίδιας μορφής (τετραπληγία, παραπληγία) λόγω μη αναστρέψιμης βλάβης του νωτιαίου μυελού, ή των ριζών, ή των νεύρων, ή των μυών.
- Παθολογοανατομικό ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% προερχόμενο από ακρωτηριασμό, ανεξαρτήτως του σημείου του ακρωτηριασμού ή του αριθμού των ακρωτηριασμένων μελών.
- Ασθένειες που επιφέρουν την ίδια μορφή αναπηρίας με την παραπληγία-τετραπληγία με ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω.
- Διαμένουν μόνιμα και νόμιμα στη χώρα και έχουν, πέραν των Ελλήνων πολιτών, την ιθαγένεια (υπηκοότητα) κράτους μέλους της Ε.Ε., ή του Ε.Ο.Χ., ή κράτους που περιλαμβάνεται στην κυρωμένη με το ν.δ. 4017/1959 (ΦΕΚ Α 246) Ευρωπαϊκή Σύμβαση, ή είναι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες των οποίων το καθεστώς παραμονής στην Ελλάδα διέπεται από τις διατάξεις της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων (ν.δ. 3989/1959, ΦΕΚ Α 201), όπως τροποποιήθηκε από το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων (α.ν. 389/1968, ΦΕΚ Α 125), ή είναι πολίτες τρίτης χώρας μέλη οικογένειας Έλληνα πολίτη ή πολίτη Ε.Ε., ή είναι δικαιούχοι καθεστώτος επικουρικής προστασίας, ή είναι κάτοχοι νόμιμου τίτλου διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, ή είναι ομογενείς που έχουν επαναπατρισθεί έστω και εν έχουν στερηθεί την ελληνική ιθαγένεια.
- Δεν λαμβάνουν λόγω της τετραπληγίας ή της παραπληγίας τους άλλου είδους οικονομική ενίσχυση απ' το Δημόσιο Ταμείο ή από άλλη οποιαδήποτε πηγή της ημεδαπής ή της αλλοδαπής μεγαλύτερη ή ίση της εκάστοτε προβλεπόμενης. Σε περίπτωση που συντρέχει υπέρ των δικαιούχων οικονομική ενίσχυση μικρότερη της εκάστοτε προβλεπόμενης, θα παρέχεται σε αυτούς το ήμισυ του επιδόματος.

Το χρηματικό ποσό που καταβάλλεται στους δικαιούχους ανέρχεται σε 833,00€ μηνιαίως. Στα άτομα με μονό ακρωτηριασμό, το ποσό που καταβάλλεται ανέρχεται σε 357,00€ μηνιαίως.

Οι δικαιούχοι της οικονομικής ενίσχυσης, καθώς και οι ακρωτηριασμένοι ανασφάλιστοι, εφόσον περιθάλπονται σε νοσηλευτικά ιδρύματα, ή κλινικές, ή προνοιακές δομές ανοιχτής φροντίδας, λαμβάνουν ολόκληρο το ποσό (833,00€). Σε περίπτωση που περιθάλπονται σε προνοιακές δομές κλειστής φροντίδας, λαμβάνουν το ήμι-

συ (417,00€), ανεξάρτητα από το αν οι δομές είναι Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ., ιδιωτικοί φορείς κλπ..

Δικαιολογητικά:

1. Στην περίπτωση που ο αιτών νοσηλεύεται σε ίδρυμα, απαιτείται η προσκόμιση βεβαίωσης από την οποία να προκύπτει το είδος της προνοιακής δομής (κλειστής ή ανοικτής φροντίδας).
2. Συνταξιούχοι: Πρόσφατο ενημερωτικό σημείωμα πληρωμής σύνταξης. Στην περίπτωση που προκύπτει ότι λαμβάνουν επίδομα ανικανότητας, βεβαίωση εάν το επίδομα που λαμβάνουν είναι λόγω της παραπληγίας-τετραπληγίας (υπό την επιφύλαξη των διατάξεων περί αυτεπάγγελτης αναζήτησης).
3. Εργαζόμενοι: Το τελευταίο εκκαθαριστικό μηνιαίων αποδοχών.
4. Εξαρτώμενα μέλη:
  - α) Εργαζόμενων: Το τελευταίο εκκαθαριστικό μηνιαίων αποδοχών, και εκτύπωση από τις ηλ. Υπηρεσίες Ε.Φ.Κ.Α. των ατομικών στοιχείων εκείνου στον οποίο ο αιτών είναι εξαρτώμενο μέλος.
  - β) Συνταξιούχων: Ενημερωτικό σημείωμα πληρωμής σύνταξης, και εκτύπωση από τις ηλ. Υπηρεσίες Ε.Φ.Κ.Α. των ατομικών στοιχείων εκείνου στον οποίο ο αιτών είναι εξαρτώμενο μέλος.
5. Οι άμεσα ασφαλισμένοι, έμμεσα ασφαλισμένοι, άμεσα συνταξιούχοι και έμμεσα συνταξιούχοι στον Ε.Φ.Κ.Α. (Ι.Κ.Α., Ο.Α.Ε.Ε., Ε.Τ.Α.Α., Ο.Γ.Α., Τ.Σ.Α.Υ., Ν.Α.Τ. κλπ.) θα πρέπει να προσκομίσουν ΒΕΒΑΙΩΣΗ/ΑΠΟΦΑΣΗ περί μη θεμελίωσης δικαιώματος λήψης εξωιδρυματικού επιδόματος παραπληγίας-τετραπληγίας από τον φορέα τους, καθώς, σύμφωνα με τις διατάξεις της Π3α/Φ.27/Γ.Π.ΟΙΚ.124095/2002(ΦΕΚ Β ' 1594), το επίδομα Τετραπληγίας-Παραπληγίας σε ασφαλισμένους του Δημοσίου και ανασφάλιστους χορηγείται και σε όσους κρίθηκαν από τους οικείους ασφαλιστικούς φορείς μη δικαιούχοι της εξωιδρυματικής οικονομικής ενίσχυσης γιατί δεν είχαν τις ασφαλιστικές προϋποθέσεις που προβλέπουν οι οικείες διατάξεις του ασφαλιστικού τους οργανισμού (οι ασφαλισμένοι του Ν.Α.Τ. απευθύνονται στον οίκο Ναύτου).

Οι αιτήσεις παράτασης του δικαιώματος λόγω ανανέωσης της ισχύος της πιστοποίησης αναπηρίας υποβάλλονται είτε με πιστοποίηση νεότερη εκείνης δυνάμει της οποίας κατέστη δικαιούχος είτε εφόσον έχει υποβληθεί αίτηση αξιολόγησης για παράταση πιστοποίησης στο ΚΕ.Π.Α..

Αν ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει αίτημα προς τον e-Ε.Φ.Κ.Α. ή τον Ο.Π.Ε.Κ.Α. για χορήγηση παροχής ή κοινωνικής υπηρεσίας που σχετίζεται με την αναπηρία εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της Γ.Α.Π.Α., ως ημερομηνία υποβολής της αίτησης στον αντίστοιχο φορέα λογίζεται η ημερομηνία υποβολής της αίτησης για πιστοποίηση αναπηρίας. Η ίδια συνέπεια επέρχεται και στην περίπτωση κατά την οποία, μετά από την κοινοποίηση απόρριψης αίτησης που έχει υποβληθεί εντός της παραπάνω προθεσμίας από έναν από τους παραπάνω δύο φορείς, ο αιτών υποβάλλει αίτημα στον έτερο φορέα εντός δύο μηνών.

Διαδικασία: Η αίτηση υποβάλλεται από τον αιτούντα ή τον νόμιμο εκπρόσωπό του μέσω εξουσιοδοτημένων υπαλλήλων των Κέντρων Κοινότητας των Δήμων ή των Περιφερειακών Διευθύνσεων του Ο.Π.Ε.Κ.Α. μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Διαχείρισης Προνοιακών Αναπηρικών Παροχών σε Χρήμα.

Γ.7.6. Πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης κωφών και βαρήκων ατόμων (Ο.Π.Ε.Κ.Α.)

Θεσμικό πλαίσιο: [Δ36/423/1973 \(Β 306 '\)](#), [Π4Γ/Φ.421/Φ.422/Φ.423/Φ.221/ΟΙΚ.6286/1997 \(Β 997\)](#), [Δ29α/Φ.32/Γ.Π.οικ.10803/527/2013 \(Β' 965\)](#)

Ποσοστό Αναπηρίας: 67% και άνω σε συγκεκριμένη πάθηση.

Περιγραφή: Δικαιούχοι είναι τα άτομα που κρίνονται από την αρμόδια υγειονομική επιτροπή ότι:

- Έχουν κώφωση-βαρηκοΐα με ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω, είναι ηλικίας μέχρι και 18 ετών, καθώς και άνω των 65 ετών.
- Έχουν κώφωση-βαρηκοΐα με ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω, είναι ηλικίας άνω των 18 ετών και έως 65 ετών, που πάσχουν ταυτόχρονα με την κώφωση-βαρηκοΐα και από άλλη χρόνια σωματική, πνευματική ή ψυχική πάθηση ή βλάβη.
- Έχουν κώφωση-βαρηκοΐα με ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω, από άνω των 18 ετών και έως 25 ετών, που φοιτούν σε σχολεία, κατώτερες, μέσες, ή ανώτερες τεχνικές, ή επαγγελματικές σχολές, ή σε σχολές του Ο.Α.Ε.Δ., ή σε ανώτερα ή ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, ή σε μονάδες επαγγελματικής κατάρτισης κλπ..

Δικαιούχοι: Δικαιούχα πρόσωπα είναι:

- (α) Ανασφάλιστα.
- (β) Άμεσα ή έμμεσα ασφαλισμένα άτομα.
- (γ) Συνταξιούχοι ασφαλιστικών φορέων.

Προϋποθέσεις:

1. Να μη λαμβάνουν οικονομική ενίσχυση για την ίδια πάθηση από οποιαδήποτε άλλη πηγή ίση ή μεγαλύτερη της εκάστοτε προβλεπόμενης.
2. Στην έννοια της οικονομικής ενίσχυσης δεν περιλαμβάνεται η σύνταξη από ασφαλιστικό οργανισμό.
3. Να μην απουσιάζουν στο εξωτερικό για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι μηνών.
4. Να διαμένουν μόνιμα και νόμιμα στη χώρα, και έχουν, πέραν των Ελλήνων πολιτών, την ιθαγένεια (υπηκοότητα) κράτους μέλους της Ε.Ε., ή του Ε.Ο.Χ., ή κράτους που περιλαμβάνεται στην κυρωμένη με το ν.δ. 4017/1959 (ΦΕΚ Α 246) Ευρωπαϊκή Σύμβαση, ή είναι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες των οποίων το καθεστώς παραμονής στην Ελλάδα διέπεται από τις διατάξεις της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων (ν.δ. 3989/1959, ΦΕΚ Α 201), όπως τροποποιήθηκε από το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων (α.ν. 389/1968, ΦΕΚ Α 125), ή είναι πολίτες τρίτης χώρας μέλη οικογένειας Έλληνα πολίτη ή πολίτη Ε.Ε., ή είναι δικαιούχοι καθεστώτος επικουρικής προστασίας, ή είναι κάτοχοι νόμιμου τίτλου διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, ή είναι ομογενείς που έχουν επαναπατριστεί έστω και εν έχουν στερηθεί την ελληνική ιθαγένεια.

Το χρηματικό ποσό που καταβάλλεται στους δικαιούχους ανέρχεται σε 391,00€ μηνιαίως.

Δικαιολογητικά:

1. Δελτίο Αστυνομικής Ταυτότητας, ή Διαβατήριο, ή Κάρτα Αναπηρίας, ή Πιστοποιητικό Ταυτοπροσωπίας.
2. Προεκτυπωμένο κείμενο υπεύθυνης δήλωσης το οποίο υπογράφει φυσικά ο αιτών, και ακολούθως αναρτάται ηλεκτρονικά στο πληροφοριακό σύστημα υποβολής της αίτησης.
3. Αντίγραφο τραπεζικού λογαριασμού πιστωτικού ιδρύματος που λειτουργεί στην Ελλάδα του οποίου ο αιτών είναι δικαιούχος ή συνδικαιούχος (ανεξαρτήτως σειράς).
4. Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης (υπό προϋπόθεση).

5. Άδεια διαμονής (υπό προϋπόθεση): Τα άτομα ηλικίας άνω των 18 ετών και έως 25 ετών που φοιτούν στη μέση εκπαίδευση, σε ανώτερο ή ανώτατο εκπαιδευτικό Ίδρυμα της Ελλάδας, καθώς και σε Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.), προσκομίζουν βεβαίωση από τη σχολή στην οποία φοιτούν.
6. Πιστοποιητικό αναπηρίας (αντλείται διαλειτουργικώς μέσω του Υποσυστήματος Ιατρικής Αξιολόγησης και το Ψηφιακό Μητρώο Ατόμων με Αναπηρία, που ανήκουν στον e-Ε.Φ.Κ.Α., άλλως προσκομίζεται σε έγχαρτη και πρωτότυπη μορφή).
7. Τα άτομα που λαμβάνουν κάποιο ποσό οικονομικής ενίσχυσης για την ίδια αιτία από οποιαδήποτε άλλη πηγή, βεβαίωση από την οποία να προκύπτει και το ποσό που λαμβάνουν για οικονομική ενίσχυση για την ίδια πάθηση.

Οι αιτήσεις παράτασης του δικαιώματος λόγω ανανέωσης της ισχύος της πιστοποίησης αναπηρίας υποβάλλονται είτε με πιστοποίηση νεότερη εκείνης δυνάμει της οποίας κατέστη δικαιούχος είτε εφόσον έχει υποβληθεί αίτηση αξιολόγησης για παράταση πιστοποίησης στο ΚΕ.Π.Α..

Αν ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει αίτημα προς τον e-Ε.Φ.Κ.Α. ή τον Ο.Π.Ε.Κ.Α. για χορήγηση παροχής ή κοινωνικής υπηρεσίας που σχετίζεται με την αναπηρία εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της Γ.Α.Π.Α., ως ημερομηνία υποβολής της αίτησης στον αντίστοιχο φορέα λογίζεται η ημερομηνία υποβολής της αίτησης για πιστοποίηση αναπηρίας. Η ίδια συνέπεια επέρχεται και στην περίπτωση κατά την οποία, μετά από την κοινοποίηση απόρριψης αίτησης που έχει υποβληθεί εντός της παραπάνω προθεσμίας από έναν από τους παραπάνω δύο φορείς, ο αιτών υποβάλλει αίτημα στον έτερο φορέα εντός δύο μηνών.

Διαδικασία: Η αίτηση υποβάλλεται από τον αιτούντα ή τον νόμιμο εκπρόσωπό του μέσω εξουσιοδοτημένων υπαλλήλων των Κέντρων Κοινότητας των Δήμων ή των Περιφερειακών Διευθύνσεων του Ο.Π.Ε.Κ.Α. μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Διαχείρισης Προνοιακών Αναπηρικών Παροχών σε Χρήμα.

Γ.7.7. Πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης ατόμων με αναπηρία όρασης (Ο.Π.Ε.Κ.Α.)

Θεσμικό πλαίσιο: [Ν. 1904/1951 \(αρ. 1,2,5\)](#), [Ν. 4331/2015 \(αρ. 8\)](#), [Δ29α/Φ.32/Γ.Π.οικ.10806/529/2013 \(B 1189\)](#)

Ποσοστό Αναπηρίας: 80% και άνω.

Περιγραφή: Δικαιούχοι είναι όλα τα άτομα που κρίνονται από την αρμόδια υγειονομική επιτροπή ότι έχουν οπτική αναπηρία-αναπηρία όρασης με ποσοστό αναπηρίας από 80% και άνω.

Δικαιούχοι:

- (α) Εργαζόμενοι στον δημόσιο ή στον ιδιωτικό τομέα, ή για ίδιο λογαριασμό, εφόσον είναι ασφαλισμένοι άμεσα για την εργασία τους αυτή στον οικείο ασφαλιστικό οργανισμό (Ε.Φ.Κ.Α.).
- (β) Συνταξιούχοι Ασφαλιστικών Οργανισμών (Ε.Φ.Κ.Α.).
- (γ) Άνεργοι ανασφάλιστοι.
- (δ) Άνεργοι άμεσα ασφαλισμένοι που έχουν απολυθεί από την εργασία τους, αλλά διατηρούν για ορισμένο χρονικό διάστημα δικαίωμα υγειονομικής περίθαλψης από τον ασφαλιστικό τους οργανισμό.
- (ε) Έμμεσα ασφαλισμένοι.
- (στ) Πτυχιούχοι Ανώτερων και Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της ημεδαπής ή της αλλοδαπής ανεξάρτητα αν εργάζονται ή όχι.
- (ζ) Εργαζόμενοι φοιτητές Ανώτερων και Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της ημεδαπής μέχρι να συμπληρώσουν το 25ο έτος της ηλικίας τους.
- (η) Μη εργαζόμενοι φοιτητές Ανώτερων και Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της ημεδαπής μέχρι να συμπληρώσουν το 25ο έτος της ηλικίας τους.
- (θ) Δικηγόροι που αποδεδειγμένα ασκούν δικηγορία, καθώς και ασκούμενοι δικηγόροι.
- (ι) Επιστήμονες πανεπιστημιακού επιπέδου που σύμφωνα με το πτυχίο τους ασκούν την επιστήμη τους.

Προϋποθέσεις:

1. Να μην λαμβάνουν οικονομική ενίσχυση για την ίδια πάθηση από άλλον φορέα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής ίση ή μεγαλύτερη της εκάστοτε προβλεπόμενης. Σε περίπτωση που λαμβάνουν μικρότερη, χορηγείται σε αυτούς η διαφορά.
2. Να μην απουσιάζουν στο εξωτερικό για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι μηνών.
3. Να διαμένουν μόνιμα και νόμιμα στη χώρα, και έχουν, πέραν των Ελλήνων πολιτών, την ιθαγένεια (υπηκοότητα) κράτους μέλους της Ε.Ε., ή του Ε.Ο.Χ., ή κράτους που περιλαμβάνεται στην κυρωμένη με το ν.δ. 4017/1959 (ΦΕΚ Α 246) Ευρωπαϊκή Σύμβαση, ή είναι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες των οποίων το καθεστώς παραμονής στην Ελλάδα διέπεται από τις διατάξεις της Σύμβασης

του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων (ν.δ. 3989/1959, ΦΕΚ Α 201), όπως τροποποιήθηκε από το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων (α.ν. 389/1968, ΦΕΚ Α 125), ή είναι πολίτες τρίτης χώρας μέλη οικογένειας Έλληνα πολίτη ή πολίτη Ε.Ε., ή είναι δικαιούχοι καθεστώτος επικουρικής προστασίας, ή είναι κάτοχοι νόμιμου τίτλου διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, ή είναι ομογενείς που έχουν επαναπατρισθεί έστω και εν έχουν στερηθεί την ελληνική ιθαγένεια.

Το επίδομα χορηγείται σε όλους, και ανάλογα με τις συνθήκες του δικαιούχου κυμαίνεται το ποσό. Για τους εργαζόμενους, συνταξιούχους, πτυχιούχους εργαζόμενους και εργαζόμενους φοιτητές ορίζεται σε 391,00€ μηνιαίως από 01/05/2023, για τους άνεργους (άμεσα ασφαλισμένους, έμμεσα ασφαλισμένους), μη εργαζόμενους φοιτητές, επιστήμονες πανεπιστημιακού και τεχνολογικού τομέα που σύμφωνα με το πτυχίο τους ασκούν την επιστήμη τους, συνταξιούχους πτυχιούχους ανώτατης εκπαίδευσης πανεπιστημιακού και τεχνολογικού τομέα που σύμφωνα με το πτυχίο τους ασκούν την επιστήμη τους, και τα τυφλά παιδιά που φοιτούν/δεν φοιτούν σε σχολεία ή φιλοξενούνται/δεν φιλοξενούνται σε οικοτροφεία του Κ.Ε.Α.Τ. ή του «ΗΛΙΟΣ» Θεσ/κης 753,00€ μηνιαίως από 01/05/2023.

Το βοήθημα που λαμβάνουν οι συνταξιούχοι τυφλοί από τους ασφαλιστικούς τους φορείς αποτελεί προσαύξηση σύνταξης, και κατά συνέπεια οι ενδιαφερόμενοι τυφλοί μπορούν να ενταχθούν στο πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης αναπηρίας όρασης λαμβάνοντας ολόκληρο το ποσό που προβλέπεται κάθε φορά.

Εξάιρεση αποτελούν τα άτομα που λαμβάνουν οικονομική ενίσχυση λόγω τυφλότητας από τον Οίκο Ναύτου, η οποία εάν είναι ίση ή μεγαλύτερη της εκάστοτε προβλεπόμενης, δεν δικαιούνται την προνοιακή αναπηρική παροχή της αναπηρίας όρασης. Σε περίπτωση που λαμβάνουν μικρότερη, χορηγείται σε αυτούς η διαφορά.

Δικαιολογητικά:

1. Δελτίο Αστυνομικής Ταυτότητας, ή Διαβατήριο, ή Κάρτα Αναπηρίας, ή Πιστοποιητικό Ταυτοπροσωπίας.
2. Προεκτυπωμένο κείμενο υπεύθυνης δήλωσης το οποίο υπογράφει φυσικά ο αιτών, και ακολούθως αναρτάται ηλεκτρονικά στο πληροφοριακό σύστημα υποβολής της αίτησης.
3. Αντίγραφο τραπεζικού λογαριασμού πιστωτικού ιδρύματος που λειτουργεί στην Ελλάδα του οποίου ο αιτών είναι δικαιούχος ή συνδικαιούχος (ανεξαρτήτως σειράς).

4. Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης (υπό προϋπόθεση).
5. Άδεια διαμονής (υπό προϋπόθεση).
6. Βεβαίωση διακοπής ή μη της ασφάλισης (υπό προϋπόθεση): Απαιτείται όταν από την ηλεκτρονική διασταύρωση προκύπτει αναντιστοιχία των ευρημάτων με την πραγματική ασφαλιστική κατάσταση του αιτούντα.
7. Βεβαίωση του εργοδότη τους ότι εργάζονται σύμφωνα με το πτυχίο τους και είναι ασφαλισμένοι στον ανάλογο ασφαλιστικό οργανισμό: Αφορά πτυχιούχους ανώτατης εκπαίδευσης, πανεπιστημιακού ή τεχνολογικού τομέα, που σύμφωνα με το πτυχίο τους ασκούν την επιστήμη τους.
8. Δικαιολογητικό από το οποίο να προκύπτει ότι είναι ασφαλισμένοι στον ανάλογο ασφαλιστικό φορέα: Αφορά αυτοτελώς εργαζόμενους τυφλούς.
9. Βεβαίωση Έναρξης εργασιών από Δ.Ο.Υ.: Αφορά αυτοτελώς εργαζόμενους τυφλούς.
10. Πιστοποιητικό εγγραφής στον Δικηγορικό Σύλλογο: Αφορά Δικηγόρους που αποδεδειγμένα ασκούν δικηγορία, καθώς και ασκούμενους δικηγόρους.
11. Επικυρωμένο αντίγραφο πτυχίου: Αφορά πτυχιούχους ανώτατης εκπαίδευσης, πανεπιστημιακού ή τεχνολογικού τομέα, που σύμφωνα με το πτυχίο τους ασκούν την επιστήμη τους.
12. Βεβαίωση εγγραφής στη σχολή που φοιτούν: Αφορά φοιτητές μέχρι 25 χρόνων.
13. Αποδεικτικό έγγραφο εργασίας (υπό προϋπόθεση): Αφορά εργαζόμενους.
14. Ασφαλιστική ενημερότητα φυσικών, νομικών προσώπων (e-ΕΦΚΑ) (υπό προϋπόθεση): Αφορά άνεργους – άμεσα ασφαλισμένους.
15. Πιστοποιητικό αναπηρίας (αντλείται διαλειτουργικώς μέσω του Υποσυστήματος Ιατρικής Αξιολόγησης και το Ψηφιακό Μητρώο Ατόμων με Αναπηρία, που ανήκουν στον e-Ε.Φ.Κ.Α., άλλως προσκομίζεται σε έγχαρτη και πρωτότυπη μορφή).
16. Αποδεικτικό συνταξιοδότησης (υπό προϋπόθεση) (αυτεπάγγελτο).
17. Αποδεικτικό ανεργίας (υπό προϋπόθεση) (αυτεπάγγελτο).

Οι αιτήσεις παράτασης του δικαιώματος λόγω ανανέωσης της ισχύος της πιστο-

ποίησης αναπηρίας υποβάλλονται είτε με πιστοποίηση νεότερη εκείνης δυνάμει της οποίας κατέστη δικαιούχος είτε εφόσον έχει υποβληθεί αίτηση αξιολόγησης για παράταση πιστοποίησης στο ΚΕ.Π.Α..

Αν ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει αίτημα προς τον e-Ε.Φ.Κ.Α. ή τον Ο.Π.Ε.Κ.Α. για χορήγηση παροχής ή κοινωνικής υπηρεσίας που σχετίζεται με την αναπηρία εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της Γ.Α.Π.Α., ως ημερομηνία υποβολής της αίτησης στον αντίστοιχο φορέα λογίζεται η ημερομηνία υποβολής της αίτησης για πιστοποίηση αναπηρίας. Η ίδια συνέπεια επέρχεται και στην περίπτωση κατά την οποία, μετά από την κοινοποίηση απόρριψης αίτησης που έχει υποβληθεί εντός της παραπάνω προθεσμίας από έναΝ από τους παραπάνω δύο φορείς, ο αιτών υποβάλλει αίτημα στον έτερο φορέα εντός δύο μηνών.

Διαδικασία: Η αίτηση υποβάλλεται από τον αιτούντα ή τον νόμιμο εκπρόσωπό του μέσω εξουσιοδοτημένων υπαλλήλων των Κέντρων Κοινότητας των Δήμων ή των Περιφερειακών Διευθύνσεων του Ο.Π.Ε.Κ.Α. μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Διαχείρισης Προνοιακών Αναπηρικών Παροχών σε Χρήμα.

Γ.7.8. Πρόγραμμα οικονομικής ενίσχυσης ατόμων με εγκεφαλική παράλυση (Ο.Π.Ε.Κ.Α.)

Θεσμικό πλαίσιο: [Κ.Υ.Α. Γ4α/Φ224/οικ.1434/1984 \(Β 441\)](#)

Ποσοστό Αναπηρίας: 80% και άνω.

Περιγραφή: Δικαιούχοι είναι τα άτομα ηλικίας 0-18 ετών, είτε είναι ασφαλισμένα είτε είναι ανασφάλιστα, που κρίνεται από την αρμόδια υγειονομική επιτροπή ότι έχουν εγκεφαλική παράλυση.

Δικαιούχοι: Δικαιούχα πρόσωπα είναι:

- (α) Ασφαλισμένα άτομα.
- (β) Ανασφάλιστα άτομα.

Προϋποθέσεις:

1. Να μη λαμβάνουν οικονομική ενίσχυση ως τετραπληγικοί-παραπληγικοί βάσει των διατάξεων των ν.1140/1981 (Α ' 68) και ν.1284/1982 (Α 114).
2. Να μη λαμβάνουν, ούτε οι ίδιοι ούτε τα μέλη της οικογένειάς τους, από οποιοδήποτε φορέα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής προνοιακή παροχή σε χρήμα ή

σύνταξη λόγω εγκεφαλικής παράλυσης ίση ή μεγαλύτερη της προβλεπόμενης. Στην περίπτωση που λαμβάνουν μικρότερη, καταβάλλεται σε αυτούς η διαφορά.

3. Να μην περιθάλπονται ως εσωτερικοί άνω των δύο μηνών σε νομίμως αδειοδοτημένα ιδρύματα (Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ. κλπ.), και τη δαπάνη της περίθαλψής τους καταβάλλει το Κράτος, ή Ασφαλιστικός Οργανισμός, ή Ν.Π.Δ.Δ., ή Ν.Π.Ι.Δ. κλπ. επιχορηγούμενο από το Κράτος. Αν τη δαπάνη έχει αναλάβει εξ' ολοκλήρου η οικογένειά τους, τότε χορηγείται ολόκληρο το ποσό της προβλεπόμενης οικονομικής ενίσχυσης.
4. Να μην απουσιάζουν στο εξωτερικό για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι μηνών.
5. Να διαμένουν μόνιμα και νόμιμα στη χώρα, και έχουν, πέραν των Ελλήνων πολιτών, την ιθαγένεια (υπηκοότητα) κράτους μέλους της Ε.Ε., ή του Ε.Ο.Χ., ή κράτους που περιλαμβάνεται στην κυρωμένη με το ν.δ. 4017/1959 (ΦΕΚ Α 246) Ευρωπαϊκή Σύμβαση, ή είναι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες των οποίων το καθεστώς παραμονής στην Ελλάδα διέπεται από τις διατάξεις της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων (ν.δ. 3989/1959, ΦΕΚ Α 201), όπως τροποποιήθηκε από το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων (α.ν. 389/1968, ΦΕΚ Α 125), ή είναι πολίτες τρίτης χώρας μέλη οικογένειας Έλληνα πολίτη ή πολίτη Ε.Ε., ή είναι δικαιούχοι καθεστώτος επικουρικής προστασίας, ή είναι κάτοχοι νόμιμου τίτλου διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, ή είναι ομογενείς που έχουν επαναπατριστεί έστω και εν έχουν στερηθεί την ελληνική ιθαγένεια.

Το χρηματικό ποσό που καταβάλλεται στους δικαιούχους ανέρχεται σε 752,76€ μηνιαίως.

Δικαιολογητικά:

1. Δελτίο Αστυνομικής Ταυτότητας, ή Διαβατήριο, ή Κάρτα Αναπηρίας, ή Πιστοποιητικό Ταυτοπροσωπίας.
2. Προεκτυπωμένο κείμενο υπεύθυνης δήλωσης το οποίο υπογράφει φυσικά ο αιτών, και ακολούθως αναρτάται ηλεκτρονικά στο πληροφοριακό σύστημα υποβολής της αίτησης.
3. Αντίγραφο τραπεζικού λογαριασμού πιστωτικού ιδρύματος που λειτουργεί στην Ελλάδα του οποίου ο αιτών είναι δικαιούχος ή συνδικαιούχος (ανεξαρτήτως σειράς).

4. Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης (υπό προϋπόθεση).
5. Άδεια διαμονής (υπό προϋπόθεση).
6. Πιστοποιητικό αναπηρίας (αντλείται διαλειτουργικώς μέσω του Υποσυστήματος Ιατρικής Αξιολόγησης και το Ψηφιακό Μητρώο Ατόμων με Αναπηρία, που ανήκουν στον e-Ε.Φ.Κ.Α., άλλως προσκομίζεται σε έγχαρτη και πρωτότυπη μορφή).
7. Βεβαίωση/Απόφαση περί λήψης ή μη οικονομικής ενίσχυσης ως τετραπληγικοί-παραπληγικοί (υπό προϋπόθεση) (αυτεπάγγελτο).
8. Βεβαίωση/Απόφαση περί συνταξιοδότησης (υπό προϋπόθεση) (αυτεπάγγελτο).

Οι αιτήσεις παράτασης του δικαιώματος λόγω ανανέωσης της ισχύος της πιστοποίησης αναπηρίας υποβάλλονται είτε με πιστοποίηση νεότερη εκείνης δυνάμει της οποίας κατέστη δικαιούχος είτε εφόσον έχει υποβληθεί αίτηση αξιολόγησης για παράταση πιστοποίησης στο ΚΕ.Π.Α..

Αν ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει αίτημα προς τον e-Ε.Φ.Κ.Α. ή τον Ο.Π.Ε.Κ.Α. για χορήγηση παροχής ή κοινωνικής υπηρεσίας που σχετίζεται με την αναπηρία εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της Γ.Α.Π.Α., ως ημερομηνία υποβολής της αίτησης στον αντίστοιχο φορέα λογίζεται η ημερομηνία υποβολής της αίτησης για πιστοποίηση αναπηρίας. Η ίδια συνέπεια επέρχεται και στην περίπτωση κατά την οποία, μετά από την κοινοποίηση απόρριψης αίτησης που έχει υποβληθεί εντός της παραπάνω προθεσμίας από έναν από τους παραπάνω δύο φορείς, ο αιτών υποβάλει αίτημα στον έτερο φορέα εντός δύο μηνών.

Διαδικασία: Η αίτηση υποβάλλεται από τον αιτούντα ή τον νόμιμο εκπρόσωπό του μέσω εξουσιοδοτημένων υπαλλήλων των Κέντρων Κοινότητας των Δήμων ή των Περιφερειακών Διευθύνσεων του Ο.Π.Ε.Κ.Α. μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Διαχείρισης Προνοιακών Αναπηρικών Παροχών σε Χρήμα.

Γ.7.9. Διατροφικό Επίδομα σε νεφροπαθείς, μεταμοσχευμένους (Ο.Π.Ε.Κ.Α.)

Θεσμικό πλαίσιο: [Κ.Υ.Α. Υ1/Γ.Π. οικ. 38764/2012 \(ΦΕΚ 1239/Β\)](#), [ΚΥΑ Υ1/Γ.Π.οικ.84391/2007 \(ΦΕΚ 1165/Β\)](#), [Απόφαση 330/2022 \(ΦΕΚ 4758/Β\)](#)

Ποσοστό Αναπηρίας: Δεν απαιτείται ποσοστό αναπηρίας για το συγκεκριμένο επίδομα.

Περιγραφή - Δικαιούχοι: Το διατροφικό επίδομα χορηγείται στα πρόσωπα που πληρούν τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- (α) Είναι νεφροπαθείς και βρίσκονται στο τελευταίο στάδιο χρόνιας νεφρικής ανεπάρκειας και έχουν Γνωμάτευση ιατρού νεφρολόγου Δημόσιου Νοσοκομείου, Ιδιωτικών Κλινικών κλπ. όπου βεβαιώνεται ότι το πρόσωπο που εξετάστηκε πάσχει από νεφρική ανεπάρκεια και ότι βρίσκεται στο τελευταίο στάδιο της χρόνιας νεφρικής ανεπάρκειας, η οποία υπογράφεται από τον νεφρολόγο, θεωρείται από τον Διοικητικό Δ/ντη του Ιδρύματος και αναφέρει την ακριβή ημερομηνία έναρξης της θεραπείας του ασθενή, ή
- (β) Είναι μεταμοσχευμένοι καρδιάς, ήπατος, πνευμόνων και μυελού των οστών, ή έχουν υποβληθεί σε πολυσπλαχνική μεταμόσχευση, ή έχουν υποβληθεί σε μεταμόσχευση έστω και ενός εκ των παρακάτω οργάνων: στομάχου, σπληνός, παγκρέατος, νησιδίων παγκρέατος, εντέρου (παχέος ή λεπτού), ήπατος, νεφρού, καρδιάς και πνευμόνων καθώς και στους μεταμοσχευμένους αρχέγονων αιμοποιητικών κυττάρων, και έχουν Γνωμάτευση ιατρού του Μεταμοσχευτικού Κέντρου όπου βεβαιώνεται ότι ο δικαιούχος έχει υποβληθεί σε μεταμόσχευση και το είδος αυτής, υπογράφεται από τον υπεύθυνο του Μεταμοσχευτικού Κέντρου, και θεωρείται από τον Διοικητικό Δ/ντή του Ιδρύματος, ή
- (γ) Είναι ασθενείς με Μηχανική Υποστήριξη Καρδιάς και έχουν Ιατρική βεβαίωση από τον θεράποντα ιατρό τους στο Ωνάσειο Καρδιοχειρουργικό Κέντρο, με την οποία πιστοποιείται ότι υποβλήθηκαν σε εμφύτευση συσκευής μηχανικής υποστήριξης της κυκλοφορίας, ή
- (δ) Είναι άτομα που βρίσκονται σε λίστα αναμονής για μεταμόσχευση τουλάχιστον ενός από τα παρακάτω όργανα: στομάχου, σπληνός, παγκρέατος, νησιδίων παγκρέατος, εντέρου (παχέος ή λεπτού), ήπατος, καρδιάς και πνευμόνων, και έχουν Βεβαίωση από τον Εθνικό Οργανισμό Μεταμοσχεύσεων ή από Οργανισμό Μεταμοσχεύσεων της αλλοδαπής, επίσημα μεταφρασμένη στην ελληνική γλώσσα από την οποία προκύπτει ότι ο δικαιούχος βρίσκεται σε λίστα αναμονής για μεταμόσχευση ενός τουλάχιστον από τα παρακάτω όργανα: στομάχου, σπληνός, παγκρέατος, νησιδίων παγκρέατος, εντέρου (παχέος ή λεπτού), ήπατος, καρδιάς και πνευμόνων.

και

- Δεν λαμβάνουν διατροφικό επίδομα από άλλο φορέα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής, και
- Διαμένουν μόνιμα και νόμιμα στη χώρα, και έχουν, πέραν των Ελλήνων πολιτών, την ιθαγένεια (υπηκοότητα) κράτους μέλους της Ε.Ε., είναι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες των οποίων το καθεστώς παραμονής στην Ελλάδα διέπεται από τις διατάξεις της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων (ν.δ. 3989/1959, ΦΕΚ Α 201), όπως τροποποιήθηκε από το Πρωτόκολλο της Νέας

Υόρκης του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων (α.ν. 389/1968, ΦΕΚ Α 125), ή είναι πολίτες τρίτης χώρας μέλη οικογένειας Έλληνα πολίτη ή πολίτη Ε.Ε., ή είναι δικαιούχοι καθεστώτος διεθνούς προστασίας, ή είναι κάτοχοι νόμιμου τίτλου διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, ή είναι κάτοχοι Δελτίου Ταυτότητας Ομογενούς.

Το χρηματικό ποσό που καταβάλλεται στους δικαιούχους ανέρχεται σε 391,00€ μηνιαίως.

Δικαιολογητικά:

Αναλόγως την κατηγορία στην οποία ανήκουν προσκομίζουν:

1. Γνωμάτευση ιατρού του Μεταμοσχευτικού Κέντρου όπου θα βεβαιώνεται ότι ο δικαιούχος έχει υποβληθεί σε μεταμόσχευση, και το είδος αυτής. Η βεβαίωση αυτή θα υπογράφεται από τον υπεύθυνο του Μεταμοσχευτικού Κέντρου, και θα θεωρείται από τον Διοικητικό Δ/ντή του Ιδρύματος, ή
2. Γνωμάτευση ιατρού νεφρολόγου Δημόσιου Νοσοκομείου ή Ιατρικού Κέντρου, όπου θα βεβαιώνεται ότι πάσχει από νεφρική ανεπάρκεια και ότι βρίσκεται στο τελευταίο στάδιο της χρόνιας νεφρικής ανεπάρκειας. Η βεβαίωση αυτή θα υπογράφεται από τον νεφρολόγο, και θα θεωρείται από τον Διοικητικό Δ/ντή του Ιδρύματος. Η βεβαίωση του Κέντρου πρέπει να αναφέρει ακριβή ημερομηνία έναρξης θεραπείας του ασθενή, ή
3. Ιατρική βεβαίωση από τον θεράποντα ιατρό τους στο Ωνάσειο Καρδιοχειρουργικό Κέντρο, με την οποία πιστοποιείται ότι υποβλήθηκαν σε εμφύτευση συσκευής μηχανικής υποστήριξης της κυκλοφορίας, ή
4. Βεβαίωση από τον Εθνικό Οργανισμό Μεταμοσχεύσεων ή από Οργανισμό Μεταμοσχεύσεων της αλλοδαπής, επίσημα μεταφρασμένη στην ελληνική γλώσσα από την οποία προκύπτει ότι ο δικαιούχος βρίσκεται σε λίστα αναμονής για μεταμόσχευση ενός τουλάχιστον από τα παρακάτω όργανα: στομάχου, σπληνός, παγκρέατος, νησιδίων παγκρέατος, εντέρου (παχέος ή λεπτού), ήπατος, καρδιάς και πνευμόνων.

Οι αιτήσεις παράτασης του δικαιώματος λόγω ανανέωσης της ισχύος της πιστοποίησης αναπηρίας υποβάλλονται είτε με πιστοποίηση νεότερη εκείνης δυνάμει της οποίας κατέστη δικαιούχος είτε εφόσον έχει υποβληθεί αίτηση αξιολόγησης για παράταση πιστοποίησης στο ΚΕ.Π.Α..

Αν ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει αίτημα προς τον e-Ε.Φ.Κ.Α. ή τον Ο.Π.Ε.Κ.Α. για χορήγηση παροχής ή κοινωνικής υπηρεσίας που σχετίζεται με την αναπηρία εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της Γ.Α.Π.Α., ως ημερομηνία υποβολής της αίτησης στον αντίστοιχο φορέα λογίζεται η ημερομηνία υποβολής της αίτησης για πιστοποίηση αναπηρίας. Η ίδια συνέπεια επέρχεται και στην περίπτωση κατά την οποία, μετά από την κοινοποίηση απόρριψης αίτησης που έχει υποβληθεί εντός της παραπάνω προθεσμίας από έναν από τους παραπάνω δύο φορείς, ο αιτών υποβάλλει αίτημα στον έτερο φορέα εντός δύο μηνών.

Διαδικασία: Η αίτηση υποβάλλεται από τον αιτούντα ή τον νόμιμο εκπρόσωπό του μέσω εξουσιοδοτημένων υπαλλήλων των Κέντρων Κοινότητας των Δήμων ή των Περιφερειακών Διευθύνσεων του Ο.Π.Ε.Κ.Α. μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Διαχείρισης Προνοιακών Αναπηρικών Παροχών σε Χρήμα.

Γ.7.10. Πρόγραμμα Οικονομικής Ενίσχυσης ατόμων με Συγγενή αιμολυτική αναιμία ή Συγγενή αιμορραγική διάθεση, Σύνδρομο επίκτητης ανοσοανεπάρκειας (AIDS) (Ο.Π.Ε.Κ.Α.)

Θεσμικό πλαίσιο: Το επίδομα διέπεται από πολλές διατάξεις, τις οποίες μπορείτε να βρείτε [εδώ](#).

Ποσοστό Αναπηρίας: Από 50% και άνω, από 67% και άνω, αναλόγως της πάθησης.

Περιγραφή - Δικαιούχοι: Στο πρόγραμμα εντάσσονται τα παρακάτω άτομα εφόσον κριθούν από την αρμόδια υγειονομική επιτροπή ότι έχουν:

- (α) Μεσογειακή αναιμία, θαλασσαιμία, αιμοσφαιρινοπάθεια, δρεπανοκυτταρική αναιμία-ομόζυγο δρεπανοκυτταρική αναιμία-μικροδρεπανοκυτταρική αναιμία με ποσοστό αναπηρίας από 67% και άνω.
- (β) Αιμορροφιλία Α, αιμορροφιλία Β, συγγενείς αιμορραγικές διαθέσεις με ποσοστό αναπηρίας από 50% και άνω.
- (γ) Σύνδρομο Επίκτητης Ανοσολογικής Ανεπάρκειας (HIV) με ποσοστό αναπηρίας από 50% και άνω.
- (δ) Πάσχοντες από πρωτοπαθή ανοσοανεπάρκεια αντισωμάτων που υποβάλλονται σε εγχύσεις ανοσοσφαιρίνης με ποσοστό αναπηρίας από 50% και άνω.

Προϋποθέσεις:

1. Να μη λαμβάνουν λόγω της πάθησής τους άλλου είδους οικονομική ενίσχυση από οποιαδήποτε άλλη πηγή της ημεδαπής ή της αλλοδαπής.

Στην περίπτωση που εισπράττουν οικονομική ενίσχυση για την αιτία αυτή, τότε επιλέγουν τη μία εκ των δύο. Για παράδειγμα, εάν λαμβάνει επίδομα από άλλη χώρα, δεν το δικαιούται από την Ελλάδα. Στην έννοια της οικονομικής ενίσχυσης, δεν περιλαμβάνεται η σύνταξη από ασφαλιστικό φορέα για την αιτία αυτή.

2. Να μην απουσιάζουν στο εξωτερικό για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των έξι μηνών.

Η λήψη σύνταξης από ασφαλιστικό φορέα της ημεδαπής ή της αλλοδαπής δεν αποτελεί κώλυμα.

Κατηγορίες Δικαιούχων:

- Έλληνες Πολίτες.
- Υπήκοοι των κρατών μελών της Ε.Ε..
- Υπήκοοι του Ε.Ο.Χ..
- Υπήκοοι των κρατών που περιλαμβάνονται στην κυρωμένη με το ν.δ. 4017/1959 (ΦΕΚ 246, τ.Α' 1959) Ευρωπαϊκοί Σύμβαση.
- Αναγνωρισμένοι πρόσφυγες που διαμένουν μόνιμα στην Ελλάδα των οποίων το καθεστώς παραμονής στην Ελλάδα διέπεται από τις διατάξεις της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων (ν.δ. 3989/1959, ΦΕΚ 201 Α'), όπως τροποποιήθηκε από το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων (α.ν. 389/1968, ΦΕΚ 125 Α'). Οι υπήκοοι αυτοί θα πρέπει να προσκομίζουν «Δελτίο αναγνωρισμένου πρόσφυγα».
- Πολίτες τρίτης χώρας μέλη οικογένειας Έλληνα πολίτη ή πολίτη Ε.Ε.. Ως μέλη της οικογένειας των Ευρωπαίων Πολιτών θεωρούνται η σύζυγος ή ο σύζυγος, και τα τέκνα αυτών (οικογένεια με τη στενή έννοια του όρου). Οι πολίτες αυτοί θα πρέπει να προσκομίζουν «άδεια διαμονής μέλος οικογένειας Έλληνα πολίτη ή πολίτη Ε.Ε. σε ισχύ».
- Πολίτες τρίτης χώρας δικαιούχοι καθεστώτος διεθνούς προστασίας. Οι υπήκοοι αυτοί θα πρέπει να προσκομίζουν «Δελτίο αναγνωρισμένου διεθνούς προστασίας».
- Πολίτες τρίτης χώρας σε καθεστώς παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους σύμφωνα με το Π.Δ. 114/2010 και ΟΧΙ με τον ν.4251/2014. Οι πολίτες αυτοί θα πρέπει να προσκομίζουν «άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους».

Δικαιολογητικά:

1. Δελτίο Αστυνομικής Ταυτότητας, ή Διαβατήριο, ή Κάρτα Αναπηρίας, ή Πιστοποιητικό Ταυτοπροσωπίας.

2. Προεκτυπωμένο κείμενο υπεύθυνης δήλωσης.
3. Αντίγραφο τραπεζικού λογαριασμού του οποίου ο αιτών να είναι δικαιούχος ή συνδικαιούχος.
4. Πιστοποιητικό Οικογενειακής κατάστασης.
5. Γνωμάτευση ποσοστού αναπηρίας (αντλείται διαλειτουργικώς μέσω του Υποσυστήματος Ιατρικής Αξιολόγησης και το Ψηφιακό Μητρώο Ατόμων με Αναπηρία, που ανήκουν στον e-Ε.Φ.Κ.Α., άλλως προσκομίζεται σε έγχαρτη και πρωτότυπη μορφή).

Οι αιτήσεις παράτασης του δικαιώματος λόγω ανανέωσης της ισχύος της πιστοποίησης αναπηρίας υποβάλλονται είτε με πιστοποίηση νεότερη εκείνης δυνάμει της οποίας κατέστη δικαιούχος είτε εφόσον έχει υποβληθεί αίτηση αξιολόγησης για παράταση πιστοποίησης στο ΚΕ.Π.Α..

Αν ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει αίτημα προς τον e-Ε.Φ.Κ.Α. ή τον Ο.Π.Ε.Κ.Α. για χορήγηση παροχής ή κοινωνικής υπηρεσίας που σχετίζεται με την αναπηρία εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της Γ.Α.Π.Α., ως ημερομηνία υποβολής της αίτησης στον αντίστοιχο φορέα λογίζεται η ημερομηνία υποβολής της αίτησης για πιστοποίηση αναπηρίας. Η ίδια συνέπεια επέρχεται και στην περίπτωση κατά την οποία, μετά από την κοινοποίηση απόρριψης αίτησης που έχει υποβληθεί εντός της παραπάνω προθεσμίας από έναν από τους παραπάνω δύο φορείς, ο αιτών υποβάλλει αίτημα στον έτερο φορέα εντός δύο μηνών.

Διαδικασία: Η αίτηση υποβάλλεται από τον αιτούντα ή τον νόμιμο εκπρόσωπό του μέσω εξουσιοδοτημένων υπαλλήλων των Κέντρων Κοινότητας των Δήμων ή των Περιφερειακών Διευθύνσεων του Ο.Π.Ε.Κ.Α. μέσω του Πληροφοριακού Συστήματος Διαχείρισης Προνοιακών Αναπηρικών Παροχών σε Χρήμα.

Γ.8. ΑΝΑΠΗΡΙΚΕΣ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ

Οι αναπηρικές συντάξεις είναι μία προνοιακή παροχή που διέπεται από πληθώρα νόμων και διατάξεων που μπορείτε να βρείτε [εδώ](#). Πρόκειται για μία εξατομικευμένη παροχή που εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, όπως ο φορέας ασφάλισης, το είδος και το ποσοστό αναπηρίας, τα χρόνια εργασίας, γι' αυτό και είναι δύσκολο να αναλυθεί στον συγκεκριμένο οδηγό κοινωνικών παροχών.

Επομένως, συστήνεται η συμβουλή Εργατολόγου, ο οποίος είναι ειδικός επί του θέματος, ώστε να σας δώσει σαφή κατεύθυνση, σύμφωνα πάντα με τη δική σας εργασιακή και ασφαλιστική κατάσταση.

Εντούτοις, στο κεφάλαιο αυτό εμπεριέχονται ορισμένες σύντομες οδηγίες για τη χορήγηση σύνταξης αναπηρίας, καθώς και κάποιες άλλες χρήσιμες πληροφορίες που αφορούν λιγότερο εξατομικευμένες παροχές.

Πλέον, όλοι οι ασφαλισμένοι με πιστοποιημένη αναπηρία άνω του 50% μπορούν να λάβουν αναπηρική σύνταξη με ενιαία κριτήρια ανεξάρτητα από τον χρόνο πρώτης υπαγωγής τους στην ασφάλιση, και τον ενταγμένο στον e-ΕΦΚΑ φορέα στον οποίο ασφαλίζονται.

Ειδικά για τους ασφαλισμένους του π. Ο.Γ.Α., η ένταξη στις ενιαίες προϋποθέσεις γίνεται από 1/1/2024 με ελάχιστο συντάξιμο ποσοστό αναπηρίας 59%, και από 1/1/2025 και εφεξής επέρχεται πλήρης ένταξή τους στο νέο νομοθετικό πλαίσιο με ελάχιστο συντάξιμο ποσοστό αναπηρίας 50%.

Προϋποθέσεις χορήγησης σύνταξης λόγω αναπηρίας από κοινή νόσο:

1. Ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 50% που πιστοποιείται από ΚΕ.Π.Α..
2. Διακοπή της ασφαλιστέας απασχόλησης στον e-ΕΦΚΑ.
3. Χρόνος ασφάλισης:
  - α) τουλάχιστον 15 έτη ασφάλισης, ή
  - β) τουλάχιστον 5 έτη ασφάλισης, εκ των οποίων τουλάχιστον 2 έτη εντός της 5ετίας πριν την ημερομηνία ή το έτος έναρξης της αναπηρίας, ή
  - γ) από 1 έως 5 έτη ασφάλισης για νέους ασφαλισμένους έως 31 ετών.

Η αναπηρική σύνταξη καταβάλλεται στους ασφαλισμένους από την ημέρα υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης στον e-ΕΦΚΑ, ενώ παρέχεται η δυνατότητα στους αιτούντες να υποβάλουν την αίτηση συνταξιοδότησης ταυτόχρονα με την

υποβολή της αίτησης για πιστοποίηση της αναπηρίας.

Ωστόσο, δίνεται η δυνατότητα η αίτηση συνταξιοδότησης να υποβληθεί έως και 4 μήνες μετά την έκδοση της πιστοποίησης αναπηρίας, χωρίς να χάνονται τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα για το διάστημα αυτό.

Στις περιπτώσεις αυτές, ο e-ΕΦΚΑ θα λαμβάνει υπόψη ως ημέρα υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης την ημέρα υποβολής της αίτησης για πιστοποίηση από το ΚΕ.Π.Α., η οποία από 16/09/2022 γίνεται αποκλειστικά μέσω της Εθνικής Πύλης Αναπηρίας.

Σε κάθε περίπτωση, τονίζεται ότι οι πολίτες οφείλουν να ανανεώνουν εγκαίρως την πιστοποίηση της αναπηρίας τους.

Η αίτηση παράτασης στα ΚΕ.Π.Α. υποβάλλεται εντός των 4 τελευταίων μηνών πριν από τη λήξη της, και αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση της 6μηνης παράτασης καταβολής της σύνταξης.

Στην [Εγκύκλιο](#) δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην προσπάθεια ψηφιοποίησης και απλοποίησης του συνόλου της διαδικασίας πιστοποίησης αναπηρίας, διευκολύνοντας έτσι την καθημερινότητα εκατοντάδων χιλιάδων συμπολιτών μας.

Γ.8.1. Επίδομα ετέρου προσώπου / Απόλυτης Αναπηρίας / Συμπαράστασης

Θεσμικό πλαίσιο: [ΦΕΚ Α' 68/20-3-1981](#)

Περιγραφή: Το επίδομα Ετέρου Προσώπου, το οποίο είναι γνωστό και ως επίδομα απόλυτης αναπηρίας ή επίδομα συμπαράστασης, χορηγείται σε συνταξιούχους λόγω αναπηρίας ή θανάτου εφόσον αυτοί κριθούν από τις υγειονομικές επιτροπές ότι έχουν ανάγκη από συνεχή επίβλεψη και συμπαράσταση ετέρου προσώπου, ανεξαρτήτως του ποσοστού αναπηρίας τους. Ουσιαστικά πρόκειται για προσάυξηση στη σύνταξη.

Παράλληλα, το δικαιούνται και οι συνταξιούχοι λόγω γήρατος εφόσον είναι τυφλοί.

Σύμφωνα με τις διευκρινίσεις του Ε.Φ.Κ.Α., οι δικαιούχοι μπορούν να λάβουν το επίδομα το οποίο μπορεί να είναι ίσο με το 50% της βασικής σύνταξης, αλλά δεν μπορεί να ξεπεράσει το 20πλάσιο του κατώτατου ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη από ό,τι ήταν στις 31/12/11, ήτοι 671,40€.

Για τους ασφαλισμένους μετά την 1/1/1993:

- Συνταξιούχοι λόγω αναπηρίας: το ποσό αντιστοιχεί στο 25% του κατά το έτος 1991 μέσου κατά κεφαλήν Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (Α.Ε.Π.), το οποίο αναπροσαρμόζεται όταν οι συντάξεις των δημοσίων υπαλλήλων αυξάνονται.
- Συνταξιούχοι λόγω γήρατος με ολική τύφλωση: το ποσό αντιστοιχεί στο 50% του ποσού της καταβαλλόμενης σύνταξης, και δεν μπορεί να υπερβαίνει το 20πλάσιο του μισθού των ανειδίκευτων εργατών που ήταν στις 31.12.2011, άρα 671,40€.

Σημειώνεται, εντούτοις, πως το επίδομα απόλυτης αναπηρίας είναι ανταποδοτική παροχή, παρακολουθήμα της σύνταξης Ε.Φ.Κ.Α., την οποία προσαυξάνει κατά 50%, με συγκεκριμένο όριο, όταν η επιτροπή ΚΕ.Π.Α. κρίνει ότι το άτομο χρήζει βοήθειας και συμπαράστασης ετέρου προσώπου.

Το συγκεκριμένο επίδομα δίνεται σε συντάξεις αναπηρίας, θανάτου ή γήρατος σε τυφλό, και αφορά τον ίδιο τον συνταξιούχο, και κανέναν άλλον. Επισημαίνεται πως δεν χορηγείται σε συντάξεις γήρατος.

Για εξειδικευμένες πληροφορίες για το θέμα αυτό, κάθε ασφαλισμένος μπορεί να απευθύνεται στην αρμόδια υπηρεσία συντάξεων, ανάλογα με την ιδιότητα και την ειδικότητά του (μισθωτός, ελεύθερος επαγγελματίας, δημόσιος υπάλληλος κλπ.).

Γ.8.2. Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Ανασφάλιστων Υπερηλίκων

Θεσμικό πλαίσιο: [ΦΕΚ Α' 85/12-5-2016](#)

Περιγραφή: Το Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Ανασφάλιστων Υπερηλίκων, το οποίο χορηγείται από τον Ο.Π.Ε.Κ.Α., λειτουργεί ως ασπίδα προστασίας για τους πολίτες που βρίσκονται σε ευαίσθητη ηλικία και δεν κατάφεραν να συγκεντρώσουν τον απαραίτητο για τη συνταξιοδότηση ασφαλιστικό χρόνο.

Το μηνιαίο ποσό ανέρχεται σε 360€.

Δικαιούχοι: Δικαιούχοι είναι όσοι έχουν συμπληρώσει το 67ο έτος της ηλικίας τους και δεν λαμβάνουν σύνταξη από το εξωτερικό, ή οποιαδήποτε ασφαλιστική ή προνοιακή παροχή στην Ελλάδα μεγαλύτερη των 360€.

Αν η σύνταξη αυτή ή η παροχή από δημόσιο φορέα είναι μικρότερη από το επίδομα των 360€, ο πολίτης δικαιούται το ποσό της διαφοράς που προκύπτει μετά την αφαίρεση του ποσού της σύνταξης ή παροχής που λαμβάνει από αλλού.

Αν το ποσό που προκύπτει ως διαφορά είναι μικρότερο από 20€, το επίδομα δεν καταβάλλεται.

Σε περίπτωση μεταβολής του ποσού της σύνταξης ή της παροχής που λαμβάνει από το εξωτερικό ή την Ελλάδα, αντίστοιχα, έχει υποχρέωση να το δηλώσει αμέσως, προκειμένου να τροποποιηθεί αναλόγως το ποσό του επιδόματος.

Για όσους λαμβάνουν σύνταξη ή άλλη παροχή από οποιοδήποτε φορέα του εξωτερικού, η νομισματική ισοτιμία λαμβάνεται υπόψη την 1η εργάσιμη ημέρα του έτους κατά τη χορήγηση, την επαναχορήγηση ή την τροποποίηση του ποσού της παροχής που λαμβάνουν από τον αρμόδιο για την καταβολή αυτής φορέα λόγω αλλαγής του ποσού της σύνταξης που λαμβάνουν από τον φορέα του εξωτερικού.

Για να υποβάλετε το σχετικό αίτημα, θα πρέπει να διαμένετε μονίμως και νομίμως στην Ελλάδα 15 συνεχή έτη πριν από την υποβολή της αίτησής σας, ή 15 έτη μεταξύ του 17ου και 67ου έτους της ηλικίας σας, εκ των οποίων τα 10 συνεχόμενα πριν από την υποβολή της αίτησης, και να εξακολουθείτε να διαμένετε στην Ελλάδα και μετά τη λήψη της παροχής.

Το ποσό του επιδόματος καταβάλλεται πλήρες ή μειωμένο λόγω σύνταξης εξωτερικού ή προνοιακής παροχής εντός Ελλάδας για όσους πληρούν αθροιστικά τα ανωτέρω κριτήρια και έχουν συμπληρώσει στη χώρα τουλάχιστον 35 πλήρη έτη διαμονής, και μειώνεται κατά 1/35 για κάθε 1 έτος που υπολείπεται των 35 ετών διαμονής στη χώρα.

Εισοδηματικά κριτήρια

Το συνολικό ετήσιο ατομικό φορολογητέο εισόδημα, καθώς και το απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο εισόδημα δεν πρέπει υπερβαίνει το ποσό των 4.320€, ή, στην περίπτωση εγγάμων, το συνολικό ετήσιο οικογενειακό φορολογητέο εισόδημα, καθώς και το απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο εισόδημα δεν πρέπει να υπερβαίνει το ποσό των 8.640€.

Στο εισόδημα δεν υπολογίζονται:

1. Οικονομικές ενισχύσεις που χορηγούνται σε ΑμεΑ λόγω της αναπηρίας τους.
2. Διατροφικό επίδομα που χορηγείται στους πάσχοντες από χρόνια νεφρική ανεπάρκεια τελικού σταδίου και στους μεταμοσχευμένους.
3. Επίδομα ανεργίας.

4. Διατροφή που καταβάλλεται σε ανήλικο τέκνο με δικαστική απόφαση, ή με συμβολαιογραφική πράξη, ή με ιδιωτικό έγγραφο.

Ακίνητη περιουσία:

Η συνολική φορολογητέα αξία της ακίνητης περιουσίας σας δεν μπορεί να υπερβαίνει στο σύνολό της το ποσό των 90.000€.

Κινητή περιουσία:

Το τεκμήριο αντικειμενικής δαπάνης της κινητής περιουσίας (επιβατικά Ι.Χ., Μ.Χ. αυτοκίνητα ή και δίκυκλα) δεν μπορεί να υπερβαίνει στο σύνολό της το ποσό των 6.000€.

1. Οι ανασφάλιστοι υπερήλικες που λάμβαναν ήδη πριν τη 12η Μαΐου 2016 παροχή από τον Ο.Γ.Α. εξακολουθούν να λαμβάνουν την παροχή σύμφωνα με το παλαιό καθεστώς.
2. Από 1/1/2022 κατ' έτος με κοινή απόφαση των υπουργών Οικονομικών και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, το επίδομα αυξάνεται με βάση συντελεστή που διαμορφώνεται κατά 50% από τη μεταβολή του Α.Ε.Π., και κατά 50% από τη μεταβολή του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή του προηγούμενου έτους, και δεν υπερβαίνει την ετήσια μεταβολή του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή.

Διαδικασία:

Η αίτηση για το Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Ανασφάλιστων Υπερηλικών υποβάλλεται μέσω του Κέντρου Κοινότητας του τόπου κατοικίας σας.

Κατά της απόφασης περί απονομής ή μη του επιδόματος επιτρέπεται ένσταση ενώπιον του οργάνου εξέτασης ενστάσεων του άρθρου 40 του Π.δ. 78/1998 (Α' 72) εντός προθεσμίας τριών μηνών, που αρχίζει από την κοινοποίηση της απόφασης στον αιτούντα. Το ως άνω όργανο εξετάζει την ένσταση και κατά νόμο και κατ' ουσίαν, και υποχρεούται να αποφανθεί μέσα σε έναν μήνα από την υποβολή της.

Γ.8.3. Πρόωρη συνταξιοδότηση συζύγου, ή γονέα, ή αδερφού ΑμεΑ

Θεσμικό πλαίσιο: [άρθρο 37 Ν. 3996/2011](#), [Ν. 4336/2015](#)

Ποσοστό αναπηρίας: 67% και άνω και 80% ανά περίπτωση συγγένειας.

Περιγραφή: Με ειδικές διατάξεις της νομοθεσίας (άρθρο 37 Ν. 3996/2011), παρεχόταν η δυνατότητα σε Γονέα με τέκνο ΑμεΑ, ασφαλισμένο (ο γονέας) σε φορείς κύριας και επικουρικής ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (δηλ. Ι.Κ.Α. κλπ.), να συνταξιοδοτηθεί (ο γονέας) λόγω γήρατος, ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας, έως 18.08.2015, και την ημερομηνία υπαγωγής του στην ασφάλιση εφόσον είχε πραγματοποιήσει 7.500 ημέρες εργασίας, και δεν είχε καταστεί ήδη συνταξιούχος οποιουδήποτε ασφαλιστικού φορέα κύριας ασφάλισης ή του Δημοσίου, ή δεν είχε θεμελιώσει δικαίωμα συνταξιοδότησης, ακόμα και στην περίπτωση που δεν το είχε ασκήσει, από οποιοδήποτε ασφαλιστικό φορέα κύριας ασφάλισης ή το Δημόσιο.

Ωστόσο, μετά τη θέσπιση του νόμου 4336/2015, από 19/8/2015, απαιτείται και η συμπλήρωση τουλάχιστον του 55ου έτους ηλικίας, επομένως πλέον απαιτούνται αθροιστικά:

1. Η συμπλήρωση του 55ου έτους ηλικίας, και
2. πραγματοποίηση 7.500 ημερών εργασίας (χρόνος πραγματικής ή προαιρετικής ασφάλισης), και
3. Να μην έχει καταστεί ήδη συνταξιούχος οποιουδήποτε ασφαλιστικού φορέα κύριας ασφάλισης ή του Δημοσίου, ή να μην έχει θεμελιώσει δικαίωμα συνταξιοδότησης, ακόμα και στην περίπτωση που δεν το έχει ασκήσει, από οποιοδήποτε ασφαλιστικό φορέα κύριας ασφάλισης ή το Δημόσιο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι διατάξεις αυτές δεν είχαν έως 18/8/2015 ηλικιακό όριο συνταξιοδότησης, συνεπώς εάν ο ενδιαφερόμενος Γονέας τέκνου ΑμεΑ έχει τη δυνατότητα να λάβει σύνταξη με μόνες προϋποθέσεις:

- τη συμπλήρωση των 7.500 ημερών εργασίας (Ασφάλισης).
  - α) έως 18/8/2015 δεν υπήρχε όριο ηλικίας, δηλαδή όσοι έχουν συμπληρώσει τις οριζόμενες ημέρες εργασίας, όπως ορίζονται σε αυτή την ειδική κατηγορία συνταξιοδότησης πριν από την αναφερόμενη ανωτέρω ημερομηνία, συνταξιοδοτούνται σύμφωνα με το προϊσχύον καθεστώς.
  - β) από 19/8/2015 και έπειτα, θεσπίζεται κατώτατο όριο ηλικίας το 55ο έτος της

ηλικίας, ενώ, στη συνέχεια, αυτό εξομοιώνεται, και ακολουθεί τις αυξήσεις στα όρια ηλικίας που αφορούν τους συνταξιούχους λόγω γήρατος.

- την αποδεδειγμένη με επίσημα έγγραφα (π.χ. επιτροπής ΚΕ.Π.Α.) αναπηρία του τέκνου του. Από τη νομοθεσία απαιτείται το τέκνο να είναι άγαμο, με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω. Επιπρόσθετα, να μην εργάζεται και να μη νοσηλεύεται σε ίδρυμα με δαπάνη ασφαλιστικού ή άλλου δημόσιου φορέα.

Έτερος γονέας – Προϋποθέσεις

Για να μπορεί να ασκήσει ο γονέας το δικαίωμα συνταξιοδότησης σε αυτή την ειδική κατηγορία, θα πρέπει ο έτερος γονέας και σύζυγος του γονέα που ασκεί το δικαίωμα, κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης από τον άλλο γονέα, να:

1. Έχει πραγματοποιήσει τουλάχιστον 2.400 ημέρες ή 8 έτη πραγματικής ασφάλισης σε φορείς κύριας ασφάλισης ή/και το Δημόσιο, εκ των οποίων οι 600 ημέρες ή τα 2 έτη να έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία 4 χρόνια.
2. Εργάζεται.
3. Ο ίδιος να μη λαμβάνει και να μην έχει θεμελιώσει δικαίωμα συνταξιοδότησης από οποιοδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό ή το Δημόσιο.
4. Έχει υποβάλει υπεύθυνη δήλωση προς τον ασφαλιστικό του φορέα ή τους φορείς που είναι ασφαλισμένος ότι δεν έχει ασκήσει, ούτε προτίθεται να ασκήσει στο μέλλον το δικαίωμα συνταξιοδότησης με τις προϋποθέσεις των διατάξεων για συνταξιοδότηση λόγω ανάπηρου τέκνου.
5. Σε περίπτωση λύσης του γάμου των γονέων του ανήλικου ανάπηρου τέκνου, το δικαίωμα ασκείται από τον γονέα που έχει την επιμέλεια με αμετάκλητη δικαστική απόφαση.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι, στην περίπτωση των έγγαμων ζευγαριών, ο νόμος παρέχει μονάχα στον έναν από τους δύο γονείς τη δυνατότητα να συνταξιοδοτηθεί κάνοντας χρήση των ανωτέρω αναφερόμενων διατάξεων.

Ενώ, αντίστοιχα, στις περιπτώσεις διαζευγμένων γονέων, το δικαίωμα αυτό μπορεί να το ενεργοποιήσει μονάχα εκείνος που έχει την επιμέλεια του τέκνου αυτού με αμετάκλητη δικαστική απόφαση.

Σύζυγοι αναπήρων

Σύζυγοι αναπήρων με ποσοστό αναπηρίας συζύγου 80% και άνω εφόσον:

1. Υπάρχει έγγαμος βίος τουλάχιστον 10 ετών πριν την υποβολή της αίτησης για συνταξιοδότηση.
2. Ο υποψήφιος συνταξιούχος δεν λαμβάνει και δεν δικαιούται να λάβει σύνταξη από οποιοδήποτε ασφαλιστικό οργανισμό ή το Δημόσιο.

Αδέλφια αναπήρων

Αδέλφια αναπήρων με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω εφόσον πληρούνται οι παρακάτω προϋποθέσεις:

1. Ο ανάπηρος αδελφός είναι άγαμος, δεν εργάζεται, και δεν νοσηλεύεται σε ίδρυμα με δαπάνη ασφαλιστικού ή άλλου δημόσιου φορέα.
2. Για την άσκηση του δικαιώματος από τον/την αδελφό/-ή πρέπει, για τουλάχιστον μία πενταετία πριν την ημερομηνία υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης:
  - α) να έχει οριστεί δικαστικός συμπαραστάτης του/της αδελφού/ής με αμετάκλητη δικαστική απόφαση λόγω ψυχικής ή διανοητικής διαταραχής, ή λόγω σωματικής αναπηρίας, ή
  - β) ο/η ανάπηρος/-η αδελφός/-ή να συνοικεί αποδεδειγμένα με τον αιτούντα τη σύνταξη αδελφό/-ή και να τον βαρύνει.

Γ.8.4. Εργασία Συνταξιούχων

Θεσμικό πλαίσιο: [ΦΕΚ Α' 211/20-12-23](#), [Εγκύκλιος Α.Π.: οικ. 61423 / 15-01-2024](#)

Περιγραφή: Στους συνταξιούχους που εργάζονται θα καταβάλλεται εφεξής το σύνολο της σύνταξής τους (κύριας και επικουρικής), με τις παγίως προβλεπόμενες κρατήσεις για ασφαλιστικές εισφορές (ενώ μέχρι τώρα επιβαλλόταν παρακράτηση 30%). Αν όμως εργάζονται σε Φορέα Γενικής Κυβέρνησης, η σύνταξη αναστέλλεται έως το 62ο έτος τους.

Στην ηλεκτρονική πλατφόρμα πρέπει να εισέλθουν:

- (α) Συνταξιούχοι του e-ΕΦΚΑ που ξεκίνησαν να εργάζονται οποτεδήποτε πριν την έναρξη ισχύος της απόφασης, και συνεχίζουν να απασχολούνται μέχρι σήμερα.

- (β) Συνταξιούχοι του e-ΕΦΚΑ που ξεκίνησαν να εργάζονται από 01.01.2024, ακόμη και εάν έχουν διακόψει ήδη την απασχόλησή τους.
- (γ) Όσοι έχουν υποβάλει, ή υποβάλλουν εφεξής αίτηση συνταξιοδότησης, και συνεχίζουν χωρίς διακοπή την απασχόλησή τους.
- (δ) Όσοι υποβάλλουν αίτηση συνταξιοδότησης, και αναλαμβάνουν εργασία μετά την υποβολή της αυτής.

Η υποχρέωση δήλωσης ισχύει για όλους τους εξ ιδίου δικαιώματος συνταξιούχους λόγω γήρατος, λόγω αναπηρίας (από κοινή νόσο, εργατικό ατύχημα, ατύχημα εκτός εργασίας, επαγγελματική νόσο), γήρατος λόγω αναπηρίας του ν. 612/1977 (Α' 164) και των νόμων που παραπέμπουν σε αυτόν, ή του τρίτου εδαφίου της περ. α' της παρ. 1 των άρθρων 1 και 26 του π.δ. 169/2007 (Α' 210)), ενώ δεν ισχύει για συνταξιούχους λόγω θανάτου.

Όσα πρόσωπα έχουν δηλώσει την έναρξη της απασχόλησής τους στον φορέα με άλλο τρόπο (π.χ. υποβολή χειρόγραφης αίτησης στο τοπικό υποκατάστημα του Ε.Φ.Κ.Α.) οφείλουν να επαναλάβουν τη σχετική δήλωση ψηφιακά στην πλατφόρμα.

Η δήλωση πρέπει να υποβληθεί μέχρι την τελευταία ημέρα του μήνα ανάληψης της απασχόλησης, ή μέχρι την τελευταία ημέρα του μήνα υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης (για όσους συνεχίζουν χωρίς διακοπή την απασχόλησή τους).

Ειδικά για όσους ανέλαβαν υποχρεωτικώς υπακτέα απασχόληση πριν τη δημοσίευση της Κ.Υ.Α., και συνεχίζουν να απασχολούνται μέχρι σήμερα, ή ανέλαβαν υποχρεωτικώς υπακτέα απασχόληση από 01.01.2024, και διέκοψαν την απασχόλησή τους πριν την έναρξη ισχύος της Κ.Υ.Α., έχουν κατ' εξαίρεση προθεσμία 4 μηνών από την έναρξη ισχύος της Κ.Υ.Α. να δηλώσουν την απασχόλησή τους στην ηλεκτρονική πλατφόρμα. Με τη διαδικασία αυτή, προβαίνουν στη δήλωση και πρόσωπα που είχαν υποβάλει χειρόγραφες δηλώσεις ανάληψης απασχόλησης στα τοπικά υποκαταστήματα του e-ΕΦΚΑ στο παρελθόν, αλλά συνεχίζουν να απασχολούνται και μετά την 01.01.2024.

Διαδικασία: Ο απασχολούμενος συνταξιούχος θα πρέπει να υποβάλει σχετική [δήλωση](#) στην ιστοσελίδα του e-ΕΦΚΑ. Μπορείτε να συμβουλευτείτε τις [Οδηγίες για την ηλεκτρονική δήλωση απασχόλησης συνταξιούχων](#). Στην πλατφόρμα δηλώνεται τόσο η ανάληψη της απασχόλησης, όσο και η συνδρομή προϋποθέσεων για την εξαίρεση από την καταβολή πόρου υπέρ e-ΕΦΚΑ, ή και από την καταβολή ασφαλιστικών εισφορών.

Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να διαβάσετε [εδώ](#), και στην [ιστοσελίδα](#) του Ε.Φ.Κ.Α..

Γ.9. ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΤΙΜΟΛΟΓΙΑ

Γ.9.1. Δ.Ε.Η. (Όλοι οι πάροχοι ενέργειας) – Κοινωνικό Οικιακό Τιμολόγιο (Κ.Ο.Τ.)

Θεσμικό πλαίσιο: [Δ5-ΗΛ/Β/Φ29/16027/6.8.10 \(ΦΕΚ Β' 1403/06.09.2010\)](#), [ΦΕΚ Β' 242/01.02.2018](#)

Δικαιούχοι:

- (α) Κατηγορία Κ.Ο.Τ. Α': Εντάσσονται όσοι πληρούν τις προϋποθέσεις χορήγησης του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης.
- (β) Κατηγορία Κ.Ο.Τ. Β': Εντάσσονται όσοι πληρούν τις παρακάτω προϋποθέσεις:

Έχουν ετήσιο συνολικό πραγματικό ή τεκμαρτό εισόδημα, όπως αυτό προκύπτει από τις τελευταίες εκκαθαρισμένες δηλώσεις φόρου εισοδήματος, έως τα όρια του πίνακα παρακάτω:

Πίνακας εισοδηματικών ορίων:

Σύνθεση νοικοκυριού	Εισοδηματικό όριο
Μονοπρόσωπο νοικοκυριό	9.000€
Νοικοκυριό αποτελούμενο από δύο ενήλικα μέλη, ή μονογονεϊκή οικογένεια με ένα ανήλικο μέλος	13.500€
Νοικοκυριό αποτελούμενο από δύο ενήλικα μέλη και ένα ανήλικο μέλος, ή μονογονεϊκή οικογένεια με δύο ανήλικα μέλη	15.750€
Νοικοκυριό αποτελούμενο από τρία ενήλικα μέλη ή δύο ενήλικα και δύο ανήλικα μέλη, ή μονογονεϊκή οικογένεια με τρία ανήλικα μέλη	18.000€
Νοικοκυριό αποτελούμενο από τρία ενήλικα και ένα ανήλικο μέλος ή δύο ενήλικα και τρία ανήλικα μέλη, ή μονογονεϊκή οικογένεια με τέσσερα ανήλικα μέλη	24.750€
Νοικοκυριό αποτελούμενο από τέσσερα ενήλικα μέλη ή δύο ενήλικα και τέσσερα ανήλικα μέλη, ή μονογονεϊκή οικογένεια με πέντε ανήλικα μέλη	27.000€

Για νοικοκυριό που στη σύνθεσή του περιλαμβάνει και άτομο ή άτομα με αναπηρία 67% και άνω, τα παραπάνω εισοδηματικά όρια αυξάνονται κατά 8.000€.

Για νοικοκυριό που στη σύνθεσή του περιλαμβάνει και άτομο ή άτομα που έχουν ανάγκη μηχανικής υποστήριξης με χρήση ιατρικών συσκευών, η οποία παρέχεται

κατ' οίκον και είναι απαραίτητη για τη ζωή τους, τα παραπάνω εισοδηματικά όρια αυξάνονται κατά 15.000€.

Για κάθε επιπλέον ενήλικο μέλος προστίθεται το ποσό των 4.500€, και για κάθε επιπλέον ανήλικο μέλος το ποσό των 2.250€, μέχρι του συνολικού ορίου των 31.500€ ανεξαρτήτως του αριθμού των μελών του νοικοκυριού. Το συγκεκριμένο ανώτατο όριο (31.500€) αυξάνεται κατά 8.000€ για νοικοκυριό που στη σύνθεσή του περιλαμβάνει και άτομο ή άτομα με αναπηρία 67% και άνω, και κατά 15.000€ για νοικοκυριό που στη σύνθεσή του περιλαμβάνει και άτομο ή άτομα που έχουν ανάγκη μηχανικής υποστήριξης με χρήση ιατρικών συσκευών, η οποία παρέχεται κατ' οίκον και είναι απαραίτητη για τη ζωή τους.

Έχουν οι ίδιοι και τα μέλη του νοικοκυριού ακίνητη περιουσία, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό, με συνολική φορολογητέα αξία έως το ποσό των 120.000€ για το μονοπρόσωπο νοικοκυριό, προσαυξανόμενη κατά 15.000€ για κάθε πρόσθετο μέλος, και έως ανώτατο όριο 180.000€.

Τα μέλη του νοικοκυριού δεν εμπίπτουν στις διατάξεις του φόρου πολυτελείας και δεν δηλώνουν δαπάνες διαβίωσης για αμοιβές πληρωμάτων σκαφών αναψυχής, δίδακτρα σε ιδιωτικά σχολεία και για οικιακούς βοηθούς, οδηγούς αυτοκινήτων, δασκάλους και λοιπό προσωπικό.

Διαδικασία: Οι αιτήσεις για την ένταξη στο Κ.Ο.Τ. υποβάλλονται ηλεκτρονικά μέσω του ειδικού προγράμματος της [Η.ΔΙ.Κ.Α.](#)

Η αίτηση υποβάλλεται από τον υπόχρεο υποβολής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος του νοικοκυριού, ή τη σύζυγό του με απαραίτητη προϋπόθεση η παροχή ηλεκτρικής ενέργειας να είναι ήδη στο όνομά του ή της συζύγου του.

Κάθε νοικοκυριό λαμβάνει το Κ.Ο.Τ. μόνο για την παροχή της κύριας κατοικίας. Οι δικαιούχοι του Κ.Ο.Τ. θα πρέπει να υποβάλλουν αίτηση ένταξης στο Κ.Ο.Τ. κάθε χρόνο, και κάθε φορά εντός ενός μηνός από τη λήξη της προθεσμίας υποβολής των δηλώσεων φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων, καθώς και της ενδεχόμενης παράταξής της, προκειμένου να γίνει επανέλεγχος των προϋποθέσεων ένταξης στο Κ.Ο.Τ..

Όρια κατανάλωσης για να εφαρμοστεί το Κ.Ο.Τ.

Το Κ.Ο.Τ. εφαρμόζεται για το σύνολο της τετραμηνιαίας κατανάλωσης και έως τα αντίστοιχα όρια κατανάλωσης που προβλέπονται για κάθε κατηγορία δικαιούχου:

Όρια τετραμηνιαίας κατανάλωσης (120 ημερών)

Σύνθεση νοικοκυριού	Όρια τετραμηνιαίας κατανάλωσης
Μονοπρόσωπο νοικοκυριό	1.400 kWh
Νοικοκυριό αποτελούμενο από δύο ενήλικα μέλη, ή μονογονεϊκή οικογένεια με ένα ανήλικο μέλος	1.600 kWh
Νοικοκυριό αποτελούμενο από δύο ενήλικα μέλη και ένα ανήλικο μέλος, ή μονογονεϊκή οικογένεια με δύο ανήλικα μέλη	1.700 kWh
Νοικοκυριό αποτελούμενο από τρία ενήλικα μέλη ή δύο ενήλικα και δύο ανήλικα μέλη, ή μονογονεϊκή οικογένεια με τρία ανήλικα μέλη	1.800 kWh
Νοικοκυριό αποτελούμενο από τρία ενήλικα και ένα ανήλικο μέλος ή δύο ενήλικα και τρία ανήλικα μέλη, ή μονογονεϊκή οικογένεια με τέσσερα ανήλικα μέλη	1.900 kWh
Νοικοκυριό αποτελούμενο από τέσσερα ενήλικα μέλη ή δύο ενήλικα και τέσσερα ανήλικα μέλη, ή μονογονεϊκή οικογένεια με πέντε ανήλικα μέλη	2.000 kWh

Για κατανάλωση μικρότερη των 200 kWh ανά τετράμηνο, δεν υπολογίζεται έκπτωση Κ.Ο.Τ.

Για νοικοκυριό που στη σύνθεσή του περιλαμβάνει και άτομο ή άτομα με αναπηρία 67% και άνω, τα παραπάνω όρια κατανάλωσης αυξάνονται κατά 300 kWh.

Για νοικοκυριό που στη σύνθεσή του περιλαμβάνει και άτομο ή άτομα που έχουν ανάγκη μηχανικής υποστήριξης με χρήση ιατρικών συσκευών, η οποία παρέχεται κατ' οίκον και είναι απαραίτητη για τη ζωή τους, τα παραπάνω όρια κατανάλωσης αυξάνονται κατά 600 kWh.

Για κάθε επιπλέον ενήλικο μέλος προστίθεται κατανάλωση 200 kWh, και για κάθε επιπλέον ανήλικο μέλος κατανάλωση 100 kWh, μέχρι του συνολικού ορίου των 2.400 kWh ανεξαρτήτως του αριθμού των μελών του νοικοκυριού. Το συγκεκριμένο ανώτατο όριο (2.400 kWh) αυξάνεται κατά 300 kWh για νοικοκυριό που στη σύνθεσή του περιλαμβάνει και άτομο ή άτομα με αναπηρία 67%, και άνω και κατά 600 kWh για νοικοκυριό που στη σύνθεσή του περιλαμβάνει και άτομο ή άτομα που έχουν ανάγκη μηχανικής υποστήριξης με χρήση ιατρικών συσκευών, η οποία παρέχεται κατ' οίκον και είναι απαραίτητη για τη ζωή τους.

Χορηγούμενη έκπτωση

Ο Προμηθευτής θα εφαρμόζει τις τιμές χρέωσης Προμήθειας βάσει του Οικιακού Τιμολογίου που έχει επιλέξει ο εκάστοτε πελάτης, και επί αυτών θα υπολογίζει την έκπτωση του Κ.Ο.Τ. ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΚΠΤΩΣΕΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΟΙΚΙΑΚΟΥ ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΥ		
Έκπτωση στη χρέωση προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε €/kWh	Κ.Ο.Τ. Α	Κ.Ο.Τ. Β
	0,075€/kWh	0,045€/kWh

Η παραπάνω έκπτωση υπολογίζεται στη χρέωση Προμήθειας για την κατανάλωση ημέρας. Εάν ο πελάτης έχει επιλέξει το Νυχτερινό Οικιακό Τιμολόγιο, τότε η έκπτωση εφαρμόζεται και στη χρέωση Προμήθειας για την κατανάλωση της νύχτας (ώρες μειωμένης χρέωσης), όπως προβλέπεται στην Υπουργική Απόφαση.

Επιπλέον έκπτωση Δ.Ε.Η. στους πελάτες Κ.Ο.Τ.

Στα άτομα με μηχανική υποστήριξη που είναι δικαιούχοι του Κοινωνικού Οικιακού Τιμολογίου (Κ.Ο.Τ. Α και Β), η Δ.Ε.Η. από 01.10.2019 παρέχει έκπτωση 50% στην τιμή χρέωσης ενέργειας του υπόψη τιμολογίου, που υπολείπεται μετά το ποσό της επιδότησης που χορηγείται από την Πολιτεία, σύμφωνα με το σχετικό ΦΕΚ.

Πώς γίνεται η τιμολόγηση κατά την ένταξη ή απένταξη στο Κ.Ο.Τ. Α ή Κ.Ο.Τ. Β;

Κατά την έκδοση του πρώτου Εκκαθαριστικού λογαριασμού, μετά την αρχική ημερομηνία ένταξης του δικαιούχου, το νέο Κ.Ο.Τ. δεν εφαρμόζεται για το σύνολο της κατανάλωσης του συγκεκριμένου λογαριασμού, αλλά μόνο για την περίοδο κατανάλωσης που έπεται της ημερομηνίας ένταξης στο νέο Κ.Ο.Τ.. Συγκεκριμένα, για τον υπολογισμό της κατανάλωσης με το Κ.Ο.Τ., πολλαπλασιάζεται ο αριθμός των ημερών ένταξης με τη μέση ημερήσια κατανάλωση του υπόψη λογαριασμού (kWh/ημέρες Εκκαθαριστικού λογαριασμού).

Γ.9.2. Ο.Τ.Ε.

Περιγραφή: Ο Ο.Τ.Ε. έχει ειδικά προγράμματα παροχών που προσφέρει προς τυφλούς, κινητικά ανάπηρους (παραπληγικούς-τετραπληγικούς με βαριά κινητική αναπηρία δικαιούχους εξωιδρυματικού επιδόματος Ν.1140/81) και νεφροπαθείς, παρέρχοντάς τους, σε οικονομικές τιμές, δημοφιλή προγράμματα Σταθερής & Internet.

Διαδικασία: Λεπτομέρειες για τα προγράμματα καθώς και για τη διαδικασία που απαιτείται μπορείτε να βρείτε [εδώ](#).

Γ.9.3. Ε.Υ.Δ.Α.Π.

Δικαιούχοι: Δικαιούχοι είναι όσοι έχουν υπαχθεί στο Ν. 4389/2016 και δικαιούνται το Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης.

Περιγραφή: Η Ε.Υ.Δ.Α.Π. παρέχει Έκτακτο Ειδικό Τιμολόγιο (Ε.Ε.Τ.), μέσω του οποίου προσφέρει δωρεάν ποσότητα νερού σε ΑμεΑ.

Συγκεκριμένα:

- Δωρεάν ποσότητα νερού 2μ3 ανά μήνα ανά μέλος νοικοκυριού.
- Δωρεάν ποσότητα νερού 3μ3 ανά μήνα για κάθε μέλος με αναπηρία άνω του 67%, η οποία θα προκύπτει από έγκυρο πιστοποιητικό ΚΕ.Π.Α..
- Την εφαρμογή του Ε.Ε.Τ. στην παροχή νερού της κύριας (ιδιόκτητης ή μισθωμένης) κατοικίας στην οποία διαμένει ο δικαιούχος.
- Την εφαρμογή του Ε.Ε.Τ. και στους δικαιούχους οι οποίοι διαμένουν μόνιμα σε δωρεάν παραχωρημένη κατοικία ή φιλοξενούνται.
- Την εφαρμογή του Ε.Ε.Τ. και στους εκτός δικτύου ύδρευσης πελάτες που τιμολογούνται από την Ε.Υ.Δ.Α.Π. με δικαιώματα χρήσης αποχέτευσης.
- Την εφαρμογή του Ε.Ε.Τ. και στους πελάτες στους οποίους έως σήμερα χορηγείται το Ε.Ε.Τ. εφόσον πληρούν τα κριτήρια υπαγωγής τους στο Ν. 4389/16 και υποβάλουν αίτηση.
- Την εφαρμογή του Ε.Ε.Τ. σε λογαριασμούς που εκδίδονται από 1/7/2017, και εφεξής και θα αφορούν σε καταναλώσεις που πραγματοποιούνται από 1/5/2017 και μετά, και σε κάθε περίπτωση από την έκδοση του επόμενου λογαριασμού από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης από τον δικαιούχο.

Επιπλέον, οι δικαιούχοι που λαμβάνουν ήδη μειωμένο ειδικό τιμολόγιο από την Ε.Υ.Δ.Α.Π. (πολύτεκνοι, υπερήλικες) έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν το τιμολόγιο με τους ευνοϊκότερους όρους. Οι δικαιούχοι του Ε.Ε.Τ. θα ελέγχονται ως προς την τήρηση των κριτηρίων υπαγωγής ανά τακτά διαστήματα.

Διαδικασία: Οι αιτήσεις μπορούν να πραγματοποιηθούν ηλεκτρονικά μέσα από την [ιστοσελίδα](#) της Ε.Υ.Δ.Α.Π..

Γ.10. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Γ.10.1. ΣΧΟΛΙΚΑ

Στο παρόν κεφάλαιο περιγράφονται μερικές βασικές παροχές σχετικά με την τυπική Εκπαίδευση. Ο τομέας της Ειδικής Αγωγής είναι δύσκολο να αναλυθεί στον συγκεκριμένο Οδηγό Κοινωνικών Παροχών, εντούτοις, επισημαίνεται πως υπεύθυνη δομή για την παραπομπή μαθητή σε Ειδικό Σχολείο είναι το ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ., όπως αναφέρεται αναλυτικά στο επόμενο κεφάλαιο. Επιπλέον, [εδώ](#) θα βρείτε τον Κατάλογο με τα τηλέφωνα και τις Διευθύνσεις όλων των Σχολείων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (Ε.Α.Ε.) Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας.

Γ.10.1.1. Κέντρα Διεπιστημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης (ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.)

Θεσμικό πλαίσιο: [ΦΕΚ Α' 136/3-8-21 Άρθρο 11](#)

Περιγραφή: Τα Κέντρα Διεπιστημονικής Αξιολόγησης, Συμβουλευτικής και Υποστήριξης (ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ., πρώην Κ.Ε.Σ.Υ.) είναι αποκεντρωμένες υπηρεσίες που υπάγονται στο Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, με σκοπό την υποστήριξη των μαθητών, των σχολικών μονάδων και των Ε.Κ. της περιοχής αρμοδιότητάς τους, για τη διασφάλιση της ισότιμης πρόσβασης όλων ανεξαιρέτως των μαθητών στην Εκπαίδευση, και την προάσπιση της αρμονικής ψυχοκοινωνικής τους ανάπτυξης και προόδου.

Στελεχώνονται από εργοθεραπευτές, λογοθεραπευτές, κοινωνικούς λειτουργούς και εκπαιδευτικούς (φιλόλογοι, μαθηματικοί, δάσκαλοι και νηπιαγωγοί) με ειδικευση στην Ειδική Αγωγή.

Τα ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. έχουν την αποκλειστική αρμοδιότητα εισήγησης για την κατάταξη, εγγραφή, μετεγγραφή και φοίτηση στην κατάλληλη σχολική μονάδα των μαθητών με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, καθώς και για το κατάλληλο πλαίσιο εξατομικευμένης υποστήριξης, ήτοι παράλληλη στήριξη ή φοίτηση σε τμήμα ένταξης σε σχολική μονάδα της γενικής εκπαίδευσης.

Είναι η αρμόδια υπηρεσία για την έκδοση απαλλαγής από τις γραπτές εξετάσεις, τη σύνταξη ατομικών εκθέσεων, και την εισήγηση εξατομικευμένων ή ομαδικών προγραμμάτων ψυχοπαιδαγωγικής στήριξης, όπως την ένταξη του μαθητή σε τμήμα ένταξης, σε παράλληλη στήριξη.

Οι υπηρεσίες παρέχονται σε ηλικίες από 4 έως 22 ετών.

Οι αρμοδιότητες που ασκούν τα ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. σε επίπεδο διερεύνησης και αξιολόγησης εκπαιδευτικών και ψυχοκοινωνικών αναγκών αναλυτικά είναι οι εξής:

- Η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών αναγκών ή εμποδίων στη μάθηση των μαθητών προσχολικής και σχολικής ηλικίας, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, καθώς και η έκδοση σχετικής αξιολογικής έκθεσης.
- Η κατ' αποκλειστικότητα σύνταξη εξατομικευμένων αξιολογικών εκθέσεων για τους μαθητές της περιοχής αρμοδιότητάς τους στις οποίες αναφέρονται οι σύγχρονες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις, τα εκπαιδευτικά βοηθήματα, τα καινοτόμα μέσα ή οι υπηρεσίες προηγμένης τεχνολογίας που μπορούν να υποστηρίξουν τη λειτουργική συμμετοχή όλων των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία.
- Η εισήγηση στη σχολική μονάδα για την κατάρτιση των προσαρμοσμένων εξατομικευμένων ή ομαδικών προγραμμάτων ψυχοπαιδαγωγικής και διδακτικής υποστήριξης και δραστηριοτήτων, σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς και τα μέλη του Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.), καθώς και η εισήγηση για την εφαρμογή κοινωνικών και λοιπών υποστηρικτικών μέτρων για τα ΑμεΑ, ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στις σχολικές μονάδες, στην έδρα του ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. ή κατ' οίκον.
- Η πρόταση στη σχολική μονάδα για την εφαρμογή προγραμμάτων έγκαιρης διεπιστημονικής και εκπαιδευτικής υποστήριξης στο πλαίσιο της πρώιμης παρέμβασης.
- Η διατύπωση των βασικών αξόνων των Εξατομικευμένων Προγραμμάτων Εκπαίδευσης (Ε.Π.Ε.) της παρ. 5 του άρθρου 4 του ν. 3699/2008 (Α' 199).
- Η προώθηση των αρχών της διαφοροποιημένης παιδαγωγικής.
- Ο καθορισμός του είδους των εκπαιδευτικών βοηθημάτων, του μορφότυπου των προσβάσιμων διδακτικών βιβλίων, των υποστηρικτικών τεχνολογιών και των εύλογων προσαρμογών που διευκολύνουν την πρόσβαση στον χώρο και στη μαθησιακή διαδικασία, τα οποία χρειάζονται οι μαθητές με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στη σχολική μονάδα ή στο σπίτι, η παροχή υπηρεσιών υποστηρικτικών τεχνολογιών για την οποία δεν απαιτείται ιατρική γνωμάτευση, καθώς και η υποστήριξη κάθε αρμόδιου φορέα για την εξασφάλιση της ανεμπόδιστης πρόσβασης και παραμονής των μαθητών στους χώρους της εκπαίδευσης, όπως επιτάσσει η Διεθνής Σύμβαση για τα δικαιώματα των ΑμεΑ (ν. 4074/2012, Α'88).
- Η κατ' αποκλειστικότητα σύνταξη αξιολογικής έκθεσης για τους μαθητές της δημόσιας ή της ιδιωτικής εκπαίδευσης για τις ειδικές ρυθμίσεις, διευθετήσεις ή εύλογες προσαρμογές, όπως η παροχή περισσότερου χρόνου, η χρήση υποστηρικτικών τεχνολογιών, η παροχή δια ζώσης διευκόλυνσης και η παροχή των θεμάτων σε προσβάσιμη μορφή, ανάλογα με το είδος αναπηρίας ή τις ειδικές

εκπαιδευτικές ανάγκες και τους περιορισμούς που συνεπάγονται, για την απρόσκοπτη συμμετοχή στις ενδοσχολικές, προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στις μεταγυμνασιακές και μεταλυκειακές σπουδές, στις εισαγωγικές πανελλαδικές εξετάσεις, καθώς και στις εξετάσεις για την απόκτηση του κρατικού πιστοποιητικού γλωσσομάθειας και του κρατικού πιστοποιητικού πληροφορικής. Κατά τη σύνταξη της αξιολογικής έκθεσης, εξαντλούνται οι δυνατότητες η εξέταση να γίνεται στα ίδια θέματα, και συγχρόνως με τους υπόλοιπους μαθητές, σε συνδυασμό με τις ανωτέρω ειδικές εξατομικευμένες ρυθμίσεις, διευθετήσεις ή προσαρμογές, και τη χρήση υποστηρικτικών τεχνολογιών.

- Η κατ' αποκλειστικότητα λήψη της απόφασης για αντικατάσταση των γραπτών δοκιμασιών για τους μαθητές της δημόσιας ή της ιδιωτικής εκπαίδευσης με αναπηρία ή ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με προφορικές, ή άλλης μορφής, ως προς τον τρόπο διατύπωσης και το μορφότυπο των θεμάτων, δοκιμασίες στις εξετάσεις, ύστερα από εμπεριστατωμένη αιτιολόγηση, ανάλογα με το είδος της αναπηρίας ή των ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών.
- Η εισήγηση προς τις αρμόδιες κατά περίπτωση υπηρεσίες για ζητήματα που αφορούν στην ίδρυση, στην κατάργηση, στην προαγωγή, στον υποβιβασμό, στη μετατροπή, στη συγχώνευση και στη μεταφορά, καθώς και την προσθήκη τομέων και ειδικοτήτων των Σχολικών Μονάδων Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (Σ.Μ.Ε.Α.Ε.) και των Τμημάτων Ένταξης (Τ.Ε.).
- Η διερεύνηση αιτημάτων ψυχοκοινωνικής στήριξης.

Τα ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. έχουν επίσης αρμοδιότητες σε επίπεδο σχεδιασμού και υλοποίησης εκπαιδευτικών και ψυχοκοινωνικών παρεμβάσεων, σε επίπεδο υποστήριξης του συνολικού έργου των σχολικών μονάδων και σε επίπεδο ενημέρωσης και επιμόρφωσης:

Μπορείτε να βρείτε την λίστα των ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. [εδώ](#).

Γ.10.1.2. Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό (Ε.Β.Π.)

Θεσμικό πλαίσιο: [ΦΕΚ Β ' 2038/5-6-18](#)

Περιγραφή: Το Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό (Ε.Β.Π.) κλάδου (ΔΕ01) υποστηρίζει μαθητές με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που φοιτούν στα σχολεία γενικής εκπαίδευσης όπως προβλέπεται στην παρ. 2, του άρθρου 6, του ν. 3699/2008 (Α'199), και για τους οποίους έχει εκδοθεί απόφαση έγκρισης υποστήριξης κατόπιν σχετικής γνωμάτευσης, με στόχο την άρση των εμποδίων και την ισότιμη συμμετοχή τους στην Εκπαίδευση. Η άσκηση των καθηκόντων του δύναται να επεκτείνεται και σε μαθητές για τους οποίους έχει εκδοθεί απόφαση έγκρισης

υποστήριξης των ίδιων ή των συστεγαζόμενων σχολικών μονάδων, εφόσον καλύπτονται οι ανάγκες των μαθητών των σχολείων στα οποία υπηρετούν. Η επέκταση της άσκησης των καθηκόντων γίνεται με απόφαση του Περιφερειακού Διευθυντή Εκπαίδευσης ύστερα από πρόταση του Π.Υ.Σ.Ε.Ε.Π..

Καθήκοντα και Αρμοδιότητες Ε.Β.Π.:

Ειδικότερα το Ε.Β.Π.:

- Υποδέχεται τους υποστηριζόμενους μαθητές κατά τον οριζόμενο χρόνο υποδοχής του σχολικού προγράμματος σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, και φροντίζει για την ασφαλή αποχώρηση των μαθητών.
- Υποστηρίζει τους μαθητές σε θέματα καθημερινής διαβίωσης, αυτοεξυπηρέτησης, προσωπικής υγιεινής και φροντίδας, αγωγής τουαλέτας, σίτισης, ένδυσης, κινητικότητας, και σε άλλα θέματα ανάλογα με τις ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών.
- Υποστηρίζει τους μαθητές καθ' όλη τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας, τόσο κατά τη διάρκεια των μαθημάτων, όσο και κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων, καθώς επίσης και σε όλες τις δραστηριότητες της σχολικής ζωής, όπως περιπάτους, διδακτικές επισκέψεις, εκδρομές και σε κάθε είδους εκδήλωση που οργανώνει το σχολείο. Σε καμία περίπτωση το Ε.Β.Π. δεν υποκαθιστά τον εκπαιδευτικό της τάξης, ο οποίος έχει την ευθύνη εκπαίδευσης του μαθητή.
- Συνεργάζεται με τους εκπαιδευτικούς των τάξεων, έχει ενεργό ρόλο στην εκπαιδευτική διαδικασία σύμφωνα με τις οδηγίες των εκπαιδευτικών, και ενθαρρύνει τη συμμετοχή των μαθητών στις διάφορες δραστηριότητες μέσα και έξω από την τάξη, ακολουθώντας το ημερήσιο πρόγραμμα του σχολείου.
- Συμμετέχει στη διερεύνηση των αναγκών και στη διαμόρφωση του εξατομικευμένου προγράμματος εκπαίδευσης των μαθητών, υποβάλλοντας ανάλογες προτάσεις στους εκπαιδευτικούς στο πεδίο των αρμοδιοτήτων του.
- Εισηγείται συγκεκριμένο πρόγραμμα σύμφωνα με τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών, το οποίο καταρτίζεται από τον Διευθυντή του σχολείου, μετά από συνεργασία και με τους εκπαιδευτικούς των τμημάτων των μαθητών.
- Συνεργάζεται με τους γονείς των μαθητών που υποστηρίζει, ενημερώνεται για τις ιδιαίτερες ανάγκες αυτών, και ενημερώνει για θέματα της αρμοδιότητάς του, σε συνεργασία με τον Διευθυντή του σχολείου.
- Σε περίπτωση βραχύχρονης απουσίας των μαθητών που υποστηρίζει, από οποιαδήποτε δραστηριότητα του σχολικού προγράμματος, αναλαμβάνει εργασίες που τα όργανα διοίκησης του σχολείου δύνανται να αναθέσουν, είτε εντός του σχολικού χώρου είτε εκτός αυτού, σε προγραμματισμένη δραστηριότητα του σχολείου. Σε περίπτωση μακροχρόνιας απουσίας των υποστηριζόμενων μαθητών, με απόφαση του Περιφερειακού Διευθυντή Εκπαίδευσης ύστερα

από πρόταση του Π.Υ.Σ.Ε.Ε.Π., τοποθετείται για την άσκηση καθηκόντων σε άλλη σχολική μονάδα για την υποστήριξη μαθητή/-ών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, για τον/τους οποίο/-ους έχει εκδοθεί απόφαση έγκρισης υποστήριξης.

- Συμμετέχει ισότιμα στον Σύλλογο Διδασκόντων της σχολικής μονάδας όπου υπηρετεί, και λαμβάνει μέρος στις δραστηριότητες και στις αποφάσεις.
- Δεν απαλλάσσεται από γενικά ή ειδικά καθήκοντα, και από την ανάληψη εργασιών που τα όργανα διοίκησης του σχολείου μπορεί να του αναθέσουν στο πλαίσιο της ίσης μεταχείρισης με τα υπόλοιπα μέλη του Συλλόγου Διδασκόντων.
- Κατά την ώρα των διαλειμμάτων, φροντίζει για την κάλυψη των αναγκών των μαθητών, και συνεργάζεται με τους εφημερεύοντες.
- Ο Διευθυντής του σχολείου, σε συνεργασία με τον Σύλλογο Διδασκόντων, εξασφαλίζει χρόνο διαλείμματος 15 λεπτών στο Ε.Β.Π. κατά τη διάρκεια του ημερήσιου προγράμματος.
- Το εβδομαδιαίο υποχρεωτικό ωράριο του υποστηρικτικού έργου του Ε.Β.Π. καθορίζεται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις για το ωράριο του Ε.Β.Π., και σε καμία περίπτωση ο χρόνος παραμονής του στη σχολική μονάδα δεν μπορεί να είναι: α) μικρότερος του διδακτικού ωραρίου των υποστηριζόμενων μαθητών, και β) μεγαλύτερος του εργασιακού ωραρίου των 30 ωρών την εβδομάδα.

Διαδικασία: Επικοινωνείτε με το [ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.](#) της περιοχής σας και ενημερώνεστε για τη διαδικασία που έχουν για αιτήματα αξιολόγησης. Αφού πραγματοποιηθεί η αξιολόγηση αυτή, το ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. σας χορηγεί μία γνωμάτευση στην οποία αναφέρεται ότι το παιδί χρειάζεται Ε.Β.Π., την οποία καταθέτετε στο σχολείο του.

Γ.10.1.3. Παράλληλη Στήριξη (Π.Σ.)

Θεσμικό πλαίσιο: Διέπεται από πληθώρα διατάξεων, ενδεικτικά αναφέρονται: [άρ. 54 του ν. 4823/2021 \(Α' 136\)](#), [Ν. 2817/2000 \(Α' 78\)](#), [Ν. 3699/2008 \(Α' 199\)](#)

Περιγραφή: Η σύγχρονη τάση που επικρατεί διεθνώς ως προς την εκπαιδευτική αντιμετώπιση ευάλωτων ομάδων, όπως παιδιών με Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες (Ε.Ε.Α.) ή και Αναπηρία, με τις επικυρωμένες διακηρύξεις της Σαλαμάνκα (1994) και τη Σύμβαση του Ο.Η.Ε., είναι η ανάπτυξη της πολιτικής της συμπερίληψής τους στα γενικά σχολεία, γνωστή και ως Συμπεριληπτική Εκπαίδευση (Inclusive Education).

Η Συμπεριληπτική Εκπαίδευση αποσκοπεί στην πλήρη αποδοχή των διαφορετικών ικανοτήτων των παιδιών, στην ανταπόκριση των εκπαιδευτικών σε όλες τις μαθησιακές τους ανάγκες, και στην ισότιμη μεταχείρισή τους, χωρίς διακρίσεις, για αποφυγή του στιγματισμού και της περιθωριοποίησης.

Η Παράλληλη Στήριξη (Π.Σ.), η οποία θεσμοθετήθηκε ως πρακτική για την ένταξη μαθητών με αναπηρία στο γενικό σχολείο (Ν. 2817/2000, Ν. 3699/2008), βασίζεται:

- στις αρχές της ένταξης,
- σε προγράμματα ευαισθητοποίησης και αναδιαμόρφωσης στάσεων στα θέματα όλων των αναπηριών και των παιδαγωγικών προσεγγίσεων,
- στις μορφές συνεργατικής διδασκαλίας,
- στον σχεδιασμό εξατομικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων (Ε.Π.Ε.),
- στη διαφοροποίηση του αναλυτικού προγράμματος,
- στη διαφοροποίηση στρατηγικών διδασκαλίας και αξιολόγησης,
- στη διαμόρφωση εξατομικευμένων προγραμμάτων για τη μαθησιακή και κοινωνική ένταξη κ.ά..

Η Π.Σ. παρέχεται σε μαθητές που μπορούν με κατάλληλη ατομική υποστήριξη να παρακολουθήσουν το αναλυτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα της τάξης, σε μαθητές με σοβαρότερες εκπαιδευτικές ανάγκες όταν στην περιοχή τους δεν υπάρχει άλλο πλαίσιο Ε.Α.Ε. (ειδικό σχολείο, τμήμα ένταξης), ή όταν η Π.Σ. καθίσταται απαραίτητη –βάσει της γνωμάτευσης του ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.– εξαιτίας των ειδικών εκπαιδευτικών τους αναγκών. Στην τελευταία περίπτωση, η στήριξη από ειδικό εκπαιδευτικό μπορεί να γίνεται σε μόνιμη και προγραμματισμένη βάση.

Καθήκοντα και αρμοδιότητες εκπαιδευτικών Π.Σ.

- Ενημερώνονται από τον Διευθυντή του σχολείου σχετικά με τις ανάγκες του μαθητή για τον οποίο έχει εγκριθεί Π.Σ., λαμβάνοντας υπόψη την αξιολογική έκθεση γνωμάτευση του ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ., σχετικές παιδαγωγικές εκθέσεις, καθώς και άλλες αξιολογήσεις-γνωματεύσεις που πιθανόν υπάρχουν από άλλους φορείς αξιολόγησης.
- Αξιολογούν τις εκπαιδευτικές δυνατότητες του μαθητή, και συντάσσουν Ε.Π.Ε., λαμβάνοντας υπόψη τους βασικούς άξονες και τις υποδείξεις του ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ..

Σύμφωνα με την παρ.3 του άρθρου 54 του ν. 4823/2021: Για τη διαμόρφωση του Ε.Π.Ε., καθώς και για κάθε άλλο θέμα που αφορά τη διαδικασία αξιολόγησης και υποστήριξης, τα ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. συνεργάζονται υποχρεωτικά με την Ε.Δ.Υ., τους γονείς ή κηδεμόνες των μαθητών, ή και με τους μαθητές, μέσω πρωτοκόλλου συνεργασίας. Η άποψη των γονέων ή κηδεμόνων λαμβάνεται υποχρεωτικά υπόψη για την τελική διαμόρφωση του Ε.Π.Ε. και για την τελική αξιολογική έκθεση. Με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων, καθορίζεται κάθε λεπτομερειακό ζήτημα που αφορά το πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ του ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ., της σχολικής μονάδας και των γονέων ή κηδεμόνων.

- Υλοποιούν το Ε.Π.Ε. μέσα και έξω από την τάξη, και είναι συνολικά υπεύθυνοι για όλες τις δραστηριότητες της σχολικής ζωής (διαλείμματα, επισκέψεις, εκδηλώσεις κλπ.) στις οποίες συμμετέχει ο μαθητής.

Όσον αφορά τα διαλείμματα και τα πλαίσια της παιδαγωγικής υποστήριξης, ο εκπαιδευτικός της Π.Σ. δύναται, σε συνεργασία με άλλους εκπαιδευτικούς, να δημιουργήσει δομημένες δραστηριότητες, ώστε να βοηθήσει το/τα παιδί/-ιά που υποστηρίζει να εμπλακεί/-ούν σε ομάδες συνομηλίκων του/τους, και να αλληλεπιδράσει/-ουν θετικά.

- Συνεργάζονται με τα αρμόδια ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. στις περιπτώσεις μαθητών που παρουσιάζουν ιδιαίτερη δυσκολία και προβλήματα προσαρμογής.
- Συντάσσουν, σε συνεργασία με τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό του τμήματος, καθώς και τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στο τμήμα, το εβδομαδιαίο πρόγραμμα υποστηρικτικών δραστηριοτήτων του μαθητή το οποίο υποβάλλεται στον Διευθυντή του σχολείου, και φυλάσσεται στον ατομικό φάκελο του μαθητή.
- Προσφέρουν τις υπηρεσίες τους σε μαθητές συστεγαζόμενου ή όμορου σχολείου που χρειάζονται παράλληλη στήριξη ύστερα από απόφαση του οικείου Διευθυντής Εκπαίδευσης.

Οι εκπαιδευτικοί της Π.Σ. συμμετέχουν ισότιμα σε όλες τις εκδηλώσεις του σχολείου με το υπόλοιπο προσωπικό και έχουν τις ίδιες υποχρεώσεις και δικαιώματα που απορρέουν από την ισχύουσα νομοθεσία. Πέραν του Ε.Π.Ε., που με βάση το καθήκοντολόγιο καλείται να υλοποιήσει, ο εκπαιδευτικός της Π.Σ. τοποθετείται στην τάξη του παιδιού ή των παιδιών με αναπηρία ή Ε.Ε.Α. το/τα οποίο/-α καλείται να υποστηρίξει, ως δεύτερος εκπαιδευτικός, με ενδεικτικές ακόμα αρμοδιότητες να:

- Οργανώσει την ασφαλή προσέλευση και αποχώρηση του παιδιού με αναπηρία ή/και Ε.Ε.Α. από την τάξη και από το σχολείο, και σύμφωνα με το ημερήσιο πρόγραμμα που έχει ανατεθεί στον εκπαιδευτικό.
- Βοηθήσει τον μαθητή να κατανοήσει την εκφώνηση μιας άσκησης, ή να του την επαναλάβει.
- Βοηθήσει τον μαθητή με Ε.Ε.Α. να βρίσκει το κατάλληλο εγχειρίδιο, τετράδιο, σελίδα, θεματική, άσκηση.
- Διαφοροποιήσει κατά περίπτωση την εργασία του μαθητή, ή να την τροποποιήσει με στόχο να καταφέρει ο μαθητής να ανταποκριθεί κατάλληλα.
- Βοηθά τον εκπαιδευτικό του τμήματος στον σχεδιασμό της διδασκαλίας, εμπλουτίζοντας το περιεχόμενο σύμφωνα με τις αρχές της Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας.
- Αναλαμβάνει παράλληλη εργασία στην τάξη, όπως να βοηθά τους μαθητές πάνω σε αυτά που διδάσκει ο συνάδελφος, παράλληλα σχεδιάζοντας στον πίνακα ή διορθώνοντας σημειώσεις των μαθητών.

- Συμπληρώνει, εάν κρίνεται απαραίτητο, το τετράδιο επικοινωνίας για τους γονείς, και να απαντά στις δικές τους σημειώσεις.
- Οργανώνει σε συνεργασία με άλλους εκπαιδευτικούς δομημένο διάλειμμα, με στόχο την αλληλεπίδραση του παιδιού με τους άλλους μαθητές, και την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων.
- Στις εκδρομές, να οργανώνει ομαδικές δραστηριότητες ή παιχνίδια αλληλεπίδρασης του παιδιού με τους συνομήλικούς του, σε συνεργασία με άλλους εκπαιδευτικούς.
- Συνεργάζεται με τους εμπλεκόμενους στη μαθησιακή διαδικασία εκπαιδευτικούς, με εμπιστοσύνη σε πρωτοβουλίες για την υλοποίηση διαφοροποίησης του μαθησιακού αντικειμένου, και τη βαθμολόγηση του παιδιού με Ε.Ε.Α..
- Ενεργούν από κοινού οι εμπλεκόμενοι εκπαιδευτικοί με στόχο τη σταδιακή αυτονόμηση του μαθητή.

Προτείνεται να αποφεύγεται η μόνιμη και αποκλειστική τοποθέτηση του εκπαιδευτικού δίπλα στον/στους μαθητές που υποστηρίζει για την αποφυγή στοχοποίησης.

Η εξατομικευμένη υποστήριξη αρχικά μπορεί να προϋποθέτει την αποκλειστική καθοδήγηση του μαθητή από τον εκπαιδευτικό Π.Σ.. Εντούτοις, ο εκπαιδευτικός της Π.Σ. προτείνεται να βοηθήσει τον μαθητή στη σταδιακή αυτονόμησή του στην τάξη, και να λειτουργήσει συνεργατικά στα πλαίσια της από κοινού διδασκαλίας, ως ισότιμος συνεργάτης του εκπαιδευτικού της τάξης σε μοντέλα συνεκπαίδευσης, επανερχόμενος στον μαθητή περιοδικά, ή/και όποτε κρίνεται αναγκαίο.

Ο θεσμός της Π.Σ. αποτελεί δομή της ενταξιακής εκπαίδευσης, και σκοπός της είναι να ενισχύσει την παιδαγωγική πράξη και τη μαθησιακή διαδικασία. Γι' αυτόν τον λόγο, δεν έχει σε καμία περίπτωση χαρακτήρα φύλαξης του παιδιού, και ο εκπαιδευτικός της Π.Σ. δεν μπορεί να έχει αρμοδιότητες Ε.Β.Π..

Διαδικασία: Την Π.Σ. εισηγείται αποκλειστικά το οικείο ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ., το οποίο, με γραπτή γνωμάτευσή του, καθορίζει τις ώρες παράλληλης στήριξης κατά περίπτωση.

Σε περιπτώσεις που:

1. Δεν έχει εγκριθεί παράλληλη στήριξη από το ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ., ή
2. Το αίτημα για παράλληλη στήριξη είναι εκπρόθεσμο, ή
3. Δεν έχει τοποθετηθεί παράλληλη στήριξη ενώ έχει εγκριθεί

η οικογένεια του μαθητή έχει το δικαίωμα να διαθέσει ιδιωτική παράλληλη στήριξη, ή αλλιώς Ειδικό Βοηθό, ώστε να υποστηρίξει τον μαθητή με αναπηρία ή/και Ε.Ε.Α..

Για τη διάθεση ιδιωτικού Ειδικού Βοηθού, δεν απαιτείται έγκριση από το ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ..

Απαραίτητες προϋποθέσεις είναι:

- α) Αίτηση του γονέα ή κηδεμόνα προς τη Διεύθυνση του Σχολείου,
- β) Βιογραφικό και Ποινικό Μητρώο του προτεινόμενου από την οικογένεια του μαθητή για την υλοποίηση της υποστήριξης, και
- γ) Σύμφωνη γνώμη του Διευθυντή και του Συλλόγου Διδασκόντων του Σχολείου, με καταγραφή σε σχετικό πρακτικό.

Γ.10.1.4. Σχολικός Νοσηλευτής

Θεσμικό πλαίσιο: [ΦΕΚ Β ' 2038/5-6-18](#)

Περιγραφή: Ο Σχολικός Νοσηλευτής υποστηρίζει μαθητές με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που φοιτούν σε σχολεία γενικής εκπαίδευσης και για τους οποίους έχει εκδοθεί απόφαση έγκρισης υποστήριξης κατόπιν σχετικής γνωμάτευσης Δημόσιου Νοσοκομείου. Με απόφαση του Περιφερειακού Διευθυντή Εκπαίδευσης, ύστερα από πρόταση του Περιφερειακού Υπηρεσιακού Συμβουλίου Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Π.Υ.Σ.Ε.Ε.Π.), η άσκηση των καθηκόντων του δύναται να επεκτείνεται και σε μαθητές των ίδιων ή συστεγαζόμενων σχολικών μονάδων για τους οποίους έχει εκδοθεί απόφαση έγκρισης υποστήριξης, εφόσον καλύπτονται οι ανάγκες των μαθητών των σχολείων στα οποία υπηρετούν.

Καθήκοντα και Αρμοδιότητες Σχολικού Νοσηλευτή:

- Υποστηρίζει τους μαθητές για τους οποίους έχει εκδοθεί απόφαση έγκρισης υποστήριξης, καθ' όλη τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας, τόσο κατά τη διάρκεια των μαθημάτων, όσο και κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων, καθώς επίσης και σε όλες τις δραστηριότητες της σχολικής ζωής, όπως περιπάτους, διδακτικές επισκέψεις, εκδρομές, και σε κάθε είδους εκδήλωση που οργανώνει το σχολείο. Σε καμία περίπτωση, ο Σχολικός Νοσηλευτής δεν υποκαθιστά τον εκπαιδευτικό της τάξης, ο οποίος έχει την ευθύνη εκπαίδευσης του μαθητή.
- Μετά την ανάληψη των καθηκόντων του, συνεργάζεται με τους γονείς των υποστηριζόμενων μαθητών και τους θεράποντες ιατρούς, προκειμένου να ενημερωθεί και να λάβει τις απαραίτητες πληροφορίες για να καταρτίσει το ιστορικό τους, να λάβει οδηγίες για τη φαρμακευτική αγωγή τους, όπως και κάθε άλλη απαραίτητη πληροφορία που αφορά την υποστήριξή τους.
- Χορηγεί την προτεινόμενη φαρμακευτική αγωγή μετά τις έγγραφες οδηγίες των θεραπόντων ιατρών, και την έγγραφη συναίνεση των γονέων ή κηδεμόνων, ή

των εχόντων τη γονική μέριμνα των μαθητών.

- Δεσμεύεται στην εκτέλεση καθηκόντων που ορίζονται από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο της «Άδειας άσκησης επαγγέλματος» του κλάδου του.
- Ακολουθεί συγκεκριμένο πρόγραμμα, το οποίο καταρτίζει σε συνεργασία με τον Διευθυντή του σχολείου, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των μαθητών, τις οδηγίες των θεραπόντων ιατρών, και το εκπαιδευτικό πρόγραμμα των μαθητών.
- Διαμορφώνει σχέδιο επείγουσας παρέμβασης λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες των υποστηριζόμενων μαθητών. Σε συνεργασία με τον Διευθυντή του σχολείου, ενημερώνει και δίνει κατάλληλες οδηγίες στο προσωπικό του σχολείου, προκειμένου να είναι σε θέση να ανταποκριθεί στη λήψη μέτρων πρώτων βοηθειών για την αντιμετώπιση έκτακτου περιστατικού, ακόμα και στην περίπτωση απουσίας του από τη σχολική μονάδα.
- Προτείνει τη λήψη των απαραίτητων μέτρων σε σχέση με τη λειτουργία της σχολικής μονάδας, ή απαραίτητων τεχνικών παρεμβάσεων ή επιβεβλημένων συνθηκών υγιεινής που αφορούν την προστασία των μαθητών.
- Σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς των τάξεων, και όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο, ενημερώνει τους μαθητές των τάξεων, με κατάλληλο τρόπο και εποπτικό υλικό ανάλογα με την ηλικία των μαθητών, προκειμένου να είναι προετοιμασμένοι για την αντιμετώπιση έκτακτου περιστατικού που πιθανόν να συμβεί εντός της αίθουσας ή του προαύλιου χώρου, ή σε δραστηριότητα εκτός σχολικού χώρου, με στόχο την αποφυγή καταστάσεων πανικού, τη διατήρηση της ψυχραιμίας, και την ενημέρωση των υπευθύνων εκπαιδευτικών.
- Καθ' όλη τη διάρκεια της εκτέλεσης των καθηκόντων του, τηρεί απαραίτητα το απόρρητο όπως ορίζεται από τις ισχύουσες διατάξεις.
- Για κάθε υποστηριζόμενο μαθητή, τηρείται ατομικός φάκελος, και φροντίζει για την ενημέρωση αυτού με το ιατρικό ιστορικό του μαθητή, τις έγγραφες ενημερώσεις ή οδηγίες που έχει λάβει από τους γονείς ή κηδεμόνες και τους θεράποντες ιατρούς, το υποστηρικτικό πρόγραμμα του μαθητή, το σχέδιο επείγουσας παρέμβασης και αντιμετώπισης, και καταχωρεί παρατηρήσεις, καταγραφές συμβάντων κ.ά.. Οι ατομικοί φάκελοι φυλάσσονται σε ασφαλές σημείο στο γραφείο του Διευθυντή ή του Συλλόγου Διδασκόντων του σχολείου.
- Σε συνεργασία με τον διευθυντή του σχολείου, ενημερώνει και συμβουλεύει τους γονείς ή κηδεμόνες των υποστηριζόμενων μαθητών για θέματα της αρμοδιότητάς του και, εφόσον χρειάζεται, συνεργάζεται με τον θεράποντα ιατρό για ζητήματα που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της σχολικής ζωής και σχετίζονται με την υγεία του μαθητή.
- Συνεργάζεται με τους εκπαιδευτικούς των τάξεων και τον Διευθυντή της σχολικής μονάδας, για την καλύτερη ένταξη του μαθητή στο σχολικό περιβάλλον.
- Σε περίπτωση που κριθεί αναγκαία η μεταφορά του μαθητή σε νοσηλευτικό ίδρυμα, συνοδεύει τον μαθητή, και παραμένει σε αυτό μέχρι την άφιξη του γονέα ή του κηδεμόνα, και μεριμνά για την πλήρη ενημέρωσή τους.

- Συμμετέχει ισότιμα στον Σύλλογο Διδασκόντων της σχολικής μονάδας όπου υπηρετεί, και λαμβάνει μέρος στις δραστηριότητές του, διατυπώνοντας απόψεις για θέματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά του, ή είναι γενικότερου ενδιαφέροντος, και λαμβάνει μέρος στις αποφάσεις.
- Αναλαμβάνει καθήκοντα που ανατίθενται από τα όργανα διοίκησης του σχολείου που σχετίζονται με τη λειτουργία της σχολικής μονάδας, όταν τα καθήκοντά του το επιτρέπουν, στο πλαίσιο της ισότιμης συμμετοχής του με τους εκπαιδευτικούς της σχολικής μονάδας.
- Κατά την ώρα των διαλειμμάτων, εποπτεύει τους υποστηριζόμενους μαθητές, ενώ συνεργάζεται με τους εφημερεύοντες για πιθανές προσαρμογές προς διευκόλυνση των μαθητών, όταν αυτές κρίνονται απαραίτητες.
- Σε περίπτωση βραχυχρόνιας απουσίας των υποστηριζόμενων μαθητών από οποιαδήποτε δραστηριότητα του σχολικού προγράμματος, προσέρχεται κανονικά στη σχολική μονάδα και ασκεί καθήκοντα που προβλέπονται, ή αναλαμβάνει εργασίες που τα όργανα διοίκησης του σχολείου δύνανται να αναθέσουν, είτε εντός του σχολικού χώρου είτε εκτός αυτού σε προγραμματισμένη δραστηριότητα του σχολείου. Σε περίπτωση μακροχρόνιας απουσίας των υποστηριζόμενων μαθητών με απόφαση του Περιφερειακού Διευθυντή Εκπαίδευσης ύστερα από πρόταση Π.Υ.Σ.Ε.Ε.Π., τοποθετείται για την άσκηση των καθηκόντων σε άλλη σχολική μονάδα για την υποστήριξη μαθητή/-ών με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, για τον/τους οποίο/-ους έχει εκδοθεί απόφαση έγκρισης υποστήριξης.
- Επιπλέον των κύριων καθηκόντων του που σχετίζονται με την κάλυψη των αναγκών των υποστηριζόμενων μαθητών:
  - α) παρέχει πρώτες βοήθειες για όλους τους μαθητές της σχολικής μονάδας,
  - β) φροντίζει για τη διαμόρφωση του φαρμακείου του σχολείου,
  - γ) ενημερώνει και συμβουλεύει εκπαιδευτικούς, μαθητές και γονείς για θέματα υγείας, για την προστασία του σχολείου από ιογενείς καταστάσεις, εποχιακές λοιμώξεις και επιδημίες, όπως και για την αποφυγή μεταδιδόμενων νοσημάτων,
  - δ) συνεργάζεται με τους εκπαιδευτικούς του σχολείου για την οργάνωση και υλοποίηση προγραμμάτων αγωγής υγείας,
  - ε) διοργανώνει σεμινάρια παροχής πρώτων βοηθειών στο προσωπικό του σχολείου, με πιστοποιημένους εκπαιδευτές, στο πλαίσιο της ενδοσχολικής επιμόρφωσης,
  - στ) σε συνεννόηση με τον Διευθυντή του σχολείου αναλαμβάνει την επικοινωνία με τις υγειονομικές υπηρεσίες σε θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων του, και
  - ζ) συνεργάζεται με τον Διευθυντή του σχολείου για την παρακολούθηση και τον έλεγχο της υγιεινής του σχολικού περιβάλλοντος (αίθουσες, κοινόχρηστοι χώροι, κυλικείο κ.ά.), και συνιστά τη λήψη των απαραίτητων μέτρων για την προστασία των μαθητών.

- Το εβδομαδιαίο υποχρεωτικό ωράριο του υποστηρικτικού έργου του σχολικού νοσηλευτή καθορίζεται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις για το ωράριο του Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού, και σε καμία περίπτωση ο χρόνος παραμονής του στη σχολική μονάδα δεν μπορεί να είναι: α) μικρότερος του διδακτικού ωραρίου των υποστηριζόμενων μαθητών, και β) μεγαλύτερος του εργασιακού ωραρίου των 30 ωρών την εβδομάδα.

Διαδικασία: Επικοινωνείτε με το ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. της περιοχής σας και ενημερώνεστε για τη διαδικασία που έχουν για αιτήματα αξιολόγησης. Αφού πραγματοποιηθεί η αξιολόγηση αυτή, το ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. σας χορηγεί μία γνωμάτευση στην οποία αναφέρεται ότι το παιδί χρειάζεται Σχολικό Νοσηλευτή, την οποία καταθέτετε στο σχολείο του μαζί με μια αίτηση και Γνωμάτευση/Βεβαίωση Δημόσιου Νοσοκομείου, που έχει εκδοθεί μέσω του Συστήματος Ηλεκτρονικής Συνταγογράφησης της Η.ΔΙ.Κ.Α. Α.Ε., στην οποία να περιγράφεται με σαφήνεια η αναγκαιότητα υποστήριξης από Σχολικό Νοσηλευτή, εκδοθείσα έως 6 μήνες νωρίτερα από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης του γονέα στη σχολική μονάδα (εντός των προθεσμιών της παρούσας εγκυκλίου). Η εν λόγω Γνωμάτευση/Βεβαίωση φέρει σφραγίδα από Διευθυντή Κλινικής του Ε.Σ.Υ., όπως και ευδιάκριτη τη σφραγίδα της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ (στρογγυλή), και προσκομίζεται απαραίτητως μαζί με την αίτηση του γονέα. Οποσδήποτε, επίσης, περιγράφεται ο σκοπός για τον οποίο εκδόθηκε η εν λόγω Γνωμάτευση («για σχολ. νοσηλευτή» άρθ. 1 παρ. 3 σημ. «δ». και αρθ.4 παρ.1 σημείο «ν» της με αρ.4062/Β ' /2021 ΚΥΑ (Β ' 3549)).

Γ.10.1.5. Απουσίες

Θεσμικό πλαίσιο: [Ν. 3699/2008, άρ. 6 \(Α' 199\)](#), [ΦΕΚ Α' 109/1-8-2017, Αριθμ. 79942/ΓΔ4, Άρθρο 24](#)

Περιγραφή:

Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Η φοίτηση των μαθητών στα νηπιαγωγεία και στα δημοτικά σχολεία παρακολουθείται από τον εκπαιδευτικό της τάξης, καταγράφονται οι καθημερινές απουσίες, και καταχωρίζονται στο πληροφοριακό σύστημα που ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

Όταν ένας μαθητής απουσιάζει συστηματικά και αδικαιολόγητα από το σχολείο, ο εκπαιδευτικός της τάξης επικοινωνεί άμεσα με τους γονείς/κηδεμόνες, και ενημερώνει τον Διευθυντή ή τον Προϊστάμενο του σχολείου.

Η παραπομπή μαθητών σε κατατακτήρια εξέταση είναι δυνατή με απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων. Δικαίωμα συμμετοχής σε κατατακτήριες εξετάσεις έχουν όσοι δεν φοίτησαν καθόλου, ή διέκοψαν τη φοίτηση, και διδάχθηκαν «κατ' οίκον» λόγω σοβαρών οικογενειακών λόγων ή/και βραχυχρόνιων ή χρόνιων προβλημάτων υγείας, τα οποία δεν επέτρεπαν τη μετακίνηση και φοίτηση των μαθητών, και πιστοποιούνται με βεβαίωση Δημόσιου Νοσοκομείου.

Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Για τους μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που φοιτούν σε σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η φοίτησή τους θεωρείται επαρκής όταν το σύνολο των επιπλέον απουσιών δεν υπερβαίνει το 30% των απουσιών που προβλέπονται από το οικείο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών με βάση το ωρολόγιο πρόγραμμα, και οι επιπλέον από τις προβλεπόμενες απουσίες οφείλονται αποδεδειγμένα στη συμμετοχή τους σε προγράμματα αποκατάστασης και θεραπείας. Η ανάγκη αποκατάστασης και θεραπείας της σωματικής ή ψυχικής υγείας των μαθητών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες πιστοποιείται με βεβαίωση δημόσιου φορέα, από την οποία προκύπτει με ακρίβεια η ανάγκη της ανωτέρω απουσίας και ο ακριβής χρόνος αυτής.

Απουσίες που δεν λαμβάνονται υπόψη για τον χαρακτηρισμό της φοίτησης θεωρούνται μεταξύ άλλων:

- Απουσίες ως 2 ημερών που πραγματοποιούνται για πρωινές επισκέψεις στα Κ.Ε.Σ.Υ. ή στα Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα.
- Καταχωρίζονται στο Βιβλίο Φοίτησης (απουσιολόγιο), αλλά δεν προσμετρώνται απουσίες έως 24 ημερών για όλο το διδακτικό έτος:
  - α) για τους μαθητές που υποβάλλονται σε αιμοκάθαρση συστηματικά μετά από νεφρική ανεπάρκεια, ή υποβάλλονται σε περιτοναϊκή κάθαρση,
  - β) για τους μαθητές που υποβάλλονται σε θεραπεία αποδοχής μοσχεύματος,
  - γ) για τους μαθητές που πάσχουν από όλων των τύπων νεοπλασίες και υποβάλλονται σε θεραπεία συντήρησης,
  - δ) για τους μαθητές που πάσχουν από Σακχαρώδη διαβήτη, με τις προϋποθέσεις που ορίζει η Γ2/2209/1998 υπουργική απόφαση (Β' 314),
  - ε) για τους μαθητές που πάσχουν από Μεσογειακή ή Δρεπανοκυτταρική αναιμία, και έχουν ανάγκη μετάγγισης αίματος σε ειδικό νοσηλευτικό ίδρυμα, καθώς και για όσους πάσχουν από Αιμορροφιλία.

Σε κάθε μία από τις ανωτέρω περιπτώσεις οι κηδεμόνες των μαθητών ή οι ίδιοι, αν είναι ενήλικοι, θα πρέπει:

- αα) Να ενημερώσουν τη Διεύθυνση του σχολείου για την ιδιάζουσα περίπτωση του προβλήματος υγείας.
  - ββ) Να προσκομίσουν με αίτησή τους στη Διεύθυνση του σχολείου φοίτησης πρόσφατη σχετική ιατρική γνωμάτευση, ή εξιτήριο από Δημόσιο Νοσοκομείο, η οποία φέρει σφραγίδα από Συντονιστή Διευθυντή Κλινικής του Ε.Σ.Υ., ή νόμιμα εκτελούντα χρέη Συντονιστή Διευθυντή Κλινικής του Ε.Σ.Υ., ή Διευθυντή Πανεπιστημιακής Κλινικής ή από Δημόσιο Κέντρο Υγείας στην περιοχή του/της μαθητή, η οποία φέρει σφραγίδα του Διευθυντή του Κέντρου, ή δικαιολογητικά από Ιδιωτικό Νοσοκομείο τα οποία φέρουν υπογραφή και σφραγίδα του/της θεράποντος ιατρού και του Διοικητικού Διευθυντή της ιδιωτικής Κλινικής.
- Καταχωρίζονται στο Βιβλίο Φοίτησης (απουσιολόγιο), αλλά δεν προσμετρώνται απουσίες μαθητών μέχρι είκοσι 20 ημερών για όλο το διδακτικό έτος που οφείλονται σε σοβαρά και επείγοντα περιστατικά, και απαιτούν μεγάλο χρονικό διάστημα ανάρρωσης εντός της Ελλάδας ή σε χώρες του εξωτερικού όπως:
    - α) έκτακτα και επείγοντα περιστατικά που απαιτούν άμεσα χειρουργική επέμβαση και κατ' οίκον νοσηλεία κατά περίπτωση κατόπιν σχετικής γνωμάτευσης του Νοσοκομείου,
    - β) έκτακτα και επείγοντα περιστατικά που απαιτούν άμεσα νοσηλεία σε Νοσοκομείο και κατ' οίκον νοσηλεία κατά περίπτωση κατόπιν σχετικής γνωμάτευσης του Νοσοκομείου,
    - γ) θεραπείες αρχικές ή συνεχιζόμενες για επιδημίες, ή χρόνιες παθήσεις, ή ασθένειες που απαιτούν συνεχή νοσηλεία σε νοσοκομείο ή επαναλαμβανόμενες επισκέψεις σε νοσοκομείο, και παραμονή κατ' οίκον κατά περίπτωση κατόπιν σχετικής γνωμάτευσης του Νοσοκομείου.

Σε κάθε μία από τις ανωτέρω περιπτώσεις, οι κηδεμόνες των μαθητών ή οι ίδιοι, αν είναι ενήλικοι, θα πρέπει:

- αα) Να ενημερώσουν τη Διεύθυνση του σχολείου για την ιδιάζουσα περίπτωση του προβλήματος υγείας.
- ββ) Να προσκομίσουν με αίτησή τους στη Διεύθυνση του σχολείου φοίτησης πρόσφατη σχετική ιατρική γνωμάτευση, ή εξιτήριο από Δημόσιο Νοσοκομείο, η οποία φέρει σφραγίδα από Συντονιστή Διευθυντή Κλινικής του Ε.Σ.Υ., ή νόμιμα εκτελούντα χρέη Συντονιστή Διευθυντή Κλινικής του Ε.Σ.Υ., ή Διευθυντή Πανεπιστημιακής Κλινικής ή από Δημόσιο Κέντρο Υγείας στην περιοχή του μαθητή, η οποία φέρει σφραγίδα του Διευθυντή του Κέντρου,

ή δικαιολογητικά από Ιδιωτικό Νοσοκομείο τα οποία φέρουν υπογραφή και σφραγίδα του θεράποντος ιατρού και του Διοικητικού Διευθυντή της ιδιωτικής Κλινικής.

Σε περίπτωση νοσηλείας σε χώρες του εξωτερικού, να προσκομίσουν τις αντίστοιχες ιατρικές γνωματεύσεις και έγγραφα μεταφρασμένα στα Ελληνικά από την αρμόδια Μεταφραστική Υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών.

γγ) Η αίτηση του μαθητή, με όλα τα απαραίτητα κατά περίπτωση έγγραφα και δικαιολογητικά, κατατίθεται στη Διεύθυνση του σχολείου και τίθεται υπόψη του Συλλόγου Διδασκόντων που εξετάζει το αίτημα, και, εφόσον ισχύουν οι προαναφερόμενες προϋποθέσεις, συντάσσεται πρακτικό για την κάθε περίπτωση μαθητή, το οποίο κοινοποιείται στη Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην οποία ανήκει το σχολείο.

Γ.10.2. ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Γ.10.2.1. Εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση ατόμων που πάσχουν από σοβαρές παθήσεις (5%)

Θεσμικό Πλαίσιο: Διέπεται από πληθώρα διατάξεων. Δείτε ενδεικτικά παρακάτω.

Περιγραφή: Οι μαθητές που πάσχουν από σοβαρές παθήσεις έχουν το δικαίωμα να μπουν στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση χωρίς να συμμετέχουν στις Γενικές Εξετάσεις με το 5% των εισαχθέντων σε κάθε σχολή. Η διαδικασία είναι συγκεκριμένη και ανακοινώνεται κάθε σχολική χρονιά από το Υπουργείο Παιδείας συνήθως τη χρονική περίοδο Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου. Στο σημείο αυτό αναφέρεται ενδεικτικά η διαδικασία που ίσχυσε για την ακαδημαϊκή χρονιά 2023-2024, ωστόσο είναι πιθανό τα δεδομένα αυτά να αλλάζουν κατά τη διάρκεια των ετών, επομένως συνίσταται να συμβουλευέστε το σχολείο, καθώς και την ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας.

[Εγκύκλιος 2023](#)

Αναφορικά με την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση το ακαδημαϊκό έτος 2024-2025 ατόμων που πάσχουν από σοβαρές παθήσεις, σας ενημερώνουμε ότι οι υποψήφιοι της ειδικής αυτής κατηγορίας καλούνται να απευθυνθούν σε μία από τις Ειδικές Επταμελείς Επιτροπές, που έχουν συσταθεί σε συγκεκριμένα Δημόσια ή Πανεπιστημιακά Νοσοκομεία, προκειμένου να αποκτήσουν Πιστοποιητικό Διαπίστωσης Πάθησης.

Συνεπώς, παρακαλούνται οι Διευθυντές όλων των ΓΕ.Λ., των ΕΠΑ.Λ. και των Λυκείων των ΕΝ.Ε.Ε.ΓΥ-Λ. και Ε.Α.Ε. να ενημερώσουν άμεσα τους υποψήφιους που επιθυμούν να εισαχθούν στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση με την ανωτέρω ειδική κατηγορία το ακαδημαϊκό έτος 2024-2025 ότι ο χρόνος υποβολής των σχετικών δικαιολογητικών στα εν λόγω Νοσοκομεία είναι από Δευτέρα 11 Δεκεμβρίου 2023 έως και Τετάρτη 31 Ιανουαρίου 2024. Η παρούσα εγκύκλιος θα πρέπει, επομένως, να αποσταλεί από τους Δ/ντες των ΓΕ.Λ., ΕΠΑ.Λ. και Λυκείων των ΕΝ.Ε.Ε.ΓΥ-Λ. και Ε.Α.Ε. με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σε όλους τους μαθητές της τελευταίας τάξης (Γ' για τα ΓΕ.Λ. και ΕΠ.Α.Λ. ή Δ' για τα Λύκεια των ΕΝ.Ε.Ε.ΓΥ-Λ. και Ε.Α.Ε.), και να αναρτηθεί στις ιστοσελίδες των Σχολικών Μονάδων.

Υπενθυμίζουμε ότι σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 της με αριθ. Φ.151/17897/Β6/2014 (Β' 358) Κοινής Υπουργικής Απόφασης, όπως ισχύει, οι υποψήφιοι θα πρέπει να αποστείλουν οι ίδιοι, ή με νόμιμα εξουσιοδοτημένο εκπρόσωπό τους, ταχυδρομικώς, με συστημένη επιστολή, και απόδειξη παραλαβής ή ταχυμεταφορά (courier), σε μία μόνο από τις Επταμελείς Επιτροπές των Νοσοκομείων του άρθρου 1 της παρούσης τα παρακάτω δικαιολογητικά:

1. Αίτηση,
2. Ιατρικές γνωματεύσεις από Δημόσιο Νοσοκομείο που να φέρουν σφραγίδα από: i) Συντονιστή Διευθυντή Κλινικής ή Εργαστηρίου του Ε.Σ.Υ., ή ii) νόμιμα εκτελούντα χρέη Συντονιστή Διευθυντή Κλινικής ή Εργαστηρίου του Ε.Σ.Υ., ή iii) Καθηγητή Πανεπιστημίου ή Αναπληρωτή Καθηγητή,

Σημείωση: Συνιστάται στις Ιατρικές Γνωματεύσεις οι ιατροί να αναγράφουν τη διάγνωση όπως ακριβώς αναφέρεται στον πίνακα των παθήσεων, χωρίς καμία διαφοροποίηση. Ειδικά για τις Σπάνιες Παθήσεις, αυτό είναι πολύ σημαντικό, καθώς δεν θεωρείται δεδομένο ότι οι ιατροί των 7μελών Επιτροπών θα γνωρίζουν την κάθε Σπάνια Πάθηση.

1. Φωτοαντίγραφο αστυνομικής ταυτότητας, και
2. Εξουσιοδότηση σε εκπρόσωπο (μόνο σε περίπτωση που η διαδικασία διεκπεραιώνεται από τρίτο πρόσωπο).

Επισημαίνεται ότι αποκλειστικά και μόνο για τους πάσχοντες από τις παρακάτω παθήσεις χρειάζεται και η Γνωμάτευση Ποσοστού Αναπηρίας:

- (α) Με μειωμένη οπτική οξύτητα με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% (ΣΥΝ. ΠΙΝΑΚΑΣ: κωδ.02)
- (β) Πάσχοντες από αμφοτερόπλευρη βαρηκοΐα με ποσοστό αναπηρίας τουλάχι-

- στον 67% (ΣΥΝ. ΠΙΝΑΚΑΣ: κωδ.03)
- (γ) Πάσχοντες από Συγγενείς αιμολυτικές αναιμίες που υποβάλλονται σε μεταγγίσεις ή έχουν σοβαρές κλινικές εκδηλώσεις που προσδίδουν ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω (ΣΥΝ. ΠΙΝΑΚΑΣ: κωδ.05)
- (δ) Πάσχοντες με κινητικά προβλήματα προσδίδονται αναπηρία τουλάχιστον 67% (ΣΥΝ. ΠΙΝΑΚΑΣ: κωδ.27)
- (ε) Πάσχοντες από σπάνια συγγενή, κληρονομικά ή επίκτητα σύνδρομα-νοσήματα με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% (ΣΥΝ. ΠΙΝΑΚΑΣ: κωδ.57)
- (στ) Πάσχοντες από καλοήγη όγκο γέφυρας εγκεφάλου με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% (ΣΥΝ. ΠΙΝΑΚΑΣ: κωδ.63)
- (ζ) Πάσχοντες από ρήξη ανευρύσματος με αιμορραγία και υδροκέφαλο με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% (ΣΥΝ. ΠΙΝΑΚΑΣ: κωδ.64)
- (η) Πάσχοντες από μελορέοστωση με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% (ΣΥΝ. ΠΙΝΑΚΑΣ: κωδ.69)
- (θ) Πάσχοντες από ιχθυασιοειδή ερυθροδερμία με ποσοστό αναπηρίας 67% (ΣΥΝ. ΠΙΝΑΚΑΣ: κωδ.70)
- (ι) Πάσχοντες από επιληψία με ποσοστό αναπηρίας 67% (ΣΥΝ. ΠΙΝΑΚΑΣ: κωδ.71)
- (ια) Πάσχοντες από Νωτιαία μυϊκή ατροφία (SMA) με ποσοστό αναπηρίας 67% (ΣΥΝ. ΠΙΝΑΚΑΣ: κωδ.84)
- (ιβ) Πάσχοντες από νευρολογική συνδρομή GUILLAIN-BARRE με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% (ΣΥΝ. ΠΙΝΑΚΑΣ: κωδ.86)
- (ιγ) Πάσχοντες από ισχαιμικό αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο με αναπηρία τουλάχιστον 67% (ΣΥΝ. ΠΙΝΑΚΑΣ: κωδ.87)
- (ιδ) Πάσχοντες από διάχυτη αναπτυξιακή διαταραχή με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% (ΣΥΝ. ΠΙΝΑΚΑΣ: κωδ.91)
- (ιε) Πάσχοντες από Αγκυλοποιητική ή Ψωριασική σπονδυλοαρθρίτιδα υπό βιολογική θεραπεία ή στοχευμένη θεραπεία με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% (ΣΥΝ. ΠΙΝΑΚΑΣ: κωδ.92)
- (ιστ) Πάσχοντες από ιδιοπαθή μυοκλονική επιληψία με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% (ΣΥΝ. ΠΙΝΑΚΑΣ: κωδ.94)
- (ιζ) Πάσχοντες από εγκεφαλική παράλυση τύπου δεξιάς σπαστικής ημιπληγίας με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% (ΣΥΝ. ΠΙΝΑΚΑΣ: κωδ.95)
- (ιη) Πάσχοντες από εγκεφαλική παράλυση με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% (ΣΥΝ. ΠΙΝΑΚΑΣ: κωδ.96)
- (ιθ) Πάσχοντες από αυθόρμητη ενδοκράνια υπόταση, σύνδρομο CHIARI ΤΥΠΟΥ Ι με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% (ΣΥΝ. ΠΙΝΑΚΑΣ: κωδ.97)
- (κ) Πάσχοντες από νόσο OLLIER με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% (ΣΥΝ. ΠΙΝΑΚΑΣ: κωδ.98)
- (κα) Πάσχοντες από χρόνια αισθητικοκινητική αξονική πολυνευροπάθεια με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% (ΣΥΝ. ΠΙΝΑΚΑΣ: κωδ.100)
- (κβ) Πάσχοντες από αυτοάνοση εντεροπάθεια με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% (ΣΥΝ. ΠΙΝΑΚΑΣ: κωδ.106)

(κγ) Πάσχοντες από σύνδρομα πολλαπλής ενδοκρινικής νεοπλασίας με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% (ΣΥΝ. ΠΙΝΑΚΑΣ: 108)

Οι πάσχοντες από τις προαναφερόμενες παθήσεις, απαιτείται να καταθέσουν στις Ειδικές Επταμελείς Επιτροπές των Νοσοκομείων μαζί με τα ανωτέρω δικαιολογητικά και πιστοποιητικό ποσοστού αναπηρίας από τα ΚΕ.Π.Α. που να έχει μόνιμη ισχύ ή άλλως να είναι σε ισχύ κατά την υποβολή της αίτησης στην Ειδική Επταμελή Επιτροπή, προκειμένου να εκδοθεί το Πιστοποιητικό διαπίστωσης πάθησης από την εν λόγω Επιτροπή.

Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν.3865/2010 (Α' 120), εξακολουθούν να ισχύουν οι διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου που προβλέπουν δικαιοδοσία της Α.Σ.Υ.Ε., του Α.Ν.Υ.Ε., της Α.Α.Υ.Ε. και της Ανώτατης Επιτροπής της Ελληνικής Αστυνομίας. Συνεπώς, πιστοποιητικά ποσοστού αναπηρίας από τις ανωτέρω επιτροπές γίνονται δεκτά εφόσον είναι σε ισχύ.

Εάν δεν διαθέτουν ήδη το ανωτέρω πιστοποιητικό από τα ΚΕ.Π.Α., θα πρέπει άμεσα να υποβάλουν σχετικό αίτημα.

Όσοι από τους υποψήφιους των ανωτέρω περιπτώσεων (α) έως και (κγ) έχουν ήδη υποβάλει (ή θα υποβάλουν άμεσα) αίτηση προς τα ΚΕ.Π.Α. για έκδοση πιστοποιητικού ποσοστού αναπηρίας, αλλά δεν το έχουν αποκτήσει ακόμη, θα υποβάλουν προς τις Ειδικές Επταμελείς Επιτροπές των Νοσοκομείων εμπρόθεσμη αίτηση με τα υπόλοιπα δικαιολογητικά. Ταυτόχρονα, αντί για το πιστοποιητικό ποσοστού αναπηρίας καταθέτουν Υπεύθυνη Δήλωση του Ν.1599/86, στην οποία θα αναφέρουν ότι έχουν υποβάλει αίτηση προς τα ΚΕ.Π.Α. (σημειώνοντας τον αριθμό πρωτοκόλλου της αίτησής τους) και ότι θα προσκομίσουν το πιστοποιητικό ποσοστού αναπηρίας αμέσως μόλις το αποκτήσουν, και πριν την ολοκλήρωση έκδοσης των πιστοποιητικών πάθησης από την αρμόδια επταμελή επιτροπή.

Δεδομένου ότι μετά την ψήφιση των Ν. 4452/2017 (Α' 17) και Ν.4547/2018 (Α' 102), όπως και την έκδοση των με αριθ. Φ. 153/104779/Α5/25-6-2018 (Β' 241), Φ.153/146145/Α5/20-9-2019 (Β' 3557), Φ.153/147462/Α5/28-11-2022 (Β' 6069 και διορθ. λάθους Β' 6701) Κ.Υ.Α., και ιδιαίτερα με την έκδοση της με αριθ. πρωτ. Φ.153/138134/Α5/1-12-2023 (Β' 6861) νέας Κ.Υ.Α., εφιστούμε την προσοχή των υποψηφίων στα εξής:

Πιστοποιητικά Διαπίστωσης Πάθησης που έχουν ήδη εκδοθεί από τις Επταμελείς Επιτροπές των Νοσοκομείων ή την Επιτροπή Εξέτασης Ενστάσεων του ΚΕ.Σ.Υ. από την 31 Οκτωβρίου 2017 (ημερομηνία δημοσίευσης σε ΦΕΚ, της με αριθ. πρωτ. Φ.151/180552/Α5/25-10-2017), και προκειμένου για εισαγωγή στην Τριτοβάθμια

Εκπαίδευση το ακαδημαϊκό έτος 2024-2025, παραμένουν σε ισχύ, εκτός από αυτά που έχουν εκδοθεί με κωδικούς παθήσεων 26, 39, 50 και 55.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Υποψήφιοι που έχουν αποκτήσει πιστοποιητικά πάθησης με τους κωδικούς 26, 39, 50 και 55, οι οποίοι καταργήθηκαν με την Κ.Υ.Α. Φ.153/147462/Α5/28-11-2022 (Β' 6069 & Διορθ. λάθους Β' 6701), υποχρεούνται να αιτηθούν εκ νέου στις Επταμελείς Επιτροπές για τη χορήγηση πιστοποιητικών με τους νέους κωδικούς στους οποίους ενσωματώθηκαν.

Ομοίως, οι υποψήφιοι που έχουν αποκτήσει Πιστοποιητικό Διαπίστωσης Πάθησης από Επταμελή Επιτροπή των συγκεκριμένων Νοσοκομείων ή το ΚΕ.Σ.Υ. για εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση πριν τις 31 Οκτωβρίου 2017 (ημερομηνία δημοσίευσης σε ΦΕΚ, της Φ.151/180552/Α5/25-10-2017), εφόσον επιθυμούν να είναι υποψήφιοι για εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση με την ειδική κατηγορία των πασχόντων από σοβαρές παθήσεις για το ακαδημαϊκό έτος 2024-2025, και εφόσον πάσχουν από κάποια από τις παθήσεις που αναφέρονται στον ισχύοντα ΠΙΝΑΚΑ ΠΑΘΗΣΕΩΝ, πρέπει να υποβάλουν εκ νέου αίτηση με τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά σε μία από τις Επταμελείς Επιτροπές των Νοσοκομείων, προκειμένου να εκδοθεί νέο Πιστοποιητικό Διαπίστωσης Πάθησης βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας.

Οι Επταμελείς Επιτροπές θα πρέπει να έχουν ολοκληρώσει το έργο τους (έκδοση Πιστοποιητικών Πάθησης ή απορριπτικών Αποφάσεων) έως το τέλος Μαρτίου 2024.

Υποψήφιοι των οποίων η αίτηση πιθανόν απορριφθεί από Επταμελή Επιτροπή Νοσοκομείου, είτε λόγω του εκπρόθεσμου της αίτησής τους είτε για οποιοδήποτε άλλο λόγο, έχουν δικαίωμα υποβολής ένστασης, την οποία καταθέτουν προς την Επταμελή Επιτροπή του Νοσοκομείου από την οποία απορρίφθηκαν έως τις 15 Απριλίου 2024. Οι ενστάσεις με τα δικαιολογητικά διαβιβάζονται από τη Γραμματεία της Επταμελούς Επιτροπής στο ΚΕ.Σ.Υ. του Υπουργείου Υγείας, προκειμένου να εξεταστούν από την Επιτροπή Εξέτασης Ενστάσεων που συγκροτείται κάθε χρόνο με Κ.Υ.Α.. Η διαδικασία υποβολής Αίτησης-Μηχανογραφικού Δελτίου θα διεξαχθεί κατά το δίμηνο Απριλίου-Μαΐου του 2024.

Σημείωση: Η ίδια διαδικασία ισχύει και για το Ανοικτό Πανεπιστήμιο για το οποίο δεν χρειάζεται η συμπλήρωση μηχανογραφικού δελτίου. Λαμβάνοντας το Πιστοποιητικό Διαπίστωσης της Πάθησης από τις Επιτροπές των Νοσοκομείων, το καταθέτετε στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο με την αίτησή σας και τα υπόλοιπα δικαιολογητικά που ζητούνται.

Γ.10.2.2. Μετεγγραφή Φοιτητών ή Σπουδαστών εσωτερικού

Θεσμικό πλαίσιο: [Άρ. 1 Ν. 3282/2004 \(ΦΕΚ 208/Α'\)](#), [άρ. 14 Ν. 3404/2005 \(ΦΕΚ 260/Α'\)](#), [Υ.Α. αριθμ. Φ5/122975/2004 \(ΦΕΚ 1687/Β'\)](#), [Κ.Υ.Α. αριθμ. Φ5/127421/Β3/2004 \(ΦΕΚ 1702/Β'\)](#), [Εγκύκλιος μετεγγραφών Ακαδημαϊκού έτους 2023-2024](#)

Περιγραφή: Σύμφωνα με τον νόμο, επιτρέπεται η μετεγγραφή φοιτητών Πανεπιστημίου και σπουδαστών Τ.Ε.Ι. του εσωτερικού που εγγράφηκαν σε Τμήμα Πανεπιστημίου ή Τ.Ε.Ι. για λόγους υγείας που τους παρέχει, κατά τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, δικαίωμα πρόσβασης σε ποσοστό θέσεων 3% και που λόγω υπέρβασης του προβλεπόμενου ποσοστού δεν μπόρεσαν να εγγραφούν στο Τμήμα προτίμησής τους αλλά οπουδήποτε αλλού, ή που κατά τη διάρκεια των σπουδών τους υπέστησαν μία από τις σοβαρές ασθένειες, ή που πάσχουν από σοβαρή νόσο, και εγγράφηκαν σε Τμήμα Πανεπιστημίου ή Τ.Ε.Ι. μετά από συμμετοχή στις εξετάσεις των μαθημάτων που εξετάζονται σε εθνικό επίπεδο χωρίς να έχουν κάνει χρήση του σχετικού δικαιώματος. Οι δικαιούχοι μετεγγραφής της ειδικής αυτής κατηγορίας μετεγγράφονται χωρίς ποσοτικό περιορισμό και σε οποιοδήποτε εξάμηνο και αν βρίσκονται.

Κάθε χρόνο ανακοινώνεται συγκεκριμένη αναλυτική εγκύκλιος με τους δικαιούχους, τα δικαιολογητικά και τη διαδικασία που ακολουθείται. Για την ακαδημαϊκή χρονιά 2023-2024, μπορείτε να τη βρείτε [εδώ](#).

Γ.10.2.3. Απαλλαγές από δίδακτρα μεταπτυχιακών και για ΑμεΑ

Θεσμικό Πλαίσιο: [ΦΕΚ Α' 141/21-7-22](#), [ΦΕΚ Β' 4837/1-8-23](#)

Ποσοστό Αναπηρίας: 67% και άνω.

Περιγραφή: Απαλλάσσονται από τα δίδακτρα για το ακαδημαϊκό έτος 2023-2024, όπου αυτά προβλέπονται, οι φοιτητές Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών σπουδών (Π.Μ.Σ.), των οποίων:

- Το ατομικό εισόδημα, εφόσον διαθέτουν ίδιο εισόδημα, δεν υπερβαίνει τα 9.520,00€ (από 8.752€ πέρσι), και,
- Το οικογενειακό διαθέσιμο ισοδύναμο εισόδημα αυτοτελώς τις 6.664,00€ (από 6.126,40€ πέρσι).

Οι ως άνω προϋποθέσεις αντιστοιχούν κατ' ελάχιστο στην κατοχή βαθμού ίσου ή ανώτερου του επτάμιση (7,5/10) εφόσον η αξιολόγηση στον βασικό τίτλο σπουδών που προσκομίζεται για την εισαγωγή στο Π.Μ.Σ. έχει πραγματοποιηθεί σύμφωνα με

τη δεκάβαθμη κλίμακα αξιολόγησης Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Ε.Ι.) της ημεδαπής, άλλως το κριτήριο αυτό εφαρμόζεται αναλογικά σύμφωνα με την εκάστοτε κλίμακα αξιολόγησης, εφόσον ο προσκομιζόμενος τίτλος σπουδών έχει χορηγηθεί από ίδρυμα της αλλοδαπής.

Δικαιούχοι – Προϋποθέσεις απαλλαγής:

1. Από τα τέλη φοίτησης σε Π.Μ.Σ., όπου αυτά προβλέπονται, απαλλάσσονται οι φοιτητές Π.Μ.Σ., εφόσον:
  - α) ο μέσος όρος του αθροίσματος των φορολογητέων εισοδημάτων των 2 τελευταίων οικονομικών ετών του συνόλου των μελών της οικογένειας του αιτούντος την απαλλαγή από τα τέλη φοίτησης, ήτοι του ίδιου του αιτούντος, των γονέων του, ανεξαρτήτως αν κάνουν κοινή ή χωριστή φορολογική δήλωση, και των αδελφών του έως 26 ετών, εφόσον είναι άγαμοι και έχουν ίδιο φορολογητέο εισόδημα κατά την έννοια του άρθρου 7 του ν. 4172/2013 (Α' 167), δεν υπερβαίνει το 70% του εθνικού διάμεσου διαθέσιμου ισοδύναμου εισοδήματος (6.664,00€), σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα δημοσιευμένα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.), αν ο αιτών δεν έχει συμπληρώσει το 26ο έτος της ηλικίας του και είναι άγαμος, ή δεν έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης,
  - β) ο μέσος όρος του ατομικού φορολογητέου εισοδήματός των 2 τελευταίων οικονομικών ετών του αιτούντος δεν υπερβαίνει το 100% του εθνικού διάμεσου διαθέσιμου ισοδύναμου εισοδήματος (9.520,00€) σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα δημοσιευμένα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., αν ο αιτών έχει συμπληρώσει το 26ο έτος της ηλικίας του,
  - γ) ο μέσος όρος του αθροίσματος του φορολογητέου εισοδήματος των 2 τελευταίων οικονομικών ετών του αιτούντος την απαλλαγή από τέλη φοίτησης και του συζύγου ή συμβιούντος του, εφόσον είναι έγγαμος ή έχει συνάψει σύμφωνο συμβίωσης, ανεξαρτήτως αν υποβάλλουν κοινή ή χωριστή φορολογική δήλωση, δεν υπερβαίνει το 100% του εθνικού διάμεσου διαθέσιμου ισοδύναμου εισοδήματος (9.520,00€), σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα δημοσιευμένα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ.
2. Αν ο αιτών την απαλλαγή δεν έχει συμπληρώσει το 26ο έτος της ηλικίας του και είναι τέκνο τρίτεκνης ή πολύτεκνης οικογένειας, ή τέκνο άγαμου γονέα, ή ορφανός τουλάχιστον από 1 γονέα, ή ΑμεΑ, ή μέλος νοικοκυριού με ΑμεΑ δύναται να αιτηθεί την απαλλαγή κατά το ήμισυ (50%) από την υποχρέωση καταβολής τελών φοίτησης εφόσον ο μέσος όρος του αθροίσματος των φορολογητέων εισοδημάτων των 2 τελευταίων οικονομικών ετών του συνόλου των μελών της οικογένειάς του υπερβαίνει το εβδομήντα 70%, και δεν υπερβαίνει το 100% του εθνικού διάμεσου διαθέσιμου ισοδύναμου εισοδήματος.

3. Η χρήση του δικαιώματος απαλλαγής από την υποχρέωση καταβολής τελών φοίτησης παρέχεται αποκλειστικά για τη φοίτηση σε 1 Π.Μ.Σ. που οργανώνεται από Α.Ε.Ι. της ημεδαπής.
4. Ο συνολικός αριθμός των απαλλασσόμενων από τα τέλη φοίτησης φοιτητών δεν δύναται να υπερβαίνει τον αριθμό που αντιστοιχεί στο 30% του συνόλου των εγγεγραμμένων φοιτητών ανά ακαδημαϊκό έτος. Αν κατά τον αριθμητικό υπολογισμό του αριθμού των δικαιούχων απαλλαγής από τα τέλη φοίτησης προκύπτει δεκαδικός αριθμός, γίνεται στρογγυλοποίηση στην πλησιέστερη ακέραιη μονάδα. Στην περίπτωση που ο αριθμός των δικαιούχων απαλλαγής υπερβαίνει το 30%, οι δικαιούχοι επιλέγονται με σειρά φθίνουσας κατάταξης ως τη συμπλήρωση του αριθμού.
5. Δεν δικαιούνται απαλλαγής όσοι λαμβάνουν υποτροφία από άλλη πηγή.
6. Οι πολίτες τρίτων χωρών δεν έχουν δικαίωμα υποβολής αίτησης για την απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής τελών φοίτησης σε Π.Μ.Σ..

Διαδικασία:

- Η υποβολή των αιτήσεων για δωρεάν φοίτηση σε κάθε Π.Μ.Σ. γίνεται μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας εισδοχής των φοιτητών στο Πρόγραμμα.
- Η οικονομική κατάσταση των υποψηφίων σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί λόγο μη επιλογής στο Π.Μ.Σ..
- Η εξέταση των αιτήσεων και της συνδρομής των κριτηρίων απαλλαγής από τα τέλη φοίτησης πραγματοποιείται από τη Συνέλευση του Τμήματος στην περίπτωση μονομηματικού Π.Μ.Σ., ή από την Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών σε περίπτωση διατμηματικού ή διδρυματικού Π.Μ.Σ. αντίστοιχα. Για την αποδοχή ή απόρριψη της αίτησης, εκδίδεται αιτιολογημένη απόφαση.

Δικαιολογητικά:

1. Αίτηση του φοιτητή η οποία επέχει θέση υπεύθυνης δήλωσης.
2. Για τη διαπίστωση πλήρωσης της προϋπόθεσης αριστείας, εξετάζεται ο τίτλος σπουδών α' κύκλου που έχει κατατεθεί με τον φάκελο του φοιτητή για την εισαγωγή του στο Π.Μ.Σ.. Σε περίπτωση που δεν αναγράφεται αριθμητικά ο βαθμός του τίτλου σπουδών, ο φοιτητής θα πρέπει να προσκομίσει πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας, ή άλλο πιστοποιητικό από το οποίο να προκύπτει η αριστεία σύμφωνα με την εκάστοτε κλίμακα αξιολόγησης προκειμένου περί τίτλων σπουδών του εξωτερικού.

3. Αντίγραφα των δηλώσεων Ε1 και των εκκαθαριστικών (συμπεριλαμβανομένου του εκκαθαριστικού Ε.Ν.Φ.Ι.Α.), του συνόλου των μελών της οικογένειας του αιτούντος την απαλλαγή από τα τέλη φοίτησης, ήτοι του ίδιου του αιτούντος, των γονέων του, ανεξαρτήτως αν κάνουν κοινή ή χωριστή φορολογική δήλωση, και των αδελφών του έως 26 ετών εφόσον είναι άγαμοι και έχουν ίδιο φορολογητέο εισόδημα κατά την έννοια του άρθρου 7 του ν. 4172/2013 (Α' 167), των δύο τελευταίων οικονομικών ετών για τα οποία, κατά τον χρόνο της επιλογής στο Π.Μ.Σ., έχει ολοκληρωθεί η εκκαθάριση φόρου, σύμφωνα με όσα ορίζονται στον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος. Σε περίπτωση διαζευγμένων γονέων, προσκομίζει τη δήλωση Ε1 και το εκκαθαριστικό του γονέα στον οποίο ο αιτών είναι καταχωρημένος ως εξαρτώμενο μέλος (όπως ο όρος προσδιορίζεται στον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος), ή ήταν καταχωρημένος πριν την υποβολή φορολογικής δήλωσης αυτοτελώς.
4. (α) Πιστοποιητικό/-ά οικογενειακής κατάστασης από τον Δήμο, στο δημοτολόγιο του οποίου είναι εγγεγραμμένα όλα τα μέλη της οικογένειας με κανονική εγγραφή εκδοθέν/-ντα εντός των τελευταίων τριών μηνών.

(β) Πιστοποιητικό σπουδών για τέκνα, τα οποία μετά τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους φοιτούν στη μέση εκπαίδευση, σε ανώτερο ή ανώτατο εκπαιδευτικό Ίδρυμα της Ελλάδας, ή αναγνωρισμένο του εξωτερικού, καθώς και σε Ι.Ε.Κ., ή σε Κολέγια, ή στο Μεταλυκειακό έτος – Τάξη Μαθητείας των ΕΠΑ.Λ.. Εάν πρόκειται για εκπαιδευτικό ίδρυμα χώρας του εξωτερικού, εκτός των χωρών της Ε.Ε., το πιστοποιητικό σπουδών πρέπει να είναι θεωρημένο από το Ελληνικό Προξενείο.

(γ) Ιατρική γνωμάτευση των ΚΕ.Π.Α., ή απόφαση Υγειονομικής Επιτροπής του Ι.Κ.Α., ή των Α.Σ.Υ.Ε., του Α.Ν.Υ.Ε., της Α.Α.Υ.Ε. και της Ελληνικής Αστυνομίας, για τον ίδιο ή για εξαρτώμενο μέλος του νοικοκυριού με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω. Τα εν λόγω δικαιολογητικά θα πρέπει να είναι σε ισχύ τη χρονική στιγμή που υποβάλλεται η αίτηση, και να προκύπτει η διάρκεια της αναπηρίας από αυτά.

(δ) Ληξιαρχική πράξη θανάτου του αποβιώσαντος γονέα αν ο φοιτητής έχει δηλώσει ορφανός από τον έναν ή και τους δύο γονείς.

(ε) Διαζευκτήριο σε περίπτωση που ο φοιτητής είναι διαζευγμένος ή δηλώνει τέκνο διαζευγμένων γονέων.

(στ) Υπεύθυνη δήλωση του φοιτητή από την οποία να προκύπτει ότι δεν έχει κάνει χρήση του δικαιώματος απαλλαγής από τα τέλη φοίτησης σε Π.Μ.Σ. με τη διάταξη του άρθρου 86 του ν. 4957/2022 και ότι δεν λαμβάνει υποτροφία από άλλη πηγή.

Η Συνέλευση, ή κατά περίπτωση η Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών, μπορεί να ζητά συμπληρωματικά όποιο άλλο δικαιολογητικό κρίνει απαραίτητο.

Η αναζήτηση των ανωτέρω στοιχείων θα γίνεται αυτεπάγγελτα από το ηλεκτρονικό αρχείο των αρμοδίων υπηρεσιών βάσει των δηλωθέντων στοιχείων στην αίτηση. Ωστόσο, σε περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν είναι δυνατή η με ηλεκτρονικό τρόπο διάθεση στοιχείων από τους αρμόδιους φορείς, ή η αναζήτηση αυτών λόγω ελλείψεων στις αιτήσεις των δικαιούχων, τα απαιτούμενα δικαιολογητικά θα υποβάλλονται ηλεκτρονικά από τους δικαιούχους στην αίτησή τους.

Γ.11. ΛΟΙΠΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ

Γ.11.1. Μείωση από δημοτικούς φόρους ή τέλη

Περιγραφή: Τα δημοτικά ή κοινοτικά συμβούλια δύνανται με απόφασή τους να μειώσουν τους δημοτικούς φόρους ή τέλη μέχρι 50%, ή να απαλλάξουν πλήρως από την επιβολή τους απόρους, ΑμεΑ και πολύτεκνους (όπως η ιδιότητα αυτών οριοθετείται αντίστοιχα από την κείμενη νομοθεσία) υπό προϋποθέσεις.

Εφόσον έχει ληφθεί σχετική απόφαση από τον οικείο Ο.Τ.Α., οι πολίτες που εμπίπτουν στις εν λόγω ευπαθείς ομάδες μπορούν να υποβάλουν σχετικό αίτημα.

Εδώ μπορείτε να βρείτε τη λίστα των Δήμων που έχουν πάρει απόφαση για απαλλαγή Δ.Τ. και/ή μείωση τέλους κοινοχρήστων χώρων, και έχουν ενεργοποιήσει τη δυνατότητα υποβολής αιτήσεων μέσω της πλατφόρμας της Κ.Ε.Δ.Ε. Για περισσότερες πληροφορίες, μπορείτε να απευθυνθείτε στο Τμήμα Εσόδων του εκάστοτε Δήμου κατοικίας.

Γ.11.2. Πολιτισμός

Θεσμικό πλαίσιο: [ΦΕΚ Β' 423/2-3-2004](#)

Ποσοστό Αναπηρίας: 67% και άνω.

Περιγραφή: Στο παρελθόν υπήρχε ειδική κάρτα πολιτισμού που έδινε στον κάτοχο της το δικαίωμα δωρεάν εισόδου στους Αρχαιολογικούς Χώρους και στα Μουσεία αρμοδιότητας του υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού. Πλέον, η κάρτα αυτή έχει αντικατασταθεί από την Κάρτα Αναπηρίας (βλ. Κεφάλαιο Γ.2.). Δικαιούχοι δωρεάν εισόδου είναι τα ΑμεΑ από 67% και άνω, καθώς και οι συνοδοί όσων η κάρτα τους έχει την ένδειξη «Σ».

Γ.11.3. Κοινωνικός Τουρισμός

Περιγραφή: Πρόκειται για ένα πρόγραμμα επιδότησης για τη διαμονή δικαιούχων και των ωφελούμενων μελών τους σε τουριστικά καταλύματα της Ελλάδας που συμμετέχουν στο πρόγραμμα και έχουν περιληφθεί στο «Μητρώο Παρόχων» της Δ.ΥΠ.Α., και για την ακτοπλοϊκή μετάβασή τους σε αυτά. Οι δικαιούχοι και τα ωφελούμενα μέλη τους είναι απαραίτητο να είναι κάτοχοι Επιταγής Κοινωνικού Τουρισμού.

Το πρόγραμμα καταρτίζεται από σχετική Κ.Υ.Α. που εκδίδεται κάθε χρόνο, βάσει της οποίας, στη συνέχεια, δημοσιεύεται Δημόσια Πρόσκληση της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης με τους λεπτομερείς όρους και τις προϋποθέσεις αυτού. Η Δημόσια Πρόσκληση αναρτάται στον Διαδικτυακό τόπο της Δ.ΥΠ.Α..

Το πρόγραμμα διαρκεί 12 μήνες, ενώ οι συγκεκριμένες ημερομηνίες έναρξης και λήξης αυτού ορίζονται στη Δημόσια Πρόσκληση.

Οι δικαιούχοι μπορούν να πραγματοποιήσουν από 1 έως 6 διανυκτερεύσεις. Στις νήσους Λέσβο, Χίο, Λέρο, Κω, καθώς και στον νομό Έβρου μπορούν να πραγματοποιήσουν έως 10 διανυκτερεύσεις, στη Νήσο Σάμο και στους Δήμους Ιστιαίας – Αιδηψού και Μαντουδίου – Λίμνης – Αγ. Άννας του ν. Ευβοίας μπορούν να πραγματοποιήσουν έως 12 διανυκτερεύσεις.

Οι δικαιούχοι και οι πάροχοι τουριστικών καταλυμάτων υποβάλλουν ηλεκτρονική αίτηση συμμετοχής σε συγκεκριμένες ημερομηνίες που ορίζονται στη Δημόσια Πρόσκληση, ενώ οι δικαιούχοι στις αιτήσεις τους δηλώνουν και τα ωφελούμενα μέλη τους.

Γ.11.4. Προσωπικός βοηθός για ΑμεΑ

Θεσμικό πλαίσιο: [Ν. 4837/2021 \(Α' 178\)](#)

Περιγραφή: Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων θέσπισε και υλοποιεί το Πιλοτικό Πρόγραμμα «Προσωπικός Βοηθός για ΑμεΑ», το οποίο εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο ενός συστήματος κοινωνικής υποστήριξης για τα ΑμεΑ, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής αυτών και των οικογενειών τους μέσω της επίτευξης της ανεξάρτητης διαβίωσής τους και ισότιμης συμμετοχής τους σε όλες τις πτυχές της κοινωνικής, οικονομικής, πολιτικής, πολιτιστικής ζωής.

Στο Πιλοτικό Πρόγραμμα συμμετείχαν 2.000 άτομα. Αρχικά επιλέχθηκαν 1.000 άτομα από Αττική, τα οποία θα λάβουν την υπηρεσία του Προσωπικού Βοηθού για δύο χρόνια. Στη συνέχεια προστέθηκαν επιπλέον 1.000 άτομα από άλλες Περιφέρειες της χώρας, που θα λάβουν την υπηρεσία για έναν χρόνο. Οι ενδιαφερόμενοι αξιολογήθηκαν από ειδικές διεπιστημονικές επιτροπές. Η αξιολόγηση είναι εξατομικευμένη και λαμβάνει υπόψη της τα κοινωνικά χαρακτηριστικά του υποψηφίου, τη διάρθρωση της καθημερινότητάς του, την αναπηρία και τη λειτουργικότητά του.

Με την απόφαση της επιτροπής, απονέμεται σε κάθε ωφελούμενο συγκεκριμένο ποσό ανά μήνα που θα μπορεί να αξιοποιήσει για να λάβει Προσωπική Βοήθεια. Προς τούτο, έχει πρόσβαση στο Μητρώο Προσωπικών Βοηθών, ώστε να διαλέξει

τον Προσωπικό Βοηθό ή τους Προσωπικούς Βοηθούς της επιλογής του.

Το Πιλοτικό Πρόγραμμα χρηματοδοτείται με 41 εκατ. ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Σύμφωνα με τις ανακοινώσεις του Υπουργείου από το 2024, η υπηρεσία θα επεκταθεί πανελλαδικώς, με χρηματοδότηση μέσω ΕΣΠΑ. Μέχρι τον Ιούνιο του 2024, δεν έχει ξεκινήσει η επέκτασή της.

Χρήσιμες πληροφορίες:

[Πληροφορίες για ωφελούμενους](#)

[Πληροφορίες για προσωπικούς βοηθούς](#)

[Ενημερωτικό Υλικό για Αποδέκτες και Εκπροσώπους](#)

Γ.11.5. Απαλλαγή από την υποχρέωση Στράτευσης (Ι5)

Θεσμικό πλαίσιο: [Π.Δ.11/2014 \(ΦΕΚ Α' 17/29-1-2014\)](#), [ΦΕΚ Β' 3513/29-12-2014](#)

Περιγραφή: Στο Προεδρικό διάταγμα αναφέρεται πως όλοι οι κατατασσόμενοι, με οποιαδήποτε ιδιότητα, στις Ένοπλες Δυνάμεις (Ε.Δ.) πρέπει να έχουν σωματική ικανότητα (σωματική και ψυχική υγεία, αρτιμέλεια και σωματική διάπλαση) που να ανταποκρίνεται πλήρως στις απαιτήσεις της αποστολής για την οποία προορίζονται. Η ικανότητα αυτή κρίνεται μετά από υγειονομική εξέταση.

Η σωματική ικανότητα του προσωπικού:

- Προσδιορίζεται από το αν ο εξεταζόμενος πάσχει ή όχι από νοσήματα, παθήσεις, βλάβες ή άλλες παθολογικές καταστάσεις, από τον βαθμό έκτασης ή βαρύτητας αυτών, και από την επίδρασή τους στην αποστολή του.
- Εξετάζεται από Αξιωματικούς του Υγειονομικού της ειδικότητας των Ιατρών, σύμφωνα με τα υπάρχοντα δεδομένα. Κατ' εξαίρεση, η εξέταση υποψηφίων για στράτευση, εάν δεν υπάρχουν οι κατάλληλες εξειδικεύσεις Αξιωματικών Υγειονομικού της ειδικότητας των ιατρών, πραγματοποιείται κατά σειρά προτεραιότητας στα Κρατικά Νοσοκομεία ή Νοσηλευτικά Ιδρύματα.
- Κρίνεται από τις υγειονομικές επιτροπές και τα ειδικά στρατολογικά συμβούλια των Ενόπλων Δυνάμεων.

Διαταραχές της σωματικής ικανότητας δεν αποκλείουν την υπηρεσία στις Ε.Δ. εφόσον δεν επηρεάζουν την αποστολή σε αυτές ή δεν επηρεάζονται από την αποστολή.

Εφόσον διαπιστώνονται νοσήματα, ή παθήσεις, ή βλάβες περισσότερες από μία, η σωματική ικανότητα κρίνεται με βάση τη σπουδαιότερη αιτία, αλλά μνημονεύονται και οι άλλες.

Οι πίνακες των νοσημάτων και των παθήσεων, οι ασθενείς των οποίων κρίνονται ακατάλληλοι για στράτευση (I/5) τροποποιήθηκαν σύμφωνα με το ΦΕΚ Β' 3513/29-12-2014).

Διαδικασία: Για τη διαδικασία, ενημερωθείτε από το [ενημερωτικό φυλλάδιο](#) από την [ιστοσελίδα](#) του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας. Υπεύθυνος φορέας είναι το Γενικό Επιτελείο Στρατού, ενώ το αίτημα πραγματοποιείται στο Στρατολογικό Γραφείο, και αυτό με τη σειρά του παραπέμπει στην Α.Σ.Υ.Ε..

Γ.11.6. Παροχή δωρεάν νομικής βοήθειας στους πολίτες ΑμεΑ

Θεσμικό πλαίσιο: [ΦΕΚ Α' 34/17.02.2023](#)

Δικαιούχοι:

1. Δικαιούχοι νομικής βοήθειας είναι οι χαμηλού εισοδήματος πολίτες κράτους μέλους της Ε.Ε.. Δικαιούχοι είναι, επίσης, οι χαμηλού εισοδήματος πολίτες τρίτου κράτους και ανιθαγενείς εφόσον έχουν, νομίμως, κατοικία ή συνήθη διαμονή στην Ε.Ε..
2. Ως πολίτες χαμηλού εισοδήματος για την παροχή νομικής βοήθειας σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις θεωρούνται εκείνοι των οποίων το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα δεν υπερβαίνει τα δύο τρίτα των κατώτατων ετήσιων ατομικών αποδοχών που προβλέπει η κείμενη νομοθεσία. Σε περίπτωση ενδοοικογενειακής διαφοράς ή διένεξης, δεν λαμβάνεται υπόψη το εισόδημα εκείνου με τον οποίο υπάρχει η διαφορά ή η διένεξη.
3. Δικαιούχοι νομικής βοήθειας ως προς τις τυχόν ποινικές και αστικές αξιώσεις τους είναι και τα θύματα των εγκληματικών πράξεων που προβλέπονται στα άρθρα 187Α, 187Β, 323Α, 324, 339, 342, 348 παρ. 2 εδάφιο πρώτο, 348Α, 351Α Π.Κ. και στα άρθρα 29 παρ. 5 και 6 και 30 του ν. 4251/2014, καθώς και τα ανήλικα θύματα των πράξεων που προβλέπονται στα άρθρα 336, 338, 343, 345, 348, 348Β, 348Γ και 349 Π.Κ.. Στις περιπτώσεις αυτές, το εκάστοτε αρμόδιο όργανο, κατά τις διατάξεις του παρόντος, για παροχή νομικής βοήθειας μπορεί, αν κριθεί αναγκαίο, να διορίσει συνήγορο αυτεπαγγέλτως από τις καταστάσεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 3.

3Α. Δικαιούχοι νομικής βοήθειας είναι και οι πολίτες με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, ανεξαρτήτως εισοδήματος, κράτους μέλους της Ε.Ε.. Δικαιούχοι είναι, επίσης, οι πολίτες με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, ανεξαρτήτως εισοδήματος, τρίτου κράτους και ανιθαγενείς, εφόσον έχουν, νομίμως, κατοικία ή συνήθη διαμονή στην Ε.Ε.. Στις περιπτώσεις αυτές, το αρμόδιο όργανο για παροχή νομικής βοήθειας, κατά τις διατάξεις του παρόντος, μπορεί, αν κριθεί αναγκαίο, να διορίσει συνήγορο αυτεπαγγέλτως από τις καταστάσεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 3.

4. Ειδικά, σε ό,τι αφορά την παροχή νομικής βοήθειας σε υπόπτους, κατηγορούμενους ή εκζητούμενους, καθώς και σε παριστάμενους προς υποστήριξη της κατηγορίας ισχύουν τα οριζόμενα στο άρθρο 6. Οι παρ. 2, 3 και 4 του άρθρου 6 δεν εφαρμόζονται για τους δικαιούχους της παρ. 3Α.

Διαδικασία: Η διαδικασία πραγματοποιείται στο Πρωτοδικείο της κάθε περιοχής. Στην Αθήνα, συγκεκριμένα, στο Πρωτοδικείο Αθηνών Κτήριο 4, στον 2ο όροφο, αίθουσα 207.

1. Η νομική βοήθεια παρέχεται ύστερα από αίτηση του δικαιούχου, η οποία αναφέρει συνοπτικά το αντικείμενο της δίκης ή της πράξης, και τα στοιχεία που βεβαιώνουν τη συνδρομή των προϋποθέσεων για την παροχή της βοήθειας.
2. Στην αίτηση επισυνάπτονται τα αναγκαία δικαιολογητικά αποδεικτικά της οικονομικής κατάστασης (ιδίως αντίγραφο φορολογικής δήλωσης ή βεβαίωση του εφόρου ότι δεν υποχρεούται σε υποβολή δήλωσης, αντίγραφο δήλωσης περιουσιακής κατάστασης, εκκαθαριστικού σημειώματος, Α.Φ.Μ., βεβαιώσεις υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας, ένορκες βεβαιώσεις), και αποδεικτικά της κατά τις παρ. 1 και 3Α του άρθρου 1 κατοικίας ή διαμονής εάν πρόκειται για πολίτη τρίτου κράτους.

Ειδικά για τους δικαιούχους της παρ. 3Α του άρθρου 1, επισυνάπτεται πιστοποιητικό ποσοστού αναπηρίας από το ΚΕ.Π.Α. ή από τις Ανώτατες Υγειονομικές Επιτροπές.

3. Με την επιφύλαξη του άρθρου 6, η αίτηση και τα δικαιολογητικά υποβάλλονται τουλάχιστον 15 ημέρες πριν από τη δίκη ή την πράξη για την οποία ζητείται η παροχή νομικής βοήθειας.

Η προθεσμία μπορεί να συντμηθεί σε περίπτωση μεταγενέστερης κλήτευσης, ενώ η διαδικασία διεξάγεται ατελώς, και δεν είναι υποχρεωτική η παράσταση με δικηγόρο.

4. Για την παραδοχή της αίτησης, αρκεί πιθανολόγηση. Ο αρμόδιος για την εξέτασή της δικαστής μπορεί να εξετάσει μάρτυρες, καθώς και τον αιτούντα, με όρκο ή χωρίς όρκο, να συγκεντρώσει κάθε αναγκαία πληροφορία και στοιχείο, και να διατάξει την κλήτευση του αντιδίκου.
5. Η αποδοχή ή απόρριψη της αίτησης πρέπει να είναι αιτιολογημένη. Νέα αίτηση μπορεί να υποβληθεί σε περίπτωση μεταβολής των πραγματικών περιστατικών. Συμπληρωματική αίτηση επιτρέπεται σε κάθε περίπτωση.
6. Στις περ. των άρθρων 99 παρ. 3, 200 παρ. 1 εδ. β, 340 παρ. 1 και 2, 376 και 423 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ή άλλων ειδικών διατάξεων που προβλέπουν αυτεπάγγελτο διορισμό συνηγόρου, η νομική βοήθεια χορηγείται αποκλειστικά με βάση όσα ορίζουν οι οικείες διατάξεις, χωρίς τήρηση της διαδικασίας του παρόντος άρθρου.

Συμβουλευτική βοήθεια μπορεί να παρέχεται επί ποινικών υποθέσεων από τους εισαγγελείς υπηρεσίας και τους εισαγγελείς – επόπτες των καταστημάτων κράτησης, και επί πολιτικών υποθέσεων από τους προέδρους υπηρεσίας των κατά τόπους αρμόδιων Δικαστηρίων, από τους οποίους θα ενημερώνονται οι ενδιαφερόμενοι για τη δυνατότητα ένταξής τους στο σύστημα της νομικής βοήθειας για πολίτες χαμηλού εισοδήματος και πολίτες με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω.

Δ. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΧΡΗΣΙΜΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

Στο παρόν κεφάλαιο αναφέρονται επιγραμματικά ορισμένες χρήσιμες υπηρεσίες και τηλεφωνικές γραμμές στις οποίες μπορείτε να απευθυνθείτε για την επίλυση ζητημάτων.

Χρήσιμες Υπηρεσίες – Οργανισμοί

- [Ένωση Σπανίων Ασθενών Ελλάδος](#)
- [Ένωση Ασθενών Ελλάδος](#)
- [Συνήγορος του πολίτη](#)
- [Γραφεία προστασίας δικαιωμάτων ληπτών/-ριών υπηρεσιών υγείας των Νοσοκομείων](#)
- [Τ.Ο.Μ.Υ. - Ομάδες Παροχής Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας \(Π.Φ.Υ.\)](#)
- [Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων](#)
- [Ινστιτούτο Φαρμακευτικής Έρευνας & Τεχνολογίας Α.Ε.](#)
- [Ελληνικό Ινστιτούτο Παστέρ](#)
- [Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού](#)
- [Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας](#)
- [Σχολή Δημόσιας Υγείας](#)
- [Λίστα Κέντρων Κοινότητας Ο.Π.Ε.Κ.Α.](#)
- [Λίστα Κοινωνικών Υπηρεσιών Περιφέρειας Κρήτης](#)
- [Λίστα ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.](#)
- [Φορείς Ψυχικής Υγείας](#)
- Κοινωνικές Υπηρεσίες των Δήμων / Γραφεία ΑμεΑ των Δήμων
- Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι» που παρέχεται από τους Δήμους
- Κοινωνικές Υπηρεσίες Νοσοκομείων

Χρήσιμα Τηλέφωνα

- 1555 Εξυπηρέτηση Πολιτών για ασφαλιστικά, εργασιακά και κοινωνικά θέματα
- 1535 / 14500 Ραντεβού σε δημόσια νοσοκομεία
- 1889 (υπηρεσία του Υπουργείου Μεταφορών για ΑμεΑ)
- 10306 Γραμμή Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης
- 1056 Εθνική Γραμμή SOS για Παιδιά

Χρήσιμες Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες

- [Ευρωπαϊκή Πύλη Σπανίων Παθήσεων ORPHANET](#)
- [Υπηρεσίες Δημοσίου Gov.gr](#)
- [Φάκελος Ασφάλισης Υγείας Ε.Ο.Π.Υ.Υ.](#)
- [Εθνική Πύλη Αναπηρίας](#)
- [Εθνικό Μητρώο Διαδικασιών - ΜΙΤΟΣ](#)

ΡΗΤΡΑ: ΑΠΟΠΟΙΗΣΗ ΕΥΘΥΝΗΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΣΠΑΝΙΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Ο παρόν Οδηγός αποτελεί μία από τις δράσεις του Ετήσιου Προγράμματος Δράσεων της Ε.Σ.Α.Ε. «EMPOWER 2024», σε μία προσπάθεια παρουσίασης του νομικού πλαισίου και της εμπειρίας που έχει αποκτηθεί σε ό,τι αφορά τις Κοινωνικές Παροχές και τα Δικαιώματα, έτσι ώστε να ενημερωθούν όσο το δυνατόν καλύτερα οι Σπάνιοι Ασθενείς για αυτά, και να είναι σε θέση να τα διεκδικήσουν.

Ειδικότερα, ο Οδηγός παρουσιάζει το νομικό πλαίσιο των δικαιωμάτων των ασθενών κατά τον χρόνο που αυτός συνεγράφη. Η Ε.Σ.Α.Ε. αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την ενημέρωση και την πληρότητα του παρόντος Οδηγού Δικαιωμάτων των Ασθενών.

Σε καμία περίπτωση, ο Οδηγός δεν αποτελεί νομική συμβουλή ούτε υποκαθιστά τις παρεχόμενες υπηρεσίες από εξειδικευμένους επιστήμονες. Η Ε.Σ.Α.Ε. δεν εγγυάται ούτε την πληρότητα των νομικών πληροφοριών ούτε την ακρίβεια αυτών. Ο χρήστης, αναγνωρίζοντας το μέγεθος, την πολυπλοκότητα και τη φύση του έργου, και επομένως το ενδεχόμενο ύπαρξης λάθους, παράλειψης ή αμφισβητούμενης νομικής ερμηνείας, οφείλει να διασταυρώνει τις αντληθείσες πληροφορίες σε πρωτότυπες πηγές, παραμένοντας συγχρόνως, ο ίδιος, μοναδικός υπεύθυνος για την προσήκουσα έρευνα, αξιολόγηση και αξιοποίηση των πληροφοριών.

Συνομολογείται δε ρητά, κατηγορηματικά και ανεπιφύλακτα ότι η Ε.Σ.Α.Ε. δεν φέρει καμία ευθύνη για οποιαδήποτε τυχόν άμεση ή έμμεση, θετική ή αποθετική ζημία ή ηθική βλάβη, που πιθανόν προκύψει σε βάρος του χρήστη ή σε βάρος τρίτου, ανεξαρτήτως λόγου και αιτίας, ακόμη και με υπαιτιότητα της Ε.Σ.Α.Ε., συμπεριλαμβανομένων και ενδεχόμενων σφαλμάτων ή παραλείψεων στις παρεχόμενες πληροφορίες. Σ' όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις, ο χρήστης παραιτείται, δυνάμει των όρων του παρόντος ενημερωτικού σημειώματος (ρήτρας αποποίησης ευθύνης), κάθε δικαιώματος ή σχετικής αξίωσής του.

Ο Οδηγός είναι ένα δυναμικό εργαλείο, αφού το Νομικό πλαίσιο που το διέπει τροποποιείται συχνά. Για αυτόν τον λόγο, παρακαλείσθε, αν έχετε κάποια διαφορετική εμπειρία σε σχέση με τις παρεχόμενες πληροφορίες, να επικοινωνήσετε με την Ε.Σ.Α.Ε. στο socialservices@rarediseasesgreece.gr, έτσι ώστε να αξιολογηθεί και να συμπεριληφθεί στις συγκεκριμένες οδηγίες, προς βοήθεια των υπολοίπων και μελλοντικών ασθενών.

Η παρούσα δήλωση αποποίησης ευθύνης δεν αποσκοπεί στον περιορισμό ή αποκλεισμό της ευθύνης της Ε.Σ.Α.Ε. κατά τρόπο που αντίκειται στην ισχύουσα νομοθεσία.

Ευχαριστίες

Η σύνταξη του Οδηγού Δικαιωμάτων και Κοινωνικών Παροχών Ατόμων που ζουν με Σπάνια Νοσήματα έγινε από την κυρία Μωραΐτη Γεωργία, Κοινωνική Λειτουργός – Υπεύθυνη Δικτύου Συλλόγων Ασθενών της Ένωσης Σπανίων Ασθενών Ελλάδος.

Θερμές ευχαριστίες στους συνεργάτες της Ομάδας Εργασίας, των οποίων η πολυετής εμπειρία, αλλά και η διάθεση για συνεργασία ήταν καταλυτικής σημασίας για την ανάπτυξή του.

Η Ομάδα Εργασίας αποτελείτο από τις κυρίες:

Αργυρού Βούλα, Κοινωνική Λειτουργός, Α΄ Νευρολογικής Κλινικής ΕΚΠΑ, Αιγινήτειο Νοσοκομείο,

Πανταζή Βαΐα, Κοινωνιολόγος, Κέντρο Καθοδήγησης Καρκινοπαθών (Κ3),

Σιργουνέλη Μαίρη, Υπεύθυνη ΚΕΠΑ & Κοινωνικών Παροχών, Σύλλογος Υποστήριξης Ρευματοπαθών Δυτικής Αττικής «ΙΗΣΩ»,

Χριστοδούλου Φωτεινή, Κοινωνική Λειτουργός, Σύλλογος Καρκινοπαθών Εθελοντών Φίλων Ιατρών «Κ.Ε.Φ.Ι.» Αθηνών.

Θερμές ευχαριστίες επίσης στις κυρίες **Μήτσουρα Ειρήνη**, Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Φαρμακευτικό Δίκαιο: Νομοθεσία και Πράξη», της οποίας η διπλωματική εργασία αποτέλεσε πηγή για το Κεφάλαιο Β του Οδηγού, και **Μιαούλη Ελίνα**, Επιμελήτρια Εκδόσεων – Υπεύθυνη Επικοινωνίας Ένωσης Σπανίων Ασθενών Ελλάδος, για τη γλωσσική επιμέλεια.

Ευχαριστούμε επίσης θερμά τα στελέχη των Υπουργείων Υγείας, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, και Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, καθώς και την **κα Ζερμπά** από τον Ο.Π.Ε.Κ.Α., τον **κο Κικίλια** από τον Ε.Ο.Π.Υ.Υ., και τους συνεργάτες τους για τη συνεχή υποστήριξή τους.

Η συμβολή των προαναφερόμενων προσώπων στην επιτυχή ολοκλήρωση του Οδηγού ήταν καθοριστική, και τους ευχαριστούμε ιδιαίτερα για τη διάθεση, τον χρόνο και την έμπνευση που προσέφεραν στο έργο.

Τέλος, θερμές ευχαριστίες στα μέλη του Δ.Σ. της Ένωσης Σπανίων Ασθενών Ελλάδος, κ.κ. **Καρατζιά Βασιλή**, **Αθανασίου Δημήτρη**, **Θεοχάρη Καίτη**, **Τσαχαλίνα Θεοφανεία**, **Ιωαννίδου Χρύσα**, **Κολτσιδόπουλο Θεμιστοκλή**, **Σωτηροπούλου Λαμπρινή**, για την ενεργή συμβολή και τη συνεχή τους υποστήριξη.

Χορηγοί

AMGEN

aRiDiUs
p h a r m a
Impacting Lives of Patients with Rare Disease

AstraZeneca

Chiesi

CSL Behring

GENESIS
pharma

INTEGRIS
P H A R M A

IPSEN

Johnson & Johnson

NOVARTIS

Pfizer

Roche

sanofi

SfRD
Solutions for Rare Diseases

Takeda

Inspired by **patients**.
Driven by **science**.

Δημήτρης Θεοδωρόπουλος Ψηφιακές Εκτυπώσεις

ΕΣΡΑΕ

ΕΝΩΣΗ ΣΠΑΝΙΩΝ
ΑΣΘΕΝΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ

Καπνικαρέας 19Α, Αθήνα
socialservices@rarediseasesgreece.gr
www.rarediseasesgreece.gr